

Epistole Adarii Philelfi.

2. Falco.
¶ LVDOVICVS MONDELLVS Ordinis miorꝝ doctorꝝ theologus
Octauiano Vbaldino merchatelli domio: illustrissimo ducis Urbini Ger
mano dignissimo: doctorumꝝ uirorum Patrono. S. P. D.

¶ Vellem Octauiane princeps illustris: & doctorum uirorū p̄sidiū ac decus:
ut de uiuo Mario philelso potius q̄ mortuo ornando: nunc mihi contentio
esset. Iucundius enim eam (non dicam feruentius) susciperem. Sed qm̄ siue
natura: siue fato ita secum actum ē: ut prius q̄ nos ex hac uita decederet: nō
putaui cōmittendū esse: ut ei quoq; mortuo meum officium deesset. Et qd̄
per deum īmortalem qd̄ est qd̄ defunctis maius īpendere possimus: q̄ eis
uitam per gloriā p̄pagare: īmortalesq; quodāmodo eos reddere. Solent au
tē pleriq; sic defunctorū gloriā studer: ut marmoreis monumētis: æneisue
signis positis: eorum titulos & spectandos & legendos posteris reliquant.
Vex̄ hac in re Marius sup̄stitum amicorꝝ ope non indiget. Satis. n. magna
monumēta ipse uiuēs sibi posuit: sātis magnas statuas erexit: quæ nulla un
q̄ uetustas: nulla uiolētia: nulla deniq; duro robore īnata caprificus defici
et. Operū. s. & scriptorū suorū diuersis generibus: quæ cū latinitate: eloquē
tia & candore mirifice splendeant: cū antiquorꝝ operibus & qd̄m p̄fectissi
morū conferri possint: ut iure de eo dicere possim: quantū Marius ille rapi
nas rei publicæ romanorū armatus: tātū noster romanē linguæ contulit
togatus. In hoc tantū modo locus officio mihi relictus est: q; cū pars monu
mēti sui quasi angulus qd̄a: tenebris īmersus sit: & ueluti sub opaca: umbra
īra cōstitutus: ut minime uel spectari uel legi possit: circūfusas tenebras pel
lam & obumbrātes ramos penitus abscidā monumētumq; Marii rotū sub
luce cōstituam: ut nō minus operosum appareat. q̄ a suo artifice cōstructū
sit. Epistolariū. n. inter cætera præclara opera Marius cōfecerat: in quo nō
solū Epistolariū genera octaginta numerauit: sed singulorū formulas & lo
cos p̄fecutus est: nec id quidē simpliciter: sed tripliciter p̄ numero triū dicē
di figurarum: ordine cōpleuit. Opus p̄fecto iuuēibus & mediocriter do
ctis utilissimū: unde nō minus latinitatē & elegantia exaurire: q̄ exercita
tōnis latissimā frugem uberrimūq; fructum cōlequi possint: doctis uero su
turū q̄ gratissimum: utpote quod multo labore: in quocūque genere dicen
dum fuerit: possit eos releuare. Opus tamē ipsum non ediderat. aut si editū
dici potest: uni mihi tantū. cui dicauerat: & Archetypum nullo sibi retento
exemplo: aut aliis cōmūicato tradiderat: editū fuerat. Decreuerat illud om
nibus aperire: ut quantū laudis & gloriæ inde proficisci potest: Mario non
interciperetur: & monumentū illud ex pluribus constans ptibus: ī hac quo
q; parte ut in cæteris nulla caligiē obscuraretur: Debeo sibi hoc ex pietate:
multū me amauit multū me litteris & sapientia ornare studuit: Eius benefi
cio hāc pticulā uiuacis anime quā sortitus sum: habeo. Ingratus & ipius cē

sendus essem: si ego q suo funeri nō interfui nō licet longo post tēpore. cū
possū quasi pōpa instaurata: ad cū ornandū: meā ferculorū piē nō afferre
si nō & mea thera incēdere odoresq; miscere si eius feretrū hoc nobili. insi-
gni quasi alio spolio nō accumularem. Cæterum quo plenius huic laudī &
gloriæ marii consulerem: in hac regia Parisiorū ciuitate ī qua iam bienniū
studiorū grā fut. epistolariū ipsum īprimendū dare statueram: ut ī loco toti
us orbis eminētiōri inter tot acadēmiās inter tot sapiētissimos & diuinæ
mentis uiros: ab oībus marius ēt functus & coleret: & admiraretur. Quē
locū: quam orbis plagam ad eius nomē celebrādū eternitatēq; cōmendādū
potui eligere aptiorē. Verum huic pietati meæ una res obstabat: q; ea lege
ab ipso opus mihi tradi īpetraui: ut ī alterius manus nō pueniret: idq; ipse
fuit: ī libri inscriptione testatus est monumētis. Nec qdem a me id ea mēte
factū est q; ambitione duceret: aut q; si omnes idē scirēt quod ego: me mi-
nus scire putarē. Sed profecto q; tū mario tribuebam: tantaq; me uolupta-
te eius elegātia affecerat: ut nō uiderer satis nico facere desiderio nisi ab eo
quodpiam singulare & quasi meū pprīū pignus haberem: quod noctu diu
q; uersando ueluti quandā eius imaginē contemplerer. Quo fit ut si nunc
librū imprimi iubeam uerear ne ab oībus inconstantie accūser: uel q; iam
uelim quod modo noluerim: uel tanq; Marii cōtemplationē post eius mor-
tem continuo omiserim. Alius præterea scrupulus ea in re male me habet:
q; forte cui piā callido rex æstimatori possit id operis nō dignum mario
uideri: quia dixerit non eandē q; cætera Mariana opera claris principibus
dicata elegātia redolere. Contra uero si ī sentētia maneam & unicū libri
possessor sum illud timeā ne impius iudicer: q; marii glorie & immortalitati
defuerim. Deinde ne multis inuidisse uidear: quia ad multorū utilitatē ī lu-
cē pdire librū non permiserim: uel eo maxime: quo sicuti cæteris doctis ut
ris ita & mario oēs existimant illud sciētiæ munus a deo collatū non solum
sibi & paucis amicis: sed toti hūano generi pfuturū fuisse cōcessum: ob q; rē
si eos hoc cælesti munere priuare: iustā de me oēs haberent quærelā: itaq;
cum ueluti in mari a diuersis flatibus agiter: anceps sum hoc ne an illud eli-
gam. aut fugiam. Decipimur. n. specie recti: & in uitium ducit culpæ fuga.
si caret arte. Te igitur Octauiane princeps clarissime in tanto fluctu tanq;
meum numen inuocandū duxi. Tu uū cōsiliū pernecessariū mihi existima-
ui. Nec ab re præter cæteros te unū consulere uolui: primūq; in diiudican-
dis rebus: cōsiliisq; deligendis: natura & doctrina cæteros quotquot noui
tra antecellis: ut nō solū ex agro piceno & flāminia quæq; prouinciarum an-
ceps colonus es: sed ex toto latio. cū ī omni genere uirtutū: tum ī hoc quod
ex litteris pficiscit a te p̄cipe laudatissimo maxime desiderēt laudari. De-
inde q; utriq; nostrum singularis amicus eras: ut nullius magis q; tua intersit
tantos inter nos componere (nō dicam lites aut turbas) sed animi motus.

Mario siquē ita deditus eras & ille tibi. ut plus quā dimidiū animæ tuæ cum
putares. Legē amicitiaē ī eo amādo excedebas cū eius scripta tanquā libros sy
billinos estimares. Omitto quod crebris & maximis muneribus eū ornabas.
Id. n. faciebas et esse cōmune cū multis quibus nō oibus eadē mēsurā qua ma
rio metireris nō oēs cū Mario ī eodē theatri gradu apud te sedebāt: nec nūc
aliter mihi psualum est quē cū eius spiritu amicitiaē uelle pducere: cuius ī ul
ta fueras tā diligēs obseruator me uero ipsū quātū amaueris non uulgaribus
semp ostēdisti argumētis. nullū. n. officii genus ptermisisti: quo nō fueris ī
me bñficētissimus. quotiens mihi collibuisse te adire (quod ppaucorū erat) si
ne cubicularii officio: ut id possem effeceras. Ad penetralia nō solū domus
sed et pectoris tui me quā sepissime admittebas nec idignū sēpenūero puta
sti ut quā cæteris secreta essent mihi liberē cōmitteres. Tā rūtū apud te & tuos
singulos auctoritate & grā ualui ut ad officioꝝ cumulū nulla possit fieri ac
cessio. neque id mihi mea uirtute cōtigit: aut quāpiam cā ex me pfecta: Sed tū
tuæ bñficētiaē cōsuetudo te admonuit: quā talis est: ut neminē ptermittas cui
te nō hospitale p̄stes. Age igit Octauiane numē meū mihique uocatus apollo
p illa singulari sapiētia tua: qua oēs uincis: p eā amicitiam quā tibi cū Mario
olim fuit: quā nō decet ut frustra tibi cōmemorauerim: p eam fidem & ob
seruantiam qua te unice colo & ueneror: & quam tuo mutuo. ac miro p̄se
queris amore ac benignitate. Iam tuas hic iterpone partes: Iam tuam pro
fer sententiam: Neutri nostrū eris procliuor: Sed tantū quo te meꝝ animi
iudicium impulerit ad herebis Ego. n. ad uitamuis partem tuo iudicio &
auctoritate confirmatus fuero: Illamquā celerrime factō cōprobabo: cū ab al
terius crimine (si quod erat) persuasus sim per te eadem tua sententia: eadē
quā tabella: me absolutum iri. Vale. Parisii tertio calendās. Maii. Mcccclxxxi.

Octavianus ubaldinus fratri Ludouico
Mondello doctōri theologo. S. P. D.

Amabam te antea Ludouice mōdelle: tum quā tua me ductū indole non
decepisti: pptereaque te mihi familiarē semp habere uolui tū quā postquā mihi
fatis familiaris factus es: indies uidebā nō mediocres uirtutes ī te nasci ado
lescere: & pfectas fieri: cū tu neque laboribus pceres neque studia remitteres ut
magnis principibus: grauibuscque negociis dignū te uix p̄stares. Nunc uero
ob pietatē tuā quæ & ipsa insignis & ī amicū cōmunis est: ita in amore tui
accessus sum: ut de te ornādo quātū possim cogitē: ne frustra apud me: quod sem
p studui aliqua egregia uirtute quāpiā fuerit usus. Quid enim te officiosius:
quā cū amicitia inter uuos sit tu et a functis eā nō sepāras: & cū iis quā nobis be
nefecerūt paria: aut aliāquā maiora beneficia reddere soleamus: tu pro re me
diorū accepta immortalitē reddere cōparas: nec id quod cū mediocribus la
boribus curas: quā quod ex intimis Galliaꝝ ptibus ad agrū usque picenū ppter
eā rē nūncios ad me miseris. Cū tū ī ambiguis rebus amicoꝝ cōsiliū siue iu

dicū exposcis: nō possum tua nō laudare sapiētiā: Nemo aliter q̄ tu sapiēs
fecisset: Quāq̄. n. ita gratus & pius esse cupis ut tuo exēplo alios quoq̄ ad
gratitudinē excitare possis: n̄ dubitas ut plærūq̄ solet ne ea ī re q̄piā ip̄ie
cōmittas. cū pxime uirtutē sepe uirtū cōsultat. Et qdē ga ut scribis meū iudi
ciū expostulas: nullo hic te pacto fluctuare p̄mittā: qd. n. me iudice obstite
rit quominus pte Marius eternitatē adipiscat: cū & tibi īsignis pietatis laus
īde comparāda sit. Optimum hoc cēseo ex quo utriusq̄ nomini cōsultur:
omnibus uero q̄ in cōstantie te criminaretur hoc respōsum esse uelim ī per
tinaciā nomen cōstātie mutari: cū qs̄ perstiterit ubi consilii mutationem rō
suaserit. Effet ne aliqs̄ sapiēs nisi ad tēpora & ad hominum utilitates sua cō
silia accōmodaret. Nōne deus ipse menses dies & momenta uariavit: ut ad
opus suū prius cognouit. Non ē id me moueret: quod de callido rex æsti
matore & libri elegantia ad me scribis: Nō. n. latet uiros sapiētes unius pri
uati hominis usui opus dicandum & quasi intra domesticos parietes repo
nendū: non tāta cura elaborari decere: q̄ta solet quod uniuersitati hominū
& quasi in arce minerue fuisset locandū. Vtriq̄. n. operi sua præcipua laus
est: quia dignitatē eorū q̄ accidunt seruat. hoc at̄ iudiciū meum non parū ex
oc̄tauiani. Augusti iudicio cōfirmat. Cuius auctoritatē non parū momē
ti esse duco. Maluit. n. ip̄erator iustissimus Virgiliū æneidem seruati esse q̄
igni perire: quis nō dubiis uerbis ī ultimis tabulis mādasset Marto stām̄
eā aboleri. Nō. n. censebat inter cætera cuiusq̄ præclari uiri cū suo auctore
opus debere extingui. Curabis igiē Ludouice mondelle uel solū p̄pter hoc
ip̄sum omnīū amore dignissime ut an̄o concepisti (necte ulla auertat suspi
cio) Martum nostrū in occidēte & ī ista parisiōrū urbe quasi orbis terrarū
arce illustrare. Ego uero hic apud nos eidē nō deero. Dignus enim est ut ui
uat q̄diu uixerit homines: quoq̄ utilitati & usui multa cōparauit Graui ē
censura cēfendi nos essemus: si tanta p̄ eū messe cōparata eius fructū admit
teremus: & posteris nostris trasmittendū minime laboraremus. Vale urbi
ni. tertio Nonas Iulii. Mcccclxxx.

¶ Qui cupis in paucis uersari: & multa uideres
Hoc lege: quod Marius utile prompsit opus:

¶ Vberius sacro nil dicas fonte philelsi.

Et nihil utilius hoc opere esse putes.

¶ Namq̄ is rhetorica breuiter precepit in arte
Precepta: Exemplis muniit inde datuis.

¶ Omne genus scripti: uariis quo nititur usus:
Adiunxit solers hinc Mariana manus.

¶ Tum genus in ternas partiuit quodque figuras:
Infimus est: medius: alkiloquusque modus,

Argumenta utri poterunt hinc sumere docti

At iuuenis totum uindictet usq; librum.

Omnia debemus mario pro munere tanto.

Multum mondello: quo dūce uiuit opus.

Ordo contentorum in hoc utilissimo opere primo epistola consultatiua de opere imprimendo cum eius responsiua præmittitur.

Secundo ponitur epistola prohemialis ipsius auctoris.

Tertio dantur præcepta artis rhetoricæ pro occurrentis temporis opportunitate. de orationibus & epistolis componendis & dictandis.

Quarto describuntur tituli cum epithetis conueniētibus omnibus & singulis hominum dignitatibus & conditionibus: a summo pontifice Imperatore Regibus usq; ad agricolas & alios artifices.

Quinto: quoniam Tullius & alii de epistolis scribentes dicunt epistolarum multa esse genera: nec tamen declararunt quæ aut quot essent illa genera. ideo ut omnibus ad epistolas facilius pateat accessus. hic declaratur epistolarum scribendarum octaginta esse genera. & quæ sunt illa.

Sexto unūquodq; genus exēplificat tribus epistolis differētib; familiarissimam: & graui. & unicuiq; generi ppria accomodat sinonima.

His autem titulis hæc continentur epistolæ.

Commendaticia.		Ti. i.
Consolatoria pro funere.		Ti. ii.
Consolatoria pro re perditā		Ti. iii.
Consolatoria pro exule.		Ti. iiii.
Gratulatoria.	: : :	Ti. v.
Inuitatoria ad amicitiam.		Ti. vi.
Supplicatoria.	:	Ti. vii.
Suasoria.		Ti. viii.
Dissuasoria.	: :	Ti. ix.
Domestica de proprio status		Ti. x.
Commotiua ad pacem.		Ti. ix.
Commotiua ad bellum.		Ti. xii.
Postulatiua rei certæ.		Ti. xiii.
Communis amicitiaē causa:		Ti. xiiii.
Iocosa de se.		Ti. xv.
Iocosa de alio:		Ti. xvi.
Seria de se.		Ti. xvii.
Seria de alio.		Ti. xviii.
Imperatoria.		Ti. xix.
Minatoria turpis:		Ti. xx.
Laudatoria.		Ti. xxi.

Vituperatoriâ:
 Paternalis ad filium:
 Maternalis ad filium:
 Filialis ad patrem & matrem:
 Seruilis ad dominum.
 Clientalis ad patronum:
 Disciplinalis ad magistrum:
 Doctrinalis ad discipulum.
 Munificalis.
 Iurisdicialis.
 Regratiatoria:
 Commisionalis:
 Testimonialis.
 Lamentatoria.
 Hortatoria.
 Consultatiua.
 Accusatiua publici criminis.
 Obiectiua generis uel uitæ.
 Pacatiua.
 Confirmatiua.
 Inuectiua.
 Amatoria honesta:
 Rei nouæ Nunciatiua.
 Publicæ fidei precatiua.
 Historiæ narratiua.
 Fabulæ expositiua.
 Exemplificatiua.
 Contentiosa.
 Comminatiua.
 Belli edictiua.
 Pacis proclamatiua.
 Fœderis icti significatiua.
 Triumphæ expositiua.
 Inhibitiua.
 Legis enuncatiua.
 Lætidæ nouæ nuncia:
 De filio principi nato.
 De filia principis nata.
 De hoste fugato uel cæso:
 De familiaribus negociis.

Ti. xxii.
 Ti. xxiii.
 Ti. xxiiii.
 Ti. xxv.
 Ti. xxvi.
 Ti. xxvii.
 Ti. xxviii.
 Ti. xxix.
 Ti. xxx.
 Ti. xxxi.
 Ti. xxxii.
 Ti. xxxiii.
 Ti. xxxiiii.
 Ti. xxxv.
 Ti. xxxvi.
 Ti. xxxvii.
 Ti. xxxviii.
 Ti. xxxix.
 Ti. xl.
 Ti. xli.
 Ti. xlii.
 Ti. xliii.
 Ti. xliiii.
 Ti. xly.
 Ti. xlyi.
 Ti. xlyii.
 ti. xlyiii.
 ti. xlix.
 ti. l.
 ti. li.
 ti. lii.
 ti. liii.
 ti. liiii.
 ti. ly.
 ti. lyi.
 ti. lyii.
 ti. lyiii.
 ti. lix.
 ti. lx.
 ti. lxi.

Publicæ fidel expressiuæ:
Familiaritatis institutiua:
Consularis dignitatis.
Medicinalis.
Legalis.
Poetalis:
Philosophalis.
Mathematicalis:
Omnium artium.
Militaris cum adhibenda fide.
Ad conciliandam gratiam.
Ad reconciliandam gratiam.
Ad se laudandum.
Ad se expurgandum.
Ad reddendum se notum apud ignotos:
Mercatoria:
Irritatiua in aliquem:
Inuitatoria ad communem læticiam.
Moralis uoluptatum damnatiua.

Ti.lxi.
Ti.lxii.
Ti.lxiii.
Ti.lxy.
Ti.lxyi.
Ti.lxyii.
Ti.lxylii.
Ti.lxix.
Ti.lxx.
Ti.lxxi.
Ti.lxxii.
Ti.lxxiii.
Ti.lxxiiii.
Ti.lxxv.
Ti.lxxvi.
Ti.lxxvii.
Ti.lxxviii.
Ti.lxxix.
Ti.lxxx.

FINIS TABVLÆ:

Marii philisfi artiū & utriusq; iuris doctoris equitis aurati & poetæ lau-
reātī ad religiosissimū patrem sapiētēq; theologū Ludouicū Mondellum
mediolanensem ex seraphico minorū ordine præfatio ī nouū epistolariū.

Eceueram iandudum aliquid ædē: quod epistolari succur-
reret officio. uidebam enim plerosq; uiros etiam doctos pa-
rū hac in re tēporis cōsumpsisse: perindeq; nostræ cōduxisse
tēpestati: ac si nihil elucubrassent. Nam ubi Cicero iquit:
epistolarū multa sunt genera: qui sunt adeo curiosi: qui no-
stris hominibus: quot: aut quæ sunt ea genera declararint.

Quot autē hac expressione in omni re funditus cognoscēda sit opus. Græ-
ci pariter & latini docuerunt qui cū artem benedicendi fuere descripruri: a
generibus causarū initium quæsiuerunt: ut intelligeretur prius de materia:
q̄ de forma. prius de quo dicendū esset: quam quomō dici conueniret. Ni-
si enim hominem esse cōstet: frustra bonū malūue dicimus esse. At mihi &
uoluntati non nunq̄ hac in re plurima: & diligentius: tum apud libanū pe-
lasgū epistolandi officiosissimū: tū apud alios utriusq; linguæ peritissimos
iquiret: sunt octoginta epistolarū scribendarum inuēta genera ut nihil iā
ad epistolandū sit reliquū: quod hic numerus non cōplectatur. Nam & pu-
blica cōtinet & priuata: & quæ toga: quæq; bello transiguntur & quæ quo-
modo foris ac domi: cū amico aut hoste: lite. cōcordia. amore. odio. re. uer-
bo acceptantur: dicuntur atq; fiunt. In totidē hæc redegi titulos: & ut ad epi-
stolandum paratior sit accessus: stilorū differētēs nactus sum p̄gressus: sub
quibus nunc familiarem pro mediocri stilo: nunc familiarissimam pro in-
fimo: nunc titulus quisq; grauem pro stilo altiore præ se feret exempli gra-
tia: Dum hæc meditamur: opportune tu nobis occurris Ludouice Mondel-
le uir humanissime: clarissimeq; theologe: rogatq; hoc opus tibi dēdicē: sed
ea quidem lege ut in alterius non perueniat manus. Aperis enim tuam mi-
hi mentem ut copias tam assidue in eo percurrendo uersari codice: ut quē
imiteris in epistolādo: delegisse uidearis. Quod exorasset uix ab me quis
q̄ alius: impetras: ut si qñ publice cōmunicq; uoluerō multorum necessitati
conducere: aliud alias efficiam eisdem titulis opus: nequeunt enim Mario
in eisdem generibus uel inuentiones deesse: uel uerba nunc librum hunc ti-
tulo dem. Eum ut solus assequaris liberiusq; teneas: ac magis habeas. fami-
liarem: propriis exscripsi māibus: & ne ullum uel me penes: uel alium ope-
ra mea largitione sit exemplar Prototypum hoc unicūq; hæc tenus uolu-
mē tibi designauī: atq; tradidi. Adhibebis ei tāto maior ergo fidem quāto
maiorē ī hoc edēdo: erga te sui caritate. p̄ ea q̄ uisus atq; nō uulgaribus ar-
gumētis: esse ī me beniuolētia. Quod si qd̄ in re legēdū percures: nō omni-
no ex cultū industria: elaboratūq; ingenio. ascribes temporis breuitati: qua

cētū circiter ac q̄draginta chartas latiores coegisti ifra dies uiginti p̄stringe
 re: q̄b⁹ & nō nihil audiebas: & aliis et negociis domi forisq̄ nōs oportebat
 uacare. Possunt & dilursus iteruenisse calami: quos errores aliqui iter t̄ine
 rādū corrigemus. ut aut̄ ad epistolādū cōmodius & magis accedas t̄p̄esti
 ue q̄dā artis rhetorices p̄cepta descripsimus cū exēplis: priusq̄ ad epistolā
 dū titulos descēderimus: nec omnia q̄dē. Ariltorelis Ciceronisq̄ monumē
 ta secutus h̄ic sum: sed ea dūraxat: q̄ uisā mihi ī tuū usum necessaria: Aliud ē
 enim ueterē. aliud huius aetatis oratorē se uelle. Aliud in foro inter causarū
 strepitus: Aliud ī cōciliis pontificū: coronāq̄ auditorū uersari. Reliquū est:
 ut si qd me tibi plus esse ulus ducis: assidue me putes: æque uti posse: ac te ip
 so: si satis ē: me tñ semp̄ ames: semp̄ memineris: id obsecundasse tibi: qd̄ ne
 mo alius: sine summa difficultate: cōsecutus ēēt. Vale. Ex Urbino sexto idi
 is Februarii. per Milleesimo quadringentesimo septuagesimo septimo.

Precepta artis Rhetorices & prio de exordio cū beniuolētia ab auditorib⁹

N tali exordio siue p orōnē siue p epistolas: tria opus est cōsiderār.

Primū psonæ qualitatē: apud quā agit. Secūdo rē de qua agit. Ter

tio laudē: qua auditor delectat. Qualitas personæ cōsistit circa di

gnitatē: uel locū magistratus: ī quo situs sit is apud quē agit: q̄ aliter captā

tur beniuolentia a pōtifice q̄ a p̄tore: Et circa hoc duo debet seruari. Pri

mū Titulus Secūdo cognominatio. Titulus ē ut papa appellet Sanctissī

mus Beatissimus. demētissimus. Sapientissimus. Imperator uero iustissī

mus. Dignissimus. princeps optimus &c. ut de singulis infra de rōne titulo

rū dicet. Cognominatio est: ut papa dicat: bene meritis. Christi uicē gerēs

unicū christianæ fidei alylum Maximus diuini defensor nominis. ecclesiæ

nostræ tutor atq̄ p̄ctor. Imperator aut̄ cognominet̄ Cæsar semper augu

stus. Refugiū romanæ gloriæ &c. de q̄bus infra dicet. Res de qua agit tri

plexiter cōsiderāda ē. primo qn̄ ē honesta. Secūdo cū ē turpis. Tertio qn̄ est

honestā: & uidet̄ turpis. uel cū sit turpis: uidet̄ honesta. Primo qn̄ est hone

sta: satis est cōformare rē cū p̄sona: dicēdo: nō esse plixū sermonē habēdū:

ea in re quæ sit honestissima: & auditoris naturæ. unice cōformis. Si uero

est turpis: cōsideret̄ si quā habet partē honestatis. & tunc illa est tractanda.

Si nullam habet honestatis partē: arguat̄ ab aliqua cōsequenti. misericor

dia uel gratia. Si turpis est: & uidetur honesta: pro se orator istare debet: cir

ca id quod uidet̄: pro aduersario uero declarār aliter esse: q̄ uideat̄. Laus au

tem qua delectat auditor. intelligi debet ex eius uisā & moribus: modeste tñ

tractari: ne uideatur assentatio.

Exemplum talis sermonis.

Cio te p̄tor magnifice adeo iustū esse: ut nihil uel audias: uel ad

mittas: qd̄ nō sit oī ex parte dignū uirō bono. Attuli ad te igi rem

æq̄ssimā: quæ cū p se intelliget̄: nullis aduersarii ad tectis laqueis

et uapung otio
 mētois aut
 onitūm
 nō audierunt
 in dorece
 aut dēmu
 p̄cept exot
 quis orant
 rems ad iud
 uer dical
 p̄ceptum
 ignoret quā
 orēs quā rē
 uolēt q̄dē
 atē p̄p̄t
 est dēret
 m̄m̄gō optū
 q̄ quare cūm
 nōtē p̄m̄m̄
 oate tūb̄
 p̄ est p̄p̄t
 nō cōrēam̄

necat
 andare et modice
 are nom n̄m̄
 p̄t o d̄o b̄
 p̄t p̄m̄ m̄m̄
 p̄t o d̄o b̄

adeo uidebit honesta ut natura tua sit conformissima. Nihil enim te autem omnes boni: plus delectari quam egrate: qua simillimus dei esse possis in terris.

St autem in omni re dicenda. scribendaque: utendum apparatu: qui solet exordii nomen apud omnes consequi. Hic autem duobus constat duntaxat: attentione ac beniuolentia. Nam docilitas attentionis est inserta uisceribus. Est autem attentio diuisa bipartita: in expressione rei cum eius laude & in rei taciturnitate cum summa dicendorum laudatione. Aut enim ante factus est eadem de re sermo & tunc satis est rem alius prouehere: quae iam dudum est nominata. Aut initium dicendi scribendive nomen rei poscit cum eius laudae. Beniuolentiae uero & si quattuor sunt rationes una tamen est causa a persona nostra: a re: ab auditore: uel in aduersarium ut si quis scit tantum sibi gratiae uendicare: quantum ad id exorandum quod oratur satis sit. hoc modo per attentionem.

Exemplum attentionis.

Nunc ut rem omnem aduertaris: quaeso diligenter: quam ego re uobis expositurum sum. re inquam & mea ditione non indigna & auctoritate uestra dignissimam.

Exemplum de beniuolentia a quattuor personis.

Udieris autem o uiri praestantissimi rem uobis non iniucundam: quam ut iustissimi estis: sic soletis iis delectari quae non habeant quicquam cum iniquitate commixtum. Intelligerisque ab huius nequissimi aduersarii mei natura me plurimum ab esse. Is enim ut nequam est: perfidiae semper studet: neminem timet: neminem erubescit. Ego uero: qui uestra consuetudine fractus impietatem plurimum abhorreo: nihil ad uos afferre ausim turpis.

Factum est autem una esse duntaxat beniuolentiae ab ipsis quattuor personis causam: quia nihil in exordio tractatur: nisi ad finem sibi animos auditorum ad audiendum apparatus: & conciliandi: ut ad reliqua facilius consistat aditus. Nam ueluti si quis semel bona sit in nos mereat: nos amans laudat omnia nostra: et si non uideant iis: qui nos odere talia: sicque male de nobis conceperit: nos habens odio: etiam quae amantes de nobis admirant: detestare conatur. Si autem & attentio ipsa: & beniuolentia: eo moderamine in exordium inducenda ut neque iactator nec assentator homo uideatur. Nam iactare se uideretur: remque dicenda: si minus modeste uel illam: uel se laudaret. Assentari autem si supra modum auditorum laudes sequeretur.

Exemplum iactantiae.

Es. n. haec de qua uerba facturus sum: tanta est insigni laude cumulata. P. C. tanta excellens. tanta admiranda: ut & ante hac nunquam fit audita: & a nemine possit alio quam a me uno tractari. Tot enim ac tanta de omni uirtutis genere pericula feci: tanta sum in omni uersatus bonarum artium studio: tam mihi iam laudis in exercendis bonis literis eruditissime comparatur: ut nemo aequum ad hanc materiam conuenire queat: nulli sunt parate rationes meae: neminem tanta hoc munus: quam me deceat.

Exemplum adulationis in beniuolentiā.

q. Vis autem adeo est opruso plumbeoq; īgenio: quē latere queāt ue-
strā laudes: uos. n. soli estis luminaria quasi qdā ī terris demissa cæ-
litus quoq; splēdore ac ductu p oīs tenebrāz obscuritates ambulet:
uos numina deoz aliq; sūma qdē apud nos ueneratiōe dignissima: qbus q
nō credit: nō fidit: nō se dedicat torū: is & p fidus est: & amēs appellandus.

f. Ed sciendum non esse turpe minus: si tantum beniuolentiā ī aduer-
sarium capretur ut inuehi potius uideamur: q̄ ad orationis necessita-
tem profēqui. hoc modo dicendo.

Exemplum in aduersarium.

b. Ecego tam obscōne me dicere quicq; posse arbitror in hunc aduer-
sarium: cui nequeant addi peiora multo. Quis eo incontinentior
qui libidinibus semper uacauit ī meritoriis atq; fornicibus. Quis
eo superior atq; uanior qui se se audet præferre diis uelleq; de omni laudis
& auctoritatis genere cum omni contendere antiquitate: Quis eo imma-
nior qui crudelissime multos interemit ut eorum abuteretur patrimonis:
Ab hoc nihil est. expectandum: nisi inique & perfide dictum.

e. St aut̄ diligētē curandū: ne plixioribus uerbis maximoz senten-
tiāz apparatus exordiū trāsigat ne uideat̄ callid⁹ atq; uersutus ī exor-
dicō orator. & ex nimio apparatus paruā efficiat fidē: hoc modo.

Exemplum de exordio nimis apparato.

e. Go mihi patres amplissimi iam dudū ī mēte pposuerā nulla de re
apud uos uerba facere: quæ nō essent oī ex parte īgenio laborata do-
ctrina exculsa. diutiusq; elucubrata: q̄pe q̄ facile itelligerē q̄ sitis &
diferti. & sapientes: ad quos nihil debeat asferre inculum. Nihil inelima-
rum: nihil inspidum. Quamobrē cū est honus hoc meis humeris demā-
datū: ut orōnē funebre haberē hoc loci atq; t̄pis: nolui q̄c̄q; ex iprouiso p̄seq
ad aliū desferri malui munus illud: at hūc mihi diē potius reseruari: quo pa-
rentalis: haberē ī his āniuersariis p̄ defuncto scibus atq; supplicatiōibus.
Interea uero t̄pis ānus iā agit. Maturius huic operā adhibui causæ generis
ppagationē didici: de cutus sum nobilitate dicturus. uirtutes homis accepi
discurri uoluntā uerez: & qd de mortaliū iteritu: qd de aīorū īmortalitate
iudicādū sit: itellexi. Nihilq; plane iā me laet qd uobis cōmode sit exponē-
dū: Itaq; nō dicet̄ hic q̄c̄q; iprouidū: aut minus exq̄sitū: sed oīa consulto: oīa
apparate. Rem aut̄ tātā aggredior: quātā ante hac ausus est aggredi nemo:
nō orationē. solū parctalem de mortis. Sempronii recordatione: qui fuit oī
præstantissimus laude sed de cōmuni hominū miseria: ut itelligatur: qui-
bus simus ī hoc orbe calamitatibus subdi i. Proh deū atq; hominum fidē:
qd sumus in hac uitā homūculi quibus trahimur casibus: quibus uexamur
perturbationibus: nihil hīc stabile. Nihil quod possimus uno die nostrum

existimare. quicquid inquit seneca. Nemo tam diuos habuit fauētes Crastinū
ut possit sibi polliceri. Atque ut Gregori⁹ ait. Nos cōtinue morimur: & sicut
aqua labimur. Sunt tamen & huic luce functo p̄ inuidiam aduersarii: q̄ nol
lent: si possent: his anniuersariis locū esse publicū & conuentum concessum
q̄ hunc uestrum tam præclarū O'genus hominū nefariorū: qui ut pessimi
sunt: sic omnis uelint fieri pessimos. o scelestissimos paricidas: qui ut iugu
lata consueuerunt alios: sic huius famæ detrahere cuperent hunc hōnōris
modum. Sunt omnium perditissimi. nequissimi. perniciosissimi. At uos o
patres non nescio tales esse: ut nō sitis huiusmodi bestiolis quicquid secundatu
ri: ubi semper uestram in bonos pietatem. in officia. humilitatē. facilitatē
benignitatē. in charitatis omne genus pronā promptaq̄ naturam. Itaq̄ itā
mibi pollicere neq̄ impediturū hanc orationem inuidū & moluolum fore
quenq̄ nec uos minus atterē audituros: q̄ si nunc aut demosthenes aut eschi
nes diciturus accederet. Attendite igit̄ diligenter patres.

In hoc exordio sunt oīa i bonis exordis euitāda: hoc ē ne sit plixū:
est enim p̄fultissimū. Ne sit i eo apparatus: q̄ pateat. At nō solū hic ē
sed esse declarat: ut nō sint allegatiōes. At hic sunt. ut nō sint strūctū
ræ lōgæ uerbis exquisitis anexæ: ut hic sunt. ut nō sit supra dicta aduulatio &
iactātia: ut hic sunt. ut nō sint colores. sentētia. articulus. dissolutū: de q̄bus
iherius dicit̄ ut hic sunt. ut nō fiat repetitio eiusdē sentētiæ p̄ diuersa uerba:
ut hic sit Sed cōtra sit apparatus auditorū aīos exordiū: cū breuī & modesta
expositiōe summaria dicēdorū: & cū aliqua cōciliatio nē auditorū: hoc mō.

Exemplum exordii perfecti.

¶ Vm essem hāc orationem funebrem habiturus patres amplissimi:
c̄cepti non nihil subuereri: ne si quid minus ad uos afferrem clima
tum uos offenderem: qui ut doctissimi estis oēs: sic ea soletis homi
num excellentia delectari: quæ res semper afferat ornatissimas. & uerborū
elegantia: & sententiarum pondere. At cū esse uos humanissimos ac facil
limus memini: uel a constitui uentis delegare: uel sermōcinationem hāc sa
tis: & improvisam & incultam adducturus: cuius errores potius correcturi
sitis: quam me superbum existimaturū: q̄ uestris esse i periculis ausus refragari:
si negassem hoc loci dicere de clarissimi uiri Sempronii Mediolanēsis fune
re. In hunc si quis uel sensit aliquando: uel sentit adhuc male: is liuore perdu
ctus respiscat uos me audite: ut de uita mortēq̄ tātū uiri dicens præmiū
consequar auctoritatis in me uestræ pietate.

¶ Ed intelligēdū est: q̄ hæ partes: aut harū aliquæ possunt diffusiores
f̄ tribus de causis: Primū cū oratio est longior ut pote i suadendo uel
dissuadēdo de pace uel bello. Secūdo cū purgatio ppriæ inōcētiæ
facienda est: p̄pter criminationē antea p̄ aduersariū factā: uel p̄pter opinio
nē p̄ auditores cōceptā. Tertio cū insinuandū est: hoc est pedetentim idem

faciendū qđ i superioribus exordiis sed occulte ob causas infra dicendas. Om-
niū autem horum exordiorum: & tandem insinuationū hæc sunt: Exempla.

Exemplum in suadendo perlongius exordium.

Cio uos esse. P. C. uehementer curiosos: bellū ne nobiscū finitimis:
f. agēdū sit. an pax habēda: ppter eaq; multas ac uarias a senatoribus
sententias expectari. Mihi qđ uidet opus esse: ut primum optime
de republica sentiant qui ei iunt cōsulturi: tum uero ut nullis aut proprioꝝ
cōmodorum capiant cupiditatibus: aut priuatarum inimiciciarum recor-
dationibus at eadem semper impatriam pietate nihil habeant in oratiōe
simulatum. nihil fallum. nihil dolo tectum. de uestra patres diligentia cer-
tus sumat & de uestra sapiētia nihil ambigo. Intellego enim q̄ soleatis om-
nia mature consultissimeq; transigere quibus iusticia. pietate. patriaq; chari-
tate. nihil antiquus aut familiaris unq; esse potuit. Me uero fuisse non igno-
ratis assidue in iis occupatum: quæ rei publice nostræ conductura. nō qui
multa ualeam: sed qui plurima uelim pro patria: pro qua quidem uel mor-
tem oppetens nihil expleuisse me censeam quantum debeo. Quare si qđ
& ipse recte cogitarim: aut non ipse prouiderim. quod ad pacem firmandā
& diutius stabilendam artineat: per deum immortalē tantillum attendi-
te patres optimi nec cuiusq; me impediāt clamor: qui aut mihi sit in sensus:
aut patriam habeat odio: aut uestræ inuideat auctoritati: qui ut male. sen-
sit facile. semper cognitum ac perspectum est.

Exemplum exordii purgatiui.

Nimicū est me criminatus Bædas fuisse Alchibicū: nec qđ huc in-
f. eū: nisi p inuidiā ac odiū attulisse: Quo aut inoçeter semp uixerim
nec p uilā animi perturbationē quicq; ad uos in hunc locū attulerim
patres optimi: uos testes aduoco: uestrisq; iudiciis inoçetiā meam ab ea cri-
minatione cupio purgari: ut cōmodius mihi ad dicendū eadē in causa pate-
at aditus. Cū is Bædas ærario præesset: & æs publicū in suā arcā uertisset.
accusatoris in eū sum officio functus: q rei publicæ salua causa ne quibā ali-
ter facere. Tum egi modestissime: nec eū passus sum crudeliter. dānari: ne-
gligentia potius aut indulgentiæ tūc accusandus nimia. q uel ipieratis uel
odii. Quæ pre publica sunt: nemo debet i se facta queri ab eo præsertim
ciue: q maxime suæ patriæ debet. Nunc i eūdē ago cām meā ciuilem qđ:
nō capitalē. Hæreditatē petii primā. Nihil se debere mihi dixit. a quo e ait
as capitis i iudiciis accersitus repetēdag. Causa mihi est tā honesta: q̄ ei tyr-
pis. Cur uobis: q oīum estis æquillimi: ambiguū uidet: pro me esse iudicā-
dū Nō prosequar: ne quod inuentore dicif uerbosus uidear Minervam do-
cere. At ut illis nō docti minus ac prudentes: q̄ iusti. Attendite p immortalē
deū: quibus ego rōnibus ac legibus mihi nō solū decernēdum: sed plane de
creta hanc hereditatē arbitrer. Paucis admodum me absolua nec quicq;

tecirco hac in re tangam: quod uos ulla experte lateſſe poſſe dicam. ſed ut ad uerſarius audiatur: quæ non intelligit cognoſcat: quibus argumentis moueri ſolent ad iudicandum utri docti & ſapientes.

De Inſinuacione.

In inſinuacione ſeruant eadem: quæ & in reliquis exordijs: ſed quoniam inſiniam nequit animus auditoris ſtatim & recte ad audiendum apparari: fit pederentim & indirecſte: quãdo cauſa turpis eſt: aut auditor eſt perſuaſus ab aduerſario: aut deſatigatus audiendo: & fit fingendo uelle aliud dicere: quã quod dicendũ eſt: quã cauſa eſt turpis: & paulatim descendere ad rem: quando autem eſt perſuaſus: cum aliqua uehementi criminatiõẽ de aduerſario: cũ autẽ eſt deſatigatus: cũ aliqua fabula. cauillo uel facecijs hoc modo.

Exemplum de inſinuando apud auditorem in cauſa turpi.

Non nego princeps optime plurimũ erraſſe Gaium: qui tuam leſerit maiestate: eſſeque tã nefas accerbiffime plectendũ: in eũque debere nõ te ſolũ uehementius aduerte: ſed uniuerſum hũc populũ oĩ teſtorũ genere irruere. Quid. n. comitti pot a quoque iceleratius aut ipportunius quã ſi quid in principẽ comittat: præfertim a deo per humanum atque per benignum: a cuius incolumitate oĩs nra pedit incolumitas. Id ut nefariũ eſt ſceleris genus: ita in nullo tollerandũ. Vex ubi tuã ſoleo mecum aĩo uolutare miſerieordiã in oĩe hominũ genus: a quo crudelitas maxime abeſt: nequeo nõ exiſtimãre de eius uita apud te poſſe fieri uerba: quã cũ per ſe nihil peremerit: oĩa demeritus ſit: per ſui tã generis nobilitatẽ uirtutem ac gratiam: poſſit ſperare nõ. nihil. Læliũ abſoluisti qui longe fuit peior: ac inſolẽtior. At hęc ea familia cretus eſt quæ tibi fuit ſemp iucundiffima: eo patre natus: qui tecum non parum conſuetudinẽ nactus eſt. eo ſocerõ. uuit quem amas plurimũ. Itaque cũ nihil afferre ualeat: quod audiendũ ſit: ad iudices: ut ad facillimum principẽ: & ſuorum amantiſſimum nihil non audiendũ afferat. Atrende igitur dux optime: ut non quis ſit Gaius: hic uir hoc caſu peſſimus cognoſcas noſti. n. nõ quid grã mereat: demeret. n. omnem indulgentiam. Sed quid ſui dicant agnati. cognati. affines. omneſque propinqui. quos ſemper audis manuſuetiffime: admittiſque iucundiffime: qui peccarunt in te nihil unquam.

Exemplum inſinuandi auditore perſuaſo.

Vit Gaius hic uir bonus o princeps optime apud regẽ Gallorum: nõ minore auctoritate quodã & grã: quã apud te ſit. Cũ accepiffet pecuniã a Colomella quodã Lugdunẽſi mutuã itaque reſtituendi tẽps in itinere. Colomellã accuſauit homicidij. Cæſus iueniebat hõ teſtes habebat paratos Gaius: quod Græcorum morẽ teſtimoniũ darẽt mutuũ. In iudiciũ uuit. couicit Colomellã coegit dãnari. Nã & torqueri coegerãt teſtes. dãnatus exclamat ſuperosque inuocat teſtes. Miraculo quodam factum eſt. ut uox in plebem facta ſit. capiendũ Gaiũ teſteſque quæſtionãdos. Diffugit accuſator. Diffugiũt

iprobis testes. Culpā detegūt absentes ductiq; cōsciētiae metu Liberat̄ Colo
maella. Quid si hoc quoq; pbabit̄ o dux optime Caiū hūc assuefactiōe mar
oz; minime pudentem eodem genere criminādi hoc t̄pis. ī hūc Sempronii
lum esse nixū. Itaq; nō tā res ipsa cōsiderāda sit primū q̄ accusatoris cōditio
Accusati uitā: mox ad rerum argumenta deueniendum: ut aliter longe rem
habere intelligas q̄ probatum sit hactenus: utq; a uicto uictor facillime su
perari possit. Nam q̄ ipse sis prudens: q̄ rerum humanarum peritissimus:
omnes scimus: & q̄ mature soleas consultoq; omnia providere. Me uero n̄
ignoras: nunq̄ mentientem ad te ire. multo nunc minus.

Exemplum insinuandi ubi est auditor defatigatus:

C Um peperisset: ut poetæ fabulant̄. Gigantes tris Tellus ut phæton
tis iniuriam in deos ulcisceret nec quicq; præualuisset: enixa est tan
dem simiam: quæ superos: cum tonitruis fulminibusq; uacaret: ir
rideret. Itaq; fraterculus ille gigantum. ubi cælum misceri audire in aere
uerso dentibus labiisq; hyascens debacchaī in iouem. Id est hoc fort̄ noster
hic aduersarius delphio tortuosior. gibbosior mōstruosiorq; secutus: qui cū
alia nos nulla deprimere posse uideret uia in prolixitatem sermonis eo ul
q; lapsus est: ut ad dicendum apud defatigatum audiendo principem nihil
nobis reliquerit temporis nil dixit quod ad causam attineat: & multa tamē
est frustra profecutus credens eo se pacto: ut simia in superos iridendo uer
sari. quod si tuā animi moderationem considerasset: nunq̄ attigisset. Es. n.
omnium & prudentissimus & æquissimus nec potes audiendis etiam pro
fusius loquentibus bestiolis decipi. Nam alexandri more: cum quicq; ab ad
uersario dicit̄: una oclusa quidem aure: dicit̄ eam te absentī aduersario ser
uaturum: ad quam: ut certo scio: mihi seruatam: pauca profequar.

C iendū est aut̄: cuitari uehementius oportere ī exordiis: ne sit exor
diū cōmune hoc est quod possit in omnes causas cōmuniter cōue
nire: sed proprius uideat̄ eius causæ: ad hæc aut̄ ne sit uulgare hoc ē
quod solet a pluribus tractari. ad hæc uero ne sit iproprium cū causa hoc ē
quod non sit insinuatio si oportet aut prohemium: hoc modo.

Exemplum de exordio communi.

I cterus sum o p̄res āplissimi de iis reb⁹: quas admirabimini: quippe
raris & iulstatis & uobis iucūdiſsimus. Attēdite mō phumane: cen
seteq; me uix esse: q; nesciā nec mentiri: nec assentari. Vos at̄ n̄ igno
rales: ad quos nihil sit afferēdū icultū: nihil nō elucubrātū diligētissime.

Exemplum exordii uulgaris.

E moſthenis Ciceronisq; opus esset hoc die nobis eloquentiā ut ma
gnitudini rei: de qua mihi dicēdū ē: satis facer̄ possem. At ego apud
uos dicturus uiros doctissimos ac desertissimos undiq; titubo. pal
leo. tremo. ac labesco: nescio qd potissimū auxiliī mihi sperē: cum elinguis

poene sim: aut qđ pōtius laudis nō desperē Sed si hoc muneris uestra sim nō
dē benignitate cōlectus: ut me p̄ humanit̄e audiat̄is: spero nō nihil uestra re
creatū gra ī mediū allatur: qđ uobis nō erit iniucūdū. Attendite igit̄ p̄ deū
īn mortalem: attendite ut audiat̄is ur̄a prudentia & auctoritate rem dignis
simam: quanq̄ tenuioribus uerbis & minus elimatis prolatam.

Exemplum exordii non proprii.

Stis uos qđ e iudices ab aduersario persuasi: qui nequissimus om
nium est. at ego uobis dissuadendum: esse duco: ne quicq̄ credatis ei
qui nunq̄ mentiri desit. Attendite modo diligēter: quid dicam cū
nihil sim allaturus in medium non uestro consilio dignum.

Ciendū est autē: cū tria sint cārum genera: quae tractari possint a quo
cūq; uel scribēre uel dicere: hoc ē demonstratiuū ī laudē uel uituperationē
positū: deliberatiuū ī suadēdo aut dissuadēdo collocatū: iudicialē ī agēdo
uel defendēdo situatū. Vnū tamē est: qđ se mp̄ tractat demonstratiuū. s. Nā ī
iudiciali quē accusant: uituperāt: quē defendūt laudāt. In de
liberatiuo suadēdo rē laudant: dissuadendo uituperāt. Sed materia pōt esse
quadruplex: aut honesta si p̄ uisū bono cōtra malū: uel si de nuptiis epitha
lamion de funere epitaphion: de religiōe: pietate & oī laude. Aut turpis si
p̄ malo cōtra bonū: uel si de libidine: d aliquo uitio. aut humilis: ut si de cā
uili ut de laudibus coquarie uel farctoriae: aut dubia. ut si partē habeat: ho
nestatis: partē turpitudinis. Si causa est honesta est aperte procedendum in
exordio modo quo supradictū fuit. Si causa est turpis: est insinuandū:
ut superioribus exemplis patuit. Si causa est humilis: est amplificandū exor
dium exemplis similitum causerum. Si causa est dubia: est exordium ab
ea parte. quae honestatem continet ut si uir bonus commisit scelus. exordie
mur utri naturam: non unius erroris sordem considerandam.

Vbi abstinetur exordio.

Ciendū autē & ī plerisq; causis abstinemus exordiis: hoc est quādo
adeo est honesta causa ut exordio non sit opus: ut si de religione. de
pietate &c. dicat. Itē ubi apud senatū agit uel p̄cipē in causa ī qua
sēptus dictū & redictū est: Sed animaduertendū ē: qđ licet nō sit opus exor
dii: pōt est tamen ubiq; ubi uel argumentatio: uel res agit uehemens: roga
ri auditor: ut attente audiat: & demonstrari: oratorem eius fidere sapientiā.
Nam licet locus captandae attentionis & beniuolentiā non sit propriae ni
si ī exordio: diffunditur tamen per omnes orationis partes.

De Narratione.

Princeps d̄ narratiōe cōsiderandū ē: quae sumaria quaedā ē expositio
rei gestae: nō tñ adeo sumaria & breuis: ut ī attentione seruat. Nā ibi
dūtaxat exposcit p̄ docilitatē quādā: quae auditorē faciat attentū: ut
fidicat de religiōis hoc die dicturo mihi laudib; quae sufficiēt uerba: quae

sententiæ. In narratione uero breuiter & aperte & uerisimiliter exponitur
causa: & quare illo die ac loco tractanda sit: hoc modo.

Exemplum Narrationis.

Ic dies concilio religioso & designatus est. Itaque in hunc locum nobis conuenientibus eligendi uacamus. iure ac merito non nihil esse dicendum de religionis laude profecto huic integerrimo nostri ordinis uisum est. hoc munus ad me collatum: eius mihi summatim sunt partes transigenda. Debet autem esse narratio breuis: ut superius attigi dilucida & uerisimilis. Breuis ideo dico: ne terat frustra tempus cum nihil adhuc de substantialibus dicat: sed dictorum se persisteat: aperta ut erou nihil dicat confuse: ne animus auditoris incertus ab audiendo distrahat: uerisimilis autem: quia est res uera sine ueri similitudine dicta fide non faceret: ut si dicat uirginem peperisse: & non dicat quo miraculo factum sit: absolute fidem non faciet. Et in hoc maxime animaduertendum est quod narratio non habeat aliquid contorum aut idem repetitum: aut diffusum: aut obscurum: sed structuras habeat breues & crebras: & quasi per enumerationem procedentes: ita ut quid sit dicendum potius appareat quam quid dicat. auditores attendant. Est mala narratio longa hoc modo.

Exemplo de longa narratione uitiosa.

Agna res est profecto patres optimi: de qua uerba sim hodie factum in rus: & tanta quod ac tam gradis: ut nullius uel disertissimi oratoris lingua rei amplitudini satisfacere quæ at: Agit. n. funus meroris plebana. Agit cõis totius urbis luctus. Agit de publica ciuitatis potius: quã priuata calamitate. Obiit die lælius uir maximus urbis primas. ciuitatis ppugnaculum. Obiit die lælius omni laude cumulat. obiit is: a cuius in columitate omni pcedebat ciuium incolumitas & cuius obitu omnes obiisse dici possumus. Proh deum atque hominum fide: quod hoc aduertebat ærumnæ genus: quod hunc uidebat casum. Quis poterat conuerrere oculos: Obiisti tu tãdẽ Lælii. Obiit asyly rei publicæ tutor. Obiit fautor atque pector noster. Hic dies lugubris est eius epitaphio designatus. Ego decerui sum: quod & laudat illi: ut tæ mortis locum impleat: & uos consolari. At ego consolari? quod pote: cum nihil habeat solacii: possim quod in me non est in uos conferre. Omnes hic sumus ad luctum paratissimi: a consolationis omni genere alienissimi. At dicã tãdem: ne munus ad me collatum uidear euitasse & eo dicam breuius: quod uel longus ac prolixus consolando dicens: nihil uel mihi uel uobis proficere possem.

De diuisione seu partitione.

Est narratio in oratione: quæ omnia complectat artis precepta sed statim succedit diuisione: quæ aliquotitione appellat. Et sciendum quod ex sex partibus in ore orationis: hoc est exordio, narratione, diuisione, confirmatione, confutatione, conclusionem. Tres hinc apparatus dicendorum. hoc est exordium ad conuincendos auditores animos & apparandos ad audiendum. Narratio ad

aperiendū & rei rōnem & tēporis causam. Diuisio ad p̄tendū māteriā: ut
sit autētor auditor ad ea quæ dicenda sunt. Duas sunt expositiue rei: hoc ē
confirmatio succedens diuisioni: & cōfutatio diluens uel expressas uel tacti-
tas obiectiōes. Vltima uero hoc est cōclusio est eius cōplexiua quod suaderē
aut dissuadere nitimur. Idē obseruant iuriconsulti q̄ in cōsultando: primū
utant quādā p̄fatione mox exprimendo casum enarrant: dū dubitatiōes
exponendo diuidunt: de hinc ad unāquāq; dubitatiōnē respōdendo & alle-
gando cōfirmant: deinde obiecta cōfutant: ultimo cōcludūt qd petat: qd
q̄ iudicandū sit. Idē p̄dicatores tenēt: ut propositione themātis exordiant:
quare illud thema potius eo die prosequēt declarando narrēt: tū de quor
p̄tibus dictari: proponēdo diuidunt: ad hæc unāquāq; p̄ ē enucleādo: cō-
firmāt: tū uero si qua uel obiecta sunt uel obici possunt: cōfutant: ultimo cō-
cludunt: sic aut sic esse faciendū. Diuisio autē hæc neq; plures q̄ tres in partes
distingui debet nec ī pauciores: ne si in plures: rediū audituris afferat: & de
eis sit fastidio si in pauciores: non confundat eorum mentes.

Exemplum bone diuisionis.

T cum mihi de uita morteq; Lælii dicendū sit tria: dūtaxat peride:
ac p̄currendo cōplectar. Quæ fuerit huius abseuntibus ānis insti-
tutio. Quis totius uitæ deinde p̄gressus. Quis tandem mortalis
huiuscē uitæ finis: ut intelligat obitū ne tāt^o uir an pot^o adhuc uiuet cēseat

Exemplum male diuisionis.

Am̄ igit̄ in hoc funere mihi dicendū ē: q̄s fuerit ipse Lælius de quo
hic agimus. Iam uel inuitus huc p̄uehor. delegāti uela uētis sex mi-
hi cōsiderāda sunt uerbis fortasse p̄lixioribus: sed re certe breuiora.
Hoc aliud erit in huius familia constitutū: ut intelligat q̄bus hoc funus mo-
stū sit. Aliud ī parētū luctu decretū: ut uideat q̄ti sint precij: q̄ hoc filio sunt
orbatī: Aliud ī eius educatiōe acuitæ p̄gressi: ut cognoscat: q̄ & ipse bonus
esset: & bene afficeret uniuersam hāc urbē. Aliud ī eius dignitatibus ac titu-
lis: ut teneat: q̄ placerent eius mores principibus cūctis. Aliud ī eius doctri-
nā ut exprimat q̄ esset omnibus bonus & utilis & necessarius. Aliud aut̄ in
eius obitu: ut accipiat: quanto nos consecerit dolore.

De confirmatione.

At confirmatio totuplex debet esse: quotuplex diuisio. hoc est unaq; p̄ticio-
nis pars debet confirmationē habere p̄pria. Verbi gratia si dicū est ī par-
titione: dicit dū est de Lælii educatione in confirmationē dicat hoc modo.

Exemplum bone confirmationis.

T cum Lælii educatione primo loco mihi dicendum sit: attendite
obsecro patres optimī q̄ sit educatus per modeste. Quod attinet ad
nutrimentum: his cibis educatus est: quibus aleretur: ac uiueret: non
quibus uoluptates sordēs pararentur. Non. n. ad continentiam ē educatus.

sed ad hanc modestiam genus. At moribus illis certe: quos rari solent adipisci: quibus & vita iucundior est: & laus diuturnior. Didicit modum in omni seruandum esse uitam. Iam admodum puer uigilantie: subrietati. pudicitiae usque adeo incubebat: ut mediae algore. estum non metueret: adeo ut maiores natu superare uideret. disciplinae uero militari tam paratus ac accinctus erat ut Marte natus esse ferri posset. tolerantia singulari adolefcentis: & periculorum non timidus laborum non fugax. Haec huius educatio tam tenax uirtutis atque probitatis quam alia uoluptatis atque malitiae.

Exemplum male confirmationis.

Et autem singula persequar: uno duntaxat uerbo sex illa complexus declarabo: quibus hodie nobis amicus: suis uero filiis ac propinquis sublati sunt. Nam laelius generosa familia cretus: optimisque parentibus natus: educatus est inodestissime: famam optimam propagauit: sibique dignissimus: ac nobis utilissimus fuit: nec nobis minus summa cum laude: quam sibi dicit obire. Cur est tot tituli ornatus: quia uir clarissimus fuit. Cur tam eum celebrabant docti: quia uir doctissimus fuit. Cur tam eum lugemus omnes: quia erat nobis eius uita plurimum necessaria. uir inquam fuit paucorum hominum omnibus carus. cunctis dilectus omnibus uenerabilis.

Ciendum igitur quod confirmatio ut debet esse apta & rationibus referta: ita minime confusa. ut simplex complexaque parte & argumenta partis sub qua iacet: ita non multiplex cum partibus alterae partiumquebus alterae debet serui confirmatioes: & artificiosa in argumento: aut perfecto aut mediocri aut minimo

De Argumentatione.

Argumentatio autem omnis ea est ratio: in qua uis confirmandi: aut confutandi distribuit. Ea est autem perfecta: & sic distributa in quatuor partes hoc cum propositione ratione. rationis confirmatione. rationis exornatione & complexione: aut mediocri: & sic diuisa in propositione ratione: rationis confirmatione. & complexione: aut minima: & sic tripartita in propositionem. rationem. & complexionem. Est autem propositio caput & fundamentum argumentationis: qua proponimus: quid arguere uelimus: quae a logicis solet hodie maior appellari: hoc modo.

Exemplum propositionis argumentationis.

Enim negat: debere supremos illis honores quos cum de uiri fuerunt boni: & urbi iucundissimi: die in negociis suae ciuitatis ultimam obierunt. At ratio haec est argumentationis pars: qua probat ratione: quod in propositione propositum est: hoc modo.

Exemplum rationis argumentationis.

Am nisi honoraremus huiusmodi uiros. & ingrati uideremur iure ac merito. & nemo bonus apud nos esse diutius uellet. In uirtutis succedit confirmatio: quae amplificat rationem ipsam: ut apertius intelligatur id: quod probandum est.

Exemplum rationis confirmationis argumentationis.

Quae uero esset ingratitudo quam nepharia pestis: quam euitaturi forent omnes boni: ut in eos fuerimus mali: qui suere non

in alios solū oīs sed ī nos ipsos multomagis optimi: Hoc ut & abominā-
dū esset: & iauditū sceleris genus: ita detestādū & execrādū oībus: ita nemi-
ni tolerādum. Continuo cōuenit exornare rōnem ut profusius ea quidem
amplificetur: & sic magis auditoribus persuadeatur hoc modo.

Exemplum rationis exornationis argumentationis.

a Ccedit huic et nō fama solū: sed uiuēdi ratio: sed humanitatis cōsue-
tudo: sed ppria cuiusq; utilitatis causa qbus minime seruiret usquā
si essemus ī eos īgrati q̄ fuere uiri graues: & ī patriā pietissimi: Nā
famā certe quāeremus pessimā: nec malā minus: q̄ Dyomedes: q̄ homīes
dabat armētis pabula: uel Bulyris: q̄ hospites apponebat altaribus uel Lyca-
on: qui eos obruncans comedebat. Non enim minus male agitur: si negli-
gitur funus: q̄ si eripitur functi uita: cum in eripienda uita uel metus possit
esse causa: uel odiū: ut illud est Virgilit. Aut odium crudele tyranni: aut me-
tus acer erat: in negligendo autem funere: nulla q̄ īgratitudinis superfit cā.
Tum nemo laboraturus esset: ut cōmoditati conducat nostrā. Cum uide-
ret quales fuerimus in reliquos. Quid sibi sperandum sit ī uita. non igno-
rat. cum ī morte nihil sperare possit. Statim succedit complexio & cum ra-
tio ea sit: quāe a logicis dicitur hodiernis minor: cōplexio ea est quāe cōclu-
sio ab illis appellatur. quāe complectitur atq; concludit summam ex supra
dictis ita sentiendum: ut propositum est: hoc modo.

Exemplum complexionis argumentationis.

q Vamobrē cū Laelius uir optimus fuerit: & nobis utilissimus: & offi-
ciosissimū sit: taliq; funus honorare: īgratissimū aut silentio præteri-
re: iure optimo cōstitutū est supræmos pietatis honores huic exhibe-
re funeri ut & ad nos semp amādos. iuuādosq; cuncti pniores sint: & ad
uirtutē facilis īflāmētur. Cū autē ē cā breuior: ut ī epistolis familiarib⁹ aut ī
orōnibus habētib⁹ grās. Argumētatio ē quadripartita: aut tripartita h̄ mō.

Exemplum argumentationis quadripartitæ.

a Nīmus certe bonus: si referre gratias acceptis nequit officiis at ha-
bere pōt: ac agere debet. Quis enim ī nō explēdo pro utili suo offi-
cio uir: aut bonus: aut equus appellādus ē. Nā q. p̄ animi supbia si-
bi cēsēt nō officiose factū munus: sed debitū esse: is ē ab humanitate alienis-
simus: potiusq; ī bæluarq; coetu cōnumerādus q̄ inter homines collocādus.
Quod si & bonæ mētis ē officiis habere gratiā: & iniquæ ac afferre nō ha-
berē: nō debemus tibi solū: & habemus: ac agimus grates: sed cupimus refer-
re posse Cōtinuo succedit argumētatio tripartita ī epistolis & orationibus
breuioribus ut iūptialibus: & pōtificū ac p̄cipum īgressu: aut p̄rio aditu:

Exemplum argumentationis tripartitæ.

e Vm debere ad te ire optime p̄iceps: tum etiam hoc plurimum de
siderabam. Quis. n. qui tancillum sit ingenii: se totum non debet

tuæ diuinæ potius q̄ humanæ uirtuti. Quis autē cū debeat nō desideret pa-
riter præsentē te iuueni: quasi naturæ quoddā in terris simulacrū. Itaq; cū de
officio meo simul & cupiditati uidendi tanti præcipis satisfacturum hoc ad-
uentu uiderim: accessi: supplicaturus nihil aliud: q̄ ut me ames.

De confutatione.

Onfutation nihil habet aliud artificii: q̄ quod est expressum In con-
firmatione. respondet & confutat obiectiones hoc est si quis obie-
cerit aliquem esse litterarum ignarum confutat. hoc modo.

Exemplum confutationis.

Græge me dixit litterarum: quasi possit recte qcq̄ d litteris hæc bælua
iudicare: q̄ a bonis artib⁹ alienior semp fuit: q̄ ignis ab undis. Adhi-
bui ab iuuentibus anis usq; diuturna bonis litteris operā: nec id qdē
eoactus nec iuitus: At ultro spōteq; tā libēs q̄ cū exuriēs cæniabā uidebā. n.
& nihil i uita mortaliū foret: cū litteris cōparādū: q̄ & uiuis præsto essent: &
famā laudesq; luce sanctis suppeditarēt. Quomō ergo uel ignaru s eē pōt:
uel nō doctissimus ille plane: q̄ natiuo q̄si munere litteras cū lacte hauserit:
i biberitq; ac iis maximopere delectatus nihil obmiserit: qd̄ ad earū quære-
dā rōnē attrinuerit: Succedit nō nunq̄ amplificatio p enumerationē: & hoc
fit qn̄ est oratio pfectissima: & ne orator esse plixior duceret: breuius cōfir-
mauit: & cōfutaui: sed aut de argumētatiōe aliquid superest: quod āplificat
aut de confutatione aliquid restat: quod recriminatur. hoc modo.

Exemplum amplificandæ confirmationis.

Rætē misi cōsulto: ne plixior fierē ac uobis tædioſior patres am-
plissimis: quātis hic Lælius i ætate admodū puerili floruerit exēplis
modi atq; modestiæ: q̄ fuerit æqualibus quasi sceptor & mox isti
tutor: maioribus natu admirabilis. minoribus uenerabilis. Nihil dicebat i
sipide. nihil ridebat. scurille. nihil faciebat idignū facti recordatiōe. Apud
quot fuit urbiū populos i summo qdē honore. Apud quot præcipes iucūdis-
simus: apud qd̄ diuersarū bonarū artiu tā colēdus q̄ admittēdus. Quotiēns
magistratus exercuit æq̄ssime: quotiēs i patriā reddit honoratissime. Cum
aberat: fama ferebat elegātissima. cū aderat gloria spargebat iucūdis-
simā & absens cōsultissime. sapiētissimeq; uiuebat: & præsens nihil
temere. nihil i sipide. nihil molliter uel agebat uel dicebat uel deniq; cogita-
bat. Habet autē hæc āplificatio structuras crebras: cū sentētiōis ac grauius
uerbis: ut enumerare potius uideat: q̄ uel repeterē: uel diffuse aliquid psequi.

Exemplum confutationis amplificandæ per reclamationem.

Ed ne gloriē hic helluo nebulosq; pnciosus ac unice petulās: qcq̄ i
me ptulisse qd̄ me mordeat: posteaq; ad ea resf̄ odi: quæ obiecit ma-
nifestoq; declarauit q̄ inique dixerit q̄ abiectus nobis: q̄ ipius uidea-
tur patres amplissimi si reclinor hominē i purissimū sed cogor hæc an-

gustia tēporis cōticescer. Quod si dicetē: obstupescere uos. cogerē: qđ acer-
bissimus patricida me audeat accusare ignoratē. Nam si nescirē literas:
id ad accusationis genus nihil peritineret: cū me dicat nō admittēdū p̄torē:
qđ iniquus sim iniquitatis quēq̄ arguit q̄ patricidiū adhuc habet ante oculos
apud oēs hic fuit semp̄ i dedecore Nullius familiaris diutius fuit: quē non
fraudarit. Decoctorē hūc appellant oēs sui. prauaricatorē alieni. dolosum
singuli. nihil cogitauit unq̄ boni. loq̄ non p̄plexe. uafre. callide. malticiose.
uersipellis est pœnitus: ac eiusdem rei simulator atq̄ dissimulator.

De conclusione generali & de epilogis.

Væ sit dicenda generalis conclusio: & qui sint epilogi: particulares
q̄ inquam conclusiones quæ perorationes apud nos appellantur: &
quæ ab amplificatiua deroratione differant: quæ solet dici per ora-
tio per amplificationem & enumerationē: est nobis diligenter cōsiderādū
Cōclusio enim ē terminus orōnis: q̄ cōplectit̄ breuiter rōnes in uniuersa
orōne tractatas: & id: qđ ex illis isert̄: ac ab eo: q̄ orauit: impetrari querit̄.
Epilogus aut̄: hoc ē poratio ē particularis cōclusio: nō totius orōnis sed ali
cuius orōnis mēbri. Nā si orō uniuersa ē quasi corpus: sex illæ supradictæ
partes hoc est exordium narratio. diuisio. confirmatio. confutatio & cōclu-
sio sunt quasi mēbra illius corporis: & quæ hisce singulis mēbris singulæ
competunt conclusiones: appellantur epilogi seu perorationes & ita Cice-
ro dicit quattuor locis conclusionibus utendum: secundū exordiū secundū
narrationem. secundū firmissimā argumentationē & secundū cōclusionē.

Exemplum epilogi secundum exordium.

Vm igit̄ & honesta sit res a me dicēda: & talis: q̄ uestra sit auditioē
c dignissima p̄res optimi: q̄to sim breuius dicitur? uos audir̄ diligētī?
ut qđ uestra sn̄a reportar̄ quæ nō spauerim solū: sed sim assecutus.

Exemplum epilogi secundum narrationem.

q̄ Vuar̄ cū dies ad dicēdū me iuiter: & dignitas canæ uos ad odiēdū
p̄res optimi & ego sim dicitur? q̄ breuissime: satis me hac orōne cō-
secutū arbitrabor si nihil dixero: qđ & hoc loco & ur̄a p̄ntia fuerit indignū.

Exemplum epilogi secundum firmissimam argumentationem.

1 Taq̄ cum & bonus uir lælius semper fuerit: & in patriam pietissī-
mus: & omni laude cumulatissimus: debet tantum honoris uel hac
luce functus consequi q̄tum nec eius bonitati sit demegandum: nec
dedecet patriam: nec ab eius sit alienum laudibus.

Exemplum epilogi secundum conclusionem.

c Vm ergo uobis manifesto constet potius uiuere: & uere quidem ut
uere: q̄ diem obtiisse Lælium: ne dum non esse lugendum nobis ex-
stimō uerq̄ etiam ridendum letādum. exutādūq̄ uehemētius: q̄ ex
his terrenis tenebraz latebris i æterne claritatis splēdore p̄fectus nobis ē

futurus apud deum optimum maximum perpetuus procurator.

Exemplum conclusionis generalis: cuius superior epilogus fuit cōclusio exemplificata:

Vdistsis patres optimi q̄ fuerit eleganter ab ineuntibus ānis usq; in
a stitutus Lælius ad omne ingēui adolefcētis indolem: q̄q; p̄fecit assi
due omni uirtutis genere ad omne laudis gratiā cū maxima cūcto
rum & suorum & exteriorum admiratione utq; tam præclare. pie. religiose
q; diē obierit. q̄ præstanter. prudēter. iustæq; uitam assidue degerit: utq; ne
mini dubiū esse possit hūc ad superos rediisse: unde fuerat ad nos dimissus:
& quo cunctos suos cogitatur continue dirigebat. Quo fit ut de eius uitæ
mortisq; recordatione sedetur meror uester suapte natura: nec tam censea
tur periisse: q̄ uiuere Lælium: cum eo profectus sit: ubi uera est: non fucata
uita. reliquum est. ut quando apertissime declaratum est: Lælio nihil oprati
uus nihil cōmodius contingere potuisse: non solum non feramus moleste:
quod ei iucūdisimum est: sed sibi gratulemur: nobis autem ac ipsius digres
sione gaudeamus: cum & ipse cum cælo terras mutarit: & uana quæq; mor
taliū pro eterna beatitudine: & nos apud superos procuratorem autorem.
fautoremq; nacti simus consiliorum operationumq; nostrarum.

Ciendū q; qdā sunt p̄gressus tractusq; uerborū ac sententiæ: q; so
f lent apud nos colores appellari: qbus. s. ueluti coloribus imagines:
ita orōnes ornatu quodā poliūt. Ex qb? q; solēt eē magis ī usu hī s̄t.
Exēplū coloris similiter desinētis ī tpe. inō uoce ac natura uerbi sed raro.

Ego te plurimū amo: tuos uāhemētissime obseruo: cæteros ex tuo gene
re summopere colo. Vel sic. quis est lælius quem plurimum ob generis no
bilitatem amauī: quem uāhemētius ob eius uirtutes obseruauī: quem ob
caritatem in patriam summopere semper laudauī.

Exemplum coloris similiter cadentis ī eodem casu eiusdem generis & de
clinationis sed raro.

Quem dicis amandum: lælium quem asseueras laudandum: Læliū: quē
affirmas in cælum summis tollendum esse uocibus Lælium. Vel sic.

Quero qs sit ī hac urbe bonus: Lælius: Posco: qs ī hac regione sit iustus:
Lælius: Mecū aīo uoluto: qs hic sit doctissimus cōptus ē mihi solus Lælius.

Exemplum articuli in uerbis pluribus eius fere uigoris: expositis cum pe
riodis & crebro.

Quo te magis mecum ipse cōtemplor: hoc magis ac magis afficior tuæ
laudi. uirtuti. pbitati. pietati. sapientiæ. sanctimonix. Vel sic. Omnes unā
eademq; uocē te dicunt. p̄dicant. admiranturq; bonum. integrum. castum.
prudentem. constantem. fortem iustum. grauem in concussū pium.

Exemplum dissoluti in constructionibus uariis eiusdem fere uigoris ex
positis cum periodis & sunt crebro.

Tuos omnis semper dilexi. Tibi plurimum afficio. Ex tenatos summa p
sequar pietate. Admirabor assidue tuas laudes: In omnem rem tuam præ
sto me paratissimum inuenies.

Q d ad te attineat nihil negligā. Neq; dignitati: nec utilitati tuæ deero unq̄.
Exemplum coloris exempli rei antiquæ summaria recitatione ad magis p
suadendo: non nisi in argumentis.

Vt Dāuid dū filius morbo laborauit: fletu precatus ē deū: q̄ medeti poterat
ubi diē: obit purpurā induit: dei se accōmodatis uoluntati: sic nos debem⁹
quādo nihil omisimus dum uixit: postea q̄ ad superos Lælius rediit æqua
mēte ferre quod ad deo institutū est. Vel sic: ut Hercules domuit Busyrim:
sic te domabit. hercule non inferior: qui superas immanitate Busyrim.

Exemplum coloris sententiæ uæhementis ad persuadendum.

Non est enim minor i homine laus: qui philosophus studuerit fieri q̄ si di
scere curauerit philosophiam. Sunt enim aliqui philosophiæ studii clari. q̄
cum multa: & teneant & doceant: se ipsos ignorant. At qui uitam agūt phi
losophicam: sunt iis quibus nunq̄ est uera gloria defutura.

Exemplum similitudinis.

T asinus solet: suo ruditū oēm metiri musicam consonātiā. sic tu
quidem tuo isto ignorātiæ sensu oēm metiris aliorum doctrinam:
Vel sic: Non est in te fabulosum quod de simia dicitur quæ quo al
tius progreditur: eo magis sua deregit pudibūda. Quo enim tibi plura tri
buis: eo magis & uecors diceris. & uesanus.

Exemplum coloris circūtionis: quæ rem unam uel uita uel titulo uel
cognomento uel aliqua exprimit proprietate crebra in pœtis.

q Vi corona populea: tergoreq; cleonei leonis: ac claua delectatus ē:
ei: q̄ humeris cælū sustinebat succedens ea sustulit mala uirginū: q̄
bus puigil præerat draco: eūq; coegit suis esse p̄bulū tonsis: q̄ hu
manis corporibus suos alebat equos. Vel sic Cui referādi cæli sunt date cla
ues: is ē obtēperabit: Qui traices iā dudū occupauit: pauloante Eubomiā
mō Caphā. Vel sic. oē mortale aīal ac rōnale qd tu cogitas: cōsulto sentiret

Exemplum occupationis tacitæ: qui color crebro intercurrat ad augen
dam suspicionem uel opinionem.

p Rætereo q̄ possem i hūc nebulonē dicere: si male dicēdi potī⁹ huc
cā cōuenissem q̄ tuendæ rei ac famæ meæ gratiā. Tot enim huius
afferrē i campū scelera. q̄bus apud oēs ē populis italiæ galliæq; fa
mosissimus: ut & admirari uos cōgerē: & ego dicendo defatigatus ex pluri
mis uix attingerē aliqd. Vel sic. Nō prosequor huius uitam ac mores: oēm
q̄ superiorū temporum suam peregrinationem: q̄bus manifeste cognosci
posset: hoc uiro Iustano præstantiorem esse neminē: excellentiorē iter no
stros nullum magis illustrem gloria nobis neminem.

Exemplum occupationis expressiue: quæ cum alia non habeat quasi sup
sint multo plura bona uel mala: dicit aliqua.

q
Vot occurrunt huius scelera: ebrietas. Ieuitas. luxuria. impudentia.
temeritas quibus & Romæ sese omnibus expressit: & Mediolani
pœne damnatus est morte: & Venetiis eiectus urbe. q̄ quidem si af
ferrem in medium omnia: & ego possem accusari oscænitatis & uos p mo
destia uestra nequiretis audiendo tollerare. Vel sic Tanta sunt huius apud
bonos omnis ornamenta: in adolescētia quidem apud græcos studiorum
pericula disceptando: ac docendos ī reliqua ætate apud italos & Bononiæ
& Paduæ & Romæ laudum præconia: quæ in plurimis magistratus apd
magistros pontifices & alios principes consecutus est: ut si uelim dicendo
prosequi: nō modo sim prolixior: q̄ hæc oratio patiat: sed uel prolixius di
cens minimam partem attingam.

Exemplum interrogationis sed raro.

Quis fuit hostis rei publicæ. Augustinus. Quis iniquitatis auctor Augu
stinus. A quo parate sunt insidie ciuibus. Quis cōmunes ciuitatis pecunias
furtiue ī pprios cōuertit usus. Quis literatorꝝ psecutor: hic ipse Quæ audi
uimus nunq̄ attentasse: quod nobis non esset obfuturum: hanc feram.

Exemplum conduplicationis sed raro nisi in poetis.

Tuus ille perditissimus animus o Augustine: tuus inquam ille perditissi
mus animus plurimū attulit rei publicæ detrimētī. Vel sic Tua mens ista
bona O læli: tua certe mens ista bona tuis ciuibus fuit semper singulis ad
iumento. Vel sic: in simplici dictione: ut iuuenalis: Tu ne duos una sæuissi
mā uipera cæna. Tu ne duos una. Vel sic ī pluribus Nullæ profuere uigi
liæ huic urbi aduersus Gallos: Nullæ profuere uigiliæ huic urbi.

Exemplum repetitionis.

Lælii pbitatis hanc urbē ī iudicādo seruauit iuliani pietas hanc p̄riam ī oī
sua calamitate defendit iuliani sanctimonia bene utuēdi fuit nobis singu
lis exēplū fere quoddā. Vel sic. Augustinus iterturbauit oīa. Augustin⁹ do
ctos oēs isequit. Augustin⁹ sicarios apparauit. Augustinus urbē ulolabit.

Exemplum transitionis: qua non nisi in expedita una materia: decurren
do ad aliam utimur ad attentionem.

Nunc autem satis de huius munificentia dictum sit deinceps ad eius ma
gnificentia accedamus. Vel sic in aduersarium. Hactenus de libidine: nunc
ad illius auariciam prosequamur.

Exemplum superationis.

Hic sua uirtute iam cælū attingit: estq; factus diis cōmunissimus. Vel sic.
Nemo tam sæuus est apud inferos: q̄ possit cum huius sceleribus cōparari.

De summa colorum & figurarum.

Colores alii apud Ciceronē multi sunt: sed minime necessarij. figuræ gr̄a

maticarū ī usu necessariarū prae cīpue īres: Parentelis: hoc est oratio ī oratio
nē īterposita: exornādi ac breuius dicēdi gratia. Hypbole: hoc ē supra mo
dū elata ī sermone sentētia: ut orationem magis augeat: & digressio sine trā
slatio quae dimīsa materia: ad illam aliquid affert externū. s. quo illa exag
geret. exemplificet deprimat aut aprior fiat persuasioni.

Exemplum parentthesis uel breuitoris uel longitoris.

Go non tibi solum: sed omnibus: ob incredibilem animi tui uirtu
e rem (Es. n. & doctissimus. & prudentissimus & humanissimus) ea
sum deuctus beniuolētia: ut nihil ad cumulum addi queat. Vel sic

Cum Romam uenissem ad agendam meam (quam nonne scis) causam.
Aberat enim summus pōtifex. Aberant cardinales. Aberat uniuersa curia:
Nullae agebant causae. Nulli erat auditorium lit. Nullus iudicabat. Nihil
hactenus egi. Nihil attentant. Vel sic Si parentelis est prolixior me prima
excidant memoria uerba. Ego te plurimum (Cum quia summa es uirtute
uir insignis. tum quia me mutuo meoq; omnis q̄studiose diligis tum quia
nemo bonus est. qui te non uacillanti beniuolētia prosequat sic es p̄me
ritus) te igit̄ id circo plurimum nedum anio uerum et & obseruo: & collo.

Exemplum hyperboles maxime in poetis.

Pud Virgilium de aenea: fama super aethera notus: & rursus Tollit
a q̄ ad sydera fluctus. Non quia sydera possint fluctus attingere: sed
quia altius dici nequeat. Vel sic. Pulchrior uenere castior es Diana.
Vel sic: Pigmæo minor es: turpior dæmone.

Exemplum digressionis.

Clarus es tu qd̄ iter oratores: sed aliquis potius Demades: q̄ demosthe
nes. Aiunt. n. ad demadē ire solitos: q̄ orationē uellent celerē & īmediatā:
ad demosthenē: q̄ p̄sata peterēt & eliminata. Proinde cōsuevit dici demadæ
orōnes nihil: at Demosthenis oleum sapere. Clarus es tñ orator: & celer.

De dicendi scribendiq; generibus.

Sciendum autem eandem esse rationem in scribendo quae & in dicendo
est: In utroq; rhetoricæ ac oratoriae uix extat. orare: ore significat pronun
ciare quare in dicendo est opus pronuntiationis ratione. In scribendis au
tem epistolis: hoc est. misliuis: ea ratione opus non est.

De pronuntiationis ratione.

Est autem pronuntiatio in tres partes distributa: in uocē. uultū ac gestū.

De uocis uariandae ratione.

Vox triplex est: magna. mollis. flexibilis. Magna debet esse in argumen
tationibus: mollis in rebus laetis: flexibilis in misericordia comparanda.

De usu uocis.

1 Nitro orationis uox sit parua: sed non infima: & inaudita: sed quae
possit pedetētm augeri. Mox ī narratiōe sit altior: sed mediocriter

Mox in diuisione augeatur. sed fiat augmentū ut nō deueniat ad clamorem percussorum aut uigilū nocturnorū. Mox argumentationes mollitudinem & flexibilitatē cōsequantur. Est enim uox mollis: hoc est dulcis: nō aspera: non rauca: non perturbata sed quæ tybiam potius imitēt q̄ tubā. Flexibilitas uultu posse nūc p̄ materia exasperari: nūc mitigari: nūc flere: nūc ridere. Si laudatio fit alicui? uox sit mollis: & mitis: Si uituperatio: uox aspera. Si animā alicuius ī aliquē: uox dira & iracūda. Si funus agit uox mœsta & lachrymosa. Si fit alicuius execratio: uox alta & turbata. Fiant similiter exclamationes asperæ: ac depressæ. Asperæ: cū cā est nefaria: ut ī uiciis abhominādis. Depressæ: ut ī cōmiserationibus: Dicendo in cā scelestā. Proh deū immortalē: hoc scelus cōmisit ne quisq̄ alius. uox effereat altissima. dicēdo caute iudices: ni tales castigetis: caute: uox sit & alta & turbata. Dicendo ī cōmiseratione: cōpatiendū esse mendicis: uox sit minima & flebilis. dicēdo illis subueniendū. uox sit lachrymarū plena. In peroratione p̄ amplificationem. uox sit mediocris cū claritate p̄nunciandi sed sine anhelitu: ne spiritus defatigēt. In cōclusionibus fiat uox mediocritis: sed tardior p̄nunciatio: ut intelligat quid concludit. Amen semper animaduertendum ne fiant exclamationes cum hac uocis mutatione: nisi materia sit aut abhominabilis: aut miserabilis aut admirabilis aut rara. bona uel mala.

De uultu usu.

Vm uultus nō sit facies: sed signū apparens ī facie: secundum animi motū ut illud docet Nasōnis: Heu q̄ difficile est: crimē non prode re uultu: debet orator uultū accōmodare uoci ac materiæ. Nā si rē flebilem exponere læto uultu: aut rē festiuā mœsto uultu diceret. iepsus qui neq̄ rex. nec p̄sonarū. nec t̄porū seruaret cōditiones. Vt uno igit̄ cōcludat uerbo: cum uerba sint eaz̄ notæ: quæ sunt ī anima passionū: pro uerbis sit uox: ut dicere uideat orator ex se: nō aliunde didicisse. pro uoce uero sit uultus: in perturbata uoce acerbus: in flebili subtractus: ut animi uāhementia eo uultu intelligat cum uerborum conuenire uāhementia.

De gestu usu.

Gestus autem non debet inurbanus uideri: ut neq̄ uultus: nec uox in re læta: debent in scurrilem profundū risum: nec in re mœsta muliebres distēdi lachrymas: aut uociferationes: sed quo ad natura consuetudinēq̄ uiro rum deceat grauium & modestorum. Debet gestus: ad rem exasperandam: quæ uituperatur: aliquando caput mouere minis ad rem mitem & miserabilem inducendam aliquando palmas piecatorias iungere: inducendo uirtutem homines ad se inuitantem: brachia aperta pro excipiendis uenientibus demonstrare: faciem aut̄ nunc ad hos mouere: nunc ad illos uertere: cū quibus sit sermo: ne quasi statua loq̄ uideat. uel puer: q̄ sit occupatus in memoria tenenda quæ sua non sunt: Rem admirandam de superis exponendo:

frontem ad cælum uertere: Rem perniciosam pronuncians: inferna respicere: Diuitias & pompas orbis detestando: brachia aperta cum fronte & toto corpore circumuolūere: Rem pudibundam in medium afferendo: tenere os ad terram uersam: deterrendo: manibus pedibusq; pulsare.

De epistolarum uis ac ratione.

Epistolæ uero multifariã habet materiã .ut i octoginta infra patebit epistolariũ titulis. Sed triplicẽ uim ac rōnẽ: ut aliquando sint familiares: aliquñ familiarissime aliquñ graues ac sãeritæ: seruēturq; i iis duæ rōnes: Prima ratio stili: ut familiarissima sit i stilo infimo familiaris in stilo mediocri: grauis in stilo summo. Secunda rō artificii ut familiarissima simplicem habeat rei expositionẽ: ut inter familiarissimos dicẽ: do. accipe. mitto. fac. sine multa circuitiōne: aut argumẽtatione: aut apparatu. familiaris uero aliquid sed modicũ: apparat aut argumẽtatione: Grauis aut pro rei qualitate: aliquando uim orōnis summæ: aliquando mediocri: aliquãdo paruæ tenet. Nam oratio summa sex habet illas superiores orōnis partes: hoc ẽ si dicat de pace aut bello tenẽdo i senatu: uel apud principẽ oratio mediocri caret cõsultatione nonnunq; & exordio. In causa honestissima: ut in nuptiis: oratio parua est: quæ caret exordio & narratione: interdum & diuisione: ut in uisendo principe: ubi dicẽ quare illo uentum sit: & quid petat: ut superius uisum est. Totplex igit epistola grauis quoruplex est oratio: aliquãdo omnes orationis complectit partes: aliquando aliquas.

De stili ratione ac uarietate.

Stilus ifinimus nõ habet uerba ignaris pãdagogulis cõmunia sed ornata At nõ exquisita nõ habet sentẽtias uulgares: sed eruditas: at ñ raras: hoc mō.

Exemplum stili infimi.

Hic dies Lælii paulinæq; nuptiis dictus est felix.

Hanc ob causam in hunc conuenientius locum o ciues optimi.

Non improuide sibi consuluerunt: qui matrimonii leges subierunt: unde omnis humana rite propagat uita.

De stilo mediocri.

Stilus autem mediocri habet nõ rara admodum & exquisita uerba uel sententias: sed meliora longe: ac ratiõra infimo stilo: ut si dicat: hoc modo.

Exemplum stili mediocri.

Nihil est tã salubre humano generi patres amplissimi: q; posteritati operã adhibere: quodq; Aurelius iquit: Generatõi regenerationẽ pparat oportet. Nã cũ quortidie diuersis discriminibus i Horcũ delabamur debem? di ligẽtius cõsulere successioni: Quod neqre cõmodius aptiusq; lege fieri: q; si cõubio mares sãeminæq; sanctissime cõiungant: q; est. q; nesciat. A supis ẽ igit ad mortaliũ cõsuetudinẽ. utilitatẽ. dignitatẽq; mrimoniũ istitutum.

De Stilo Graui.

Stylus autem maximus & uerba complectit̄ rara: & sententias crebras: & auctoritatibus nitit̄: & profusiores habet estructuras: ut si dicat̄ hoc modo.

Exemplum stili grauis in eadem Materia.

Um permagnū est honus & pdificile: de iis rebus orōnē habere: q̄ sit amplissima: & quouis oratore clarissimo digna. Tū illud hoc loci me reddit audētiore: q̄ exilitas īgenii mei patiat̄: qd̄ estis uos patres amplissimi: ut eruditissimi: sic oīum humāilissimi: atq; unice p̄ benigni Matrimonii uero laudes & si sunt innumerabiles: tales tamen: ut uel l̄arum experti sua succurrant sponte: nolintq; titubare pro se quenq;.

De Titulorum Epithetorumq; ratione ac usu.

Vehementer autem errat̄ in titulis uel scribendarum epistolarum: uel diendarum orationum in epithetisq; hoc est adiecturis quasi cognominib; quae solent dicendo: scribendoq; imponi: tam rebus q̄ personis: etiam in p̄sopope: de qua statim inferius diceſ.

De prosopopea crebra in poësis.

Olent. n. poëtae. q̄ cū oratoribus eādē seruāt artē: licet alia orōnis lege hoc ē carminibus: uti p̄sopopea: q̄ sibi de re insensata sensibilis fingit faciē: ut melius ī auditoris lectorisq; īprimat̄ mētē: ut Virgilius Atlantē lybiā montē fingit senē & cætera. Martianus artes liberales suis fingit corporibus. Ut igiſ esse turpe: uitiū fingere corpus formosum: uirtutē uero corpus de forme. Angelum turpē: dæmonē pulchrum: sic dicere. mare frugiferū: aut terrā ueliuolam: epitheta non complectit̄ sua nec: decet summum pontificem appellare fortissimū: imperatorē uero sanctissimū.

Exemplum Titulorum summi Pontificis.

Sanctissimus. Beatissimus. Clementissimus. Pientissimus. Indulgentissimus. Misericordissimus. Benignissimus. Beneficentissimus.

Exemplum epithetorum summi pontificis.

Successor primi petri. Christū ī terris referretem. Dei ministrās officia. Veniā ī orbe largitor. Cæli referator. Inferni clausor. Superiorū iterpræs Apostolicæ sedis auctor. Quirinalis regni tutor. Christianorū protector.

Exemplum Titulorum Imperatoris Augusti.

Diuo cæsari. Faustissimo Augusto. Sacratissimo Romanorum Imperatori. Inuictissimo christianorum regi. Felicissimo imperit̄ augustalis protectori. Perbenigno Cæsari.

Exemplum epithetorum imperatoris augusti.

Expugnator p̄sidorū. Defensor christianæ fidei supremi imperit̄ custos: Inconcusus īperator. Asylum christianorū. Maximus atq; optimus quirinali iterpræs. Nullius laudis rex in capax: Magni decentissimus princeps.

Exemplum Titulorum Cardinalium.

Integerimus pater. Sanctimoniae plenissimus. Sapientissimus: Grauis

finus. Cardinalis præclarissimus. Pietatis studiosissimus Benemerentissimus cardinalis. Officiosissimus.

Exemplum epithetorum Cardinalium:

Aetheriæ ualvæ cardies. Rubra Mitra insigniti. Puniceo diademate cincti. summo pontifici assistentes. Proximi ad pōtificatum maximum. Cardinea dignitate præstantes: Purpurari cœtus participes summi concilii mēbra. Apud apostolicam sedem primi pontifices.

Exemplum titulorum Regem.

Serenissimi. optimi reges clementes. æquissimi. Gratosissimi. Liberalissimi. Prudentissimi. facillimi. Mansuetissimi. Beneficentissimi: Innocentissimi. Christianorum propugnatores. Eminentissimi. Christianissimi.

Exemplum epithetorum Regum.

Legum in orbe tutores. æquitatis auctores. Sceptrigeri princeps. Naturæ in terris simulacra. Optimi rerum humanarum auctores. Totius orbis nutrimenta. Vexilla christianorum. alimētatores clarorum hominum. Beneficentissimi reges. Corona insigniti. Diademate regio nitidissimi.

Exemplum Titulorum Archiepiscoporum.

Antistiti optimo. Patri præsulū benemerēti. Episcopoz præfecto dignissimo: & etiam cōpetunt ei: quæ cardinali: præter decernentia cardinalatū.

Exemplum epithetorum archiepiscoporum.

Presulatus tutori. Episcopatum a sylo. Metropolis rectori Episcoporum principi. Sanctimonix studioso. Magna præsuli auctoritate. Parti patrū. Nullius sapientiæ experti. Grauissimo patri.

Exemplum titulorum episcoporum.

Præter reuerēdissimū. qcqd aliud. Nā uenerabile a uenerādo dictū diis cōueniēs dat̄ qbusq; monachis. Reuerēdissimus aut̄ a reuereor qd̄ met̄ uerbū ē pueniēs dat̄ sūmis pōtificib; q̄si æq̄ metuēdi sint: ut seculares dñi: ac tyrāni. Dicunt̄ epī eximi patres christianoz. Urbū suaz pōtifices optimi Benemerētes fidei nræ tutores. Patres colēdissimi. Obseruādissimi p̄sules

Exemplum epithetorum episcopaliū.

liquisbus Christianarum dat̄ ecclesiarum cura. Procuratores christianæ religionis. Præsides p̄sulatuū. Antistites innocētes. Pastoris humanarum ouium. Sacri gubernatores sacerdotiorum Ecclesiasticorū militū duce. Maximi suorum episcopatuū sacerdotēs. Vncti patres p̄sbyterorum.

Exemplum titulorum abbatum & præpositorum ac archipresbyterorū. Innocentissimo. Integro Sacrarum morum plenissimo. Sanctimonix detitissimo. Religionis curiosissimo. Talis ecclesix primario. Monachorū seu presbyterorum benemerenti p̄fecto. Pio suæ fidei custodi.

Exemplum epithetorum eorundem.

Obferuandus talis ecclesiae uel monasterii praeses. Incorruptus suorum sacerdotum obseruator. Officiosissimus in tali ecclesia uel abbazia obtimas. Gratissimus diuinorum exercituum manipulus. Assidus ecclesiasticarum rerum uigil. Inter abbates omnis uel praepositos rara phoenix.

Exemplum Titulorum theologorum.

Theologo sapientissimo. Sacrae scientiae summo interpreti. Diuinage Iseru in terris arbitro. Sacratissimi dei studii apud nos expositori. Caelestium artium pceptor doctissimo. Innocentissimo theologiae philosopho. Clarissimo theologo.

Exemplum epithetorum eorundem.

Qui caelestia nobis pcepta referat. Cui archana dei committuntur. A quo docemur quae ad diuinas istones attinet. Qui semper in diuinis uersat contemplandis. Quae nihil caeleste latet. Qui regem humanarum & diuinarum summam cognitionem habet. Cui datum est & nosse quidem & interpretari Theologica.

Exemplum titulorum reliquorum religiosorum cum gradus sui uel dignitatis additioe. Incorruptissimo talis ecclesiae pcuratori. Religiosissimo uiro. Deuotissimo fratri. Studiosissimo religionis pcuratore. Custodi talis ordinis accuratissimo Sacrae militiae constantissimo militi Patri optimo & diuinis deditissimo: Diuinae gratiae religioso. Summae integritatis sacerdoti. Probatissimo pcuratore.

Epitheta in his suis excerpunt titulis.

Exemplum Titulorum Ducalium.

Accuratissimo duci. Illustrissimo principi. Inuictissimo imperatori. Assiduo triumphatori. Continuo fugatori hostium. Victoriosissimo duci. Praestantissimo suae Fidei commissorum defensori foelicissimo.

Exemplum epithetorum ducalium.

Cuius consiliis nihil firmius. A quo semper fortuna superat: Fulmen talis belli. Hostilis imensus terror. Mens incoccussa immobilis. Omnium in castrametando prouidissimus. Cui parent caeteri quique duces. A quo uicti sunt hostes in omni genere. Caesaris imitator & Cyri. Alexandri similis & Fabii.

Exemplum Marchionum Comitum & Baronum Titulorum.

Illustri domino. Indulto principi. Magnanimo marchioni. Prestantissimo comiti. Clarissimo baroni. Magnificentissimo principi. Optimo regulo. Prudentissimo comiti. Sapientissimo domino. Excellentissimo Marchioni.

Exemplum epithetorum eorundem.

Qui sublimi sedet in sede comitatus. Qui excelso est Marchionum in folio. Quae ceteris baronum dignissime comitat. Magni decetia marchionis. Eximia comitis uirtus. Barois clara dignitas. Imperiales ubique comites. Sacris amictibus ab imperatoribus insigniti. Post reges ac duces primi principes.

Exemplum Titulorum militum manipulorum Centurionum & decurionum.

Fortissimo militi. Tolerantissimo laborum. Omnium difficultatum patientissimo.

mo. Immoto maniplo. Militiæ curiosissimo. Strenuo centurioni. Solertissimo. uigilantissimo. uiro militiæ studiosissimo. excelsa mente maniplo.

Exemplum epithetorum eorundem.

In bene puitis perferans. Nullius leuitatis filius. Grauitatis & consilii custos. In hostes diligentissimus inuestigator. Atriū militariū inquisitor optimus. Quē nihil lateat militare. Qui nunq̄ flere uisus est. A quo abhorreat omnis metus. Cui gratiora sunt militaria discrimina cibus molissimis.

Exemplum Titulorum equitis aurati.

Magnifico equi aurato. Insigni laude cumulato. Præstati militaris dignitatis uiro. Dignissimo equiti. Auro benemeritissimè decorato militi.

Exemplum epithetorum eiusdem.

Militari insignitus dignitate. Præclarus inter equites auratos suæ laudis tutor. Integra mente summaque laude aureatus eques. ingenio singulari ad oēm equestrem dignitatem. Magnificorum operum pro suo splendore tenacissimus. Nulli plus rei: quam laudi & immortalis uacans gloriæ.

Exemplum Titulorum poetarum.

Clarissimo uati. Doctissimo poete. Præstantissimo Apollinis interpreti. laureato poetæ benemerenti. Carminis antiquorum instauratori per illustri. Cunctarum artium uati studiosissimo. Diligentissimo poetæ.

Exemplum epithetorum poetarum.

Phœbei aditi custos. Tripodis Apollinæ tutor. Qui res gestas immortalitati cōmēdat. Prædicator futurorū. Exq̄litis rez abditissimarū decantator. Humanas res & diuinās canere cōplexus Numen quoddam in terris.

Exemplum titulorum Oratoris.

Eloquētissimo uiro. Clarissimo oratori. Præstantissimo humanarū artium auctori. Liberaliū studiorū tutori. Bonarū līrarū ppagatori. Distissimo uiro.

Exemplum epithetorum eiusdem.

Qui lingua monet populos. Qui psuadēdo cūctos animat. Cui facilis est: solo sermone cūctos ī sententiā trahere. A quo nihil magis abest: q̄ ignorantia. Cum cuius eloquio est sapientia coniunctissima. Cui familiaris est omnium bonarum artium consuetudo. Qui dicendo exornat omnia.

Exemplum titulorum philosophi.

Acutissimo philosopho. Bonarū artium interpreti. Morū institutori. Naturæ cōtemplatori optimo. Humanæ sapientiæ inquisitori prudentissimo.

Exemplum epithetorum eiusdem.

Quē nihil humanū lateat. Qui mores docet. Qui naturæ iura pandit. Qui naturalium rez scrutat casus. A quo abditissima quæq̄ doctrinarū oīum intelliguntur.

Exemplum titulorum iuriconsulti.

Sapientissimo iuriscōsulto. Clarissimo iuris interpreti. Præstantissimo legum latori. Acutissimo iuris enodatori. Doctissimo iuriscōsulto. Viro iuris con

Sultissimo. Exemplum epithetorum eiusdem.
Viro cecropidae. Ligurgei laboris tenaci. Solonis puro. Scaeuolae clienti.
Sulpicii uirginiique simillimo. Legum enucleatori. Iuris artificii non mediocri.

Exemplum Titulorum medici.
Accuratissimo physico. Medico fidelissimo & doctissimo Morborum omnium curatori. Solertissimo medicinae indagatori. Esculapio medicorum.

Exemplum epithetorum eiusdem.
Viro hippocratico: Galieno clienti. Medicorum osyri: Phcebeo genito.
Haerbae pitissimo. Serapioni Auicenaesque clarissimo: Medicinae pitissimo

Exemplum titulorum & epithetorum Astronomi.
Astrologi pitissimo. Sapietissimo astronomo. Astrologorum ptolomeo. Acutissimo superiorum corporum indagatori. uati consultissimo. Rex futurum interpreti.

Exemplorum titulorum & epithetorum Musici.
Armoniae caelestis duci. Orpheo musicorum. Iucundissimo musico. Cōsonantiae musicae pitissimo. Mercurio sonorissimo. Apolloni cōcordantiaeque.

Exemplorum titulorum & epithetorum Architecti & Geometrae.
Vetribio Architectorum. Archimene Geometrae. Colosorum diligentissimo artifice. Pyramidum solertissimo cōpositori. Ingeniosissimo opificiorum p̄sidi.

Exemplum titulorum & epithetorum Arithmetici.
Studiosissimo Arithmetico. Accuratissimo numerorum sumatori. Diligentissimo innumerabilium nūeratori. Pytholidae Arithmeticoeque omnium curiosissimo.

Exemplum titulorum & epithetorum magistratuum.
Egissimo p̄tori. Prudentissimo iudici. Innocenti p̄tori. Incorrupto p̄ iudici. Magnanimo. Iustissimoque p̄ dño. Fortissimo fidelissimoque tribuno. Clarotabellio. Inclito p̄sidi. Illustri magistro equitum. Inuicti primipilo Dignissimo q̄stori.

Exemplum titulorum & epithetorum Grammaticorum.
Peritissimo Grammatico. Bonarum litterarum studiosissimo magistro Ludi litterali praesidi benemerenti. Litteraturae doctore optimo. Viro doctissimo. Lactis litterarum praecceptori.

Exemplum T. i. & epi. Senatoris & consularis.
Iustissimo fortissimoque senatori. Prudentissimo uiro consulari. Nobilissimo patricio: Generosissimo urbis membro p̄clarissimo senatus patri.

Exemplum T. i. & epi. ciuis Mercatoris.
Industrio & diligenti mercatori. Curiosissimo mercaturae patri. Mercaturae studiosissimo. Mercurio mercatorum. Inter mercatores Iason.

Exemplum T. i. & epi. Plebei uiri boni.
Ciuis optimo. Probo & modesto uiro. non abiectae laudis ciui. Ex minore ordine uiro bono. Studioso innocentiae & integritatis uiro &c.

Exemplum T. i. & epi. Lanificis & cutisueque fabri.
Diligentis artificii. Bono opificii. Ingenioso fabro Daedaleo clienti.

Exemplum Ti. & epi. Agricolarum.

Honesto utro. frugi agricolæ. Tempestiuo messori. homini gnauo. Solertissimo. diligentissimo.

Sciendum autem est: quod multa sunt epitheta: quæ abiecta titulis aliarum artium possunt cum singulis conuenire ac singulas artes sua qualitate decorari: ut egregius: Singularis. Clarus. Præstas. Doctus eruditus. fortis. Constans. Insignis cum suo casu. hoc modo. Egregius poeta. Egregius orator. Egregius philosophus. Egregius iuriscōsultus. Quia etiam egregius pōtifex. Egregius imperator. Egregius Rex & sic de singulis. Sed animaduertendum: quod licet primi ac altissimi gradus mutari nō possint ut pontifex maximus. Imperator &c. minores tamē & mediocres mutant: ut alius miles inferior non æquestrenus dicat ac alter fortissimus: sed uocet laborum tolerans & militiæ studiosus: & sic respectu maiorum minores humilioribus titulis donentur in omni facultate: & sic alius Poeta illustris: alius poetiæ dicatur studiosus & cætera.

Nunc autē ad epistolam: in oībus titulis & in oī stilorum genere descēdemus exēpla: ut quid & quō fiat imitatio: facillius intelligat. Sequuntur octuaginta epistolarum scribendarum genera in titulos redacta cum exemplis.

Primus Titulus.

Commendaticia familiaris.

Vi hanc tibi reddidit epistolam: mecum est summa familiaritate coniunctus: uir inquam & nobilis & disertus. quem propter genus & uirtutes unice diligo: atque amo: cupioque ualere plurimum: arbitrat ipse meis litteris fore se tibi gratiorem. Est enim acturus istic nescio quid: quod eum pungit uæhementer: Itaque si me amas: & si cupis gratificari mihi: fac ut hunc suscipias quam commendatissimum. Nulla enim in re poteris afficere ne maiore uoluptate. Cæterum si quid est: quod mea opera possit tibi maiorem gerere. Nihil petes a me frustra. Bene uale.

Commendaticia familiarissima.

Commendo tibi petrum uirum grauissimum & mihi amicissimum: cuius consuetudine delector plurimum: & qui mihi uisus est in omni re sua summa laude cumulari. Quicquid in hunc contuleris beneficii: colatum in me censebo. Non secus. nunc diligo: atque amo: ac si ff me esset. Ne negligas hominem. Vale.

Commendaticia grauis.

Ut mos antiquissimus & communi hominum societate inductus ut in commendandis hominibus amicitiae munus seruarietur & iusticiae sancto: Quid enim inter mortales diutius staret: possitque perpetuum appellari: sine amicitiae ratione iusticiaeque officio: Nam homo per se uiuere quodammodo nequit in hoc orbe: nisi ab hominibus adiuuetur. Quare & Cecrops apud athenienses: & Moyses apud haebreos

Mercurius apud asirios leges inuenerunt: quibus humani genus sese tueret
Itaq; & apostolus inuit: aliter alterius onera portate. sed & Cicero: & plu-
tarcus de amicitia uerba facientes declarauerunt: non posse hominem uiuere ne-
q; domi neq; foris: nisi amor humanæ fieret societatis: conseruator. Quo
enim pacto qui palam uagabantur inter siluas & latibula ferarum: nec domi
cilia colentes: nec coniugia celebrantes: nec tenentes ultimum uitæ cultum sese
in seruitutem legum tradidissent: & ciuitates habitassent micenibus septas: ni-
si natura duce: & amor eos coegisset & iusticiæ fundamentum. quibus constar
uideat humanæ societatis robur: Recte igitur Xenophon ille socraticus bene-
ficio generis humani comperisse naturam iquit amicitiaæ fundameta. Quam
obrem Aristoteles probat sine amicitiaæ ratione ^{procedimus} corruere quicquid est inter ho-
mines inter quos non est hæc uirtus: omnia sunt simulata. uel dissimulata:
omnia ficta. Omnia falsa: nihil firmi: nihil stabilis: nihil sineeri: nulla ser-
uat fides nulla religio. nulla pietas. Ex huius uirtutis inobseruantia. alii fecerant.
alii spoliant: alii uiolant. nemo tunc alter: sed cum deserit ut iudeus in
deum de quo est in angelio. At ubi est amor ibi pax. ibi fides. ibi concordantia. ibi
coacta palam sunt & ex duobus fit unus: ut nihil uelit: aut nolit alter quod & socius
non uelit pariter. atq; nolit. sed ex ipsa uirtute amicitiaæ: atq; iusticiaæ laude.
multæ perficuntur uia: conditionesq; uiuendi oriuntur. Inter quas præcipua est uita
cõsuetudo quam familiaritatem appellamus: Multi sunt enim hoc amicitiaæ uoca-
bulo nuncupati qui uere non sunt amici: cognomento spero potius appel-
landi sunt hospites. Sed qui uiuunt una in ciuitate: quæ assidue simul uersantur.
Quisq; cum absint alter ab altero corporibus semper animi adsunt inter il-
los uera est amicitiaæ ratio. Nam & iusticia curat illorum causas communi
ratione: & amicitia procurat eorum negocia communi beniuolentia. Itaq; ius a
ueteribus iuuentus est mos amicorum commendantorum per epistolas illis: quæ & amici
essent & possent commode amicorum desiderio satisfacere. Tu quæ diu hic fuisti
uir clarissime mecum summa beniuolentia coniunctus es: quotidianaq; consue-
tudine confirmatus. nunc autem postea quæ discessisti: non minore te persequor studio
quæ cum hic esses: nec cuiquam cedo in te amando. Itaq; nullam rem arbitror esse tantam: quam
per me non sis facturum si quid nihil ego negligere possim: quæ ad te pertineret: &
in mea foret facultate. Sed & Iulianus tanta est in me beniuolentia mutua:
tamq; continua consuetudine mecum uiuit. Et familiaritate mihi coniunctus est ut
inter uos possit esse nihil distinctum. Quare cupio uacillanter: quasi me ip-
sum: hinc omnibus esse commendatum: sed illis in primis: cum quibus mihi est ami-
cicia uinculum: & quos ego pari uirtute persequor. Nam cum huius res bene habet:
bene meas habere censeo. Cum accidit huic quicquid incommodi: omnem incommoditatem
eodem mihi duco. Est. n. uir paucorum hominum: imo nullorum: imo utar
terentiano. Huius quidem uirtus & elegantia in dicendo: & laus excellentis
suma a deo mihi & grata est & iucunda: ut nihil possit ad conuulsum addi.

Certe si hominē noris: dices me mea opinione non fraudari. Hunc tibi fa-
cto q̄ comēdatissimū. cupioq; intelligere meā hanc comēdationē: sibi plu-
rimū p̄fuisse. qd̄ si me amas: nihil omittes: qd̄ ad huius rē pertineat: sed ei
fauebis ei conules: eum diriges in omni causa sua: & hoc pacto facies mihi
rem q̄ gratissimam. Vale ex Mediolano quinto calendas Ianuarii.

Sinonima commendaticia.

Iohannem tibi commendo.

Facio tibi talem commendatissimum.

Cupio ut nulla in re desis talis

Si me amas: accipe rem talis tibi commendatissimam.

Nihil est quod hoc tempore diligentius abs te petam: q̄ ut talis negocia stu-
diosius prosequare.

Cum desiderem tali omnia succedere prospere: tum cupio maximopere rē
huius tibi commendatam esse.

Afficior tali usq; adeo ut neminem possem tibi maiore pietate comēdare.

Si mea intercessione susceperis talem commendatum nihil est quo possis
mihi magis gratificari.

Cū accepero fuisse tibi talē ob meā comēdationē gratū atq; iucūdū: co-
gnosca esse te optima i me mente. Obsecro te. mirifice: ut nihil iuenias cau-
sae quo: minus tibi sit talis q̄ comēdatissimus: quem unice commendo.

Secundus titulus.

Consolatoria pro funere familiaris:

q. ^{recedit} Vod obierit die p̄ tuus uir clarissimae: nō possum nō dolere uae he-
mēter. Erat enim mihi iucūdissimus. Itaq; tā grauiter hācrē tuli: q̄
si meus ipse obiisset p̄. Eius enim uirtus me mirificae icendebat ad
oīm laudē. Admonebat me. sc̄piebat mihi. nihil deniq; sine moribus ex
eius ore pdibat. Itaq; dignissim^o mihi qd̄ uidebat q̄ uiueret. & cui⁹ gloria
nūq̄ iteriret. Quid dixi gloria: illa certe nūq̄ ē iteritura. Fiet. n. p̄ illā imor-
talis. Sed ei⁹ certe fama q̄ iter uiuor⁹ disp̄gi solet loco gloriae uiuētī succede-
bat. Tāc̄ diē obiit. soluit qd̄ dēbat mortalib⁹ cū esset moribūdo corpōr na-
tus. Secū retulit i caelū aeternā. Nā apud supos mēs ei⁹ p̄stātissima nūq̄ ē in-
teritura: tibi ualutudo suppetat. Instaurabis uitā p̄is: nec eris inferior illo.
Cura igit̄ ut ualeas: Er̄ q̄ mortalia s̄ n̄ admiret̄ si cōtinuo corrūit & bñ uale

Consolatoria familiarissima.

a. Vdiui qd̄ tibi ^{molestissime} p̄rem tuū uix Clarissimū ha luce fun-
ctū esse. Certe uir erat dignus uita: sed quē iccirco deus i caelū reuo-
cauit. quoniam est cōuenientius multo: ut futurus eē i superis sedib⁹:
q̄ inter mortales. Nā & si erat hic utilissimus suis oībus: quoniam incredibili
ualebat uirtute: fecit tamen & pietas & religio. & fides ut merito fuerit ad
superos delatus: quia quidem in sede poterit nobis prodesse magis: q̄ si

esset i terris: modo tu bene ualeas q patris teneas simulacrum. Ne feras ini
qua mente. cū mortali uita natus esset: ad immortalē esse sublatum. At po
tius precare deū. ut tu quoq; illo pferaris. Reliquum est: ut diligenter cures
ualitudi nem tuam: quæ nobis est non minus iucunda: q̄ esset patris. Vale.

Consolatoria pro funere grauis.

Enunciarum mihi fuit: obiisse diem patrem tuum uirum præstātiſ
simū: quod certe perinde fuit mihi molestum: ac si hac luce functus
esset: qui me genuit. uidet̄ igit̄ absurdiſſimum: ut qui consolandus
sum in hoc mœrore: alios cōsoler. Sed ne rādē homines ipsi uideamur bru
torū similes fieri: i qbus nulla uis est rationis: qbus dūtaxat sensus & p̄turba
tio dominaſ rōne duce nos ipsos cōsolabimur. Vt eo aut̄ pcedamus ordie
quo decet: uetere itelligamus animos ad oē fortitudinis argumētum istru
tos: & de mortis necessitate cōmenemur. Quis i hoc orbe nascit̄: qui non
assidue uideat mortē sibi paratissimā esse: nisi hoc ordinasset ille opifex te
rū mundi melloris origo: aut nos in hoc orbe felicitatem nobis om̄nē pro
positam existimaremus: aut q̄rum sensu moueremur: rārum saperemus &
intelligeremus: præsentibus intendentes: & paululum uel præterita uel fu
tura sentiens: ut iquit Cicero. Corruūt ergo q̄ sunt i hoc orbe singula: Nec
euiq; suæ uitæ certus est dies unus. Quid q̄ ea quæ uident̄ diutius duratu
ra: continuo delabunt̄. Nam quæ sunt quasi nunq̄ ruitura mœnia nobilit̄
sime fundata: superbissimeq; instructa: quasi ad cælū ceruices erigentia mul
tis tempoz difficultatibus æquant̄ solo. Vbi nunc ^{thebe} thæbe Euiyridis illa rā
magnifica rātoq; splendore domoz exornata: ubi granaria pharaonis ubi
pyralia Babilonis: ubi Colossus Rhodius. Sed ubi græcia: ex qua tot rātiq;
duces: uiri i omni genere laudis p̄clarissimi p̄dierū: ubi Argos cū suo Ina
cho: ubi micæne cū suo Agāmenone & menelæe ubi phthiæ cū suo Achil
le: Vbi pylus cū Nestore: ubi Itacha cū suo ulyxe: ubi corithus cū suo perian
dro: ubi lesbos cū suo phittacho: ubi milerū cū suo thalce: ubi oīs Lydia cū
suo Croesso ubi babilō cū suo Nino: ubi psaz palatia cū suo Cyro cū Xer
xe cū Darlo: Vbi Macedonia cū philippo & Alexādro: ubi spartani cū suo
Lygurgo: ubi Lacones cū suo Agesilago: ubi Thæbe dentibus serpētinis p̄
creata: cū suis diis Baccho atq; Hercule. ubi athenæ cū Themistocle: cū Al
cybiade: Pericle: Solone totq; illustribus uiris i omni utuēdi genere: ubi de
niq; ne oīa p̄lequar: Roma illa prisca Barbarorum donitrix. Græcorum
imperatrix: Latīnorum mater: & totius orbis domina cum suo Mutio: cum
suis horatiis: suis brutis: suis Scipionibus: suis marcellis: suis Emiliis: suis
Fabiis: suis metellis: atq; cum suis demum tot Cæsaribus: ueluti flores atq;
uiolæ solenti: quæ admitamur in mūdo: cuncta deflorescunt: & a mane ad
uesperum concidunt. Atq; alia uitæ pars aliā insectatur & pellit. Infans q̄
si lepus puericia: quasi uenatorem effugit. Pueritiam pellit adolescentia:

uictoria
infirmitas

res

huic inuidet iuuentus. Hanc insequitur uirilitas. hæc a senectute fugat. **Se**
nectutem prædat decrepitas: iquam sit ut deueniat uita nostra: succumbet
q; deniq; morti. Mors omnia mordet ut Augustinus inquit hanc hec toris
fortitudo non euitat: nec dexteritas Achillis effugit: nec Herculis robur. nec
Phalaridis minæ nec Gaimedis aut helenæ pulchritudo: nec castitas Hyp
politæ aut dianæ: nec doctrina Socratis: aut platonis: nec prudentia Caro
nis: nec continentia Scipionis: nec iusticia Aristidis: nec carmen Homeri:
aut Maronis: nec oratio demosthenis: aut Tullii: nec quisquis in hoc orbe
uel splendidior fuit Lucillo: uel ditior Myda: uel maior animo quocunq; Iu
lio potuit hanc mortis rabiem non gustare. Itaq; recte Anaxagoras audita
morte filii se nihil inquit uel noui uel inopinati accepisse: cum sciret illum ex
se natum eẽ mortalem. Cur igitur dolemus: cum nostrum aliquis huc suc
cumbit necessitati: An arbitramur posse nos reficere hominem alium: q̄ pri
us esset: si id assequi nequimus: parcamus necessitati: & cum non possumus
quod uolumus: uelimus quod possumus: ut apud Terentium est. Nõne de
bemus sponte sequi: quod inuiti feramus opus est: Et ratione potius obtẽ
perare q̄ tempus sequi: quod nos ad obliuionem mœroris perducatur: Quo
tiens autem rationem audiemus: torrens illa nobis declarabit hanc nõ esse
uitam quam mortales incolimus: sed eam: ad quam rapiuntur uiri boni:
quæ ut ait Augustinus iugebit æternitate memoriæ: & immortalitate glo
riæ: & in qua ut apostolus inquit: quem nunc uidemus ueluti per speculum
in enigmate: tunc uidebimus facie ad faciem: Proinde socrates apud Plato
nis Phedronem de immortalitate animarum commentatus optare se dice
bat mortem: cum non nisi ea uia posset ad superos proficisci: Itaq; & apo
stolus dicere solebat cupio dissolui & esse cum Christo. Quamobrem pa
ter ipse tuus & necessitate naturæ ductus ex hac uita subreptus eẽ & uoto suo
potitus iucundissime ex hac peregrinatione in patriam ueram peruenit: &
ex procellosa nauigatione in tranquillissimum portum perductus est: In
uidebimus igitur ne ipsi: aut potius cum æmulabimur: Nobis legendum
est: quos in hac uita: ut apud Aurelium legit. continue torquet timor & do
lor: nõ simul torquentes: sed cruciatu alternantes: ut quãdo bene est. mortali
bus timẽdũ sit: quãdo est male: tunc sit dolẽdũ. Feramus igitur nõ solũ æqua
mẽte sed æquissima: q̄ p̄ tuus uir grauissim⁹ ex his tenebris: terrestriq; cœ
no: ac corporeo carcere: ad illã serenitatẽ cœlestemq; puritatẽ & spirituale
libertatem elatus sit: & suæ felicitati gratulemur: Gratulemur: Reliqui eã
ut ita sit tibi ante oculos imago patris: ut & quãdiu uiues in hoc orbe non
sis inferior ipso: & post digressionẽ tuã possis ad superos aperta fronte psi
cis: & cũ tuo patre cæterisq; uiris bonis in æterna beatitudine semper re
quiescere: Me autem habes. quo ualeas haud secus uti: ac fratre. Vale.

Sinonima consolatoria pro funere.

Dignus es consolatione.

Mœror tuus leuandus est:

Egritudo tua ratione tollenda est.

Tuus luctus est ratione frenandus.

Quod donandum est necessitati: donetur potius rationi.

Quas lachrymas siccabit tempus: eas siccet intellectus.

Tergenti sunt oculi tui ne nimis obediens uidearis sensui.

Cum prudentia sit in omnibus rebus adiutrix adhibenda: tum præcipue ubi mœror nos opprimit.

Nihil è accuratius considerandũ quã ne langueas pro dolore ubi opus non est.

Ego tibi consulo ne puerum te potius plangendo patefacias: quã uirum gratiam te ipsum ratione consolando.

Non est cuiusquã lugendus obitus: qui moriturus uiueret.

Nemo doleat: ex suis amisisse aliquem: qui mortalis fuerit.

Ea lege nascimur omnes ut moriamur.

Tertius Titulus.

Consolatoria pro re perditâ familiaris.

Quod magna tibi re fortuna substulerit naufragio: non potes nõ cogemiscere: ut mihi quod renunciatum est: facis ut interdum illi solent qui languent aliquã egrotatiõne: quos cogit naturalis dolor nõ posse interdum seipsum tolerare. medici uero qui ualent meliuscule iducunt quæ ad medicinã profunt.

Cogita pro deũ immortalẽ hanc fortunã bonã: semp fuisse lubrica neminemquã unũ diẽ tuto possidisse. Itaque recte philosophi uoluerunt extra animũ & extra corpus esse fortunã dicẽda bona. Qualis autem fortuna sit lege Nasone inquit: Passibus ambiguis fortuna uolubilis errat: Et manet in nullo certa tenaxque loco. Quid igitur tibi dolendum est: si pueri sua consuetudine fortuna tibi rapuit quæ tua nõ erãt: Si diminutum est tui corporis decus: posses id fortassis impatientius ferre. Si uirtus & laus tua & oẽ anni decus deterius factum esset: nõ iniuria tibi ducere lachrymandũ & ad cælum usque tollendos ullulatus. Tua enim hæc sunt cum quibus immortalẽ gloriam sis consecuturus. sed quæ solent ut Basilus inquit: Alearum more ab uno in aliũ commutari: nec stabilia possunt appellari: nec cum effluerint gemeda sunt. At dices ad necessitatem nõ est mihi fortunarum satis: Cui ego naturam ne ignoras paucis minimisque contentam esse: Sine quibus ut Luculus aut Crassus uiuere: uiues ut Tellus atheniensis: ut Codrus Romanus. Si non erit tibi domi regius splendor: erit ciuilibus parcimonia & urbana modestia. Communis est quotiã diãna: in singulis orbis partibus hæc tua iactura. Sed stultos opprimit dolor: sapientes nõ moderat. Essem in hoc dicendi genere longior: si censerem hæc & multo plura te late re. sed quoniam satis intelligo: ad te consolandum in hac re nullum argumentum incognitum esse tibi: quæ scriptum nõ arbitraris ut tibi consulam esse missa sed

a. c. 10

5. optimus
dy m p ostemo
Le 9/8 Latore

ut declarem non esse me immemorem pietatis in te meae. Vale.

Consolatoria pro re perdita familiarissima.

A Ccepi naufragiū tuū: & ut perturbatis eā ob rē intellexi. Certe cōsolatē te pluribus argumētis: nisi p nra familiaritate te cognoscere: ut iquit Horatius intus & i cute. Itaq; scio te prudētē facileq; intelligere fortunæ quæ appellanē bona nullius esse ppria. Quod si terra i his rebus nemini fidē seruat: q̄to minus seruabit pontus: cui: q se fidit: ut Iuualis ait. Est digitis a morte delatus quatuor aut septē. Tātus ē hyatus i pelago: ut as fidue submerganē rates. sed qd leuius: q̄ se cōmittere uētis: quorum cōtinua mutabilia quāta sint: q nescit homo nō ē. Etuscemodi naufragia quotidie fi unt: fortunæ nulli sunt æterni comites. Amisisti rē nō tuā: quod suū erat fortuna recepit. Virtus tua cōsilio & rōne tibi modo seruet & augeatur: nō derit propediem res amplior atq; magnificentior. Hæc satis: quod reliquū est: me habes: cuius rebus omnibus æque uti possis ac tuis. Vale.

Grauis pro re perdita.

C T prius acceperā nescio qd & nūc factus sum cercior naufragio te rē non paruā amisisse: propterea q mirifice augi. Haud recte saperent: q tecū beniuolētia iuncti. hoc aduersus te fortunæ uulnus dolendū admodū censerent. Ego uero: qui & si non sapio: curo tū sapiētū imitari consilia: neq; dolendū esse arbitror cui q̄ hunc casum qui te amet: nec tibi uel ferendū iniqua mente uel censendum inopinati quippiam accidisse. Quis est enī qui dicere possit suū esse: quod fortuna laegiri solet: Nā siue maiorū exēpla sequamur seu ueterūq; sententias audiamus: quanq̄ ad uirtutes exercendas sunt hæc quæ dicuntur fortunæ bona necessaria neq; tamē in corpore neq; in animo sita ualent hominū appellari propria. Sunt enī instabilia. lubrica & quæ continue mutantur ut illud Senecæ: Rotat omne fatū. Et rursus: quē dies uidit ueniens superbū: hunc dies uidit fugiens iacētē. Quāobrē & iure ac merito illud addit. Nemo confidat nimiu secundis nemo desperet meliora lapsū. Miscet hæc illis prohibetq; Clotho stare fortunā. Nonne & illud restat iuuenalis. Si fortuna uolet fies de rethore consul. Si uolet hæc eadē fies de consule rhetor. Et rursus illud seruis regna dabunt captiuis fata triūphos. sed bene monet ide inquiring. Nullū numē abest: si sit prudentia: sed te nos facimus fortuna deā caeloq; locamus. Nam & Boetius ipse seuerinus ita fatū diffiniens. Fatū est inherens immobilibus series quā diuina prouidentia suis quæq; nectit ordinibus: Et non multo post ait. In nostra potestate sitū est qualē fortuna fundare malimus. Nemo sapiens quicq; sibi dixit esse subreptū cū fortunas amisit: & plerique suarū uirium cōpotes non dolent fortunæ cursus sibi fuisse aduersos. Et Ouidiū audiunt dicentē. Plus fati ualet hora benigni: q̄ si te ueneris cōmendet epistola Marti. Non omnino approbo senecæ illud. Non sollicitæ possunt curæ.

mutare rati stamina fusi: sed sapientibus consultoribus nemo ^{refiner} congemiscat
si quid aduersitatis fortunæ sibi ereptum est. non doluit apud Homerum
ulixes: nec se quicquid perdidisse dixit. Cū naufragiis nudus est electus ad cor-
cyram: sed tanta uirtute uir præditus a Phœacibus & Alcinoo Rege susce-
ptus ē humanissime ditiorque dimissus quā ante iacturā fuisset. Quicquid hæc
bona eos: a quibus coli solent iterdū peiores efficiunt: ut inquit Tullius. Cū his
enim pferunt uoluptatibus quæ sunt epycurei & ^{comitit} patrant multa scelera quæ mali
sunt: sed cū non sit malū aurū & argentum quæ creauit deus (ut Augustinus
ait) sed malus homo dimittens creatorē & cōuertens ad creaturā ut illud ē
dauiticū. Simulacra gentium argentum & aurū. Quis tamen possit se tuto
dicere possidere quæ nullus habet cerra: Crœllus enim lydorū rex cui tātus
thēsaurus erat uno die a Cyro psarum rege tot tantisque diuitiis priuatus est.
At Cyrus ipse a uili muliercula & regno spoliatus ē & uita. Quādiu fretus
est Darius persarum gaza: quādiu lacedæmoniorū & Atheniensiuū res publi-
ca suis opibus potitæ sunt. Artaxerles qui cū tanto apparatu terra marique
terminaretur in Græciam minimo quodam nauiculæ spacio contentus in
regnum rediit omni exercitu perditō. Quis fuit Annibal finis: quis perter
refaciebat orbem: Quis Pompeio: Quis Cæsari quæ denique maximis Re-
gibus exitus. Ut illud ē luuenalis. Ad generū cereris sine cede & uulnere pau-
ci descendunt reges. Et sicca morte ^{tyranni} tyranni. sed prætereamus principes. quo-
rū fortunæ: propter ambitionis obiecta tela rotantur assidue. quæ crebri sunt
huiuscemodi casus ut naufragio corruant opes plurimæ nā qui sele cōmēdat
Eolo ducitque tuta esse sua singula is hāud minus insanit: quæ si in medijs leoni-
bus decertans cū bestiis faceret sibi uitæ fidē. Cōmunissimus est igitur hoc
periculorum genus: ut possit iam quotidianū appellari. fortunæ uero mu-
nera in hominū potestate nō sunt: & eo debent haberi in precio: quo Tere-
ntius uoluit inquit. Hæc perinde sunt: ac animus quæ uicitur. Quod si sapi-
es ut antehac fecisti semp infirma ^{supra} solidaque uirtute re tuā omnē collocabis
nā quas diuitias appellant: ut Aurelius ait: uere non sunt. Bona ea dici de-
bent. quæ gloriā imortalē pariunt. scriberē ad te plura: si censerē tui potius
cōmouēdi: quæ amicitia meæ causā scribendum esse Vale.

Sinonima consolatoria pro re perditā.

I Feræqua mente rem amissam.

E Noli desperare meliora transactis.

Ne deitias animum propter fortunæ aduersitatem.

Esto bona mente in perditā re minime tibi propria.

Nihil amississe iudica cum pecunia tibi sublata est.

Cui uirtus ^{supra} suppeditat gloriā. ei fortunæ difficultas lugenda non est.

Imitandi sunt sapientes: qui nullam sibi iacturam fortuitorum duxerūt ce-
lugubrem.

Sapientis consilio patienter ferenda sunt aduersæ fortunæ tela.
Immoderata tempestate nullus fortis deiecta mente iacuit sed eo fortior factus est.

Cum animi uirtute toleranda sunt fortunæ bella.

Qui patientiæ lorica induit fragilitatem fortunæ non metuit:

Solet animi magnitudo tunc esse præstantior: cum occurrunt pericula grauiora.

Nihil est in aduersitate desperandum prosperitatis.

Familiaris Consolatoriæ pro exule.

Egi tuâ epistolâ non minus inuocâde quam tu uideris impatiētissime
I fere: quod extra patriâ urbē cogaris exulare. Vbi nā tua solita prudentia nūc later: Nonne iam pridē itellixisti nihil esse dolendū: quod

neq; famā apud doctos & pbos damnet: nec gloriā faciat eē apud superos diminutā. Quis enim uir bonus est q nō manifesto cognoscat nullo te tuo crimine factū exulē: sed inuidorū delationibus & improborū studiis. quod si

quo factū id esset tuo scelere: causam exilii tui nimirū dolendā tibi esse censerem Nam in hominū coronā uenires criminandus & assidue impietatis ac

cusandus & rei fama quæ in te notāda esset: iure ac merito: nec posset ab hominum clarissimorum iudiciis reuocari: nō esset abs te sine tuis lachrymis audienda. Simularem enim te conscientia quæ ante oculos poneret nefas quod

patrasses doceret: te tuæ culpæ poenā lucrari: esset intolerabilis exilii poena: sed intolerabilior certæ conscientia culpa. Me miserū diceres tecum loquens quid cogitau: quid secutus sum: quid uolui: quid errau: quā poenam

sceleri: dedi ubi: penātes: ubi solacia ubi clientellæ: ubi reliqua mihi in urbe sua uisissima: omnium memor esses meritoq; illud Boetii posses in te cognoscere infelicitatum omnium pessimum esse genus se meminisse fuisse felicem.

At nunc cum intelligas errasse te nihil: sic dices atq; conuersus. Ego nihil comisi sceleris: decepi neminem. Neq; fidi fragus dici possum: nec alicuius criminis auctor. Inuidia me tela sunt insectata: quam sic Cicero diffinit inuidia est egritudo alieni boni. Cōmunis est hæc pestis procerū ualitudini paratissima: Nā ut illud est Senecæ. feriunt summos fulgura montes nemo me ex patria pepulit cū sim ubiq; terrarū atq; gentiū bene ac cum

uirtute uiuens patriam inuenturus. Neq; erat illa patria: q nō mihi: sed sceleratissimis pluribus est cōmunis. considerabis deniq; ex maximo fluctuum turbine in tranquillissimū te portū peruenisse hoc est ex summa difficultate susurrōnū murmuratorū inuidorū detractorū decoctorū delatorūq; quib;

habundat tua patria: in optimum conuentum bonorum ciuūmq; præstantium profectum esse. Hæc scio tibi eē perspectissima: nec q; ea ignoras ad te scripsi: sed ut in recenti uulnere amicissimi medici officio fungar qui uel

non uocatus accedam ad medicandum. Cura ut ualeas.

Familiarissima.

Vod exulē te p̄scripserint iudicat̄q̄ ip̄robi quidā: q̄ tuæ laudis ma
9 iestate nō poterant tolerare: ne doleas amice optime. Sic. n. ab illis
fieri solet: quos dissimilitudo morū atq̄ studiorū reddit inimicos.
Quo modo poteras illis eē gratus: q̄ sunt oī uicio polluti. Iure te igitur no
luerūt secū eē: quē sciebant scelerū sociū habere non posse. uiues cum illis &
diutius & foelicus: quos istic inuenis tui similes: p̄bos inq̄ & iustos: quorū
societas & consuetudo poterit omni te semper molestia liberare. Vale.

Gravis consolatoria pro exule.

Vod exiliū lugeas: quasi rē molestissimā & quā nequeas tolerā: uo
9 lui misericordia quasi ad te recreādū cōmouerit: quippe qui nō pos
sum aliq̄n humanitatis officio nō fungi. Cū ut iquit Terentius pos
sim dicere: homo sum humani nihil alienū a me puto. Docet & nos aposto
lus iquiens debere nos gaudere cū gaudētibz & fāere cū fletibz: & ne hu
manitatis officii turpe sit: nec gaudiū uel fletus sine recta rōne. Nā quanq̄
oīs passio ip̄robanda ē: cū cōtra rōnē niti uideat: tum eo ē foedior: quo ma
gis excedit. & nō obseruat illud ulissis qd̄ apud Terentiū ulurpatū ē: ut. Ne
qd̄ nimis cogit natura nos aliq̄n dolere & cōgemiscere. Nō. n. sumus ferrei
nullus ī nobis sit sensus. sed ī oī reseruandus ē modus ille Ciceronis: & te
nēda mediocritas Aristo: elica Nisi frenaremur ip̄etus sensitiuos: & cū rō
nē moderaremur appetitus: certe iter nos & belluas nihil itereset. Sentiūt
n. & illæ quæ dulcia sunt & quæ amara: doloribusq̄ atq̄ uoluptatibus iuol
uunt. At ī nobis cōsiliū temeritati præficit. sobrietas intēperatiæ. Innocē
tia maliciæ: & oīs rō sceleribus cunctis. Itaq̄ cū uel graue ac p̄ difficile fuis
set hoc bonus exilii tui: debuisses post diutinas lachrymas cōualescere: & te
totū tibi reddere. Ego igit̄ iā meipsum ī mentē quietiorē traduxi cognoui
q̄ tuā hanc aduersitatem: neq̄ lugendam esse: nec aduersitatis cognomentū
promereri. Nam sunt qui diffiniant exiliū: quasi extra solum patriū. At
Socrates cū quæreretur cuius esset: mundanus sum respondit: declarat hoc
responso: non eē uirum grauem atq̄ doctum alicuius urbis terminis regio
nibus ue finibus circunseptum: sed in uniuersum orbem posse aperta fron
te summaq̄ cum laude progredi. Itaq̄ recte Cicero non esse interminandū
illis ait exiliū: quibus urbs una circunscripta non eēt: sed omnis orbis fo
ret patria. Iure igitur Hercules argiuum se dixit. subditq̄: sed omnia græcia
mihī patria est. Quod si recte metimur uitæ nostræ cursus diligenterq̄ in
uemur unde uenimus quo ue pergimus: intelligere manifesto possumus:
nullam esse uobis in hoc orbe patriā. Quod si recte nos nouimus ut Apol
lo monuit. ex cælo sumus in terris missi: ut per eas peregrinantes in cælum
deniq̄ rediremus: ubi uera est nobis patria. Nonne ubi parentes hominū
sunt ex quibus ueram expectant hereditatem: ibi patriam mortales esse di
cunt. Nam & huic patriæ Chretenses cenauerūt post superos nos prima de

bere iura: Sed deus oīum bonorū parens ē: quos sibi heredes futuros esse p
mīsit & īstituit coheredes Christi. Eā igit̄ sanctā ciuitatē de qua abunde lo-
cutus ē diuus Aurelius: debemus nobis patriā affirmare & ab ea ne exule-
mus: oī cura puidere. Nec. n. illo exilio uel inuidis testibus uel iniquis iudī
cīs cōdēneremur: sed hoc orbis exiliū nemo sapiēs alicui⁹ extimat precii: p̄
ferim cū apud idoctos nunq̄ magnificati fuerint uiri clari. Exulauit Alci-
des q̄ Græciā oēm summis affecerat ornāmentis. Eiectus est Lacedemon Ly-
gurgus q̄ eā tā p̄claris legibus īstituerat Athenis pulsus ē Solon q̄ tradiderat
populo iura quæ sequerent̄ pulsus Alchybiades: male habitus milciades:
male Pericles. Roma: uero romulū cōditorē iteremerunt. Camillū fecerūt
exulē īgrati fuerūt ī Scipionē. In Tulliuū ī plerosq; alios quorū nomina pro-
lixius esset q̄ utilius dicere. Sed quot uiri p̄stātes p̄ deū īmortalē habiti sunt
extra natale soliuū p̄stantiores q̄ domi: Nam Lucinius dimiscis uolscis: hebi-
tus ē Romæ rex iargni cognomēto Pitogoras uero Aristoteles & Tullius
& Naso & Maro extra domū primā floruerūt & claruerūt. Cadinus longe e
patria thebas cōdidit. Marius arpinas natus Romæ utr̄ magnus factus est.
Nescis raros ī patria p̄fectos esse: obstat iuidia. obstat ābitio obstat cōpeti-
tio. obstat cōtētiōes &c. quæq; qbus uulgus mīstris utit̄ aduersus sapiētes:
nō ē igit̄ dolēdū tibi q̄q; nec celēndū amīsisse te p̄riam: q̄ diu & uirtus te co-
mitabit: & uirtutē fama p̄sequet̄ & famā attinget īmortalitas tui nominis.
Hæc quotiēs cogitabis: totiēs arbitraberis hoc pacto fauisse tibi superos: &
iouē tuæ rei optimæ cōsuluisse. Vale. Ex Mediolāo tertio nonas decēbris.

Sinonima consolatoria pro exule.

Ne feras graue exul esse.

Fer æqua mente tuūm exilium.

Ne doleas q̄ urbe careas patria.

Non sit tibi difficile exulare.

Non est extra patriam: cui est uirtus.

Non debes te exulem arbitrari qui ubiq; ciuis es.

Patria carent mali: tu uerō semper es in patria.

Terribilis est tibi exulatio ab inuidis & malignis.

Vbi tibi bene est: ibi patriam esse censeto.

Ne ducas te exulare alicūde cum tua uirtus nunq̄ possit exul esse.

Fac ut sis aīo cōstanti sic extra urbē honorādus: sūt in urbe polledus fueras.

Tunc te exulem dūces cum fama gloriæq; priuatus uiues:

Patria tua cælum est: quo uirtus assidue dirigit atq; ducit.

Quintus Titulus.

Gratulatoriæ familiaris.

a Cæpi te prætorem florentiæ urbis designatum esse. qui te ad id
muneris delegerunt: nequerunt non esse uiri omni laude cumulati.

Id ea sū assecutus cōiectura: qđ afficiūt mirifice suæ priæ. Curauitq; dilige
 ter qcqđ ad ei⁹ attinet dignitatē & ornamētū qđ. n. dignius & ornati⁹ ī ciui
 tate bñmerita dici pōt: q̄ iusticie mūnus nō p̄erire & eius hēre maiestate añ
 oculos: officiū aut̄ huius q̄ uirtutū mortalitū ē excellētissima: ī te cōsistit ī p̄
 mis: ut bonus & fortis p̄oris suū cuiq; tribuat. & alios ad uirtutes alliciat p̄
 positis p̄mis: alios detereat a scelerib⁹ p̄cenarū metu: Quātū aut̄ in oī tua
 uita fueris p̄stās æqtatēq; ī oī tuæ uitæ actiōe dūce secutus sis: nec nūc expli
 cabo: ne gratulādi loco ad laudatoriā accedā epistolā. Vnū ausim affirmār
 cōsuluisse florētios reip. suæ. nō temer̄ nec īprouide sed accurat̄ atq; studio
 se. Eūq; sibi delegisse p̄orē: cuius & æqtate maximā utilitatē ac urbis āpli
 tudine: & dignissima cōsuetudine sūmā sint iucūditatem assecuturi. Scio q̄
 oderis nefandos: & quāta seueritate criminū auctores uelis p̄lecti: ut possis
 iure & merito cato quōdā cēforinus appellari: & nō iniuria ualeas iter eos
 cēfores numerari quos uerebāt̄ ēt ipsi urbis p̄icipes: hoc aut̄ tuæ mētis īsti
 tutū qđ nō nisi īsanus pōt nō unice cōprobar. Nā iccirco gen⁹ humanū ad
 icolēdas urbes iductum ē a ferina illa libertate: qua prius uiuebat iter siluas
 & latibula: ut muniret mōenibus: & p̄oris sagacitate iusticiaeq; defenderet
 illēsum. At ubi tu es ægtatis mīster: ibi ē cēleat hercule: q̄ & moītra p̄lectat
 & tyrānos. Cū bonis aut̄ q̄ familiarit̄ agis: q̄ human⁹ es: q̄ facilis arte & sua
 uitate loquendi: & grauitas sniāz. & oī deniq; uitæ cursu q̄ tecu uel publice
 uel priuar̄ qcq; agit: fateē sese nētorē audiuisse. Vlyssēmq; cōsuluisse. O igiē
 benefactū & prudētissime urbi florētinae cōsultū. Itaq; & florētinis q̄ ralem
 sint habituri p̄orē: & tibi q̄ tate p̄æsuturus sis rei. P. summoq; ere gratulor:
 cupioq; uos fieri quotidie foeliciores ut laus utrorūq; promulget. Vale.

Familiarissima Gratulatoria.

Ratulor tibi mirifice: qđ mas tibi natus sit filius: nec tibi soli gratu
 g lor: sed p̄ri tuo uiro grauiissimo: & matri scēmie pudicissimæ & cō
 iugi tuæ mulieri castissimæ: Scio enī uos oēs hac puelli ^{bonifino} natiuitate
 lætissimos eē. Nec iniuria cū & parētis & aui p̄pagationē sobolis cupiāt p̄
 ter cætera: Lacedemonioz. n. & athenicū īstituto qđq; suæ patriæ debet ci
 ues & quo plures ei gignit: hoc magis ē ab urbe laudādus: & mulier puerpe
 ra quā possit maiore asleg iucūditatē: q̄ nacta ē: cū pepit: Nā & aurelius in
 quit nulla aliā de cā nubit mulier: q̄ ut m̄ fiat. At auus auaq; qua ualent ma
 iore uoluptatē affici: q̄ si sentiāt ī successoz diuturnitate: sui nominis eterni
 tatē. Iure igiē ex Cornelia familia scimus minore cognomēto nō fuisse ge
 nitū sed ex emilia ortū adoptatū esse ī Scipionis domū: ne genus illud. Iabe
 ref. Idē ī fabioz genus scriptū est. Idē de Octauiolegimus. Idē de Nerone
 Idem de Othone ac plerisq; aliis. Neq; enumerare est necesse: q̄to foelicio
 res aliis sint qui ex se natos uident nepotes. atq; filios. Iure igitur uobis om
 nibus ita gratulor: ut intelligatis hoc munus æque mihi iucundum esse ac

si caelitus meae domui contigisset: Vale.

Grauis gratulatoria.

¶ **Q**uod tandem tibi fortuna fauere coeperit audiui plibeter Spes. n. pot
esse bonis in omni sua: q mirifice desperabant. Na ut illud est apud
Cicerone. Cu bonis bene fit: bonis quoq reliquis bene speradu e.
Laetantius autem perpulchre docet bona sibi fundameta uirtute coiecisse:
cu premia reddebatur bonis artibus: Torpescunt enim ingenia & rigescit
mens bona eu uidet suae laudi nullu esse locu. Iuxta enim Tullianum illud
Honos alit artes & oes ad uirtutes incendit gloria. Pecunia uero & reliqua
fortunae bona. quae uirtuti suppeditant necessarios usus. Et sunt ut inqt Ari
stoteles ad exercendas uirtutes istrumeta si praesto non sunt laboribus iustis
debilitant & eneruant ingenia: **Q**ui obric & Pitagoras & Plato & pleriq
philosophi ta suis studiis oem opera adhibuerunt: cu curis familiaribus ca
ruere. **Q**uare & Martialis iure inqt da moecenas non deerit flacce maroes
Vnde & illud Iuuenalis qd si uirgilio & caetera: Merito igit Persius ait q si
dolosus spes resulerit numi coruus Poetas & poetridas picas cattare credas
p pegaseu melos nec sine summa diligentia accuratissimus ille poeta Virgilius
ait. Si te fata uocant. Na auctoritate Iuuenalis illud ueq esse cernit: haud fact
le emergit: quorum uirtutibus obstat res angusta domi: Hodie uero nemo
bonis doctisq donat. aut pauperes cõtemnunt & quantum qsq sua numoru
seruat i arca: ut dixit Satyrus: ratu & fidei. **Q**uare cu uirtuti fortuna fauet mi
rifice gratuladu est & gaudendu nobis: q eadẽ ut tullius ait in ca uersamur:
qua & tu olim. uideo autem similitudinem quandam tuorum cum tempo
ribus meis: ut quando tu post. diuturnos labores donatus es mercede Idẽ
tidem mihi sperandum esse ducam Coeperam enim torpescere: existimare
q nusq esse uirtutis adminiculũ iplorandu quippe qui uiderem in illa Ora
tiu tẽpora incidisse: cu inquit O ciues ciues quaerenda pecunia primu: uirtu
post numos. Recte igit Iuuenalis illud diuitiaz malestas & si funesta pecu
nia tẽplu nondu habitas: nullas numoz ereximus aras. Na ut eruditissime
Ouidius cõplexus e: Crede mihi miseros prudentia prima reliquit: Et sen
sus cu re consiliuq uenit. Iacebas infimo ut aiunt: nec tibi succurrere labora
ti: nec aliis abs te auxiliu postulantibus fauere poteras. Ita q fordescunt oia
rubigineq cõtabescunt: qbus fortuna praesto esse non solet. ita enim ager &
si natura faecudissimus: uberrimofae: si coleret fructus pariens ubi negligit
atq desertus est siluesceat solet: & emanuescere: ac adeo arere ut nisi refouea
tur atq stercorizet: ab eo nihil plane sperandu sit. Nunc uenit in mentẽ il
lud tẽpus: quo me cu lachrymis nonnunq ad comiserationẽ puocabas: & for
tunam tuam deploras quae foret abiectissima: & meam longe inferiorem
ubi communem existimans: a qua nequires adiuuari. Licet nunc iisdem uti
lachrymis pro me ipso. In hac erga tua foelicitate gratulatione: rogaq ne

me deseras: nec me lacere diutius affligitq; tantopere patiaris. Nam istam i
e fortunæ cōsuetudinē & si fortuna duce collatam uideo esse. prudentia tñ
ua uirtuteq; singulari ductā & q̄si coactā cēseo. Est. n. in cāpo satyricū illud
nullū numē abest si sit prudētia: sed te nos facimus fortuna deā cæloq; loca
mus. lure igitur Cicero Stoycorum sententia fretus: Omnes sapientes in
qt diuites esse: Et Plato uoluit uirtuti ad bene beateq; uiuendū dēesse nihil:
Sed si peripateticorum nos auctoritas admonet. Eruditissime dixerūt for
tunæ bona ad uirtutes exercendas & amplificandas plurimum afferre ad
miniculi & uāhementissime necessarias eē. Nūc igitur memini me apud ue
teres pcurrisse: Pithagoram Carneadem Democritū & plerosq; alios tunc
cōpisse omnem operam adhibere philosophiæ: cū & curis uacauere fami
liaribus & rebus affluxere ad uiuendum necessariis. Quis enim quem do
mestica cogat egestas: in gradiorum potest uirū euadere: Non ab re scriptū
est: Pectora nostra duas nō admittētia curas: Tunc & Demosthenes Athe
nis Demosthene fabro natus Et Cicero arpinas Romæ magnificatus est.
cū diuitiæ suppeditarunt orium. Iccirco satyricum extat illud: quid Tullius
an ne aliud q̄ sydyus & occulti mirāda potētia fati. Quod si Boeti⁹ i nostra
potestate firū esse uoluit: qualem fortunam fundare malimus. Luger & ipe
tamē suoz aduersitatem temporum: & fatum inquit est inherens mobili
bus series qua diuina prouidentia suis quæq; necti ordinibus: casum a ut
desinit esse inopinatum rerum euentū. Quamobrē & occurrant oportet i
tempestiua imporrūnaq; mortalibus plurima: quibus & cōculcētur & suffo
centur interdum & rursus cum dulcia non meruerit qui amara nō degu
stauit Postpharmacū est ualitudo expectanda: & post tenebrosas procellas
fenerissima speranda tempestas. Quā Virgilius ut doctissime cūcta. Ene
am iducit socios hortantē diceſ. cogit: uos & Scylleā rabiē: uos & Sciclopea
faxa experti reuoate animos moestūq; timorē ponite forsam & hæc olim
meminisse iuuabit. Et rursus paulopost: p uarios casus per tot discrimina re
rum tendimus in latiū Sedes ubi fata quietas ostendūt: illic fas regna resur
gere Troiæ. In hoc tu tps iā puenisti: nec in illud incidisti Iuuenalis: Dura
te & uosmet seruate Cicadis. Expectationi tuæ datus ē deniq; modus & tua
rū uigiliæ solēnē fastū es consecutus. Gratulandū est igit tibi mirifice: mi
hiq; ac cæteris bonis oibus sperandū in otius: quo tua intercessione tua dili
gentia tuo erga bonos studio p̄ctū simus nostræ sedulitatis ipetraturi: Erāt
uenalia quecūq; appetebamus. diminui uēditione nihil poterat. Si diuites
alloq̄bamur Sphinges adhibamus. Distichū aut tetraſtichū nō erat edēdū
Martialis more: ut inde speraret aliqd. Et lucerna simul & papyrus terebat:
Respirarūt: ut uideo: bonæ literæ: q̄n tibi tradunt uirtutis p̄mia. Utinam
hāc fortunæ accessiōnē i te fortuna accumularet: ut quēadmodū nūc gratula
mur tibi. sic istar tuæ p̄gressionis p̄ximus nobis unice gaudere. Felicitet

nūc uiuis. beatissime tūc uiuemus Eritq; gratulatio hæc eo cōlor. quo ppē-
sius oēs ad uirtutē stimulat. Nam ut Ciceronis extat illud: Honos alitar-
res tu bene uale. Ex Mediolano pridie Calendas Decembris.

Sinonima gratulatoria.

Tibi unice gratulor.

Mirifice tibi gratulandum arbitror.

Tibi gratulor supra modum.

Nunc tuæ foelicitati quis non gratuletur.

Nemo est: cui hoc tempore: q̄ magis tibi gratulor.

Haud facile possem exprimere: q̄ opere tibi gratulor.

Quāta sit mea ī re tua gratulatio: nec plixiore qdē epistola exprimeretur.

Perinde tuæ gratulor uoluptati: ac si me ipsum attigisset.

Tibi uni præcæteris omnibus ac tempestate plurimum gratulor.

Gratulandū tibi esse dūco tam uæhemeter ut nihil ad cumulū addi possit:

Adeo tibi gratulor hac audita fortunæ accessione ut nihil me uoluptuosius
audire potuisse censeam.

Cum primum accepi q̄ foelicitè tecum actū est: ita gestire coepi: & tibi gra-
tulari: ut mei non uidear esse compos.

Quod tā psperè tibi successerint oīa: & gratulor admodū & exulto: quip-
pe qui mihi & bonis omnibus non parum esse fructus sperandū arbitror.

Si uis q̄ tibi gratuler intelligere: q̄ tu tibi gaudeas perspicito.

Tu uoluptas mihi commissima est.

Titulus sextus.

Inuitatoria ad amicitiam familiaris.

i Nōi humanæ uitæ cursū id præcipue cōsiderādū esse arbitror: qd
amicitiæ uisū cōplectiē. Id. n. est nostro generi uæhemētius neces-
sariū quo mentes hominū iisdē iungant officii studioꝝ: eademq;
beniuolentiæ ui. Quod nisi nobis alios amicitia cōciliaret: nisi amoris ca-
ritate quadā teneremur ut ita dixerim irretiti: qbus nos uel legū: uel cōsuetu-
dinis uinculis aliis deuinceremus: aut qcq̄ usui nro suppeditatos esse cæ-
teros censeremus. Sed qm̄ ea est prima qdē amicitiaē rō: ut rō honestatis cā
sibi uniant aīorum uires: Prima quoq; ac optima est amicitia quæ uirtutis
gratia fundata sit: radices (ut aiūt) ppetuas ī feracissimo solo ppagatura. Ad
hanc cōsueuere utri boni sese mutuo inuitare. Quare Læliū Scipionē inui-
tasse legimus: ut se amaret. Hoc exemplo & ipse productus sum: qui tua uir-
tute singulariq; doctrina pollectus te inuitem: ut me nō ames solum: sed pi-
entissime complectaris: & sinu foueas. Nihil erit mihi gratius q̄ ut intelligā
abs te amari. Ego autem pro mea uirili non amabo te modo: quem qui nō
amet: ille saxeus penitus sit. sed obseruabo quid obseruabo dixi obseruo: ac
colo p ea q̄ in te uirtus est quous homine bñmerere dignissima: quæq; præ

clarissimum uirum referente. Nam quous sit totus iam orbis terrarum istar
miraculi narrat: cuius splendoris tuæq; laudis partes: ne uidear aut assenta
ri: aut adulari: faciam in præsentis missas: ad idemq; redibo: quod in cœ
pi: non esse tibi negligendum: ut ameris: ab eo præsertim: qui & sit tibi ad
iumento non ero: laudi certe semper ero. Quare fac ut me ames mutuo Be
ne uale. Ex Mediolano tertio kalendas Decembris.

Inuitatoria ad amicitiam familiarissima.

q Vantus sit tuæ uirtutis splendor: una eadēq; oīum accepi uoce: nec
potui: nec continuo in te diligendum & amandum incendi ac inflā
mari. Sed quia nihil esset in uita foedius: q̄ esse in eū studiosum: qui
studio non delectaret alterius: cupio summopere: pari me beniuolentia p
sequaris. Nihil sum. n. tibi post hac unq̄ defuturus: qd̄ & i mea sit faculta
te: uel opera. Vtere igit̄ deiceps me: fortunisq; meis æque ac tuis oīb;. Tūc
me mihi plurimū satisfacisse cesebo: cū tibi ulla i re maxima satisfecero. Sū
adeo tuæ deditus famæ: ut abs te diligi plus appetā q̄ qcquid reliqui diui
tiarum cupidi uel gloriæ sibi ducunt ornatius sublimiusq; appeti aut conti
gere posse. Bene uale: Ex Mediolano quarto Nonas Decembris.

Inuitatoria ad amicitiam Grauis.

c Vni reliqua ppulchre ac unice dicat erudite Cicero tum id i primis
amiciciā præstantissimi genus ad humani generis cōseruationē in
uentā esse: quæ similitudine quadā & morq; & studioq; sepra & uelu
ti circumulata bonos aīos deuincēret: atq; tuerēt. Quod si Aristotelis testi
monio: nō secus inter uirtutes iusticia splēdet: ac lucifer aut hesperus iter sy
dera: qd̄ p̄clarius amicitia: quæ iusticiæ primū atq; p̄cipuū cōplectit̄ & mu
nus & officium. Plutarchus. n. ubi uæhementius iusticiam laudauit: quæ a
Catone deffinita ē. Animi habitus: cōmuni utilitate seruata: suā cuiq; tribu
ens dignitatē. Hæc dignitas inquit i amicitia solet i primis distribui: distri
butaq; cognosci: sine qua nō solū nō utuerēt homines i cœtu: sed et̄ uiui ab
officio longius distraherent̄. Quid iucundius i uitāq; suauius: & humano
generi optabilius: q̄ habere quibus & domi utamur & foris cum quibusq;
de nostris cōmentemur uel uoluptatibus: uel doloribus a quibusq; uel col
lachrymantibus uel consolantibus recreemur atq; reficiamur: Sumus i hoc
orbe peregrini. Quid autem carius esse solet peregrino: q̄ ut comites habe
at cū qbus & itineris sibi fortē esse cōem ceseat: & de iis fabulari possit inter
dū: quæ aut utilitatē afferāt: aut difficultates diminuāt. Vide quāti sit socie
tas facienda: ut uel Eneas iste troyus. quos habebat famulos atq; ministros:
appellat socios: Inq;. n. apud uirgilū. O socii neq;. n. ignari sumus añ malo
rum: Quod si quis dixerit in illis non fuisse uerū amicitiaē genus: quod si
mulationem dissimulationemq; nō admittit: cum Eneas simularit illo Ma
ronis carmine: Spem uultu simulat: premit altum corde dolorem: respon

detur iis casibus amicitiae paratam esse simulandi licentiam cum amicis: qui
bus amicorum illud figmenti genus conducit succurratque necessitati. Nam
si patri filius: qui aberat in castris: interemptus esse dicatur cum primum ca
stra dicuntur fugata: gladius parat quo se iugulet. Quod si amicus rem dissi
mulat ad diem: quae ut Terentius ait hominibus adimit aegritudinem: eo
reseruetur in tempore quo quidem minus moleste feret patientiusque to
lerabitur: Has habet & multo plures amicitiae vires: qua sublata: uiuendi ro
iter homines corruat est necesse. Solis uiueret belluarum ferino quodam ritu:
nec coniugia celebrant: ut ait Plato: nec icolorent in ciuitatibus domus: nec
ullis uel legibus uel moribus locus esset: Amicitia haec homines ut Theofra
stus inquit: sua sponte subdit iuris aequitati: ut quae sese iuicem colerent: honesta
tem non effugerent. Hinc domicilia sunt effusa. Hinc coniugia celebrata.
Hinc religioni coepit opera & industria diligens adhiberi. Hinc affinitates
agnationes. cognationes necessitudinesque prodire: sed ea est singularis ami
ciciae uis ut Senecae placet: quae a uirtute hominumque gloria sibi principium
uendicauit. Alia sunt etiam amicitiae genera: quae animorum similitudine
solent esse munitissima: quibus idem uoluntatis satis est feruenti studio Nam quae
Plutarchus affert amicorum quibus paria. Thefeum. & Pyrithoum Achille
& Patroclum Epaminundam. & Pelopidam Phiyam. & Damoneum Ore
stem & Pyladem. Addantur & his etiam Eurialus & Nisus. Eneas & Acates:
non singula quidem uirtutis sunt fundata manibus: quaeque ad uirtutem om
nia tendunt: Aliis enim fuere generis propinquitates: Aliis ab ineuntibus
annis consuetudo. Aliis aliud quidem in causa. Quare cum aetate sit amor
inueteratur. Nec omnis amor laudandus est: cum turpia interdum amant a ma
lis. Quid si feruentius longe: quam a bonis honesta. Quamquam ego non appellam
bonos illos: qui uel honesta non amant: uel cum amare coeperit non perseuerent. Est
non constantiae perseuerantiaeque laus cum in omni ratione bene considerata ut De
mosthenes ait: optima: tum multo laudabilior in amanda uirtute: a qua pendet
honesti omni ratio ac disciplina. sed non insipide quod ab homero usurpa
rum est poeta dixit: geminorum mater amorum: & a ueteribus Cupido caecus
pingitur: quippe a quibus declaratum sit: sic ad turpia colenda mentes oscu
porum alluci: ut ad honesta ueneranda clarorum hominum inuitatur animi:
sed cum amantur quae mala sunt: caecos amatores fieri: Quo tandem haec om
nis epistola tendit: quo sum denique puenturus huc profecto: ut intelligas: ut pri
mum de tua doctrina. de tua mox ac uitae innocetia: de tua in omni re gratia
factus sum certior: coepisse me tibi adeo dicari tota mente: ut facilius uitae ces
surus sim: quam huic meae in te obseruantiae. Cupio autem non fieri uox clamantis in
deserto: cui nusquam respondeatur: ut illud est Liuii. Opto abs te mihi responde
ri: mutuusque meum hoc esse amandi genus: sine qua quidem conditione amici
cia dici nequit: cum ea diffinierit Plato: quandam uocandi respondendique con

nientiam. At Boetius animorum concordantiam: at Xenophon uoluntatis conformitatem. Itaque tunc esse ueram nobis comparatam amicitiam duxero: cum uocanti te mihi respondebis: cum aequae me prosequeris diligentia. Cum me obseruabis: ac te obseruo: cum nihil uoles quod ego nolim. In his ego nisi sum tibi defuturus. Nihil quod ad tuam amplificandam attineat dignitate: uel obmittam uel permittam deerit mihi prius uita quam amandi tui & uoluntas & industria: in omni re: quam meo quaeque consistare ingenio mea diligentia meis fortunis: tibi obsequendi: cui quoties in negotiis quibusque maximis & difficillimis ab me satis esse cognouero factum. Mihi totiens gratulandum esse non secus ducam. ac si maximam sim felicitate consecutus. At fac contra: ut & me ames & non indignum me uel amore uel consuetudine tua existimes. Ad hanc te primus amicitiam inuito quam mihi negaturum esse te non arbitror: cum & in tua sit fundata praestantia: & in tuis sit laudibus radices propagatura. Non enim e me te mea te delebit obliuio. Nullus te meae memoriae surripiet casus. Nulla temporum intercapedo. nulla locorum interualla. Tuus omnino sum tibi que deditissimus. Bene uale. Ex Mediolano tertio nonas decembris.

Sinonima inuitatoria ad amicitiam.

Cupio plurimum abste diligere.

Inuito te: ut me ames.

Facit me tua uirtus amicitiae tuae cupiditissimum.

Tanta est tua doctrina ut a te in amicum admitti uacilentius appetam.

Cogit me tua doctrina tui amoris esse studiosissimum.

Tunc ego me felicissimum esse ducam cum me amabis.

Quid est quod assidue religiosius deprecor superos: quam ut tibi carus sim.

Tantifacio tuas laudes: ut si me non indignum beniuolentia tua censueris: me sis habiturus perpetuum praekonem tui nominis.

Ego tibi afficior plurimum: sed ad te meo responderi studio posco:

Nihil exspecto diligentius: quam ut tibi me iunctum constantissimo amoris intelligam genere.

Si me amabis: non solum amando non me uincas: sed inuitatus uenies in amicitiam non ultro.

Facio plurimi amicitiam tuam: qua ut me dignum censeas te unice rogo.

Da mihi mutuo: ut te amem.

Fac me cognoscam tibi non iniucundum.

Si uis amari: ama dixit Seneca: quod ut in me serues obsecro maxime per.

Respondebis & tuae uirtuti pariter. & amori erga te meo si numero me coniunges tuorum amicorum.

Facies rem te unice dignam: si me amabis a quo mirum es amatus in modum.

Ne diffugas inuitatus amicitiam meam.

Supplicatoria familiaris.

Ti. septimus.

a Ffecit me tuus hic seruus nō cōtumelia solū: sed iniuria. Nā cū pete
rē: ne in tui finibus agri excedendus mihi fieret iniurius: ea fuit &
pertinūda & insolentia: ut cū plurimis in me conuiciis non destite
rit ab instituto. nequitia non supra modū admirari: cū apud te sit enutritus:
qui & humanissimus omnium esse soleas & æquissimus: At uideo quid inter
liberū ac seruū intersit: quantū syta referat a Romano. Itaq; non tā quæro
de nequicia uernæ: q̄ potius te supplico nolis hanc illatā esse nobis iniuriā
Quod ut te non iussisse fieri censeo: sic de contrario iperto continuo reuo-
caturū arbitror. Res est certe non magni pretii nec cuius utilitatē multifa-
ciam. sed ne uel tu uir optimus uiolare me uelle uidearis: qui soles bonorū
omniū defensor esse: uel hæc bællua sese in suis difficultatibus abs te adiu-
tū iri: credat. Ad hæc autē: hæc si pars agelli meis hinc prædiis diminuere
aditusq; per hanc ad reliquas fieret eius cāpi partes: non posset non eē mi-
hi detrimento maximo. Quæ libera est possessio: pararet sibi eo pacto ser-
uitutē: Id q̄ te deceret: procurasse opera tui seruitute considera. sed quid ea i-
re sum longior quā solo nutu ipetraturū me sciā. Oro te igitur atq; rogo: ne
feras hunc hominonē cuiq̄. in primisq; mihi uolentū esse. Bene uale. Ex
Mediolano pridie nonis decembris.

Supplicatoria familiarissima.

a Gīt i urbe tibi patria mea causa: nec abiecta qdē nec precii medito-
cris. sunt autē primates illi ciues tui tales: ut ex re sua donēt nihil: ex
aliena plurimū rapiāt. Ex qbus cū eo mihi lis ē: q̄ solet eē oīum pes-
simus: litiūq; obseruātissimus. Ego uero. ut me ppulchre nosti nihil diffici-
lius ago: q̄ lites. Maloq; interdū de fortūa usūq; meo nō nihil cederē: ut pace
uiuā: q̄ anfractu causæ: dubioq; litis euētū rē alienā uel usurpare: uel q̄rere.
scio q̄ graue feras: cuiq̄ iniuriā fieri: quāq; sit mēs tibi ab oī uiolētia qdē alie-
na. Te igit̄ unice supplico: des ad eos: cū qbus mihi agit̄: lras qbus eos hor-
teris: malit quod æquū ē arbitrio amicorū assequi: q̄ causidicorū astutia ini-
quitateq; per uim: quæ ad se non attinent consequi: ad eos autem: qui forti-
tenent legens ac arbitrium: commendaticias scribas: ut me foueant in iis: q̄
iusta sunt. Bene uale. Ex Mediolano Nonis decembris.

Supplicatoria Grauis.

c Vm dedecet utrū bonū qdē turpe psequi: tū i primis illud: qd i po-
stulāda supplicādaq; returpi sitū atq; locatū ē. hoc enī pacto le tur-
pissimū qdē patefacit: & pestifera morbū euitandū ab oībus: cū nō
solū est ipse malus ut improbat Plato: sed inuitat ad maliciam alios. Nā ut
ait Seneca: Perinde quidem est: allucere quenq̄ i perniciē: ac orare: ut iniu-
ria fiat. Quid si plus peccat: qui corrūpit ad iniquitatem aliquē: q̄ qui cor-
ruptus est: Is enim allexit hunc ad transigendū crimē ipsum: hunc animi p-

5
A
L
turba tio p pecuniã: ut aliud corruptelæ genus coegit in memorẽ ac Improv
dũ esse sui: Quã obrẽ & christiana sapientissima fuere uerba: Maius pecca
tũ haber: qui me tradidit tibi. Quod si ab amico postulatur aliquid: ea Ci
ceronis est amicitie lex habenda semper ante oculos: ut ab amicis non nisi
iusta petant: amicorũ causa dũtaxat honesta fiant. Si a principe uero suppli
cat aliquid: debet illud obseruari Agesilai q̄ dicere solebat: eadẽ a diis & prin
cipibus oranda: si qui constituisent exorare: ut nulla censendũ est nos du
plicitate nulla fraude posse nos circumueniri deũ: ita nihil debemus a regib⁹
querere: qđ nō omni ex parte præclarũ sit atq; iustũ. Sunt ut iquit Herodot⁹:
ipsi principes: naturæ in terris simulacra: tantũq; cæteris existimãdũ e: eos
præstare uirtutis omni genere: sed in primis iusticia: ut nihil durius auditu
sit ipsis: q̄ si qđ accipiunt iniusti quenq; appetẽ. Ut mulier pudicissima fert
periniqua merte quicq; audire: q; turpẽ sit: ruborẽ p pudorẽ cõficiẽ. Ita prin
ceps bonus nequit nō excandescere: si qđ iniquũ ab se posci: audit. Ut luxu
rioso inq̄ Augustinus castitatis uerbũ e offensio: iniquo uiro recta uia: sic
optimus rex turpitudinis mētionẽ execratur: & q; supplicat iniusti q̄piam
summopẽ hũc exosus est. Poscenda igitur sunt honestissima: cũ ab omni ho
minũ: genere: tum ab iis i quos tanq; i numina sunt oĩum expectationes oĩ
um conuersa lumina. ut ipsi admonetur a deo: referẽtẽ psalmista. Diligite
iusticiam qui iudicatis terrã. Ita q; ab huiusmodi iudicibus qcq; appetit: nō
nisi: & quæ deceant uirũ bonũ appetat: & quæ ducat a bono principe præ
stada sibi: ne sic quid supplicet aliud: una supplicatione labor frustra tẽpus
triuertit. Supplicansq; tũ nihil impetret tum & iratũ sibi principem reddat.
Hæc ego quotiens mecũ animo uolutauĩ clarissime princeps. toties abs te
quicq; poscere: sum deterritus: ne forte mea cã mihi nimis indulgerẽ ne sa
tis intelligerẽ: essent ne quæ supplicaturus accedebã: i petrandã. Nã ut Ari
stoteles docet. omnis malus ignorans. Apparentis enim opinione boni de
cipiuntur: q̄ plurimi: q; cũ uahementius erant: sibi honestissimam esse cãm
opinant. Nunc aut ubi manifeste cognoui: rẽ meã talẽ esse: ut auderẽ sit mi
hi tuũ sperãdũ auxiliũ nec ambigo. te mihi fautorẽ i re clarissima: nec mihi
subueredũ esse arbitror. Cũ fratri meo: lis esset amplissima Romã uidere
turq; luma quadã a nescio quo sacerdote lacessitus iniuria: decurrit ad potẽ
sicẽ maximũ: eiusq; obsecrauit sanctitatẽ: ne qđ iniquitatis paterẽt a suis pa
trari præsidibus. actã trãsa etaq; sunt plurima. i idq; tandẽ e deuentũ ut fra
tris aduersarius ad te cãm eã ocm deferri tulerit non iniqua merte: sed ea: ut
dixit clanculũ cũ amico: sententia: ut existimaret: te facile plurimorũ litteris
inducturẽ se forte: in id iudicandũ: quod cupit. Vide q̄ iniquus sit ut nō mo
dorẽ malã ab eo speret: qui princeps est & optimus & oĩum innocentissi
mus. Sed eẽt famã de te iã turpẽ audeat dispergere ac disseminare. At mihi
cui notissimũ atq; apertissimũ est: q̄ uel in ipsis promissis. Agin te illũ præ

stes qui cui lā instantius dicenti: at promissisti: promissū quidē ait: si istud iu-
stum est. sin iniustū: locutus sum: non promissi: nihil uel nunc uel alias uide-
tur: abs te quærendū accuratius: quam quod æquum non uideatur solum:
sed etiam sit supplico te igitur unice: ne quid ille suæ temeritati confusus ia-
ctabundus de me audeat: per iniquitatem superato: se iactare. Non qui pe-
tam: in eū quicq̄ iniuria sperari: sed ut prætori cæterisq̄ tuis magistratibus
iubeas: nihil hac in causa: per cuiusquam preces atq̄ commendationes. fie-
ri: ut sola sit honestate satis: nec tabularum stetur figmentis nec causidicorū
maleficiis nec impiorum uel minis uel pollicitatiōibus. Hoc autem ipsum
non orarem: si tu tibi iudicandi locum seruasses. At cum in alterius ex pro-
dominis tuis cām hāc traduxeris manus: uereor: ne qd: nō dixerim minus
inocēter minus fiat modeste sed sit aliqs Pericles: qui & manus habuerit &
oculos abstinentes. Supplicandum esse duxi: præcipias sic rem meā pvide-
ri: ut quæri nō possim. Bene uale. Ex Mediolano octauo Idus decembris:

Simonina supplicatoria.

Supplico sis mihi adiumento.

Expecto auxilium tuum.

Cupio te fauere meæ causæ.

Nihil est quod plus apperem: q̄ auxilium tuum.

Mea causa tuo solo cupit adiuuari consilio.

Cum tuus in me conueniret fauor: nihil est mihi defuturum.

Habeam te modo propitium: postulabo hac in re nihil aliud.

Ex oībus: quæ sunt usui futura in hac re mihi te ꝑcipuum aduocatum oro.

Supplicatio mea omnis in te conuersa est.

Mea omnis salus a tua salute pender: quam assidue in me aduoco.

Pluris te solum facio q̄ cæteros omnes: & in meum fauorem obsecro.

Posco diligentius: ut mihi succurras.

Vnum est quod continue superos precor: ut mihi sis adminiculo.

Nulla est orō mea uehæmentior: q̄ ut in meam te rem cōferas adiutorem.

Si fuisti cuiq̄ aliquando moriger. ac obsequiosus: esto in mea hanc causam
officiosissimus.

Officium ac in causa tuum experiri constitui.

Cum habeas me tibi deditissimum tu quoq̄ meis auscultā precibus.

Supplicationem hanc omnem in meam admite controuersiam.

Suaforia familiaris.

Titulus Octauus.

Vpis ab me scire: de tua profectioe ad extereas rationes quid
censeam: Ego ut summam rem amplissimam perstringam: ti-
bi suadeo ne diuertas a proficiscendi tuæ nobilissime instituto
mentis: nec ea dubites adire tolerareq̄: quibus isti liuiduli: quanq̄ ppinqui:

te deterrent. Nā qđ alunt te molissime domi uiuete garataque istic ad uolu
prae omnia tibi: foris defutura: istuc ipsum te ad istud iter accingāt ne tōr
pescas inter syrenes: neu coruoris illecebris contabescas. Nō enī ad somnū
gulā uenerēq; nati sumus: sed ad labores atq; sudores: ut gloriā imortalē cō
sequamur. Delitiā quas illi dicunt: illorū sint proprie: qui belluarū instar:
ut Cicero pulcherrime cōplexus est quantū adest q̄tū praeiens est: probant:
paululū admodū praeiterita considerantes aut futura. Verū qui uidet ante
cessiones tēporū rationeq; metitur omnia. Vlyxē: de quo dixit Homerus.
Calentē dic musa uirū qui mœnia Troiæ post euersa suæ Et mores homi
nū multorū uidit. & urbes: ut Horatius retulit. Quid animo nobili ac ma
gno dignus est ducendū: q̄ ut uniuersum mundū unā esse ciuitatē existimet
ut sacrates ait. At in ciuitate quis uiuit: qui nolit singulas eius partes scisci
rari: Facis humanissime si uisurus orbis terras atq; nationis in diuersas ur
bes terra mariq; p̄ficiscaris. Nec te deterreat ulla rerū locorūue difficultas:
cū multa te magis captura sit rerū assidue uidendarū delectatio. Quod læ
tus eris deinceps domū rediens: cū ea quæ uideris diuersa parentibus soci
isq; serie quadā: ut hystoricus enarrabis. Idē tē Ptolome⁹ factitauit: qui re
rū plurimarū usu didicit atq; docuit & astrorū motus: & regionū diuerticu
la. Bene uale. Ex Mediolano septimo Idus decēbris.

Suasoria familiarissima.

u T pacē cū fratribus firmes: ais esse qui tibi dissuadeant. ne te quidē
amant illi: nec semetipsos. Ut nihil utilius corpori: q̄ si cuncta mē
bra singulari pace bona conueniant. Ita concordia: ut Salustius in
quit minimæ res crescunt: discordia maximæ dillabuntur. Imitemini o di
scordes animi christū pacis largitorē: in quietē pacē meā do uobis. pacem
relinquo uobis: Quod si pietas genus ipsum ad beniuolentiā cogit: omnis
est impietas exagitanda: quæ uos uobis rebelles reddit. Nō possunt igitur eē
uiri boni qui te distrahunt a pace tribiq; dissuadent officiū pacis. Ego nedū
suadeo ut pace cū fratribus uiuas: uerū etiā oro atq; obsecro malis cum pace
deec: q̄ discordia mille: cū illa quiete tueri queas. Hæc ne inquietus tibi con
parare: nec cōparata seruare. bene uale. ex Mediolano sexto. idus decēbris.

Suasoria Grauis.

o Mnis suadendi ac dissuadendi ratio & argumentatio inde nascatur
opus est: ut & utile & honestū quod eligitur cæterisq; praeferat in
telligendū sit. Omnē enim in cōmoditatē atq; turpitudinē euitan
dā quis non esse ducit: nisi mētis egenus ac ab omni humanitate uāhemē
ter abhorrens: Quā obrē cū Plato rogaretur: quid nā sibi uideretur idipsum
turpe cū uicilitate coniunctū: Potest ne inquit cū morte uita cōiungi: aut un
da cū stāmis Cicero uero & si uoluit posse illā utilitatē appellari: quæ ab ho
nestate distincta foret: cū Pannetio tamen senties aliquid dicit utile uocari

quod turpissimū foret: ut lucri gratia turpē aut sordidū sequi quæstū: At ut Theophrastus expresse cōplexus ē. Honestas oīs ea est: quā primā sequi debet: quæ uersat̄ in cōsultando mox eā utilitatē quæ ab honestate nascit̄. Nā aristoteles tripliciter inquit præmia uirtuti cōparata: diuitias honorē & gloriā. Nūc quærimus hæc tibi cōparanda sint: qui religionē es ingressus: Dissuadentes isti negant te quicquid eē lucratum: amississe uero plurima: qui cū diues ī mūdo foret: diuitiis cesseris cū honoratus apud principes: quasi nō notus in religione uerferis: cū gloriæ ppetuæ diues: nunc eius nō paup̄ solum sed egenus: sed mendicus. Audi: quæ ego ab istis dissentiā tibi quibus rōnibus ut pfereres in delecta tibi sanctissima uia suadeam: Hæc uita ut Augustinus inquit uere considerantibus non est uita: in qua due nos assidue torquent ægritudines Platonis ille timor & dolor: ut quādo bene sit timeamus: cum male aut̄ doleamur. Diuitias aut̄ hæc in argento auro. gemisq; cōstitutas: docet Tullius non optandas: neq; bonas existimādas: quæ augendæ non modo nos cupiditas assidue premit sed et̄ metus amittendarum: Quod si uita non est: cur ī mundo uiuendū: si diuitiæ non sunt cur optandæ. An ut Harpyas quas rapacissimas dicunt obscenasq; uolucres: iduamus. At cum mali sumus: expurgandum nobis uetus fermentū: Apostolus nos admonuit: ut fiat in uobis noua cōspersio: reiiciendā inquit ueterē illā spumofam mucidāq; uoluptatis libidinē: in eūdāq; ueritatis uia: p quā nobis bonæ ueræq; diuitiæ cōparantur. Non dixerim: ut cū Aurelio loquar iprobādū argentum atq; aurum: quæ creauit deus. nulla est dei creatura damnanda sed inuehendū in hominem qui dimisso creatore conuersus est ad creaturam: ut illud Dauidicum extat. Simulacra gentium argentum & aurum. Nam & diuitiæ & reliqua fortunæ bona perinde sunt. quod Terentius inquit: ac eius animus: qui his utitur. Iure ab Aristotele instrumenta sunt a exercēdas uirtutes existimata. Quam obrem & philosophiam difficilem sine rebus ad uiuendum necessariis: Pythagoras & Anaxagoras dixisse perhibentur. & Iuuenalis ait: Haud facile emergūt: quorū uirtutibus obstat rex angusta domi. Sed cū in mundo non nisi ad perfruendas uoluptates his utantur diuitiis ut Ticiū illum præse ferant: Aut ad ambitionem ut Iulionis Syphisq; non sint dissimiles aut ad exaggerandum coaceruandūq; pecuniarum cumulum ut Tantalū uideantur & phyci. Certe Diogenis est adhibenda ratio ut pecunias malimus perdere: quæ ab ipsis perdi. At cum ista religio quam tibi de legisti: ueras inquirat diuitias: a falsis migret: ut Ambrosius monet. Dicitur isticeris multo: quæ unquā antea futurus es. Nunc tanquā nihil habēs: & oīa possidēs Christiano documēto: cū nihil habeas. nihil tibi deerit: ut ille se iactabat Terentianus. Nihil egebas. Nihil appetes: & pecuniæ usus cupiditas: & uoluptas instar erit Ciceroniam præcepti: ut nihil tibi sit magnificentius: quæ pecuniam negligēs: cum non habeas: cū habeas ad amicitias liberalitatē

q̄ conferre. Ditissimus es ergo factus ista tua procellosissimi nauigatiōe pe-
lagi: & adeo quidem diues: ut pauper esse nō possis: Possides enim ea: quæ
nequeant naufragio: incendio: rapina: ulloue tibi deficere calamitatis genē-
re: de quibus quidem illud Biantis unius ex septem Græciæ sapiētibus re-
citat. Omnia mea mecum porto Ditissimi sunt: quorum deus custodit the-
sauros cū non nisi ubi thesauri sunt: thesaurizantiū corda firmētur. Quod
si in deo gazophilatium est: cor quoq̄ ad deum directissimum procurato-
rus sit. Honores autem quos eras habiturus in mundo: quos ī hac religio
sa uiuēdi lege ac uita es habiturus: Poteras ne illic aliud quicq̄ assequi q̄ ma-
gistratus: q̄ clientelas: q̄ ad summum aliquem principatum. At q̄to hæc in
religione consequi clariora possis: ea multo quidem præstantiora: In mū-
do nō nisi per inuidiam: per corruptelas. p̄ similtates: ambiendo donādo
mētendo: quicq̄ dignitates assequit. Nā ars prima regni est: ut inquit Tra-
gicus Seneca: posse inuidiam pati. Hinc gladii ingulāt. uenena interimūt:
produtiones delationes quæ oriūtur: atque oē flagitii genus: Et ut cruditiſ-
sime dixit Ouidius: Filius ante diem patrios iquirit in ānos: Pudorq̄ om-
nis atq̄ fides ac pietas penitus fugantur. His honoribus qui deniq̄ potit̄
assidue cruciat̄. uenenūq̄ in auro bibit: cuius mens nunq̄ cōquiescit: & pec-
catorum afflicta conscientia: ut inquit Tullius: & augendæ dignitatis cupi-
ditate. Hi sunt ait Apostolus: quos habui in derisum. Hi sunt ait Iuuenalis:
q̄ metuūt: & ad oīa fulgura pallēt. Hi sunt Danaidum illaq̄ simillimi: quas
phibent urceolis p̄foratis haurire lympham apud inferos: frustra q̄ assiduo
labore defatigari. Sunt ne honores illi uirtutis in q̄ p̄mia: testimoniaq̄: sceli-
citat̄ Aristotelis sentētia: q̄bus acceptis miser ē hō q̄ antea: Honores & ue-
ri q̄dem & optandi sunt: quos ex religioe consequeris: si religiosus nō habe-
ri modo uolueris: sed et eē: Præfulsisses illic iudicādis corporibus: istic aīorū
arbiter fies. Vide q̄tum inter corpora & animos interfit: Partem mundani
principatus illic fuisse adeptus: partem istic cælestis regni nāciscere: Ad re-
ges illic tibi aditū patuissēs: istic deum optimum maximūq̄ semper: cum
uoles: alloquere. Nunq̄ ad eum tibi accessus īser eludetur. Quid si ab iisdē
regibus petuissēs multa: quæ nō impetrāssēs: a deo nihil frustra postulabis.
Quid si duras: quas inquirunt fores calcibus interdū cēties pulsāssēs prius:
q̄ semel apertæ forent. Quid si quesuissēs plurima inuenissēs uero nulla:
Istic aut̄ uerba Saluatoris tibi fidem faciunt: Perite & dabitur uobis. pulsate
& aperiet̄ uobis. querite & inuenietis. At gloriam quam eras in mundo ha-
biturus: an eam quæ inanis ē: quā diffiniuit Augustinus esse uelle uincere
ubi meritū nō ē posses ne panis nomīe: aur saxo panis loco pasci q̄d potes
igif̄ eā existimare gloriam quæ uera nō est: Dices ueram diffiniri ab eodē
gloriā bonam de alicuius uirtute: ut Plato etiam uoluit: cum fama notitiā

aut testimonium aliquorū de nra uirtute bene sentientium. Quid id ē: non
ne qd & prius: Possunt. n. & falli homines & fallere. Possunt id opinari: de
aliquo id sentire. id dicere ac laudare: qd nō ē. Vagat ea fama. iactat. per-
repat orbē. Radices certe nullas ppagabit. Vera est ea gloria: quā beatorū
luncti numero cōsequēt: quæ p opera fidei ad caritate pducta nihil fucat
sibi cōponit Nihil ficti præ se fert. Nihil palliati suæ præponit laudi. Glo-
riari licere in domino docēt sancti & in infirmitatibus ac erūnis: ut aposto-
lus docet. Ea est uera gloria: quā quærūt sibi q patientia. tolerantia. māfue-
tudine. cōstantia. pietate. inocentia imundiciæ de bellatione discriminum
mondanorū superatione. cælū aliqñ cōscēdūt. hanc tu tibi cōposuisti: uiaq
sanctissimā p quā imaculatus incedas: monēte psalmista. Beati imaculati i
uia de qua p se ipso locutus ē christus ingens. Ego sum uia ueritas & uita. ui-
tā igit uiuentiū delegisti: ea p̄termittima. q̄ morientū erat: in quā ait Gre-
gorius. In hac uita cōtinue morimur: & sicut aqua labimur. Nequit enī ali-
ud esse q̄ mors: cū sit infernus: dicēte ppheta. Descēdit i infernū uiuentū &
rursus: Dilatauit infernus os suū illic i assiduus uersabare periculis. siquidē
nō iperire scripsit Maro: Nocte dieq̄ tutū patet atri ianua ditis: Et iterū faci-
lis descensus auerni: & Diogenes undiq̄ dixit iter ad inferos. Istic autē qui
es tibi comparabitur. suadeo tibi ergo ne ab instituto: cuiusq̄ dissuasiōe di-
uertas: nec arbitrere ullum te uiuenti genus salubrius æternitati q̄rere po-
tuisse. Bene uale. Ex Mediolano. y. Idus Decembris.

Sinonima suaforia.

Suadeo tibi ut discas:

Ne quod iter aggressus es deseras: te hortor.

Abs te peto diligenter: ut ab instituto non discedas.

Nihil arbitror q̄rendum tibi magis: q̄ ut ista in uia perseueres.

Te unice obsecro: ne desistas ab inceptis.

Fac si te amas: ut quæ aggressus es diligenter prosequare.

Tolera te rogo singula: q̄ qdē reliq̄s difficilia uideant: ut psistas i pposito.

Ne leuitatis simul accuser: tibiq̄ rectā adimas rōnē: esto i instituto cōstans.

In primis tam hoc tibi suadeo: q̄ quod maxime.

Quod acriter firmeq̄ tibi hanc rem suadendam arbitrer: haud possem per
litteras declarare.

Id apprime tibi consulo: ut non reuoces quod proposueras.

Et si multi dissuadeant hoc tibi: ego tuæ laudi hoc tamen uideo maxime p
futurum.

Crede suasiōni huic meæ quæ tui nominis est capacissima.

Mea omnis exhortatio est: ut ne discedas ab hoc animi tui decreto.

Vnum hoc præcipue te rogo: ut perseuerantia nullam hoc in negotio uirtu-
tem esse tibi necessariam magis opinere.

Hæc est suasio in te mea: ut sis in proposito.
Cupio te plurimum in hoc: quod es aggressus assidue perseverare.

Nonus Titulus.

Dissuasoria familiaris.

T si p difficile uidet esse factū cū suus est aliq̄ ei dissuadere: cū tñ
rōne gubernent homines: nō solo sensu nihil arbitror factū facilit?
q̄ si qd argumētis ueritateq; p̄bet illud dissuadere posse quo fuerat
p̄suasum. Est. n. & suadēdi & dissuadēdi lex eadē. ut declaret: quid utile ac
honestū. qd cōtra damnosum & turpe sit: Tibi suasum est: ut bellū aggredia
re cū possis pace uiuere: At ego bellū tibi dissuadeo. A quo magis abhorre
re debet homines: q̄ ab eo: qd est ab hominū natura disiunctissimū: Quid
ab homine disiunctius humani sanguinis p̄fusione. Quid ei cōuenientius
atq; cōmunius uita. Nā ut Homerus declarat: bella nō nisi coactis inuitis
q; utris intercipiunt ut uiuat in pace. testimonio Tullii. Quā obrē & apud
latinos a bælluis dicunt bella quia bælluaz dimicatio periculosa sit. Bella
dixit Artaxerxes ineunda: uincat. uictoria quæreda: ut triuphet: Trium
phus expectadus ut otiet. At q̄s phibet sine bellis otiar: dixit Orontes aut
dimicat. p̄pter gloriā aut ob imperiū: Neutro tibi nūc est contendendū. In
glorius hoc adires bellū aduersus longe te inferiorē: & cū eū tuo subdidisses
iperio plura multo præliādo cōsumpsisses: q̄ uincēdo quæsiuisses. Ergo id
tibi: nō utile sed detrimētū fieret: nō honori cederet: sed dedecori. Posset. n.
Quidianū illud aduersarius iste se dicere: Nō tā turpe fuit uinci: q̄ cōtēdisse
decoz. Magnus es & dux p̄tās atq; prudētissimus. Vex illius memineris:
qd Alexāder Philippi regis filius iuiratus ad cursum pedestrē i olympiādē
nō esse sibi currēdū respōdit nisi cū regibus. Dissuadeo tibi uæhementius
bellū istud & ut tuæ dignitatis amplificandæ cupidissimus: ita tuam oēm
execror turpitudinem: Crede mihi: qui tibi deditissimus sum: nō decere te
opus tā abiectū. Bene uale. Ex Medioloano quarto Idus decembris.

Dissuasoria familiarissima.

Nihil est: quod tibi dissuadeā magis: q̄ quod inceperisti. Audiui. n. te
minime litteris ob quas obsequendas istuc p̄fectus es: operā adhi
bere: nec religioni rursus ut debes: incumbere. sed p̄ urbē assidue ua
gari comitibus illis sociis: qui & i pudici sunt: & insolentes. Id q̄ te deceat:
nō te latet: modo te audias & te tibi uēdices ut Lucillum admonet Seneca.
Quid enim est foedius: q̄ aliud de se polliceri atq; p̄fiteri: aliud sequi. Tu
religionem professus. tu doctrinam pollicitus spem maximam de te paren
tibus dedisti. Harum rerum pessima iecisti fundamenta. ubi promissa deo
castitas. ubi contemptus mundi: ubi libidinum detestatio: In his omnibus
consequendis omnem cōstituis curam. Dissuadeo id tibi uæhementius ni
te malis famosum: q̄ laude dignum. Quod si me audies: & si te nūc nequi

etia cogit flectitq; in scelera: intelliges aliquando: cum mente fies pacatore
fuisse meam hanc omnem dissuasionem tibi quidem opportunam ac uni-
ce utilem. Vale Ex Mediolano. iij. Idus decembris.

Dissuasiō Grauis:

Actus sum amicoꝝ lris certior: eā te in sniam: nescio quoꝝ nebulo
num adhortatōibus suafum deuenisse: ut uenationi uacaturus iur
bē tre nō cōstitueris. Id ego dissuasurus de siluis nō nihil eoz; uiuē
di genere cōtendā prius: q̄ ad urbanas descēdā uoluptates. Quid iter siluas
inueniūt si: q̄ eis delectant quod laudare possint: Num apparatū rex: aut ur
biū splendorē: aut uiroz; consuetudinem: si quæris apparatus habitandi.
En tibi foueas: & latebras fœtidas marentes simo putridissimo plenas: ut
Hesiodus inq̄t siluestre feritatē olentissimā. Si reliquū: uide sub arboribus
hyeme lutū cœnosissimū: aut niuosam glaciē quā uel ipse feræ non secus: ac
pestē euitant. At æstate puluerē peregrinos suffocāt: muscas & eaz; omne
genus molestissimū omnibus: lris præsertim: qui uersantur in uenando. At
splendor qualis: lucoz; q̄ris: an nemoz; utriq; siluæ nomē est. luci a nō lucē-
do dicti sunt. In his dicūt pœtæ aīas heroū habitare: credo hāc fuisse cām
qm̄ pp asperitatē loci raro q̄sq; illo puēiat. Incultus ē lucus spinosis arbutis
densus. dumtis creber: ut q̄ eo deuenit aut ī leporē uertat aut quā teneat ad ī
de regrediendā uitam. nō intelligat. Nemora uero a pascēdo dicta: quæ cul-
tiora tener: ad pastores attinent aut septa pastorū: aut ea qd̄ feraz; signa: q̄-
bus per uestigia canes discant earum processum. Vis in nemoribus quiesce-
re: te cum scenam affer: uel ad umbram captandam ī arboribus solis lybici:
uel ad hyadas sub Arctoo tempore uitandas. Inquire in iis fontes. Parata
est tibi Dyrcaē paratus Pegasus. paratæ Hippocrine. Vndas habebis a bi-
bulis bobus ac armētis cæteris: nec non ipsis uariis feraz; generibus tam or-
natas: ut fecē te bibere posse uideas. si tādē sitieris: ut ī illud Erminū pueni-
as: Mori malo: q̄ foedari: Ad esum aut in tēpore. mora. fraga. pomaq; duris-
sima & acerbissima: qbus nedum defatigere mordendis: a gustu uero stupe-
scas: uerumetiam ita stupescas dentibus: ut nequeas tuæ fami satisfacere. At
uīrorum consuetudo que in primis est inquirenda uiro: cū sit: ut Plato dixit:
Animal sociabile: qualis illic est ac quāta: Magna profecto numero ut nu-
merari non ualeat: excellentia: ut recitari non possit: Numerus inq̄ nullus:
aut si quem uideris: ut Iuuenalis inquit: ē rara auis ī terris: nigroz; similli-
ma cygno. Pastor tamē is ipse rarissimus erit: aut rui simillimus: qui uenetur
atq; frustra tēpus terat. Poteris ne aut nullius: aut pastoris delectati cōsuetu-
dine. In nullo desiderabis assidue quenq; ī uenatore cupies nullū: cū Seneca
ipso Ciceroneq; testibus: animalia eodem uiuentia cibo sese mutuo oderit.
Cum quibus de actione uitæ aut rerum plurimaz; doctrina: aut de cōtem-
plandis loq̄re numinibus. Aliud enim horū: aut omnia simul eos seq. aut

de eis comētari debēt inter sese illi. qui utroq; appellatiōe se uelint exhibere dignos Adhibebis tecū comētantes de māuetudie ac facilitate urfos. de castitate ac pudicitia qdē aptos. de prudentia damas de simplicitate uulpes. de animi magnitudine ceruos. de fortitudine lepores. de sciētis robora ipsas quæ possint adhuc. Druīdes & Seno theos Gallog; & primos hoies duro de robore naros & forte colūbas asferre Iouis. q̄ responsā dabant. Quid si tecū illic. Atheō suā miserā fabulerur: aut arcā iuā calamitatātē cum matre Licaonica narret aut Calydonius ap. aut Hercule⁹ ille Iouis ue dicteus Taurus. Quid si Dianā offenderis & cū ea tot nynphas cōpeteris. Quid si occurreris Hippolito ac Parthenopeo. Gambisæq; ac Meleagro. Credes ne illos tibi fautores. q̄ tue simillimā artē excrueurūt At cōtra q̄ iucūdi⁹ est. ī ciuitate uersari: nec uelle tibi sapere soli. Qui sunt ī urbibus. qd̄ habent apparatus. Quid ornatus. regias nō solū domos lucullinas illas quaz ī Apollie rot milibus cū cæsare parabat. ubi aulea sunt. & Attallica singulā uasq; collata ex Corynthiis opificib⁹ huc aduecta. ut abacū esse pute: ex Asiæ regib⁹ collatū ad pōpetū. Nihil hic imūdi. omnia splēdidissima. Famuli Canymedes Asiæ inq̄ flores. Ancille formosissime uenerē ipsā redolentes: de qbus illud a Iunone dictū existimes Sūt mihi bis septē præstanti corpore nymphē. Quicquid gula possit appetere moderata qdē & īcontinēs hic reperit. Quicquid uel ægrotis iucūdū esse solet: uel multo magis bene habētibus. At cætera prætereō. quæ uel ad hominis ex oī gener uitæ necessaria sūt uel ad uoluptatē cōpata: Quid illud ē: quod uersaris iter hoies: cū qbus ualeas oē trāsire uiuēdi ac bene qdē uiuēdi mun⁹: Aut. n. res ē q̄ cōsiliū postulat. ī in urbib⁹ uersantur labeones. Virginiū. Sæuolæ aut quæ cōmentationē poscat familiarē. hic affines aut domestica: hic parētes aut leuē: hic socii: apud quos nec oscæna qdē sint nec turpia aut grauē: hic uiri cōsulares. Catonēs. Fabriciū. Curii. Quod qd̄ homines ī urbe uides. nō bælluas: quid cū oīa uideas: ut optas: & ambis getus es: nec corpus defatigas nec metē. Istic uel iuga. Cyni hi uel cytheronis adeas uel osse: nūc molosis laxadis canibus: nunc Cretels huc illucq; curfitas: nūq̄ loco stas inter discrimia uersatus ea cūcta: quæ moriētib⁹ īsolitudie sūt parata. Quid quod ubi te fulmineus oppreserit aper uel immanis cōpreserit ursus: si diem obieris: urna cares: cælo illo uirgilia no regeris. Quod si per id temporis facilis ille inquit erat iactura sepulchri: nunc tamē est per difficilis: cū sacra sint oīa dicata sepulturæ. Quod quod uiuus etiam si redierit: qui cum feris pugnat in testem non admittitur Eam enim conditionem subit. quam gladiator. quam quantum ueteres improbarent: docet improbata Neronis atq; domiciani uita q̄ gladiatoribus delectati proposuissent mīnera. Quamobrem & Iuuenalis Gracū illum haud minus turpem ducit: qui lustrauit mediā gladiator hærcnam: q̄

q̄ coruscini nupserat: pro monstroq; pariter scribit: quod mænia Tuscum
figat aprum ueteres illi ueuatioui uacantes bellis præludebant: ut & Daroni
lybico: qui Athlætium custodiebat per uigil mala: preludit hercules cum
hidiam expugnauit ut Cyrus Alexanderq; futuris preludebat præliis. At tibi
non est pposita marcialis utuendi uia. Potius es apolineus At apollo dicitur
ces: Clyronem iterent: sagitariusq; uocatur ab Orpheo: cur non eum imi-
teris: quem sequeris: uerum ille semel uenator: tu uero semper. Eū decuit:
te dedecet. Est dandū: ut Seneca ait sapiētissimus: aliquod interualū aīo Et
ut inquit Cicero sunt adhibēde studiis intermissiones: & rursus ad ea redi-
tus. Si bellantia uteris uenatione: aut holeribus non dissuaderem: ut exer-
citatione corporis mens ipsa recrearetur: Sed cū uæhæmentissime cuiq; ui-
ro graui. placere possit: ac debeat Terentianum illud Id arbitror apprimē
fr̄ uita utile: ut ne quid nimis. Dissuadeo tibi supra modū, siluas & ut ab ur-
bibus absts: quibus præferas solitudinem Bene uale Ex mediolano pridie
Idus decembris.

Sinonima dissuasoria.

Dissuadeo ter uehæmentius: ne id assequaris te hortor.

In hanc rem adeundam te dehortor maximo pere.

Ego te plurimum rogo ut ab hoc abstineas.

Cupto te mirum ab eo te abhortere negotio.

Quo minime tibi faciendum existimem: hoc unum est.

Caue supra modum id facias:

Id si feceris quod es aggressus: pœnitēbit te tandem.

Videbis te deniq; sensisse pessime: si hoc prosequeris:

Nihil est quod sis maiore odio commemoraturus: si mihi nō credis dissua-
denti: q̄ quod nunc temptas.

Fac ut animo rem istam e mente deleas.

Hoc quod proposuisti uehæmentius tibi dissuadeo.

Dissuasionem meam si negligas: pœnitēbit te negligentia.

Ne credas hoc ab me tibi per inuidiam dissuaderi: sed pro maxima erga te
me beniuolentia.

Crede amori in te meo: dissuasione In hac causa fieri tibi ab me maximā.

Nihilo plus aliq̄ lætus eris. q̄ si quid te dehortor nō prosequeris.

Cum intelligam quid te dedecet: hoc opus ne suspicias hortor.

Dehortatio mea omnis iccirco fit: ut ab iis abstineas quæ tibi sūt plurimū
aliquādo: ni abstineas: obsutura.

Nulla me compulit ad hoc tuo Instituto dissuadendum: nisi quod expræsse
cognoui: magne tibi fore turpitudini.

Domestica de proprio statu familiaris.

Titulus decimus.

I uelim de meo statu redder te certiore neq; possem id breuiter scri
bens efficere: nec si possem: oia tuto me censerē litteris comendari.
Nā in hac mea nauigatione: quo uitā hanc alio uocem: quā nauigā
di nomine: tam sum acriter ad nauream usq; perturbatus: ut quid me conti
nuerit: haud satis intelligā. Deniq; sereniore sumus caelo melioreq; aura in
portū perducti. Cum primū in urbem uenimus: in inuidias incidimus un
diq; uexabamur undiq; mordebant nos atq; torquebant aculeorum: multa
genera. Tūc ego factus sum mihi sapiētor atq; tolerātor. Posui mihi ante
oculos Scipionē: q post deletā Cartaginē ī iudiciū repetūdaz accersitus ē.
Posui multo prius Camillū: q exul factus ē. Posui multo antea Romulū q
caesus ē. Et iter tot uiros summa laude dignos existimaui mihi ferēdā ego
re aio inuidiā: q tāta laude insignes uiros fatigarit & oppresserit Demū Fa
biū illū: q in re satis dissimili. imitatus cūctando mihi recūciliaui maliuo
los. inuidos & sutores: tātaq; & apud pontificē maximū & apud purpu
ratū hūc chorū & auctoritate ualeo & gratia: ut deesse mihi possit nihil. Do
mi meae bñ habēt ex familia singuli: hocq; dūtaxat macerant: qd te n̄ uidēt
si hicesses oēs pleticia gestiremus. Quid superest: nisi ut huc eas: sed tu ad
nos humiles uir tātus haud irēs: nisi magnū te aliqd munus cōsecutorū exi
stimares. Id nostra in facultate nō est. Vale ex Mediolano Idibus decēbris.

Domestica de proprio statu familiarissima.

Vpis ab me scire: quo istatu res mea sit haec paucis accipito. Valeo
ut Virgilius iquit: Vitāq; extrema p omnia duco. Nā ut Claudian⁹
ingr: pauperies me saeva donat: dirusq; cupido: sed tolerāda amor
nō tolerāda fames. Hic me punit. hic cruciat egestas. Quo me uertā: haud
satis accipio: In amore parz mihi spei cōstituēdū. Nā marmor & adamāte
amo sed cogor amare: fatisc; traducor. Dirari nō expecto. At utruq; cupio:
utroq; careo. Quod mala sit mea uiuēdi cōditio: nūc tenes. Nō postulo: ut
me adiuues: cū aliud negre ēt te sciā: aliud nolle. Ut es mulieribus hostis: ita
qdem p auarus. uerū hoc posco qd negaturz te mihi nō opinor: ut quotiens
oras superos roges me prospiciant: mihiq; puideant ut non amem: nec ege
am. Id si faciunt mecum ipsis affinitatem contraxisse censebo: Bene uale.
Ex Mediolano. xix. calendas Ianuarii.

Domestica de proprio statu grauis.

Vae sint negocia mea: quoq; ī loco sit domesticus mihi status: cupis
q ab me scire. id & si nō uno: ut ait Plautus: uerbo pstringere possū:
quo breuius tñ potero atq; succinetius cōplectar: Scis me discessisse
Mediolano maiore mihi gratiā apud exteros q̄situz: q̄ domi cōsequi posse
Nā cū isticiam cōpissent illius isidiā iter nostros sacerdotes & monachos
conflare seditiones: q grauisissimus ē hominū inimicus. Aliq; cōpissent al
bis: ac alii uacare nigris simultatis hostis: malui eorum cedere liuib;: q̄ iter

undas ignesq; uersari. Nā ut ē ibi deus: ubi pace ī eius nomine uiuif. Ita cea
sendū ē illic esse demonē malum: ubi discordiæ pululant: delationibusq; ac
murmuribus fraudibus studetur atq; dolis. Quid est. n. iniquius inquit So
crates quod plato refert: q̄ q; peregrini sumus in hoc orbe nesciamus quie
te frui: Discēdes istinc igit sum huc missus huic monasterio prefuturus. Cu
raui primum omni diligentia: quod Lygurgus Lacedæmonios admonuit
exemplo morū. ac uitæ declarare quæ uellem a reliquis obseruari: ut Chri
stiano documento: quemadmodū ego faciebā: similiter & hi religiosi: quos
meā hæc platio meæ commendauit fidei facerent. At qm̄ ī his erat quædā
ferina potius: q̄ hūana libertas: quā cœpant oīo fieri insolentes: ac equi mi
nus obtēperantes fræno: me primum domitorem. Magnetem aliquē pre
stiti: mox oīa cumulatissime cogitās: alia sum uia pgressus. ut Basili? nobis
scipit. Nō esse feras q̄ diræ sunt statī exaspandas: sed leniendas aliq̄tulū: ut
pedetentim mansuetæ succubant. Ita quos uidi ab obediētia humilitate
q; penitus distractos: & in quos præceptū Aristotelis de plantis non posset
obseruari ut ad oppositā curuaturā traherent: humaniter leniterq; alexi Fa
ctū ē aut ut cū essent exosi me: meāq; nræ legis obseruatiā. a qua iā abhorre
bāt: ut nō solū iterminati sunt mihi necē: sed aliq̄n pcurarūt. At ego & minas
nō metui & pseueratī bñ cōsideratis nō dubitauī. Siqdē Apōstolus & erū
nas pati & calamitatis & oē crucis genus nos docet pp nomē dñi. Et salua
tor ipse beatos inqt q; psecutionē ferūt pp nomē suū. Si gloriæ uere cupidi
fortiter dimicamus. ē nobis ī cælo parata copiosa merces. Ad hæc aut debe
mus existimare nos promissione dñica beatos: si psecutionem pp iusticiam
patimur. Quid aut iustius ē q̄ puideret: quæ publicā afferat cōmoditatē at
q; dignitatē. Nā si: ut Aristoteles docuit: bonū q̄to cōmunius ē. tanto præ
stabilius esse: cōstat eiusdē iustitute: quo sicut oē ppositū ē ī pposito: sic om
ne oppositū ē in opposito: malum id ēt quod ē cōmunicus maiorē afferre
criminationem: māius deferre detrimentum. Curabam igitur pro meā ul
rili: ne qd monasterio meis humeris demandato deesset: uel ad utilitatē uel
ad dignitatē: uel ad obseruationem officii nrī. Eo minus præualebam ī
malam illorum dissuetudinē: quibus eram propter opera innocētiæ nō odio
modo sed lapidandus. At uidebat inuictissimus hic dux: uidebat. n. frater
optimus humanissimus. atq; doctissimus Octauianus: qua procedere uia:
curq; reliqui essent mihi infensi. Placebam principibus. placebā curiæ: pla
cebam ciuibus cūctis: præter eos fortasse quos cū primū cognoui præesse
custodes ecclesiasticos redditibus atq; causis: æque ac solent oues lupis com
mendari: ex officio mali ministerii reieci atq; reppuli. Demum cura meā fa
ctū ē: ut hic locus monasterii possit iā religiosorū cōuētus appellari: cū an
tea nescio qd ei minus cōueniret q̄ quod apud Psalmistam legitur conciliū
ī mpiorum. Quod si nondū ad id est puentum: ut uiuatur q̄ obseruātissime

at saltē eo puentū c̄ ut minus studeat libidinibus. At uacet diuinis officiis
& aut sponte: aut inuiti oēs ieiuniis incūbant atq; uigiliis. Nō me amplius
terrent: sed a me terrent: q̄ dicebant me instar passeris: quolibet exanimati
nutu. Probāt hī principes mirifice castigationē hāc meā: admirantq; : ut q̄
uel in se ipsos fierēt aliqū intempantes nūc uni fraterculo tā obcēperenti
mide atq; uerecūde: sed nō sine sūma diligētia: maximisq; sum hāc labori-
bus affectus: atq; assidue prosequor. Fuit interdū mihi de uita dubitandū:
At ego pposuerā mihi platonici illud generosum decere aut pulchre uiuere
aut pulchre mori. qd sūmus ī hoc orbe corpuscula qb̄ undiq; disc̄ria perata
sūt. Nec ut uult Seneca. Tātū se qsq̄ tuet ī facie. ne tergo mors imineat. Apo-
stolus uero piculorum multitudinē magnitudinē atq; uarietatē nō est ausus
describere. Quare si exiis piculis in illud iciderā quod ipse noīat in falsis
fratribus malebā interire q̄ inter pseudo prophetas numerari aut ferre ut ī
hunc cōuentum illi cōuenissent a qbus saluator admonuit cauendum. q̄ cō-
uterent ouium uestimentis intrinsecus essent lupi rapaces. Hinc spero me
laudē apud hoīes & deū cōsecuturū ut mea uigilantia & castigationis ass̄-
duitate intrepidaq; mente medicinā huic morbo tā salubrē comparati. nūc
habes qd hactenus egerim atq; qd agā. ut tempus foris nō terrā perperam.
nec otia cōsumere neq;. Nūc uideo gettorem esse Mariæ uitā quā dominus
probauit. optimam partē sibi delegisse: quæ nō auferet ab ea Marthæ uero
consuetudinē sollicitiorē ac molestiorē esse. Sed certe in agēdo uersati mi-
nus quieti sunt: pluribusq; periculis subditi: sed quibus ut opinor: sit maior
merces expectando: si durant nec frangunt: nec murant: nec loco mouent.
Ne dum. n. sibi profunt: sed multis: Hoc mihi cōstitui uitæ genus: ut nedū
in contēplando uerset utilis mihi: uerum in actiōe uitæ pluribus aliis futu-
rus nū inutills. Labores erunt propensiores. ac & premia sunt existimanda
fore digni ora. Iustus est. n. deus: distributiq; p̄ ea promissione qua per ora
ppheraz locutus inquit. Iustus ut palma florebit. Et alibi: Vincendi dabō
ædere de ligno uitæ: quod est in paradiso. Et deinceps. Qui uicerit hūc cō-
stituiā q̄si colūnam ī paradiso. Bene uale. Ex Mediolano. xviii. kal. Ianuarii.

Sinonima domestica de proprio statu.

Ego cum meis bene ualeo.

Res hic meæ meliuscule habent:

In hac urbe nihil deficit mihi quod appetam.

Ut illud est Terentii: cum nihil hic habeam: nihil mihi deest:

Si quæris: quid agam otiose uiuo.

Hic ego laboro ad laudem:

Nullum in hac urbe otium mihi frustra teritur:

Assidue defatigor ad laudem consequendam.

Omnes uigiliæ meæ sunt in laboribus constitutæ.

Quæro mihi omni diligentia immortalē gloriam.

Valeo ut aiunt & corpore & mente.

Nquit suis acerbissimis ictibus me fortuna prosternere.

Sunt qui me perterrefaciant: ut desistam ab instituto.

Non commoueor: perturbor ue cuiusq; minis.

Sum animo ad omne decus constantissimo.

Sunt angustiae mihi maximae: sed spes optima.

Facinnt ac fingunt in me inuidi multa nihil tamen obsunt.

In mea mihi tolerantia fides est talis constituta: ut facturus sim quae decreui.

Ego iam ut illud est comicum: in portu nauigo.

Res mea est omnis tuta.

Principes hic habeo meae laudis peramicos:

Commotiua ad pacem familiaris.

Titulus Vndeclimus.

O fungar officio: quod saluator nos docuit: ingens. In quacumq; domum intraueritis dicite: Pax huic domui. Quae obrere & Romani templum constituere pacis: ut apud Iuuenalem est: ut colitur pax atq; fides.

Quinetiam Plato: quod usurpauit Tullius: Pacem atq; concordiam duo dixi rerum publicarum fundamenta. Vos igitur humanissimi principes horror ad pacem. Satis pugnatum est. Satis cruoris effusum satis admissum iniuriarum. Cedat Tullio suadete arma togae. quod bello terribilius: quod pace mansuetius: quod arma horribilius: quod quere lucidius: quod hominum interitu perius & naturae magis inimicum. Quid conseruatione humanae uitae naturalius: ac in ciuitate magis expectandum pacem instituit deus pro tutela humani generis. Bellum imisit in mentes hominum daemon malus: ut persequeret omni actu mortaliu animas: non ut quibus dominaret: inquit Augustini testimonio: sed cum quibus in aeternum daretur. Diligite pacem utrius boni: diligite pacem pro deum immortale: uos oro: inuicemque christianum preceptum insecuti uos diligite: sicut & patrem suum uos dilexisse igitur dominus. Bene uale. Ex mediolano. xvii. kal. Ianuarii.

Commotiua ad pacem familiarissima.

Vae aegre feram bellum hoc uestrum: haud possim breuibus expedire. pacem uobis colendam opinor: quae semper est dimicationibus praefera. Quid plura uobis afferunt laudem. At nulla est pugnae laus: nisi cum in pace stari nequit. At uos quae negat pacem uiuere. Aut dignitatis amplitudinem: commodioresque diuitias consumitis aere assidue nihilque proficitis magisque nix riphara in uulcani Siculi rogo euanesceret. Irridet uos oes finitimi: dicuntque ferocitate uestrae mentium hoc uobis iniecit stimuli: ut gescere nesciatis. Hoc si bellum apud exterios gereritis: intollerabile uideret. Quale censuris existimari cum gerat inter uos pro pinguis strictissimo genere coniunctissimos. Accusant hoc consilium uestrum tam iniquum oes boni. Rogo uos: ut paci consulatis: ut decet. Bene uale. Ex Mediolano. xvi. kalendas Ianuarii.

Commotiua ad pacem grauis.

I quærunť antiquiora quidē sæcula: uetustior longe par est q̄ bellũ
si rō inquiris: nihil ē formidolosius præliis: nihil amabilius pace:
Paci dixit Cicero: q̄ nihil sit insidiarũ habitura: mea sententia semp
consulet. Et rursus intercipienda sunt bella: ut uiuat in pace. At plaro nihil
se belloꝝ a deo naturaꝝ constitui uidisse dixit: pacē aut̄ utriꝝ constitutam.
Ouidius uero Naso postea q̄ cahos pethicũ ascripsit illud: ut unita declara-
ret esse quæ & conseruant & conseruant: ait dissociata locis concordĩ pace
ligauit. Pacē hesiodus docet a diis pcreatã: bellũ aut̄ a gigantibus. Quam-
obre & humanũ genus nulla inuenit natura præliandi arma: sed ulu gẽtiũ
sibi tæla in dies ingeniose cõparauit: cui ut est apud Maronem. furor arma
ministrat: faces & saxa: & interdum sudes præustas. At bellum: quod ex
inferis pdiit iuidiæ auaritiæq; cõiunctum a deo uiris bonis est inimicũ: ut
uel ipsis auctoribus noceat. Nam si pugnare primi cũ superis ausi sunt uel
apud Siculos illi: quod pulcherrime poetæ fabulant. uel in Phlegræa uale:
qbus hercules succurrit cũ Pallade: superati sunt continuo. subditi intercẽpti
Anceps est semp exitus belli: cũ i eo plurimũ Plutarcho & Vegetio testibus
fortuna dominet. Bello sordescũt omnia. Inculti sunt agri. Siluescũt uineta
Sanguie sudãt cãpi. Nullis i rebus ruris urbis ue remanet suum decus. Om-
nia corruunt. omnia delabuntur. Ad pacem rident coloni. Crescunt iumen-
ta: uniuersa insuper & pecora campi. Vide q̄ sit pace defectatus psalmista i
quiens de homine. Oia subiecisti sub pedibus eius: oues: & boues uniuersa
insuper & pecora cãpi. Minuisti eũ paulominus ab angelis: gloria & hono-
re coronasti eum. Non inquit: subiecisti tela enses scorpiones balistas: nec i
his eum uoluit coronari: sed in his quæ pacis sunt & cõcordiæ: quibus co-
alescũt omnia: quæ sunt usui nostro necessaria. Parti animalia bruta Demo-
sthenes ait ad arandum homini tradita: partim ad uescẽdum: partim ad ue-
stiẽdum: omnia ad hominũ usum: nulla uero declarauit ad pugnãdũ: q̄
hodie multi uolunt arma dici ab armãdo: ut tergoribus boum equorũ-
q; siebant apud ueteres arma Ego uero ab arando dicta puto. Quotendo
patres cõscripti ut intelligatis: quãti rear: pacem concordiamq; faciẽdã eẽ.
Pax a præcis presertim Orpheo. Protopopea facta: fide cõmitata describit
lacta quidẽ annus: diutius scilicet obseruata: quæ lætos reddat populos: i
qua fiat quod promittitur atque dicitur. Bellum monstrũ est in forme igni
gladiisq; circumuentum. mœstum & iuuenile quod & nuper sit inuẽtum
iuuenũ furoribus: & nihil obseruet fidei omnia uiolet omnia. cædat: cogat
que mœrore omnes informes fieri. Paci phœb⁹ præ ē cõmosus formosus
uates sanctus. Bello mars terrificus. galeatus. hastatus deformis ipius. Siq-
dem recte Lucanus inquit: Nulla fides pietasq; uiris: q̄ castra sequitur. quæ
qdem castra illic eẽ duco. ubi castrorum sunt effectus: rapine uolẽtiæ præ

de: ruinae calamitates. depopulationes deuastationes ærumne. Proh deū atq;
hominū fidē: possunt ne homines adeo esse imites: & ut esserint magis
q̄ iplaebiles feræ. Inter eas ut iniam cōplectar Thucididæ q̄ Iuuenalis in
se traduxit. quæ suo generi obsit. Quis leo leonē iugulat. Quis ursus infi-
nos interimat sætus Quæ tygris iterumit tygres. At hominibus hoc iam ē
uitæ genus hic laudis usus: hæc gloriæ quærede gr̄a ut sese dilanient pl̄iis
suumq; cruorē premāt multi loco. A præliis & pudor fugit & religio qbus
sublatis qd homini supersit aut uirtutis: aut spei nō intelligit. Quot. n. pu-
dore cōtinent qui ratione cōtineri nō possunt Quot deū colentes eūdem
metuūt iubente Dauitico uersu. Initiū sapiētiae timor dñi. q mali hoc subla-
to metu fierēt. At uobis O patres qs ingessit discordiæ faces: qs coegit hoc
tabo sædari. Qui doceris præcepta pacis. estis belligeri. Qui admoneris
populos & ad pacē ac concordia adhortamini. eā profugitis. Qui debetis
exemplo cedere cunctis innocētiæ humilitatis paupertatis uoluntariæ ac cu-
iusque uirtutis. allicitis usu uestro cæteros ad uicia. Videre ne deus hoc fe-
rat. ne irascatur. ne uos in furore arguat. Cōsultate paucitati dieq; qbus nihil ē
firmius obitu: Cōsiderate qd auctor pacis a uobis petat q̄ questis i eū aua-
ri uacis. q suo cū iteritu cōsultit paci nostræ. cū iā coepissemus acriter expu-
gnari. ad pacē cōcurrere patres ad pacē optimā frugiferā hominūq; i. omni
genere altricē. sedulamq; tutricē. Pax hæc ea est uirgo. quā Museus ille non
doctus minus q̄ antiquus describit esse nudā albā & oliuā manu ferentē qp
pe quæ nuda simplexque nihil habeat similitatis. nihil seditionis admixtū.
Alba uero puta sit & inæculata ferat aut oliuam abundantiae signum q̄ fo-
uent oīa uitæ nostræ necessaria cū & inuētrix oliuæ Pallas Athenas statuit
se dicatur. urbem non solum ad uiuendum optimam. sed ad omne studio-
rū genus præstantissimam. In bellis discunt homines sæuire furere infani-
rē. In pace uero docentur bonos mores. rectas disciplinas beneq; ac beate
uiuendi rationem. Quid ex bello non iniquū ubi Phoenissis uersibus Cæ-
sar usus perhibetur. Si uiolandum ius est: regnandi causa uiolandum est: At i
pace illud habetur Momicū: quod sic interpretor. Pace homines uiuunt
peperit que sola quietem. Bella fremunt si uero anime sternuntur & ossa in-
cipiunt albere solo. Sed pace iuant in studiis populi. Nihil est in pace ma-
lignum: in bellis sine fraude nihil. Pax optimas leges instituit: moresq; bo-
nos: At bella nefanda decreuere dolos: quibus est uiolētia parta. Hisce uer-
bis satis esse duco: ut uos a discordia contineatis: & ego uos ad pacem con-
cordiamq; cōmoueam. Quæ uobis tum usui cedit: tum amplitudini. Be-
ne uale Ex Mediolano. xy. calendas. Ianuarii.

Sinonima commotiuā ad pacem.

Ego tibi suadeo pacem.

Tibi plurimum dissuadeo bellum.

nera: ut Quintilianus affirmat: ne homines cæderentur: sed se defenderent
aduersus crassatores & iniquos. Quod si tuendi, sui corporis defendendæque
rei nobis est licentia, quis neget omnem iniuriã in aduersariũ reiciendã.
At mihi uindictam: & ego retribuam inquit dominus. Et nolite Apostolus
ait: æmulari in malignãtibus neutrum ex geminis hæc præceptis negligẽ
dum opinor. Iniuriarum animus magnitudine perturbatus omnino sedã
dus est: nec ii sunt audiendi: qui nihil habent mansuetudinis nemini parcit
nec obseruant poetice illud: Parcere subiectis sed dissipantur & evertunt
omnia discuntque: potius a malis esse mali: cum licet: quã a bonis fieri boni: cũ
debet. Verum ubi aut res ferro defendi potest: aut recuperari cur eẽ utrunque
faciendum: nemo suadet: nullus præcipit. Quod si æacidarum animo di
gna sententia iudicatur a priscis illa Pyrrhi: Nec mi aux posco, nec mi sciũ
dederitis: qua tandem in re quæ ad se minime pertinebat ullo iure: aperuit
non cauponantes se: at belligerantes seque uelle: quod illos deceat: qui, tuentes re
suam armis utantur opus est: aut ad ea se accingant: ut rem ablatam iniuria
iure recipiant Arma sacerdotũ rones. Augustino teste sunt & orones: ipse
pro incolumitate pro dignitate pro ipsa denique uita illũ: quod nullis e se ductus il
lecebris mudi nullis perterrefactus periculis nullis distractus oppressusque
uulnere doloribus: quominus genus seruariet hominũ perpetuã mortẽ co
ruentũ. Ut aut ille mortem nostram: quod nos docet ecclesia christiana: mo
riendo destruxit & uitam resurgendo reparauit: sic nos misericordie semp
opera profecuti non ferro debemus iniuriã ppulare: sed supplicationibus
ac omni facilitatis genere ut potius hostes in iniam nostrã flectamus lachry
mis que inflamemus aduersus nos accerbissimis minis. Arma nostra prima pro
cipuaque nõ diffiteor hæc eẽ ut deũ in adiutoriũ nostrũ festinãte aduocemus:
ut Dauidicũ extat illud. Et ubi deus pro nobis: quis contra nos: & dñs adiutor
meus: & ego despiciam ocs inimicos meos. At arma secũda sunt rones: quibus
prius nitendum est: ut Terentius præcipit. Omnia prius experiri: quã armis co
tedere. At hic ipse: abs quouis homine iussit ubi opus foret: beneficium im
plorandum. Si ferentur ea uulnera: quæ maximã populo parerent utilitatẽ
expedire dicendum arbitraretur: ut unus moreretur pro populo. At cum & res
amittit & uita sine cuiusque alterius utilitate: que ipsius oppressoris: siue ullius
detrimento alterius: que oppressi: nitendũ eõi uia: ut occurrat succurraturque ca
lamitati. Volucris natura dedit rostra. leuissimosque iterdũ aculeos quosdã
a quibus diffugerẽt: quod cuperẽt iis obesse: ut id generis cõseruaret illæsum. Vi
de que sit existimãdũ nobis diligentius consuluisse: qui homines sumus: quo
rum uita est utilissima: mors autem perniciofa singulis. Quod si cunctorum
est natura cõseruatrice hominũ: multo magis eorum: qui & sibi sunt & reli
quis adiuucto atque decori. Duco id quidem & sanctũ religiosum: argumẽ
tis disciplina iuculando accusando per omne defensionis mansuetæ genus tue

ri uos decere. Sed cum reliqua proficiant nihil: ad bellū uos accigite: non e
briorū laphytharū atq; centaurorū more: non Martiali uia furiali non pro
bris nō cruoris effusio: si aliter fieri potest: sed q̄ honestissime: ut docet te
siodus fecisse superos quibus cū minis ratione q̄ satis nō fuit: gigantes illos
tælis cælestiū cōfossos rediderūt: Formicas tamē imitamini quæ mordēt:
ne pereant. Vale ex mediolano. xii. calendas. Ianuarii.

Si non inima commotua ad bellum.

Esto bellador q̄ oppressior.

Ita te tuere armis. ut non pereas.

Nullum prætereas tæli genus: ut sis immunis

Ad te conseruandum illæsum: uel bellum tibi iuste suscipiendum est:

Nihil est obmitendū: ut non sis iniuria laceffitus.

Omnia tibi sunt armorum genera procuranda: ne pereas.

Adhibe tibi & uires & uim & arma potius: q̄ & re priueris & uita.

Nihil tibi negligatur: q̄ uod ad tuam possit pertinere tutelam.

Fac ut uel rem bellis experiare: ne qcq̄ hostes tibi surripiant.

Ego te ad bellum commoueo: quoniam nequis pace uiuere.

Cum quiete sedere tibi non liceat domi: sis in castris inquietus:

Sunt iccirco tibi subeunda castra: quia domi te requiescere negant:

Bellis insta: quod ratione tibi non datur.

Ad arma diffugiendum est: cū uerba rationesq; non sufficiant.

Eumenidas sequere: si te phœbus fugit.

Martem adhibe tibi ducem: si minærua te spernit.

Non commouerem te ad arma: si uiderem satis esse consiliis.

Tæla suscipe auxilioria: si uides rationē tibi fauere non posse.

Si legibus nequis: armis pugna.

Cornus tibi iactetur bellax: si laurus pacis musarūq; faulrix nihil prodest.

¶ I xiii.

Postulantia rei certe familiaris.

Q num habes: ut audio: singularem robore ac specie. ut iam Bu
cephalas. Alexandri macedonis ille uideatur aut Geminorū Cy
larus. Est talis: ut te multo magis dicatur efficere bello strenuū q̄
sis uel natura uel usu. Quod ego uero delectet equis nobilibus istiusmodi:
non ignoras: quaq; soleant esse mea quæquæ tibi communissima etiā no
sti. Nihil habeo tantum: quod pro ueteri nostra cōsuetudine tibi nolim esse
dedicatum. Cuius quidem rei pericula non semel abs te facta sunt: meq; te
per & tui amantiorem: & erga te liberaliorem inuenisti. nec ea quidem ad
duco in medium uerba ut exprobrēm tibi quicq̄: Es enim gratissimus om
nium & beniuolentiæ tenacissimus. Verum ut memineris. non arbitrari
me posse: te quicq̄ esse negaturum. Haud te latet in quam in opiam sim re
e

factus: postea q̄ ab hostibus sum superiore anno superatus. Nunc autem fa-
ceo quasi mancus. ut iuuenalis inquit & extincte corpus nō utile dextre.
Nam ut peritissime dixit Ouidius: Crede mihi miseros prudentia prima
reliquit: & sensus cū re consiliūq; uenit. Nunc audent in me debacchari: qui
me prius uerebātur. & inter pedites stipendiū mihi statuendū: dicere: ne
peream: quasi misereantur mei. Q̄ nod si equum ad metam egregiū dede-
ris. & apud deū & apud hoīes officiū scenerabere Nō reddā nunc uel pre-
tiū uel mercedē: sed ne dubita: fore me unq̄ immemorē beneficii. Bene ua-
le. Ex mediolano. xi. calen. Ianuarii.

Postulatiua rei certae familiarissima.

Ibrū accepi te possidere: cui par in italia nullus extat. Pliniū inq̄ co-
rectissimū: qui eū & rarus & nusq̄ iueniat alibi: q̄ apud te: potes do-
minus unice uoluptatis appellati. Nā q̄rum plinio debeamus quis
ignorat: Hic plurimarū est disciplinarū autor. sic nullius arti īperitus. medi-
cinā p̄secutus ē. naturae arcana rimatus res paucissimis admodū notas p̄se-
ctus: Quoq; nobis est utilior sua sic expressit tempora. ut neq; iuuenalem.
nec Marcialē. nec Quintilianū. nec Suetoniū. nec Corneliū: nec aliū quēq;
ex ea tēpestate. nec mores historiarūq; rerū illis tēporibus gestarū intelligere
ualeam sine Plinio. At si mēdosus est. ut a nullis adbuclibrariis emendat.
qd̄ prodest semiuiri corpus quasi mōstrū intueri qd̄ cū muro sordoq; loquit
qd̄ cum eo causam agere q̄ quidem est omnīū difficilimus. Quāobrē si aq̄
postulo: si nō iniurius tibi sum: si rem non admodū perdificilē abs te oro.
ut exorari hanc sinas: te rogo atq; obsecro. Iubeq; de me tibi ac pollicere qd̄
uelis. Bene uale ex Mediolano. x. calendas Ianuarii.

Postulatiua rei certe Grauis.

Vi postulant res magnas atq; amplas: nō nisi maximos debent &
amplissimos adire uiros. si enim solēt: ut reliqui: se digna tradere:
cū philosophorum sententia sit decere quēlibet sese niresq; suas in
officiis mectiri. Quāobrē & Ciceto inq;: hoīem occidar: q̄ tua opera uti ue-
lit. Et alexāder ille magnus cū egregiū Argē aurīq; pond⁹ philippo nescio
eui barbaro dono dedisset: icusareturq;: q̄ magna tradidisset barbaro qbus
esset indignus. At ego Alexādro respōdit: mun⁹ dignū dedi Quo autē mor-
talib⁹ reliqs princeps antecellit: q̄ ui maiestateq; donādi: q̄ possint bōis be-
nefacere: Reliquis enī uirtutib⁹ a multis priuatis iterdū æquātur: nō nunq̄
superant. Cyrus apud psas: & cæsar apud nostros donādo sibi gloriā imor-
talē quæsierūt: factiq; sunt apud posteros clarissimi: Hac officioꝝ exhiben-
doꝝ gratia p̄propinq; sumus superis. Donat enī deus largit: cōcedit q̄ po-
stulamus ab eo: nō solū benemerētes sed ab illo: qui clemēs ē. q̄ misericors
est: q̄ pius est neq; secūdū ea q̄ facim⁹: ut Apostolus inq;: sed secūdū miseri-
cordiā suā saluos nos fecit. At uel ipse deus nōne uotis hominum oblatiō

bus:decimis:primitiisq; placatur nō qui egeat sed qui hominū uelit mētes
in donando cognoscere. Itaq; tum illud sacrū exodicū extat Nō apparebis
in cōspectu dñi uacuus. Et illud Nasonis: Munera crede mihi placāt hoīes
q; deosq;. Placatur donis Iupiter ipse suis. Quamobrem & in ipsos perfa-
rū principes idem solebat obseruari: ut occurrerent populi tā publice q̄ pri-
uatim singulis suis regibus offerentes pro suis facultatib; munerā. Hoc autē
inter magnos iter est atq; paruos: q; regū ac dei exēplis ituemur esse factita-
tū. Nā Artaxerxes nō minus læta fronte iucūdaq; mātē phibetur aquā si-
bi a uillico oblatā in agro sitiētī accepisse: qui nihil haberet: aliud: qđ dona-
re: q̄ quicquid preclarius atq; rarius persæ cæteri ditissimi quidē illi tribuiss-
sent Christus uero in magorū muneribus nō admisit særius offerētes thus
atq; mirrhā: q̄ qui aurū traderet. Ad reges in subditos sunt ea munificen-
tia liberales: quæ possit ac debeat uel regia dici: uel regalis iudicari Deus ue-
ro nihil donat quod non maximū sit censendū q̄ppe qui non ignorat: qui-
bus egeant homines: quod nos ignoramus. Itaq; non iniuria Socrates ad-
monebat non esse a diis illud postulādum: aut hoc: sed quæ nobis scirent p-
sutura: q̄ sentētiam complexus Iuuenalis: si quid tandem certi supplicatur:
postulando cōsuluit mentem sanam in corpore sano. Herodotus uero Ali-
carnasē pro Cleobi ac Bytona matrem pientissimam religiosissime do-
cet supplicasse ut iis deus largiretur: q̄ uideret eis magis esse cōductura quæ
deus sciret: genitrix ignoraret. Itaq; dei filius Saluator noster humanā in-
dutus carnem: cum orasset patrem: ut amaritudinē auferret sibi cruci: si pos-
sibile esset: subdidit homo: ut hanc facultatem ac difficultatem omnem di-
uino consilio iudicioq; submitteret: uerūtamen non quemadmodum ego
uolo: sed quomodo tu. Quæ quidem & christiana & gētili admonitiōne
distractus & si non debeo petere certum aliquid: cum tamen hodie uita sit
dōbis aliter comparata: aliter & apertius suplicandū: & certius aliquid po-
stulandum esse duco. Nam licet tu pontifex maxime deus sis nobis in ter-
ris. gerasq; christi officium: es tamen homo: qui ut Tullius inquit: uel pru-
dentissimus: uel sapientissimus in mentibus hominū atq; multorum ne-
cessitatibus: potes falli atq; errare. Quare mea diuidem est detegenda uali-
tudo: ut Boetius pocet: si medicantis operam expecto: uulnus est detegen-
dū. Ego iā dudū & litteris adhibui omnē operā: & uitæ curā habui mode-
ratissime: i primis ut & doct; aliqu; & bon; & adhiberi possē & eē: tū uero: ut
q̄sita fortunay ui atq; fauore: cōmodi; q̄ rō atq; liberi; icūbere studiis. uideē
n. uiuēdi acerbitas atq; difficultas plurimū obcē bōē hōm i studn agēdoq;
uolūtati. quā obrē illd Terētiā hacten; me phibuit mihi desperā cū nō
pōt id fieri qđ uis: id uelis qđ qossis illd; spc cōstituit optimā: qđ apđ ma-
ronē: o passi grauiora dabit de; his quoq; finē nūc ubi & laboraui iādudū

in uita: & familia meis hueris a patre grauis e relicta: & patrioniū e debilit
finum & eo pacto a studiis distrahor p familiaria negocia: & a negociis p
studia: ita ut neutris satisfaciens nihil efficiam: ad tuam decurro sanctitate:
quæ me adiuuet: mihi meisq̄ uiuēdi uiam aperiat. Quid certi postulo: de
re queris: uel de genere: ut sis in me officiosus: ut qm̄ religiōi sum ascriptus
tū i me conferas beneficii: quātū nō mea quidē merita: qnæ aut nulla sunt:
aut minima: exigūt: sed tua munificentissima solitaq̄ largitio impartitur.
Vacat hic diui Ambrosii abbatia: uacat alia quedā ecclesiastica. Delige qd̄
mali: meq̄ tua exorna gratiā. Eo pacto & meos ex Horco sã semineces i lu
cē reuocabis: & me procurabis inter uiros nō ignaros aliquādo numerari:
q̄ me tuæ b̄titudini totū dedico. uale. ex Mediolão. yiii. calēdas Ianuarias.

Sinonima postulatiua rei cæte.

Rogo librum hunc mihi commodes.

Ne rem hanc mihi neges: te obsecro.

Cupio uehementius id mihi tradi.

Plurimum appeto: tuum equum abs te consequi:

Laboro solum: ut hoc mihi dono des.

Omnis mea cura in hac re consequenda sita est.

Fac si me amas: ut rem postulatam ad me mittas.

si meus es: ut ostendis: nihil excipies: quo minus hoc me ornēs munerēs

Credo abs te amari. ut dicis si rem peritam mihi das.

Afficies me uoluptate incredibili: cū i hoc mihi donādo nihil omiseris.

Quod abs te cupio: ne producas in spē uanam.

Esse erga me tam in hac re liberalis: q̄ ego erga te forem:

Obserua in re parua quam postulo: talem in me diligentiam: qualem in re
multo in maioribus obseruarem.

Cura ut intelligam te in hac re postnlata non minus liberalem: q̄ in reliq̄s
antehac semper fueris.

Peterē hoc abs te uerbis plixioribus: nisi te munificū natura cognoscerem

Tam es solitus esse liberalis: ut in hac re certa postulata nihil dubitem.

Quoniā a te p̄det mea salus omnis: hoc quod oro: fac ut exorē facili me:

Titulus. xiiii.

Communis amicitiae causa familiaris.

A debemus amicis singula: ut Plutarchus docet: quæ nobis ipsis:

Propterea uoluerunt ligurgi leges: ab amicis uel ditissimis in ami
corū cauēri causis: nisi cū i isdem diuitibus eæ causæ proprie crederentur
Agit istic Curius causam: q̄ mihi supremo est amicitiae genere coniunctis
simus. Ago causam hanc ego ipse: cum nullo sit a me diuisus ille. Afficitur
is iniuria: Ad me pertinet. Iure in eius agitur causa: Ad me attinet. Quid
nam suum ille scit esse: quod mihi commune uel ipse diffiteatur uel ego nō

affirmem. Te igitur rogo uacemētius ut amicitiae cōmunē hāc esse causam
ducas: nec a Scipione Laelium separari posse nec a Curio Lodouicū. Sum⁹
animis ita cōiuncti: ut aīus ab Aristotele coniunctus dicitur esse corporis:
ut lætanti conlætetur: & dolenti condoleat. Cōmunem mihi uitam cū eo
cōparauit: cōmune uiuō fatum: cōem quoq; subirem mortē. Tu me amas:
hunc ama. Tu me foues: hunc foue. Tu me uidēs: hunc uide. Nihilō differe-
rimus alio: q; facie. Vultus est idem quē a uolendo diffiniuit Tullius. dictū
esse signum apparens in facie: secundum animi uorū. Vnde illud extat Na-
sonis. Heu q̄ difficile est: crimen nō prode re uultu. Mente nō dissimili. pari
studio. partibus officiis etiā cupimus fungi: nec alius cuiusq; est muneris par-
ticeps: cuius alter possit expers appellari. Superest ut in eo me totū esse du-
cas. Bene uale. Ex Mediolano. viii. kalendas Ianuarias.

Cōmunis amicitiae causa familiarissima.

Niuria lacesitus est a conciuē tuo Marcantonius amicissimus me⁹.

1 Cōmunis amicitiae causa fecit hanc iniuriā: nō ad me minus atti-
nere q̄ ad illum. In illo. n. ego sum facitq; firmissimum hoc & ueris-
simum amandi genus: ut neq; ab me absit ille: nec ego ab illo abesse possim.
Debet qui est iniuriis uindictam dubitare. Is iniquus certam habet. quā ex-
pectet propediem: putetq; nō esse nos mente tam abiecta: ut ulcisci hāc ne-
quitiam. nesciamus. Faciemus id quidem: & uatōre multo mensura. Com-
mune sibi odium suisq; comparauit omnibus & meum & amicis: hoc ē duo-
rū ingenia. uno spiritu: duorum tæla uno ictu: quod ut eum admoneas:
te plurimum oro: ut intelliga: quid egerit Bene uale. Ex Mediolano septimo
kalendas Ianuarias.

Cōmunis amicitiae causa grauis.

1 Rito illud Græcorū uerbo a nobis usurpatū est: ut amicorū oīa sint
cōmunia. Quāobrem iter eos interdū cōtēdi uisum ē de. morte quā
uterq; sibi mallet: ut amici succurreret uitæ: qui fuere apud ueteres:
cōi amicitia cōiunctissimi. nā cū Phytias & Damon amicissimi. qdē illi ad
Tyrānū Siculū conuenissent a quo alter esset neci destinatus: peteretq; ut se-
ire domū sineret. testamētū editurū ordinaturūq; negocia domus suæ: pro-
cius reditu alter cauit: ea lege ut si nō redderet pro eo cederet. Miratus pau-
lo post tyrānus eius reditū ad patum interitū: ut amicus uiueret nec nō utri-
usq; cōtendētis uoluntate moriendi: ne pīret amicus nihil magis optauit: q̄
ut tertius illis ānumeraret: quorū oēs erāt cōes causæ. Eodē fere contenden-
di genere amicūq; sibi pferendi cognitus est apud Dianā illā Turicanis: cui
a Toanoe uirō Ephiginiæ solebat alter ex hospitibus imolari: cogniti sunt
Orestes & Pylades: ac seruat⁹ uterq;. O iucūditissimū amicitiae genus: quod
neq; letos deserit nec moestos: nec magis uitæ cedit: q̄ morti. Quid si por-
us in luctu ac reg⁹ acerbitate uerū cognoscitur cōis amicitiae fundamentum

ac robur: q̄ in exultādo: Nā ut sappho. In aduersis optimi sunt amici: Nā
pspera semper amicos habēt. At ut seuerin⁹ ait. Qui cecidit: stabili: nō erat
ille gradu: Vos in eū estis religionis nostrae sacerdotum ac theologū in ue-
cti: oīq; hunc cōtumelia iniuriāq; sectati: q̄ ut uir doctissimus est atq; oī p-
bitatis innocentie integritatisq; genere splēdidissimus: sic mecū ea cōiunctis-
simus amicitia: ut cōmunia mihi ducā huius singula: iniuria. nō est hīc igiē
unus a uobis laceratus ar & ipse cū illo mihi ppriā illatā iniquitatē esse du-
co. At q̄ despexistis eū: talem ac tantū: cōtēnetis & me pariter: nec a me ma-
gis uobis esse censebitis metuendū: q̄ ab ipso timueritis. At quo primū est:
occurrat uobis Virgilianū. At sperate deos memores fādi: atq; nefādi: nec
existimetis: quia nondū uos plectit oblitū nos esse xpm. Nā ut Valeri⁹ ait.
Lento gradu ad uindictā sui diuina p̄cedit ira: Tarditatēq; supplicii graui-
compensat. Verū & hoēs nos haud cēseatis tam esse uel rationis expertes
uel humanitatis: ut nesciam⁹: nolim⁹ q̄ docere q̄ inique tulerimus: & infē-
si feramus: ut in ulta hec remaneat iniuria. Cōiunctis amicitie causa: uitam
meā & rem omnē in hoc uindictē genus debere me cōferre: non nescio: at
contra scio mihi oēs defatigandas pp̄inquitates: nec sibi adiumento: qui
uel mihi p̄fuere: uel amico: cuius cōmunē causam semper ago: Quod si id
n̄seruaret: frustra p̄ pulciscēda Patrocli morte: apud Homerū Eacides se prae-
lio insecutioniq; ascuisset Hectore: a qua iure iurādo iratus in Agamem-
nona se abdicarat. Illoz q̄ cōmunē amicitia tam diligenter obseruāt: &
ego uestigia imitatus nihil omisurus sum: quo minus hanc in amicū illatā
iuriam aeq̄: ac in me ipsum ulciscar. Rem habes qui contra sentis. Ex Me-
diolano. yi. calendas Ianuarias.

Sinonima communis amicitiae causa.

Amici mei causa mea est.

Omnia quae amicus sentit: ego sentios

Nihil ad amicum attinet: quod ad me non pertineat.

Quicquid amicus sentit: ego experior.

Si quid amico accidit: mihi euenit

Amico iucunda: mihi sunt uoluptuosa.

Fac ut amico placeat: si uis placere mihi.

Nihilo mea mens difert ab amico:

Quae uis amara mihi: sint amico prius:

Cor meū amici corde cōiunctum est:

Nulla sunt in amico: quae nō sint in me pariter.

Difficilis aequē sum in amici luctu: ac in meo.

Cū de amicis cōmodis & incommodis loquor: de meis me loqui crede:

Nulla cogitatione uel in re minima sum ab amico distinctus:

Nihil est tam mihi mecum. quod ab amico separatum esse uelim:

Quod me curare quis uelit. faciat ut amicus curet:
Cui meus est amicus fautor: is me sciat sibi futurum adfutorem:
Nulli est uel patris tam cara causa: uel filii: quā mihi quā mel sit amicus.
Nihil inter ueros amicos est non mutuum.

In maci uita: mea quoque stat uita.

Ab amici pendet incolumitate in primis mea salus

Iocosa de se familiaris.

Ti. xy.

Go nihil unquam pluri feci: quā ut graues & modestos honore: sic leues
& petulantes aliquo afficerē incōmodo. Sic enim me admonet He-
stodus epigramate suo dicēs ut grauis atque bonus titulus iactat ho-
nestis. Sic malus assiduus cōstet & ipse iocis. Ego enim pacto ut Plinius do-
cet boni ad uirtutes alliciuntur: mali a uitiis deterent. Cū hodie noster ille
Theologorum simia in iocularium patrum incidisset: itaque supra modum se iacta-
ret: ad me quod conuersus auderet de Theologis subtilissimis uelle contendere.
Quis nam dixi o Cucule noster futurus ē arbitrer: ne diē ignotius terā: Per
cūctantibus quae astabant: plerisque bonis patribus: cur eū Cuculū appellassem: fa-
bulā satis iocosa dixi. Cuculus ausus ē cū philomena uelle de cantu: musica
que certare. Coacta illa in certamē descendit. Asinus delectus ē iudex: quippe quae
primus illac trāsierit: quia primū trāsseuntē iudicē delegerūt. Audiuit hic au-
riculatus utrumque canere. Philomenā modulis ad aethera uolante cuculū suo
illo inecinnocuculatu in idē semper se flectentē Tandem sic censuit Ego
te philomēa tot garrulibus usā nō capio: hunc intelligo: quae latine cantat & a
perte: Hic meo quod arbitrio te superat. hac fabula dimissus est cōfusa Simia
nostra. Vale. ex mediolano. y. calendas Ianuarias.

Iocosa de se familiarissima.

I quod agam: quāris dormio. Nam inter assiduas hic sum nebulas: nec
lux est illa interdū: nec cū quibus cōmēter de re ulla: iuenio socios. Fra-
tres meos a sono uix possum excitare. Credo mundū ruiturū. Dor-
milo: ut me dormientē mortis dolor minime afficiat. Ad hanc autē ne mortuo-
rū me inuadāt cadauerā solū. Nā cū adsint omnes in cellulis: ego quod solus cō-
tra tot luce functos auderē. Quid quod eo magis mihi dormitādū est: quod hic
insurrexit frumti caritudo maxima: Itaque ne saepius panem quæritemus: quae
negatur assidue. dormimus. Quod si ad me scripturus es quippiā: fac ut eā
expectes diē: quae nos Apostolus uocet: inquitens. Hora est iam nos de som-
no surgere: cū hactenus christum audiamus dicentē dormite iam & requiescite
nā & uos pariter omnis dormire conector: nihil ad nos mittentes littera-
rum. ex mediolano. iiii. calendas Ianuarias.

Iocosa de se grauis.

Um uellem ad te grauius quicquam scribere tum occurrebat ioco-
sa de me materia. Distrahebar a scribēdo: sicque mecum ipse dicebā.

e. iiii.

Ad uirum grauem iocos scribam: At quo pacto grauis esse iocando pos-
sim: Tu redibam in mentem: com meminisse. & cicerone de cauillandi iocandique
gratia satis eleganter locutum. & Demosthenem apud Græcos idem fecitasse: &
pluresque uiros doctissimos summam laudem iocando consecutos. Quid est enim
aliud iocus (unde cauillum & facetiæ pdeunt) quam genus quoddam & artificio-
sum & urbanum. quo uel mores alicuius cum modestia accusatur: uel fraenum illiciti
tur insolenti uel inter amicos & pares aut non multo dissimiles ridendi mate-
ria non pecciter exhibetur: nam quis te fili accinxit ensi dicitur Tullius. & risum com
mouit & magnam multorum sedauit animorum perturbationem At quod illud apud Gre-
cos de dublici. D. D. in oraculi sorte inuento. quo uolebant aliquid scriptum in-
terpretari. Dominaberis Dionysi. At ioco dictum deliras Dionysi: omnem in
Dionysii uim ac mentem finiam pedentem reuocauit reuocauit: Pretereo Teren-
tianum illud in urbanum. Tute lepus es. & pulpamentum quæris Ad me uento: quod
cum nuper in corona uirorum essem clarorum. allectus sum ad iocandum a nescio quo
quo & si ut Virgilius ait fama obscura recedit. Est tamen ea & auctoritate apud
multos principes & gratia. ut non sint eius responsa. queque in eum ridentur ne-
genda. Is enim in nostros sardores inuectus: dicebat eos edaces uoracesque. ebrios
libidinosos. & huiusmodi comfectos uitiiis. Ego ridi. quod in Petrum apo-
stolum dictum prohibet. loquella tua te manifestum facit. Rogate illo. quid dixisset
Idem aliis complexus sum uerbis dicens. Qui de terra est de terra loquitur. Percu-
tante rursus illo satis litterarum ignaro. quod dicere. mutatis iterum uerbis ead-
dem secutus finiam subdidi Virgilianum illud. Nauita de uentis & rursus eo
molestius instate quod dicere. in illud Satyricum incidit. Tractant fabrilis fabri.
Cum autem omnino uellet uulgi more latini? a comuni? ab me exprimi. quod de-
mum uelle. Sic ego. comstituit Gamarus cum uulpe decursu certare. dicens ad
currendum separatissimum cum Olympionicis posse contendere. Vulpes irride-
bat primo Gamarum bestiolam admirata. mox instantem audiuit. Sed cum iam cur-
sus decreuisset spatium a quodam riuo. in quo erat Gamarus educat? ad alium us-
que riuum: in quo fines erant prati. per quod currere comstituerat: subdidit. Gamaros
ipse: currere cum uulpe non uelle: nisi eam sibi tanto spuneret interuallo quantum ei?
uniuersum complecteretur corpus. Nolite uulpe: quæ satis esse dicebat com-
tionem: uel sine hoc pluri. Gamarus instabat hoc uelle: ut maiorem assequeretur
uictoriam. Tandem eius importunitate comota uulpes comductionem accepit.
Spatium designatum est: & extendentis caudam uulpis torumque ad bene com
modiusque currendum corpus pilum accepit: caudam gamarus: ex quo pen-
deret: quod illa præ pilorum multitudinem non præsensit: Mox dato signo: a car-
ceribus ad calcem (ut aiunt) uulpes gamarum leuissimum pertulit caudam pen-
dentem: cumque se comoueretur: ut eum: quem existimabat adhuc esse in pri-
ma linea irrideret: is sese prostrauit: & ictu caudam uulpinam in proximum
finitimumque reiecit riuum. Clamante autem illa: ubi nam es o bellua:

respōdit is: ubi tu o fera: Conuoluens ad illum se uispes: illis est ufa psalmi
stae: Hoc est mirabile in oculis nostris. Potes & tu fortasse bene ac leuiter
currere: sed cursoris certe faciē nō refers. Hac fabula irrisus est ille mihi: qui
uellet alios quasi uir grauissim⁹ accusare. cū nihil haberet ī se nō leuissimū
Titubare cōepit ipse: Alios cōepit risus nō mediocris. Rem habes. Vale. ex
Mediolano. iiii. calendas Ianuarias.

Sinonima iocosa de se.

Ego mihi iocando non indulgeo.

Nihil prætereo: quod ioci sit.

Cum desunt alii: sum in me ipsum iocosus

Habeo quid iocer: uel in memet.

Cunctos iocis adeo.

Neminem sine iocis prætereo.

Tam mihi sunt faciētiæ multæ: ut eas non possim obliuisci.

Nullius rei facilius: q̄ cauillandi memini.

Non prætermitto cauillandi rationem.

Mordeo multos iocis:

In plerosq̄ iocando ueritatem exprimo.

Magna mihi est de facetiis cura.

Adhibeo præter cæteram maximam facetiis diligentiam.

Et si res graues nunq̄ obliuiscor: iocosas tamen non reicio.

Græcos imitor: q̄ in cauillis maximam uim eloquentiæ statuerunt.

Habent ioci nescio quid mordacitatis urbanæ.

Facetos ego uiros plurimi faciendos duco.

Cupio in omnibus iocis uti nō indecoris.

Video plurimum prodesse facietas: si nihil habent scurrile.

Iocosos homines maximi facio.

Supra facetos uideo nullos hodie in precio.

Cauillorum audio legem antiquis usurpatam.

Plurimum iocis oblectari uideo cunctos.

Ad facietas omnes intueor modestas inclinari.

Titulus. xvi.

Iocosa de alio familiaris.

a Ccepisti: an nūdū q̄dem nostri Curii facietas: At ego tibi hoīs om
nē uolo laudē notā esse. Est ut illo utar Hieronymi: nō minus ī ca
uillādo: q̄ in accusando p̄uus. Ut curi⁹ est. Ita noīe suo dignissim⁹:
cui nihil p̄bati pōt sceleratū. is ubi nescio quē īuerecē bonos oīs irridentē
assidue ī Curiiū tā risū apparasse: hūc uocauit in hominū coronā cōuētūq̄
nō paruū: atq̄ ait. Scis ne bone uir: Cur canes latrēt: illo respondente: qm̄
famēt: subdidit male sentis: At qm̄ eorū hoc fert & usus & natura. Verū ite

ligis: quare infantes a laruis desceant uisus dicere illo: quia lac non habent: quod emungant. ad id nec id quod bene: sed metuunt a bestiis sibi formidolosus. At tenes: cur leone uiso. Asinus ruidiat: illo referente: quia metuit: Nec id quod bene. Sed quoniam paratum uidet regem a quo possit uorari natura id facit, non metus. quid annuerent haec problemata: postulati: respondit: posse in eum conferri singula: qui consuetudine naturaque canis semper latrat: nec quod in quocumque loquat consideret: eum uero non uidere quicquam apud laruatum loqui cum uideret bestiam hunc esse qui laruatum se hominem diceret: quasi Simiam: irrisore caelitem ipsi uero post hac se sui que similibus uisus: quasi asino: apud leones ruidendum assidue: haec prohibendum et quidem sua sententia loquacitatis fatuitatis scurrilitatisque praerium Riseri curii grauissima & comodissima cuncti. Vale: ex Mediolano pridie kalendas Ianuarias:

Iocosa de alio familiarissima.

Petrus nostrum scis esse inuersum: nolui conuersum dicere: ut cauillo uti liceat litterarum mutatio. Factus est. n. noster monachus: uouit: ut ait: se nunquam peccare in se ipsum: ea ut opinor mente: quod sua cupiditate fraudabit nunquam Animi se rationem habiturum constituit: hoc est quantum animus redat uoluptatibus. Bonus est totus: nam cognomine dicitur bonus. Quis eo melior: qui se non negligit. Te ipsum audi: ad curionem scripsit Tullius. id obseruat hic noster praeter se neminem audit. Per infamiam (quit Apostolus) & bonam famam: id istud curat. Sibi parat infamiam: suis reliquis uiris optimis bonam famam. Totus (ut uno concludam uerbo) iocus est: qui nedum alios (ut in se focentur) comoneat: uerum etiam in se ipsum ipse iocari non desinat. Vale ex Mediolano kalendis Ianuarii.

Iocosa de alio Grauis.

Omnis humanae uitae ratio: quae per uirtutis consuetudinem sit inuenta: ut igitur lactatius non nisi cum uirtute coniuncta censenda est. Cauillis autem & facitibus qui uti sciunt: plurimumque (ut Plinius & Martialis ait) habet salium quasi condimento suauissimoque ad panem obsonio munitus accedit. Cum. n. inueniantur qui mordere alios suis ineptis apparati neminem metuunt: sed & iurbani sunt in cauillando & scrutiles: ut Mimii solent in scenis aut ad mensas parasiti. Iocosi uiri docti sunt: a quibus illi cogantur resipiscere aut non assidue surere ut ait Polybius. Mutius igitur hic noster: quem appellamus aliqui mutum: non est tibi nunc appellandus Mutus: neque rursus loquax: sed eloquens & iocosus. Nam cum esset in corona curiae: a qua neque milites abessent: nec sacerdotes: nec principes: inuasit eum stultus ille nebulosus Pasinus: quem Palatinum scurram: ut Iuuenalis Partem Patomimum uocat: merito sumus uocatur: petiitque: quod nam esset curi rideret nonnumquam. se penumero uero ceret. In parte ridet Democritum imitor & Diogenem: quae eiusmodi fuissent. Quare petiit ille non in uniuerso at in parte imitari. Quia illi subdidit: aut hominum ineptias omnium ridebant: aut inanem ope-

rationes uoluptatesq; qbus mergunt: lachrimabāt. At mihi nō oīum ridendox dolendorum ue labor adhibetur: sed illis dumtaxat conuentus: in quo uerferis. Rīsum. n. ab iis cōtrineo: q nō tuis oblectentē insulsiſſimis ſalibus: ab iis gemitus mihi miſtraſ: q quicq; in te cōferūt adiuuēt. Quem me dixit ille: credis eſſe. Non credo rīdit: at ſcio certo te cauſis ſimillimū: q aliqbus adulaſ: ut edat. Es. n. edaciſſimus colax: in aliquos latrat: q eū uerberibus ab ſe pellūt: ut tu in eos ſoles mordēdos eſſe diligētīſſimus: q te quidē indignū appellāt: in quē uel munera pdant uel cenā Eſto canis: ſim ait: qd deinde Simia dixit: quaſi me ſimīā: quia cū neq; humanitatis habeas quicq; nec officiī: nec loquare: nec audias: qualem Albertus eā eſſe deſcripſit: faciē tamen hominis prætefers. dentēq; at nutus beſtiolæ: & ut Iuuenalis ait. Es fraterculus ille gigantum. Hiſce iocoſiſſimus: ſed uerīſſimis quidem uerbis obmutuit ille tam diuq; ſiluit: q diu riſimus omnes: Mox ad æſtantes cōuerſus: minime pudebit me inquit cænare p̄p̄erea. Vide qualis eſt uterq; Bene uale. Ex Mediolano. iiii. Nonas Ianuarias.

Sinonima Iocoſa de alio.

Eſt hic uir iocoſiſſimus.

Dicit hic omnia facetiſſime.

Nihil hic loquitur iniucunde.

Eſt in hoc homine plurimum ſalium.

Ex huius uerbis eſſidue ioci pullulant.

Nullum eſt huius ſine cauillo uerbum.

Abundant hic in omnibus uerbis iocandi condimento.

Vt hic eſt facetiſſimus: ſic & urbanīſſimus.

Quo pacto nihil immodeſte hic profert: ſic iocis ad rem utitur & pſonas commodiſſime.

Ex hoc hoīe loquēte inter amicos: plus hauris ſalium: q ex alio ineptiar.

Nunq; hic facetus eſſe ſolet inurbanus.

Quid eſt quod hic ſine ſumma ratione cauilletur.

Quid hunc mordet inſipide: ab hoc mordetur ſapidiſſime.

Ad huius uirtutes reliquas accedit: qd eſt unice facetus.

Eā hic habet in iocando gratiā: ut nullius accuſatione caſtigari debeat.

Tanta eſt huic in cauillis modeſtia: ut nihilo excedat.

Quis hunc dicat mordacem.

Omnibus bonis huius facetiæ placent.

Titulus. xvii.

Særia de ſe familiaris.

11. Iſi laudem ueteri accepiſſem Romanoq; uerbo: in proprio ſordescere ore. ſærium neſcio quid atque graue de me ſcriberem. Accessit huc noſter cōmilito. q regētis hic titulo cōductus ad do-

condū esset arbitratu est se Pythagorā philosophādo censeri. Scotū ipsūm sapientiæ nodis enuclandis. Sepenūmero in illud puenit Ciceronis : ut & superbū se declararet q nihil rīderet: & cōtumeliosum. q male rīderet. uelle plus sapere q̄ oporteret. aduersus apostoli pcepta. Vbi plurimū hæsitatum est utriq; & apud hūc qualē sese in nos patefaceret: & apud nos: qualē existimaremus: tandē cepit se iactare: neminēq; sibi philolophū aut Theologum dicere parē in uniuerso terrā orbe: nos uero iudicamus hūc malos educasse clientes: a qbus nō laudatus se ipsum iactaret. Interea & in me fremebat: qui ei nō deserrē q̄tum uellet. Ego tū palā eū honorabā: tū priuatim ut sese ipse ulceret: frustrareturq; spe sua. Cuptiisset. n. ab me cōtemni: ut dissi dii cām inueniret. Tandē sese leuissimū apuit hīc abiit assidue sibi arrogās multa me paratū inuenit taciturnū. superbus humilē. loquax elingūc. Ebriosus modestū. Gulosus cōinēntem. In ieiuniis in uigiliis: in canonicis horis est cognitus: qualis esset. Hæc grauitas mea. Bene uale. Ex Mediolano. iiii. nonas Ianuarias.

Særia de se familiarissima.

i Am dudū egi cū Lutio litē. Sed ita qdē: ut n̄ litigasse at poti⁹ disputat se uidear. Egi. n. unā cām nec pbris unq̄ cōtendi: nec iniuriarū ullo genere. Si qd excādescebat: nihil ad cōtūmelias rīdebā nihil ad minas: hoc dūtaxat cum respiceres: hanc exues mentē Nunctui nōes: compos Tibi nō obceperas. Perturbata loqueris rōne. Rabies eū aliquādo furorq; uidebatur inuadere lingua nutu: oculis gestuq; totius corporis loquebatur: Eo eram inpetulantē minus exasperatus. Risu cogebā hunc opprīmi. Cū pacatiore cerebro quiescebat: tunc argumētis a me uincebatur. Vale ex mediolano pridie nonas Ianuarii.

Særia de se Grauis.

n. Nil arbitror in uita dignius quā in særiis assidue grauibuscq; uersari causis: quæ (Salustio teste) ut hoies p se laudāt ita semp ad uirtutē inclināt. Quis. n. in releui uersatus assidue (ut Basylius inquit) pōt esse haberiq; nō leuis. Nā qui de terra est (ut christianū est illud) de terra loquitur: tritoq; apud hesiodū græcoꝝ dicitur uerbo: auemgarritu nosci. Grauitatem iccirco ueteres in Carone laudāt leuitatēq; i pleriq; sermonis. uituperat. Mihi nuper id contigit: quod neq; sperabā: nec expectabā ut qdam me hypocrita nō temptauerit solum sermone imodesto: sed coegerit q̄ sit serius sermo meus: aperire. Cum predicaret. n. & ad eū conuenirent pleriq; uiri boni & simplices: & fortasse famæ cupidī: ego uero minime: publica me cœpit infectari p ecdicatioē: illa solita hypochritarq; seruata clausula se mei misereri: quem uideret hostem esse uerbosq; dei q nunq̄ ad audienda pcepta. Saluatoris accederem. Ad huius eo die auditorium accedens: priusq; e pulpito descēdisset. hæc sū pcutar⁹ ut diui Thomæ remedio usus publi-

cū hūc accusatorē publice docerē accusandū. Quæro bone uir dixit. Nū de
ns ipse sis. Eo se datū negante subdidi: q̄ nā igit̄ lex docet: q̄ ad tē nō audien
dū accedit: hæreticū esse. Quoniā ait: ego hic sum q̄ loco Dñi loquor. Vbi
mādatū dixit. Quis pcuratorē instituit. Ego ne tibi credā: quē contra sunt
oīa dicta. Temulēto sobrietas: Ignauo sollertia. Furētī prudētia. Imperito
doctrina est cōtraria. Quis te in his uirtutibus credat recte loq̄ quod nesci
as: uenitq̄ in mentē Iuuenalis carnē. Loricidē rectus derideat: æthiopē al
bus. Et rursus. Quis ferat Gracchos de seditione querētes. Debet ut Chri
sostomus docet: a nemine posse incusari: qui accusat alios. At ille obmūtuit:
nec qdē ausus ē ad ea r̄ndere: quæ addidi ad eius uicia. Særia fuere oīa hæc
a doct̄issimis iudicata. Bene uale. Ex Mediolano nonis Ianuarii.

Sinonima særia de se:

Nihil est mihi særia oratione carius.

Grauis sermo cunctos decorat.

Qui sapit sermonis dignitatē: in sententiā crebritate si tam iudicet.

Orationis laus omnis in særiis esse debet composita.

Si uis loquens omnibus esse iucundus: grauis esto.

Nemo se cuiq̄ grauitate uerborum ingratum existimet.

Abhorret ab omnibus oratio non grauis: at særia cunctos delectat:

Quis est rā alienus ab oī doctrinæ genere: cui grauitas pondusq̄ uerborū
non placeat.

Nemo tam rudis est: quem non delectet plurimum oratio særia.

Iocosa nutrirunt aures: at grauias mentes.

Animis hominum sermo særius æsca quædam ē: omne uiuacissimum as
ferens nutrimentum.

Orationē graui maximopere lætor.

Tam est mihi uoluptuosa oratio særia q̄ quod maxime:

Cū in uerba peruenio grauitatē præferētia: nihil inde me facile detrahit

Sum rebus uerbisq̄ særiis deditissimus.

Særia quæq̄ in epistolis me sibi ascripticium asciscunt.

Titulus: xviii.

Særia de alio familiaris.

Vam sit noster Curtius grauis in oī re sua: uel eius sermo manifesto
q̄ docet. Est. n. totus særius. Discepauit nūc de diuinis publice in cla
rissima Theologorū corona. Quis possit uel si centū habeat Ho
meri: quas Persius replicat linguas describere: q̄ oīa dixit særie. Credidi
aduersarius hūc cauillis mordere: nūc Mercuriū ægyptia cū uocans: nūc co
lossum Phodiū nunc Circulū ad taberna Hic tulit iniurias: uerbis respon
reddidit q̄ grauissima: eo illi turptus eē: quod loquacior ab elinguis su
peraret. Tandē in id deuentū eē: ut intorminarus fuerit aduersarius. At cu

rius: q̄ grauissime dixerit: non iniuria constituisse ius ciuile: opus esse facto
ubi uerba nō sufficerent Propterea sibi cedendū duello nō cōtentioni. Dic
ille inquit) si non cedis) imo nihil hic ait cedendo taceo: ne te cogā: ut Te
rentius uoluit. Ex stulto insanū reddi. Cognouerūt Curii grauitatē omnes:
illiusq; leuitatē Bene uale. Ex mediolano. viii. Idus Ianuarii.

Særia de alio familiarissima.

Oluisse ad fuisse cū hic noster Curius cōpulsit nos suā grauitatē
n supra modū admirari. Aduersus petulantia Marcæronii: cuius cōtu
melis afflictebat assidue sua in lite fuit ea uerborū særiorum modē
stia ut nil grauius dici queat. Ille maledicebat. hoc semp̄ benedicete ille hūc
stultū uocabat: hic eū sapientē. Sic tandē. Si tua istæ fermocinatio sapien
tis est: mea stulti: quæ cōtraria tuæ. Vale ex Mediolano. vii. idus Ianuarii.

Særia de alio grauis.

Vrius noster uir grauissimus: & si nunq̄ aut fecit qcq̄ nō permode
o ste: aut cogitauit nō prudētissime: aut locutus est nō særio quib⁹ uir
tutū. generibus reliquos huius ætatis superauit oīs: nunctū ea & co
gitauit: & dixit: & fecit: quibus seipsum superauit: ut illo utar) Isocratis. Nā
cum in hac urbe defectus fuerit prouinciæ monachorū nostrorū psēs: aduō
cauit primū in cōsiliū ex oī ordine ministros atq; custodes: habuitq; oronē
& copiosam & elucubratā diligēter de iis oībus quæ deceat illos obseruare:
qui uitam religiosam delegerūt. Hac aut̄ paucis cōplexus est: qbus. ordo no
ster teneat uotis: tantaq; tum castitatis: tū uolūtariæ paupertatis: ac obediē
tiæ laudes prulir: ut incredibile dictu sit. Nā & ab Aristotele declarauit has
esse iustitias leges uitioꝝ fugandorū q̄ uirtutē distixit in cōtinentiā uirtutē:
& heroicā: & xp̄ano exēplo id aptū est cū non pmisit se Saluator tēptatus a
spiritu in incōtinentiā delabi: p̄ panis oblationē in sūma fame: nec in super
biā: p̄ hortationē: ut se deiciens ex pinaculo speraret ab Angelis in manib⁹
suscipi: nec in auitiā: per regnorū oīum pmisionē: si cadēs adorasset eum
Addidit & illud Ioānis qcq̄ esset in hoc orbe aut in castitatē esse carnis. aut
uitē superbiā: aut oculoꝝ incōtinentiā: p̄ptereaq; religiosum aduersus ea
mōdi picula debere sese ascribere castitati: obediētiæ. paupertati. Mox in
hæc explicāda descendit: execratus libidinē supra modū: q̄ cæcū sequeretur
ducē. cū qua esset oīs imunditia omnis turpitudō. Superbiā uero illā fuisse
docens: quæ coegit primos spiritus in Abyssum cadere. Auaritiā pari mo
do illinc originē duxisse a qua fiunt homines imanes in pecunia optanda
quā ut inquit Cicero Nemo sapiēs cōcupiuit: & Sophocles dicit. Auri cu
piditatem abiectionē mentū gigni. Deinceps ubi consulto cū patribus mul
ta cūmentatus est ad religionē pertinētia. cunctos adiuuit cōuentus alios pu
nituit peccantes: alios castigauit errantes alio: ad uirtutes) propositis etiam
præmiis) inuitauit: ea uerborū grauitate: ut admirati sint oīs: maluerintq;

huic obtemperare uel acriter uerberanti: q̄ alteri uel humanius mitiusq; cogenti. Vide quantum inter hominem hunc huiusq; cuncta sœria & alios aliqui acerbiores (sed leuiiores) inter sit. Bene uale. Ex mediolano. vi. Idus Ianuarii.

Sinonima sœria de alio.

Certe hic uir est grauissimus.

Hoc uno quis magis sœriis delectatur.

Est in hoc tanta grauitas ut nihil non loquatur sœrio.

Tanta est incurio uerborum ac sententiarum copia: ut admirabile sit.

Uerborum ac factorum hic pondere ac mensura cunctor superat:

Nihil ab hoc profertur insipide: nihil immodeste.

A nulla grauitate abhorret hic noster.

Est hinc omnium in sœriis & cogitandis: & dicendis haud inferior.

Ut cogitat hic omnia mature: sic facit consulto.

Temeritas & insolentia dicendi agendiq; Curio est protinus inimica.

Prudentissime curius cuncta rimatur: & cōsultissime perficit.

A curio tam abest leuitas: q̄ ab insaniis grauitas.

Cum curio nulli stulto quicq; est commercii.

Tanta est huic cum sapientia familiaritas: ut ab ea nullis uitæ suæ partibus possit disungi.

Curius cum est in agendo prudentissimus tum in dicendo grauissimus.

Utinam omnes qui sœriis delectantur. Curii similes fierent.

Si res publicæ Curii similibus mandarentur gubernandæ foelicissime semper essent.

Titulus. xix.

Imperatoria familiaris.

T si nō dubito: uos milites huic ædicto continuo fore obtemperaturos nec multis arbitror opus esse ad eos adhortandos q̄ fuere. semper mihi obsequētissimi: ut aditiciam tñ calchar equo sponte curreti. (ut Euripides dici) uobis ip̄ero: ut ad dñe constitutā in castris cū impedimentis iam sitis. Dies autē erit. xii. kalendas aprilis. Martis enim fauore fracti: qđ ueteres factitarūt: bonis procedemus auspiciis. De uictoria nobis ac hostilium fortunarū præda nobis est nihil dubitandum: cum infirmi sint illi nō bis autem nihil ex his desit: quæ inquit Cæsar ad oppugnandos hostes necessaria. Nam & multū numero ac præstantia illis antecellimus: & gloriæ cupiditate: quæ in omni ad eundo discrimine plurimū ualet. Facti enim ultra cætera quæq; militum præmia hæc nobis proposita immortalitatis merces nos ad omne facinus magnum & memorabile pro nos. Venite igitur iussu imperatorio: nec nisi uelitis meā indignationem in uos experiri. nullo pacto desistatis. Valere. Ex Mediolano. v. Idus Ianuarii.

Imperatoria familiarissima.

On ignoratis: ubi castramētari constituerim & ad quæ nos oportet
a taccinctos esse. xii. kal. Aprilis dies est designata qua prodeatis in
castra. Quæ uos decent obtemperare imperio: nō nescitis: Ad hæc &
paratissimos uos esse duco: & unice promptos. Itaq; nihil opus est: plurib;
hic certare. Fierē in dicendo longior: si crederē: uos esse ad obediendū diffi-
ciles. At ut seruetur militaris ordo. uobis impero: ne quid excipiat̄ causæ
cur n̄ ueniat̄ ad designatum diē. Itaq; uobis gratiā meā ad ueniendū dico
Valet̄. Ex Mediolano. iiii. Idus Ianuarii.

Imperatoria Grauis.

Ute sunt in iperatore causæ: quas nequeunt ii cognoscere quos ob-
m temperare decet: nec omnia sciscitari. Nā ut ait Alcibiades: q̄ uidet
imperator: ipse tener: Xenophon aut̄ ille philosophus & imperator
alia esse dixit in imperatoribus: alia in militia. Quāobrem & Agesilaus sceli-
ces ait esse milites: q̄bus impator ediceret agenda: cōsilia uero nō nisi dere-
geret in tpe: Scio qd̄ mihi cū hoc hoste designato sit agendū: & q̄ facile pos-
sim hunc superare. Nā quæ quattuor debeant in imperatore inuenire: quā
egregie possideā: nō ignoratis. Nec me iactō. Sed uos mea laude in hanc &
alias expeditiones aiandos esse reor: cū nō abesse ab me rei militaris scien-
tiam uideatis nec uirtutē in p̄liando: nec auctoritatē in rebus gerendis: nec
scelicitatē in p̄seuendis: q̄bus p̄fectum imperatorē Tullius extulit. Cōtra
uero his fere oībus carere nostros hostes: uos nō latet. Habēt nescio qd̄ plus
diuitiarū: At nos aīos eo maiores: corpora eo fortiora. Sunt locis munitissi-
mis: Omnia uincit dies Obsidebimus si ii fortes habēt muros. quid nō do-
mat obsessio: ut inquit Cornelius. Obsidioni succūbunt oīa n: Plinius ē ar-
bitratus. Venite uos modo ad diē cōstitutā: nec si a me accerrime nō uultis
mulctari: q̄quid inueniat̄ causæ: quo minus ueniat̄. Laborabimus for-
tasse nō nihil. At ut illud est agesilai: laboris difficultatē spes uictoriæ cōso-
abitur atq; recreabit: ex qua p̄cedet & merces & gloria: Vos me tenetis. Ve-
ite continuo. Ex Mediolano. iiii. Idus Ianuarii.

Sinonima Imperatoria.

Impero ut continuo huc eatis.

Ite in castra imperio meo.

Ne desitis imperatoris: uerbis.

Audite hac in re me imperantem.

Hæc est res quam uobis imperator edico.

Præfigo uobis imperatoris gratiam.

Imperatorio uobis hoc præcipio iure.

Facite ut nō deficiatis imperiis meis.

Si non exequimini: quam imperaui poenitebit uos errati.

Vbi non paruertis imperio meo: subbibitis poenam.

Præstate uos in obediēdo difficiles: si uultis imperatorē iratū experiri.
Quādo nihil ex imperatoris pceptis omiseritis: cōducet uobis sūm opere:
Deerit uobis apud me nihil: si nihil ex imperiis meis neglexeritis.
Si cupitis a me cōsequi plurima difficiles uos nusq̄ imperiis meis exhibete.
Estote in iis quæ uobis impero paratissimi.
Ex præceptis meis despiciete (si sapitis) nullum:
Adhibete diligentiam omnem in prosequendis: quæ impero:
Sola obediētia: uos in oēm euentū ipatori q̄ cōmēdatissimos faciet.

Titulus. xx.

Minatoria turpis familiaris:

Vm nō soleāt rōne feræ coerceri: sed minis: ut Alchmæō inq̄t poeta q̄ ferina sunt natura: eodē uidentē eē cōhibēdi castigatiōis genere
Quod si ab humanitate distractus o beluag non leo solus: sed elephas: cū ignores ipse: cæteri n̄ ignorāt. Ausus es o temerarie i me debacchari nihil ex iis omisisti: q̄ ad meū dedecus attinerēt. Scis eē me iis & diuitiis: & diētelis: ut nihil effugere discriminis ualeas. qd̄ te subire cōstituā. Caue igit̄ q̄tum potes: & tibi cōmilitiones istos tuos lenones: ac reliquū nebulō nū genus tuo adiunge lateri. Tuebit̄ te nullus ordo. ne tādē i meos cōcidas laqueos. Curabo te asinū bipedē ad necē usq̄ deuerberari. Porcū aut̄ in cryptis assidue cœnocissimū in cloacis abdine i lucē hoīum pcedas ppetuum & patriæ dedecus & parētū. Iā dudū tumuisti uēre isto abdne suffarcinato. nec minus temulentissimis uerbis q̄ ebriosissimo sensu in omne scelus plapsus neq̄ hoies metuisti. nec deū es ueritus. Omne facinus licere tibi attemprare. duxisti. quia nemo te furentē correxit. nemo te ipudentē castigauit. Posthac aut̄ obibis. aut fies mea castigatiōe minus petulās minus insolēs minus bestia. qd̄ qd̄ te audes mecū uelle cōferre. qd̄ q̄ neq̄ te moctiris: nec tua: quam uilis es officio: q̄ turpis fama: q̄ in omnium oculis ignobilis atq̄ degener. Huic audaciæ opus est me correctore: ut pro illo Hieronymi: qui loqui nescis: discas aliquando conticescere cum tibi sit lingua in frustra cædenda. uita uero & spurca & intollerabilis. Ex Mediolano pridie Idus Ianuarii.

Minatoria turpis familiarissima.

Fac ut intelligas bestia: qui dispare certenus uoto. Tu nullus extimationis ego aliquis in eorum numero: qui habentur in prætio. Tu uir neq̄ qui rem semper agis perperam. ego sine consilio nihil. Habebis meo iussu mercedē & dictorum meorum simul & factorum. Nam dignus es mercenarius tuo pretio: qui nihil dicas ueri: nihil nō iniqui. Debaccaris in bonos omnis: id q̄ tibi euenerit usu: quod Simiis: quæ quo magis in altum prouehuntur: eo pudibunda magis detegunt. Dicis ostensurum te medium: ut Iuuenalis ait mihi reliq̄q̄ digitem: qui tibi cōminatur. Potes id & soles efficere. **Q**uid

si & nates detectas ostendes: At feres meritū ob stulticiā. Quod si te nō p-
get errari: poenitebit acceptæ penæ tibi debitæ. Ex Mediolāo idib⁹ Ianua.
Minatoria turpis Grauis.

Vāq̄ Clarorū hoīum minæ turpes eē nō possūt: cū a celebri uiro: ut
q̄ Cleobolus Lyndius iqt: nihil uel dici: uel fieri turpe. q̄at: nō possum
nō tñ oscenitate uerborū uti: i te iuandēdo. Quid aut̄ ē aliud inter
minari: ut placuit Maroni q̄ uerbis iuadere. Tu nihil uel omisisti uel p̄ter-
fisti: quod ad meā turpitudinē attineret: q̄uis ea q̄noq̄ turpitude dici nō ua-
leat: q̄ bonū uix: q̄c̄q̄ falso disseminat ut Augustinus docuit dicēs. De bono
turpe q̄c̄q̄ factū n̄ durat. Nec turpe qdē ē: quod n̄ nisi turpibus fidē facit: nisi
oē quod a turpib⁹ p̄derit: turpe uocet̄. Sed nisi respicis: ex capro asin⁹ fies
Cap. ē. n. hircus sine testibus cuius cōiunx ē multorū usuraria. At asini solēt
siluis onusti sæpe domū duci. Vehere tu qdē hac sarcina militari p̄ditus in
q̄ me uidisti cloacā: i quē tñ impudice. locutus sis. Nū ne tibi uideor dign⁹:
in quē infanias. At ego tibi pharmacū curatoriū sanitatis p̄curabo: aut illā
cædi tibi studeo uenā: de q̄ Iuuenalis. O medici mediā ptundite uenā: & de
qua Persius nec. n. mihi cornea fibra ē. Caue tibi neq̄ bestia ut satyrico utar
uerbo. Dicent aliq̄: nō esse te murē leonis ita dignū: aut cyricē aquilæ furo-
re puniendū. At ego nullū excipio plectēdū q̄ me lædat. Nunq̄. n. castigarē
tur infani: si uiuerēt hodie q̄ Peryclis atq̄ Socratis patientiā aduersus male-
dicos maleficosq̄ laudabāt. Irridēt nūc q̄ nō ulciscunt̄ iniurias: iniustiq̄ du-
cunt̄ q̄ eo toleratiæ genere alios alios ad idē inuitāt criminis. Ego te cogā i
Syllæ pidicularē incidere morbū: & in insomnia ejus: in infomnietatemq̄
Marii: de q̄ erāt: q̄ cēsēt Iuuenalē sensisse cu ingt. Exul ab octaua Marius bi-
bit. Ego tibi uitā eē tædio studebo: ut miserrim⁹ oīum tibi ipsi sis odio nec
a tuis qdē adiuuari ualeas. Ex Mediolano. xix. kalendas Februarias.

Sinonima Minatoria turpia.

Diminuetur tibi lingua nostra opera.

Curabo ut nequeas esse loquax.

Afficiam iniuria te non dissimili.

Ab me non inferiorem accipias poenam: q̄ feceris iniuriam.

Custodi diligenter tibi testes ne castoris fias similis.

A mea uigilantia tibi sum opere cauendum est.

Nihil debes studiosius āaduertere: q̄ ne poenam stultitiæ feras.

Equissimus censebor: cum te pro tua in me malignitate plectam.

In te unum omni odio insectandū ero solertissimus. ac unice intentus:

Omni opa tuū interitū: aut sumā aliquā turpitudinē examinabo.

Ero in te puniendum curiosissimus.

Nunq̄ in te summa quadam iniuria conficiendum: conquiescam.

Adhibeo in tuam perniciem oīm pro ingenio diligentiam.

Nulla me cognosces i re die noctuq; acutiore: q̄ in exitio tuo sūma quæren
do cura.

Tūc me tuis defuturę icōmodis isēctatorē crede cū ignis coire cū unda sciet
Cupio ut intelligas dum uiuam: deesse mihi acrimoniam uiresq; in te odio
quersequendum non posse.

Fac ut imemor tui sim prius: q̄ tuas obliuiscar iniurias: & te nō plectam.

Titulus. xxi.

Laudatoria familiaris

Vrius noster oī laude cumulatus illud famæ genus cōseq̄ potest: de
quo Terētius inq̄. Hō ppaucoꝝ hoīum: imo nulloꝝ. Dignissim⁹
est Curii noīe. Is. n. de quo tārā oīs historia mentionē facit. Plutar
chi testimoniō uir fuit: ut frugalissimus (& ea qdē frugalitate: q̄ cicero uult
oēm cōplecti uirtute) sic ægissimus fuit. si eius r̄nsa & Sanitib⁹ & aliis facta
diligētius cōsiderēt. Quid si ad diligēti p oīum rex sibi agēdag; curā Curi
us cæpit appellari: Tu uero tali tantoq; patre natus: ne degeneres: cura: nō
in hoc minus sis: q̄ in oī pbitate innocētia prudētia fuerit ille Curius. Vi
deo ingenti tui acrimoniā. Memoriae pstantiā: doctrinā iā pœne paternā:
aliaq; tū naturæ: tū industriæ munera: qbus genitorē si nō superas: æquas
certe. Quibus si nō r̄ndes augēda laudē: q̄ nup in tuo noīe iecit fundamen
ta: certe delaberis: nec quo pacto resurgas inuenies. Grauis ē in te cōmora
hostiū oīum expectatio: qbus sis uiribus ut de curiōe dicit Tullius q̄ uia sis
patri futurus nō dissimilis. Sed qd ego ea i re dubito q̄q; Generosa sæmi
na i hortis crescunt suis. Pater tibi fuit unicus in Italia sciētiæ splēdor. Tu q
dē ineūtibus ānis bonis litteris deditissimus. Censendū est tibi deesse nihil
posse: quo sis apud pōsteros immortalis. Quod ut cōmodius conseq̄ris: me
nō habes inferiorē cæteris: q̄ tuis laudib⁹ æternitatē scribēdo patrē: quod
assidue facturus sum. Bene uale. Ex Mediolano. xviii. kalendas Februarias.

Laudatoria familiarissima.

On ero indicēdo longior. Vidi quæ scripsisti singula. sum tuū acu
men admiratus. Eloquētiā uero tuarum epistolarum tanti feci ut
nullius possim efficere pluris: uel ueteris: uel noui. Admisce tot in
scribendo snias: tot cū sentētis testimoniā: tot cū testibus argumēta: ut legē
do alliciar ad existimandū ex te flumē profluere uerboꝝ. Quid aut minus
scabrum: minus perplexū: minus uile. Omnia in tuo stilo uidentur antiqui
tatem redolere. Adde quod es humanissimus: nō superbis tua laude nō tu
mefcis. Quō tibi maior est gloria: eo tu minus (ut multi solent) in solens:
minus elatus: minus iactabundus. Dii tibi fortunent nomen quo dignissi
mus es. Me habes ent quod tantus sis & habearis: es stupori fere incredibili
Bene uale. Ex Mediolano. xvii. kalendas Februarias.

Laudatoria Grauis.

a Triplicibus fortunæ corporis atq; animi bonis uoluere Peripate-
 ticū laudandos esse uiros quos hac in parte Cicero secutus est cū cæ-
 teris sit oībus: Platonem imitatus: qui duplicibus dūtaxat cōtentus
 erat Internis ac externis: at fortunæ: nec ī aīo nec extra aīum diceret. sed ab
 utriq; aliena. Quā hæc oīa sint in hoc nostro patre. attendite p̄ deū imor-
 talē o fratres uiri eruditissimi ac religiosissimi: ut cognoscatis manifesto q̄
 nobis in huius diligēdi cura cōsilioq; gaudendū. Est primū (ut a leuitorib;
 ad grauiora queramus p̄gressum) ea generis nobilitate: quæ in Italia pos-
 sit inter primas nūcupari. Nā si florē huius hodiernæ Italiæ debemus ex-
 stimare insubriā: & agroz ubertate & urbiū amplitudine. & soli dexteritate
 & uiroz præstantia. In insubria uero Mediolanū ciuitas ea est: cui similis ī
 toto nō inuenitur orbe terraz uel populi multitudine: quā. Suidas scripsit
 populosissimā: uel rez ad uitā hoīs dignitatēq; necessariā: certe hic eo no-
 bilior est: quod Mōdella familia cretus: & generosa est: & antiqua ī ea urbe
 domo: parentibus cretus optimis clarissimis. Insubriūq; principibus sp̄ iu-
 cundissimis: de qbus (ne in illud incidā Senece) Aliena iactāt: q̄ genus suū
 laudāt: hoc p̄sequar: quod apud Iuuenalē est. Cūcta licet ueteres exornent:
 undiq; cærx atria: nobilitas sola est: atq; unica uirtus. Nā & si est generosiss-
 sima stirpe satus: si natura ī huius uniuersum corpus fuit liberalissima: si nu-
 trimentū & educatio huic plurimū p̄ fuit: multo plus tamen laudandus est
 ab animi bonis: modestia in adolescentia: diligentia bonarum artium ī iu-
 uentute: prudētia in senectute hac uiridi: ut illud est Virgihī. Sed cruda deo
 uiridisq; senectus: cæterisq; in oī ætate uirtutibus: quibus aut superauit ma-
 iores. suos: aut illorum attingit laudes. Prius cœpit laudari continētiā: q̄ sci-
 re posset: quid foret continētia: ut de Epāminunda: & de Agesilao a Græ-
 cis scriptum perhibetur: assidue religioni tam uacans & castitati: ut insensa-
 tior (ut dicit Aristoteles) nūq̄ uacantes uoluptati: q̄ mundior aut abstinen-
 tior soleret apud socios appellari. Mox in mundi contemptū sese induebat
 eo: quo nunc: panno tum: quia constituisset Franciscaster esse: tum q̄ iā ele-
 gantia hostis esset. Pluribus hanc argumentis omnes propinqui ab ea di-
 strahere uitæ uia nitebantur. Hic assidue ut summe solent cautes: annosissi-
 meq; arbores: inconcussus ac inlabefactus loco moueri non poterat se sibi
 natum in primis inquit: sibi uelle satisfacere. Si quis illud adducebat Aca-
 demicum: nō solis nobis nos natos esse. at patriæ parētibus: & eiusmodi re-
 liquis: hanc eorum esse uitam dicebat: qui in agendo uersantur: nō amiciē-
 do: non in poliendo. Intrinsicā hæc suo posse quolibet ingenio debere que-
 curare diligēter quæ ad animū felicitatemq; comparandam pertinent: ut
 Theophrastus inquit. Extrinsicā uero nullis a sapientibus pendī: nostro ne-
 an alieno fiant admonitū. Quid quod neminē audiuerit: nulli auscultauē

nemini obtēperauerit in religionē nō sit Ingressus. Ouidianum illud ad de
hōrrantes usurpānas. Nitimur in uetitum. Quāobrem iam admodū ado-
lescens præfectus est Thaurisco monasterio: ut de Scipione: cui Iuniori lō-
ge ante senatorios annos demādata est respublica: & de Alexādro Macedo-
ne: qui tam natu minor tot res gessisse phibetur. Eam aut administrationē
Plerisq; aliis quibus deinceps assidue prælatus est tā exercuit perhumanem
ac pbenigne: ut admirati sint oēs. Non multo post apud pontifices multos
egit maxima: nec in patriæ suæ: nec in amicorū negotiis. unq̄ defatigatus:
est nunq̄ laboribus cessit: ut tam alter Clearchus uocari posset: qui causas &
amicorū & patriæ præferebat suis. Ea tamen fuit semp demissione suæ lau-
dis ut cum uel fiducia sui quiret uel ut se notum redderet apud incognitos:
nunq̄ se uoluerit uel laudare uel in faciem laudari: ne quis posset in hunc al-
senātor existimari. Qni imo secum ipse si quod laudabat in eo memoria
illud in. Apollinis templo scriptum: quod ab Homero usurpatū est & Py-
thaco. Mitileneo rēpetebat. Nosce te ipsum: seq; non tanti iudicans: arbitra-
batur a Socrate discere posse. qui se diceret unum scire solū: qd̄ nihil sciret il-
ludq; Ciceronis nō obliuiscēbatur: nec natura nouū nec scientia uetus repit
Tandem in hāc est puectus sedē ut nō solū suā singulari uirtute pepererit
amplitudinē: sed suis omnibus hoc est nobis: nostræq; religiōi: suæ patriæ
suis agnatis cognatis necessariisq; ac pp̄inquis reliquis laudē atq; gloria im-
mortale. Nō. n. in hanc p̄fectura sorte cōiectus est: sed una oīum eorū sentē-
tia: qbus huius delectationis bonus iminebat. Nō hoc loci corruptelis tēpta-
ta res est (ut sæpe) nō amicorū studiis (ut assidue) nō principū litteris cōmē-
datis (ut semp) at sola uirtute: pb̄itare: doctrina: sapientia huius Lodouici:
huius Theologi clarissimi: huius uiri aīo maximi. huius suo cognomento
dignissimi: qui ē icēreo de Mōdello dictus qm̄ mundū uincens: paruus sit
mūdus uirtutū quasi thesaurus effectus quem Microcosmōn Bernardus sit-
uester appellauit. Huius nūc regimur & gubernamur claritudie: præceptis
ac institutis. Habemus quem imitamur uirū p̄stantissimū. Philosophū &
doctrina & moribus. Theologū optimū parte innocētissimū. p̄sentissimū
religiōsissimū. cuius quotiās per uestigia p̄cedemus: totiens nō errabimus.
Quod ego p̄ me decreui uos hortor: nō recusetis: cunctis unice conductu-
rum. Ex Mediolano. xvi. kalendas Februarias.

Sinonima Laudatoria.

Hic uir est dignus uiri nomine.

Summa est huius uirtus.

Nullam uirtutem hic minus tenet.

Omni laudī æque hic operam adhibet.

Ut domestica tuuentis ātēllebat cūctos: sic nūc prudentia præstat oībus.

Hic nullus ē p̄bitatis: præter cæteras particeps: sed oēs tenet mediotruper.

In omnia uirtutum genera Curius eodem habet pacto.
Tantus est curius: ut diuinius possit potius: q̄ humanus appellari.
Virtus curii ut est admirabilis: sic incredibilis.
Ad hūc diuino sunt munere: omnium delatæ uirtutes.
Qui uelit huius prosequi laudes: laboret infinitum.
Nemo uel diuinius scribēs calcē attigerit laudum huius enumerandæ:
Maxima est de huius uirtutibus apud omne humanū genus admiratio.
Facit curii factimonia: ut ī eo laudādo uiris uel eloquētissimis uerba desint.
Qui sunt in cæteris copiosissimi oratores: in laudanda huius uirtute ob-
mutescunt.
Aplissimus est prosequendæ tuæ uirtutis campus.
Non possum non te scelicem hac uirtute iudicare.

Titulus .xxii.

Viruperatoria familiaris

Vrpe uideri pōt: huius mali atq; pnciosi hoīs uitia ī seq. Sed hoc
habet prudētia: Ciceronis definitione: ut rerū bonarū malarūq; sit
sciētia. Veritas autē Caldæorū definitē astronomorū uerbis: p̄ quā q̄
fuerūt: sunt aut futura sunt: imutata dicunt. Quāobrē & prudentē oportet
tā mala scire: q̄ bona: ut ab iis caueat: hæc sequat: & quæ seq̄: rēq; ut est sic
explicat: minime peccat. Nō inuehor: uera sequor. Est ille nebulo tā mentis
inops: ut nihil aīaduertat: oīa intēperate simul & insolēter efficiat. Vacat
libidini: plusq; possit uiolatq; in hoc naturā: ut crapulā admittit huius am-
pliandæ grā. Tēssaræ ac oī tali generi adhibet oēm operā. A uirtute uero
tā ē alienus: q̄ a cælo refert tellus. Hō est (ut paucis agā) p̄ uerissim⁹: ebrio-
sissim⁹: emēdacissim⁹ sceleratissim⁹. Adeo delectatē decipiēs aliquē fraudās
decoquēs ut īde sūmū se bonū eē cōsecuturū existimet. Fur atē diligētissim⁹
aut ante rē tibi subtraxerit: q̄ tu tibi quicq; in hunc potueris suspicari. Qua
re si qd es acturus cū hoc monstro: ne tibi censeas cauēri quire: sed deū opti-
mū deprecere: ne hūc sinat ad te ire. Non receder abs te sine tua uel ignomi-
nia: uel re perditā. Qui. n. alicuius uident cū hoc familiaritatē: qbus qdēnī
sit cognitus mirantē: nec pnt nō existimare qcq; inter eos esse flagitii. Qua-
re si me amas: hūc abs te abiscere: ne aut incōmodo te afficiat: aut famā tuā
maculet. Bene uale Ex Mediolano. xv. kalēdas Februarias.

Viruperatoria familiarissima.

Malus est Sulpicius: sed peior longe huius filius: homo cunctis scēle-
m ribus deditissimus. Nihil enim hunc flagitii latet: omnia nouit: ac
sequitur quæ nefaria uiderit. Nec gulā excipit: nec uenerē: nec furta
In homicidijs nō est iccirco uersatus: quia uiribus nullis est: otio dūtaxat af-
criptus & inertiae Puer huic interminatus: nētū faceret. Sed ut malus est sic
& maledicus. Nemini uel murmuribus cedit: uel delationibus. Hinc factū

est: ut a nobis electus monasterio ac penitus fugatus desiteat: nec certam habens loci sedem uagetur assidue: possitque illud Virgilianum licet dissimili causa: de se dicere. Ipse ignotus egens Lybiae deserta peragro. Europa atque Asia pulsus. Rem habes. Vale Ex Mediotiano. xiiii. kalendas. Februarias.

Vituperatoria Grauis.

Ereor ne plus tibi laboris assumam in uituperando Augustino nebulone famosissimo: quam sequi possim. Nam ut sum laudandi alicuius boni cupidissimus. sic ab insequentibus malis alienissimus esse soleo. Nihil enim magis detestor: quam malos (ut Diui Thomae testimonio) ex contactu: quasi pestifera contagione: me pestilentem morbosum fieri posse reat. Verum quia nihil est tam humanum ut Terentianus inquit Chremes: quam existimare humana quaeque ad hominis curam pertinere. Nolim hic punitiosus Heliuo te fraudem in aliquaque calamitate producat. Est enim delator assiduus: & cum delatione quidem uanissimus: non solum medosissimus. non delectat: nisi ut tygris cruore: cupit: quae semper alicui mortem procurare: aut hominem cum quo agit uorare. penitusque consueuerit de Lycaone fabulari. Quid Cacum uel Procuste: uel Listrigones poetae describunt: hic est illis longe latro maior: & immanior. Verre Cicero nitupat. Quis hoc uno Verres inuentus ad furta punitior ac ingeniosior. Habet nescio quid primo ingressus: inter incognitos humanitatis ac eloquentiae. Sed omnis ea facies uirtutis est ad fallendum simulata. Formidolosus est: ut si non dicitur extitisse: Aliquid admittit in uerbis aliquando ueritatis: ut signum maiorem faciat fidem. Accipe semper ex iis quae dixerit quicquid simistri potes accipere. Nam dextera fraudem affert atque dolos. In nulla re honesta hunc firmum aut constantem esse ducito. Vt est oculis assidue infirmis: nec cuiusquam os respicit: sed quasi modestissimus in pedes dirigit aciem: sic huius mentem fallacissimam ducito alio: quam quo debet tendere: nihil praesferre ingenui nihil modesti: nihil innocentiae: Possem in hoc uno plura significare. sed iis ero contentus: quibus tibi notum hominem esse quire ducam. Est abiectissimo quidem genere: a quo non degenerat. Quasi saemine procreatus: tales fructus affert: per se inquam illa praecoqua: quibus existimauit Asia Romanos contaminari ac interire. sed mutatus illis profuit ager. Huius nulla uarietas temporum: nulla ingenium diuersitas: nulla castigatio profuit. Nam semel admodum adolescens uirginitas est estus. Paulominus est nuper: quam suspensus. nisi enim intercedebamus: actum erat de fure peruersissimo: quod ei condonasse non alia de causa poeniter: nisi quod emendari nequit. Assidue peior est. semper immanior. Patrem autem habuit: licet abiecto loco natum: satis honestum: & ingenuis moribus: matrem optimam: a quo minus tam est alienus: quam nihil ab sua origine alicuius soleat inueniri. Quid Therfitem apud ueteres ignobilem querunt. Hic ille Therfitis Achille cretus est: de quo Iuuenalis. Malo pater tibi sit Therfitis dummodo tu sis

æacidæ similis uulcaniq; armâ capescas. q̄te Theriacæ similē pducat Achil-
les. Hic est parctū ille dolor: quo desperatione ducti perierūt. Allidue hui⁹
audiabant male peruerse: pernitiōseq; uel dicta uel facta. manifestog; co-
gnoscebant hunc euafuz; nō esse: quin non plecteretur digna pœna. cupie-
bantq; porius mori q̄ eo usq; uiuere. Hoc primū est generis munus: a quo
non abhorruir: ut utilissimus delectetur & parentū: a quibus plurimū refert
ut nihil unq; libentius audiuerit q̄ eorū obitū a quibus huius accusabantur
facinora: Hinc autē accipe secūdū: quod ab ineuntibus annis usq; nihil ad-
miserit laudis in cūctis uersatus est sceleribus ad omne se facitus conuertit. Li-
bidinē Paphiā cæcū cupidinē ac lyæū sibi prefecit numina quæ coleret ac
ueneraretur. Nulli⁹ rei magis est exosus ulm atq; maiestatem q̄ castitatis. a
nocetæ ac fidei. Tunc obseruat quæ promiserit: cū aut res turpia e & sibi plu-
cūda. aut failere uult uæhemētius: Audet aut omnia modo sint praua: Nā
in bonis (ut Plato inq; ē eneruatus. Accipe nūc tertiū hoc: & crediti sibi solum
um sibyllæ recitari. nec Apollinis tripodē afferre posse hac ueritate q̄q; ue-
rius qd ē inimicissimus honorū omnīū. in primis tuus. qm̄ bon⁹ es. a quo
tibi cauēdū esse duco maximopere. neqd tibi pareat detrimenti. Bene ualeat
ex Mediolano. xlii. calendas Febnuarias.

Sinonima uituperatoria.

Hic uir pessimus est omnium.

Abhorret hic ab omni laude.

Nihil huic est familiaris scelere.

Cum hoc nebulone uitium omne coniunctissimum iudica.

Si recte intueberis: nihil inuenies in hac bestia laudis.

Est hic ut malo ingenio ita plurimis sceleribus cumulatus.

Habet hic perulantiam admirabilem: in auditamq; procacitatem.

Quid est in hoc homine boni: quid non nefarii.

Paratam hic habet mentem ad ad omne facinus malum.

Tam est hic pestifer: ut pestilentia etiam uerba confiet.

Nescio quid terrius hoc homine dici queat.

In hoc cæteris uno cuncta sunt omnium uitia.

Ut uirtus est in Caruca nulla: sic omne genus uitiorum.

Quo plura in Caruca uitia consyderantur. eo plura inueniuntur.

Scelera huius hydra referunt: ut uno cognito detegantur plurima.

Sic est Augustinus nefarii deditus facinoribus ut inde se uitā q̄rere cēseat.

Ut pisces a qua uiuunt: uiri uirtute nutriuntur sic Caruca oī crimine alitur.

Titulus: xxiii.

Paternalis familiaris.

G mi fili iucundissime: ut afficior tibi plurimum: ita cupio te ui-
rum esse præstantissimum. Sed hoc tibi prædico: nihilo te præ-

tionē potē fieri: q̄ si noctes diesq̄ uirtutibus incubueris: Virtus enim est
Platonis testimonio) quod usurpauit. Cicero sola illa: quæ uiros uita mor
tales: diuurnitate memoriæ facit immortales. Que uides ī terris: que uul
gus admiratur: pulchritudo formæ. sinceritas & proceritas corporum (ut
Hieronymus dixit) aut æris intemperie aut demū ætatis rubigine cito cor
rūunt. at fortunæ q̄ bona diu solent ut apud Basyliū legitur. alearum in
star ludicra: nunc in hunc traducuntur locum: nunc in illū: Pompæ cadunt
sumentis decus deflorescit. Hominum in reliquis gloria euanelcit: in uir
tute semper est solidior: atq̄ stabilior nec (ut Homerus scripsit) uiuos dese
rit: nec nō comitatur luce functos: Solent uiuentibus occurrere multa: quib
us ad libidines inuitantur allicuntur prouocantur. Distrahuntur à sociis.
Animantur ab iis: qui maiōres natu mali sunt: Ab æqualibus suadentur ad
uoluptates. sed si sele audiunt naturamq̄ sequuntur ducem. nihil committ
unt sceleres. Non omnes motus impetusq̄ iuueniles improbo. Non pro
gressus adolescentiæ singulos domno. Eius est ætatis aliquādo falli: ut ho
minis esse docet. Tullius decipi errare: nec omnia recta intelligere. Verum
post culpam subeat penitentia: succedat pudor seruetur modestia. Erube
scat ætatem ætas. Vereatur senem adolecens: patrem filius: Hec ego tibi
seruanda reor: ut & tibi sis suauis & mihi: & tuis omnibus nō iniucundis
& apud omnes ea ualeas auctoritate: ac gratia: qua & hic lætus uitam agas:
& posteris immortalitatem consecutum te doceas. Vale. Ex Mediolano:
xii. calendas Februarias.

Paternalis familiarissima.

In hoc est: quod plus appetam suauissime fili: q̄ ut bonus sis: ut inge
nio sic etiam usu. Naturæ fundamenra sunt inte. optima: Ingeniū
acutissimum. Memoria tenacissima. Vis animi optima. Sed nisi
hæc exercitatione uirtutisq̄ consuetudine coalescunt atq̄ coluntur: facili
me sunt deteriora: nihilq̄ afferunt fructus. Cupio ut assidue ab iis aliquid
discas: & addiscas: qui te possunt non docere solum: sed diligenter erudire.
Nam ut illud est Platonis (quod Boetius ad nos traduxit) Qui non addi
scit: Ad hæc autem memineris modestiæ ne quid supra: quam puerum de
ceatis (& eum quidem educatum ingenue) loquaris: aut dete audeas profi
teri. Si quid per appetitum & a nimi perturbationem te stimulat: rationis te
cohibeas fræno: censeasq̄ demum: id esse in te plurimum laudandum: ut
sentor uideare quam iunior. Hoc pacto illud pulcherrime attinges: cuius
es consequendi gratia profectus in studium mihiq̄ carior assidue fies. Va
le ex Mediolano. xi. calendas Februarias.

Paternalis Crauis

Non iniuria illud Maro complexus est. Omnis in Ascansio carista
cura parentis: & Cicero docuit. caritatem esse patria. Nam ex om

ni officioꝝ genere: nō cōsuetudine solū & moribꝰ: sed uel sola natura dūce
debet patri filiu pietatē: at filio pater caritatē. Itaqꝰ apud Homerum. Hestio
dū Orphēūqꝰ filii semper erga parētes dicūtur esse pii: patribꝰ autē nati ca-
ri iucūdi suauēs appellatꝰ: suis utriqꝰ ut itelligit epithetis. Ut. n. aristoteles &
oēs declarāt philolosophi ea est naturæ uis: ut in successoribus augeatur.
Nec id qdē in iniuria: cū pater ac auus & pro auī se ducāt in nepotibꝰ posse
uiuere: suiqꝰ nominis familiarqꝰ propagationē i eos pēdere. Quāobrē &
quibus naturales nō fuere filii: legitos sibi adoptarūt: ut in eozꝰ manibꝰ & si-
gnis uiuerēt: familiaqꝰ cūseruaret. Hinc & ab octauia familia i iuliā transla-
tus Octauii filius: qꝰ possessiuo ac noīariuo cognominatus est Octauianus
ubi. C. Iulius cæsar noīe agnomineqꝰ adoptantis diceret & ex æmylitis in
Cornelios adoptiōe traductus ē adoptiuus. P. Scipio dictꝰ: ubi priꝰ Emy-
liu esset: quod retinēs cognomēto uocabat Emyltianus. Tantū patres filiis:
qꝰ natura debeat tantū iis læri sunt qꝰtū eos nō forma potius: qꝰ uirtute pre-
claros intelligūt: nec turibꝰ magis: oīqꝰ corporis dexteritate: qꝰ modestia cō-
tinentia: oīqꝰ mentis ac animi tempera mēto. Illo. n. & leuissima bona sūt:
uixqꝰ bonoꝝ nominibus digna: interdūqꝰ pleriqꝰ cōmunia bælluis: qꝰ uel-
cito corruant uel minima utilitatē afferāt. Hæc autē qꝰ ad animi splēdorē ac-
tinent: eiusmodi certe sūt existimāda: ut cū nullo ualeat cōparari onamēto:
ut Hieronymus ait. Quid enī iste pfuturus est color. quo. lilia purpurā p-
uincis: & te p̄stas polydorum. Hyacinthū Narcisū. Hypolitū: Hilā & Gani-
medē. Quid iste decor adiumētī daturus ē: Quod phœbeus possis Cupi-
dineusqꝰ dici. Quid cōfert ad æternitatē: certe nihil. Cū nō multo post ue-
nustas oris: læuisqꝰ cutis sit a pilis deformiqꝰ squalore obsidenda: exqꝰ par-
do iā incipias ursus fieri. Nā (ut Basylius docet) plus obest longe species qꝰ
flosculozꝰ instar: a mane ad uesperū. concidit qꝰ conducat. Accedat robur: &
mēbroꝝ interdiorqꝰ p̄stātia: quæ nobis te dicat Facide simile: aut Hecto-
r aut Furiū referat. aut Camillū aut eorū aliquē: cuius tanta uis fuit præliis.
Quid hæc uires afferunt uitæ nostræ subsidii: qdē agiles fuimus iuuenes:
Agliore Simlæ. Celeriores corui atqꝰ damæ: qdē robusti: robustiores ele-
phantes: qdē fortes aīosi: forriores aīosioresqꝰ leones. At quid tandē: uel su-
peremus hisce laudibus aīantia cūcta: quod homines cædimus. carpiūmus
uincimus: in prædā eorum res uertimus. Istud est: quod uelī nōs memi-
nisse: uod quidem est ab omni humanitate alienum. Discimus hoc patro
Martiales fieri. Iaphyas & centauros imitari gloriam militarem nobis qre-
re. Quousqꝰ tandem hæc uires: hoc robur: hæc ualcētia nos comitatur: qꝰ diu
stabilia hæc sūt: nullam profecto solidam habēt sedem. Nullibi firma di-
ci solent. Nunc inremperies hæc aeris uerberat: ut Aurelius inbit. nunc in-
ordinatus cruciat uiuēdi modus: ut ait Seneca. Nūc mihi mꝰ labor: nūc ortū
nuncibus inmodestus. nunc libido intemperata: ut Theophrastus dicit: eri

piunt hæc munera: Desint ea incōmoda: nō est ætatis defutura canices at-
q; rubia: qui corrodāt quasi teneatās uestes nostra corpora: ut uerbis utar
Gregoriū. mēbraq; penitus consumat eneruata: & enodata. ut Ambrosiāo
utar sermone. Prudentia uero: æquitas religio. fides. sanctimonia cætera-
q; huiusmodi: neq; his: nec aliis debilitantur importunitatibus: semper du-
rant: assidue sunt meliora: firmitiora magis incōcussa. Quamobrē mi sua-
uissime fili: ne te prosternas ulli fortunæ impetu ne te subicias ullis uolu-
ptatū blandimētis. ne te abicias ulla rerum mūdānarū desperationē. Cur
finxit Homerus poeta clarissimus: Clissem in Siculo pelago in Sirenū can-
tus iucidisse: ac sese malo nauis alligasse apertis auribus: cæteros autē nau-
tas & uinctos esse uoluisse & obturatis ariculis: nisi quod illarū audentes cā-
tus sese in pontum proicere nequiret: Erani autem sirenes mulieres libidi-
nibus deditæ: quæ solebant illinc transeuntes ad oblectationes incestas tra-
ctos perdere malum autem ratio erat: cui se uir bonus deuinci: ne se proi-
cias in uoluptatum pelagus: sed audiat iucunditatem inanē illam sciatq; nō
solum a se propulsare ac execrari: sed in aliis: qui suæ sunt commissi uigilie
castigare tam acriter & oportune: ut summergi non possint. Omnes ut Te-
rentianū illud declarat procline a labore ad libidinem corruūt: cum Ari-
stotelis arbitrio passus: passio deterreat omnia natura quidem animantia
doloremq; fugentur at uoluptas allicit: & in suam facillime redigat pote-
statem. Succurunt in ordine mensæ bacchanales illæ. Sardanapeleaq; con-
dimenta conuiuiaq; Nerōnta: quæ iuueuum mentes cogunt furere suisq; nō
esse compotes. Tu uero abstine mero. Abstine ab iis odoribusq; quos ex a-
rabum deuchunt siluis ex Damasco Cipro: Creta: quibus operosa con sul-
uit saties. & ut Socra. es admonui paucis minimisq; naturam esse contentā
ede. ut uiuas: nec uiuendum esse tibi ut cōmedas arbitrare. sed ut discas: ut
sapias: ut assidue te uirtutibus exerceas Nec tibi Pithagoricum illud exci-
dā: iuuentibus tam diu tacendum esse: q̄ diu didicerint loqui bene silendo
ac audiendo. Tuæ uero modeste quidem exercendo: quæ audiuntur: at de-
mum docendo: quæ audita suere simul & exercitata. Quid insolentius: ut
Plato uoluit: q̄ loqui uelle: ubi sermonis non est ratio: Succurrat autem ali-
ud. Agesilai non esse tam indecoram in adolescente uultus turpitudinem:
q̄ alicuius motus: aut gestus: Incontinentia. Mendaciorum consuetudinē
ex qua uanitas oritur: quā uoluit. Tullius oblectationē esse mentiendi: pro-
hibet omnis philosophorū scola. His nihil addi posse præceptis duco pa-
fnis: qb⁹ mea ī te admonēdo caritas exprimat: nisi ut sis religiōis amicissi-
m⁹: fidei obseruatissim⁹: ut dei possis: & hoīm amicissim⁹ existari. Quis
enī q̄ deū nō coluerit: nō omni opa idustriarū sit uenerat: q̄cūq; poterit i uita
cōseq; un⁹ uir magn⁹ appelet. ī quo religio n̄ ē: ut Crysolom⁹ igit̄ i eo nihil
tē pōt laude dignū. at fides q̄ cōtinet q̄dā pmissorū obseruatio nisi cōtāntie ē

guli seruet more cogit hoīem euanescere: nec iter hoīes q̄q̄ existimari. Fac
igit̄ mi fili: ne q̄q̄ ex his spermitras: neu magis haberi uelis: q̄ c̄ bon⁹. Fu
cat⁹. n. color & simulata quæq̄ delabūt. Vera semp bona pmanēt: & uiuos
exornāt: & mortuis uitā parāt. Carissimus nobis es: at multo ut ait Tulli⁹
cris carior: si meos n̄ asp̄nabere modit⁹. Bene uale. Ex Medio. x. kal. Febru.
Sinonima paternalis.

Ego te ad uirtutem hortor.

Cupio te fieri meliorem.

Amplectare si me audias uirtutem omnem.

Nihilo: mihi magis gratificabere: q̄ si laudī oēm operā adhibebis.

Tūc mihi multo iucūdi⁹ fies: cū uidebo te nulli plus q̄ glorie uacār studio

Nihil magis desiderio: q̄ tuæ uirtutis famam.

Fac ut ingenii tui uiuacitatem. cum omni coniungas laude.

Nil decet te magis mi fili q̄ ut tuis te maioribus reddas nō inferiorem.

Cum omnes debeant se modestissimos exhibere: tū multo tu magis in quē
omnem sunt oculi conuersi.

Peto abs te in primis hoc: ut te studiosissimū literarū efficias.

Si bonis te moribus dedicaris: tam incredibili nos afficies uoluptate: ut ad
cumulum addi quæat nihil.

Uiuum me diutius optabis: ubi te uirtutibus totum dedideris.

Ut sis excellenti laudē præditus omnem exerceo curam.

Tunc me foelicem existimabo: cum ea te gratia uidebo præstantem quæ te
numeret inter claros.

Titulus. xxiiii.

Maternalis familiaris.

Cupio te mi fili: ad nos redire incolumē. Sed ut id cito fiat: te uacue
metius oro: ut uiuā. Nā sine te uita mihi sit iniucūda. Debes tu quo
q̄ labores mihi meos cōpensare q̄bus sum diutius ī te pariēdo. edu
cādo. nutriēdoq̄ defatigata. Quæ aut̄ ē cōpēsatio mihi uel carior: uel optā
tior q̄ ut te uideā: audiā amplectar. Pater tuus uir ē. nec eo te aluit dolore ac
cura q̄bus ego semp̄ anxia tuæ ualitudis. Propterea is te destinat studio
rū laboribus. Ego te mali uiuū beneq̄ ualentē apud nos eē: q̄ istic literariū
simū in piculo ualitudinis. Scio qd̄ desit apud exteros filio meo. Vbi mol
lia: q̄ hic tibi pare sūt solita. Vbi ciborū iucūditas: ubi ortum: istic laboras (ut
aitur) sp. Quid tibi q̄ris mi fili. nū Herculis Thesei ue labores. Quid tū: ut
moriaris: uelut illi iuuenes obierūt. redi ad nos te rogo: nec patrē seuerū au
dias & crudelē. Ita fac & cito. Bene uale. Ex Mediolano. ix. kal. Februarias.

Maternalis familiarissima.

Avdio te mi Fili: aliquam diu aduersa ualitudine laborasse nunc
autem conualuisse. Me miseram in hūc usq̄ diē: ea de re nihil mi

hi significatum est. cura per deum immortalē tuā ualitudinē diligēter si mea non tibi minus est seruāda uita: q̄ tua. Tuus enī interitus sine meo nō p̄cederet. Scis q̄ te amē anime mi. q̄ cupiā te mihi superstirē ac tuis oībus: si nocet studiū tibi: desere q̄quid obest: & te mihi serua sanum & fac ut te cito uideam. Vale. Ex mediolano. viii. calendās f̄ebruarias.

Maternalis Grauis:

Cio te mi dulcissime fili nō latere nihil usq̄ te matri tuæ carius esse posse. Nō enī ab re fictū a poetis phibēt Cererē tam curiose Per se phonē filiā ingre re solitā: cū per uniuersam Sciciliā clamaret ī triuuis. Q̄ d̄ si de filia tā fuit diligēs mater: qd est cēsēdū de filio matrē cogitare. Doce enī Aristoteles: cur filio magis afficiatur: q̄ filiaē genitrix: qm̄ cū iualida sit mulier: sese adiuuare: plus cū diligit: a quo plus speret adiuuari. Cū aut̄ natū non nesciat: patris hæredem fore: qui domū regat: q̄nquidē uir (qui iunior uxore solet esse morituru et̄ cēsēt ocius) in eo se torā cōponit: & ab eo sic pendet: ut cū eius incolumitate: suā quoq̄ incolumitatē uidet esse cōtūctā: Ad hæc aut̄: ut plato uoluit: nō minus ad p̄creandū maternū concurrat semen: q̄ patriū: ut Deucalionē & Pirrham cōiuges admonuisse dicitur Themis: lapides. hoc ē matris ossa post se iacerēt: ut Ouidius post diluuiū p̄secutus ē ingens: & maribus nudas p̄ndit pirrha puellas: Quid qd̄ plus sibi ex matre sumūt pignora q̄ ex patre. Nā ab eo p̄deūt sola læminaria: ab hac aut̄ non origine habēt modo sed fouentur. sed sanguine: carne: spiritu: neruisq̄ cōglobātur. sed educantur in laboribus & ærumnis interdū plurimis: ut Bernardus inquit: Amat eos igit̄ mater plurimū: ut uel in minimis cognosci bestiolis potest & angit̄ eorū causa uæhemētius: ut & illud ē Linis ut gallina suos pullos fouet anxia: miluus ne p̄mat acrius: & animo absentibus filiis nūq̄ cōq̄scit: quare comica sn̄ia scriptū est p̄stare: ut eueniunt hoībus q̄ cōiuges suspicantur: q̄ q̄ matres: cū cōiuges de illarū uoluptate sint zelotipæ: ne cū aliis gaudeāt sceminis: mātres uero de discrimīnibus merico losæ: ne filiis ulla inciderint aduersa. Nūc me pmūt de te infōnia mi fili: ut illud Virgilianū de Didone mihi accidat: Anna soror q̄ me infōnia terrēt: Nunc ne incideris in itinere in latrones: aut in urbe factiosa in animidicias aut inter disceptandū in rixas & a cōtumeltis: & cōuiciis ad uulnera conuenieris: dubito: uereor. timeo discurtor. Scio q̄ magno sis: animo: q̄ alta mēte: q̄q̄ per ætatē forte puoceris. Ne quem ledas: neu ledaris ab ullo: assidue agito. Ve matri omnium infelicissime quid esset prius optandum: aut qd̄ potius non oprando periculo: egrotationis atq̄ mortis. q̄ ut tibi quicq̄ sinistri. quod auertat summus iup̄ter. accideret. Viue sic igit̄ apud exteros mi fili. ut te memineris istic solum sine parcutibus sine agnatis & cognatis. sine pp̄inquis esse ullis. ut te manēxum iudices. ut tibi semper metuas: ut possis saluus ad me redire. Cura dūtaxat studia quoq̄ te cau. a istuc seuerus pa-

ter misit. Cura si potes sine piculo uitæ sin id nequis: uitæ in primis cõsule
litteras desere. Satis erit patrimonii. Satis maternæ dotis. Non audis quot
tidie dei seruos improbate ī multis multas litteras: Viue simpliciter ac reli
giose: deo te quottidie cõmenda. Vtere dei seruoꝝ familiaritate. A cõuen
tibus & scolarium cõtiu absis. ualitudinē semper cura. Bene uale. ex Mediola
no. vii. calendas Februarias. Sinoni ma Maternalia.

Cauē tuæ uitæ mi fili.

Fac per deum ne tuam ualitudinem negligas.

Esto de te fili curiosus.

Succurre anxietati meæ: quam de te capio.

Sum de tua ualitudine semper suspecta.

Nihil plus appeto q̄ semper de te quicq̄ audire.

Te mihi serua mi fili diligenter.

Euitato rixas contumelias & conuitia:

Si sanus ad me redis satis te litterarū haussisse ducam.

Sum assidue deite in ambiguo: ne quid tibi accidat.

Si me uiuam esse uis fac ut tibi omnia pro arbitrio sint meo.

Quod a superis die noctuq̄ opto. puiste sp̄ ut omnia tibi bene succedant.

In omni re tua deum aduoca tutorem atq̄ defensorem.

Inter omnes curas tuas diuinis incumbere monitis.

Audi me fili & cum ualitudine cito ad me regredere.

Tam te doctū nō expecto q̄ pater modo bene ualeas & otio huc reuertaris

Queris qd primū abs te ueli: n. ut a piculis caueas quid secundum ut uale
as quid teritum ut redeas.

Titulus. xxy.

Filialis Familiaris

Si scio p̄ optie nihil te mihi cõsuluisse. qd̄ n̄ sit oraculo Apollis
ueri⁹ duxi tñ mearū cō priū: ad ea. q̄ scripsisti n̄ nihil respōder. Accē
pi ois tuas admōitiōes eā ī sniam ī q̄ plate sūt Quid enī cōfer pos
sū de me p̄m n̄ itelliger lōge meli⁹. q̄ mihi p̄ ætatē liceat. Nō ab re iqt Ari
stoteles n̄ eē iuuenē moralis disciplinæ auditorē idoneū cū uiderit iuuetuti
rationē ad degēdā uitā aut nullā: aut puā eē. sed tua pceptio n̄ solū patissia
fit mihi uia: ut a uitiis abstineā. sed ad capescēdā uirtutē assidu⁹ stitū⁹ audia
ut iubes lrāꝝ doctores: nec curabo mius. ut age sila⁹ instituit. eē philosoph⁹
q̄ scire phiam. Asssequor enī cōiecturā sine moribus lrās pdesie parē. pluri
mū at uel sine lrās bonos mores. Si qd̄ iterdū erai tu familiaritatis⁹ a scri
be pessimis. Nā ut apd̄ hieronymū illd̄ apostoli repit̄ qd̄ ē a poeta usurpa
tū Greco. Deprauāt bonos mores colloqa mala uale ex Me. yi. klen. Febas
Filialis Familiarissima.

Non nescio q̄ te cruciet m̄ picuissia qd̄ istic absim ī urbeq̄ uerfer fa
ctiosa. uereris assidue. ne qd̄ q̄ nolis accidat. laborat̄ at̄ me mirū doles. sed

ne te maceria m̄. nullo sūi diserie. At neq; labor ē ull⁹: itcōmilitōes studio
rū ē: ubi nulla sit: nisi de uirtute disceptatio: sed nec ea cōcertationis instar.
Cōmentamur de rebus honestissimis q; doctus loquit: palma refert hoc
est gloriā apud eos q; nos audiunt: spero aut uos me q; primū rediturū: at ea
laude cōfirmatū: q; pater optet. Interea tu non uegliges: ad me sæpe de tuo
patrisq; statu deq; nostrorū ualitudine quicq; ad me scribere. Vale ex me dno
lano. y. calendas Februarias.

Filialis Grauis.

Vltā paucis es cōplexus pater optimē: nec pauciora mater est p̄ten
m tissimā p̄secuta quibus si nū obreperarē: ferre⁹ sim: & ut apud Vir
gilium illud est: aut duris de cautibus ortus: aut inter hircanas ty
gres enutrit⁹. Ad matris cōsilia (q; omnia in mea curāda ualitudine: sita sūt)
non multa respondi: ne magis corporis ualitudine q; in mentis sanitate q;
renda uidear attentus esse: in hanc nullo cōficiam dolore: post īgenit studia:
doctrināq; p̄cepta uis mea oīs ī ualitudine sinceritateq; mēbroz cōstituet.
Ad ea uero: q; cum multatissime sūt abs te scripta: qd respōdeā: alid: uisi q; ea sū
uolūtate ut nihil negligā: qd tu mihi suādū decreuisti: erraui q; nōq; fateor: pa
tetq; qd apd Terētiū legit p̄ peccato maxio paululū supplicii satis fuit sed
neq; nimia idulgētia: ut hieronymus īqt me tibi p̄ditū esse ducas: nec p̄pte
rea qd aliqñ pecceris: uirge filiū odisti: nā iis sū parētibus ort⁹ ut ab iis ne
queā ēc degener. Habui te genitorē: cui⁹ se iaria sint ī me cōiecta natura. ha
beo te p̄plorē: cuius assistue īstitutiōe n̄ possim usq; errare. Te ducē seqr.
Te uexillifex audiā tui herebo uestigis ut uoluptates. p̄mitā cupis āu eas
admissi ut deserā libidies iubes an ex mecū hāt. mirāt certe hic multi ut ī tā
tēris ānis ī a lasciuie īpudiciētia oīq; alien⁹ imūditia: sed nihil mihi eius
mōi mirabile sit. nā ut illd̄ crisp⁹ recte īqt. ubi itēderis. īgenitū ualeat nec q;
q; tā difficile factū ē (ut Terēti⁹ ait) qd uolū facile n̄ fiat. Decer̄ dicis (cū era
re sit hi⁹ ætatis) erubescer̄ uiros grauis. p̄citerq; peccati: qd Cato laudabat
Verū multo p̄clari⁹ duco nullā subeē cām erubescēdi. si n̄ peccat: nihil faci
li⁹ ait plato q; scdm uirtutē uiuere. teneo mēoria qd apd Plutarchū legi. Pe
ryādru dixer̄ se corinthiū. iuēi. q; scdm naturā uiuat: nitiū fieri difficilimū. Id
ego sū aliqñ ī multis uel meoz studioz familiarissimis expt⁹ q; cū ī plureo
solerēt boīs artib⁹ uacār̄ q̄tissē. Puellar̄ a morib⁹ iter mille discrimia diei
noctisq; iactabāt: nec tā erāt p̄ sedati dolores q; cōcurrēbāt cōrūo plures.
hoz cō bñ rursus itezq; rimabat uita ac more cōperiebā: plus ēē difficulta
tis ī uoluptate: q; curaz laborisq; fuerit unq; ī literis cōsecuti Ab his didici
uel ī maxis negotiis otiosissime uiuēt uel ī meis (q; diligio) curis liberie nini
rū (ut scipio dicef solebat) nūq; min⁹ uel sol⁹ sū. uel otios⁹. q; cū sol⁹ aut otio
sus. Alloquor eos a qb⁹ tu pater ceteriq; didicerūt omnes boī. Cum his de
uita mihi tenenda commentor. Hi mihi ante oculos & illos ponunt: quos
ut pestiferam euitem lucem qui claris maiorib⁹ degenerarunt Cicerone

ac Hortensio. & illos: qui clariores atavis uirtute facti sunt. quos imitor. In
ter hos p̄ceptores philosophos & p̄cientissimos tu quoq; multa disseris ele-
gantissime pater: quibus pro uita uirili studiosius parebo. Vale ex medio-
no. iiii. calendas Februarias

Sinonima Filialia.

Parebo tibi pater q̄tum in me erit.

Nihil ex iis negligam quæ iussisti mater.

Quod uos mihi parentes p̄cepistis: omne exequar nixu.

P̄cepta tua tam mihi sunt o pater iucunda: caraque: q̄ quod maxime.

Iubere uos modo parentes ero erga uos obsequiosissimus.

Ea parebo tibi pater mente: ut cognoscas q̄ te amem.

Quid poteris edicere mihi pater: quod non teneam.

Pluris tuam admonitionem facio pater: q̄ quicquid muneris in me quisq;
uel maximus princeps conferret.

Es mihi genitor alter in terris deus.

In mente semper habeo fidissima quæ mihi p̄cipis.

Tam unq̄ a tuis de me diuertam institutis: q̄ a deo diuerrere potest pietas.

Non philosophum te solum in hisce monitionibus uideor audire mi pa-
ter: sed numen quasi quoddam cælitus ad me missum.

Cumulatissime dixisti multa mi pater: ex media quidē ablata philosophia

Tantum me satissacere mihi posse rear: q̄tum p̄ceptis institutisq; de me
tui: o pater satis fecero:

Titulus. xxvi.

Seruilis familiaris.

Eum officium omne in obtēperando seruiendoq; situm esse debere
m satis iam dudū intellexi. Nec iccirco tuas imperatorias expectauit
litteras. ut nō fuerim ultro litteris occursum: si peruenire fas fuisset. At cū
tuum sit iubere: scireq; quid iubeas. ut demosthenes dixit: meum autē ar-
cana principis non inquirere. at cū iuberet: nusq; refragari: acui: expectauit
q; diem designanda: interq; tenendū: Nunc p̄cepisti: ad diē cōstitutā esse
mus in castris: diēq; cōstituisi: p̄dam es pollicitus: animā doq; ad arma (ut
ita dixerim) allexisti mētes nostras. Pro me duxi respondēdū me tā esse tu-
um: ut si uitā centies in rebus amiserim tuis. nihil me censeam meū amissi-
se. Nā si me seruū habes: si me ales si me tueris. istatuq; auges: quid est meū
illud quod abs te nō habēā: tibi non debeam: Satis est mihi p̄dæ: satis mu-
neris: satis gloriæ: si rem egero tibi nō ingratam: q; te semper nos omnes
tā gratū b̄nificiūq; p̄stitisti. Bene uale. ex mediolāo. iiii. calen. Februarias.

Seruilis familiarissima.

q Vob meā laudes fidē ac taciturnitatē mi here: tuā hūanitatē decer:
nō q̄rit meā fuitus: q̄ (ut Terentianū illud est) mihi apud te semp
fuit: & iusta & clemens. Accepi semper abs te plura q̄ sim meritis.

quod tuæ munificentia fuit officium: non officium mei donum. At quod præcipi-
as ac iubeas: ut sim tuis in rebus (quæ hic agunt) quæ cautissimus: atque unice
diligens. fiet: nihil ab me obmittet quod meum sit uirum. Tu modo uide ut
istinc oia huc concurrat ad rem efficiendam: ut pro filio non desinit libri nec
amicus. Prædilis adhibe curam: reditusque fructuum ad te referam. Vale. Ex
Mediolano pridie kalendas Februarias.

Seruiliis Grauis.

I Non oia mea uiuendi cupiditate præcipuum a superis mihi munus hoc
semp supplicauit: ut scire possesque sine fraude ac dolis hero sic obedi-
re. ut fidele me posses seruum illum appellare: cui gratulat uerbis chri-
stianis dominus: quod sup pauca fuerit fidelis: permittitque sup multa se illum
constitutum: nec eius unquam simile dicere: ad quem serue nequam inquit Saluator. Quo-
nia eum conseruorum misertum non esset: & quem iussit in tenebras uinctum conuici.
Quid. n. sunt in hoc homines orbe nisi quos suam norit teneatque mensuram: & ut
apud Horatium legit: sorte sua contentus quisque uiuat: nec Epithiabos: nec iugum
caballus optet: Terentius ipse fuisse legit Lucani Terentii seruus: a quo quæ &
fidelis foret: & ingenio non tardiore: preceptoribus litterariis comedat heri
diligentia liberalitateque magnam euasit in uirum: atque clarum. At Esopus pariter ser-
uus fuit. Quid de Ciceronis Scipionumque seruis: quod quidem oes liberaliter educa-
ti non uernarum non Atrium locis educati sunt: sed per filios. Hæc ego munifi-
centiam abs te consecutus sum here mi optime: ut iam æque ac libertus possim
agere. negociari: proprias habere. fortunas: nec iuris seueritati subiectus tibi
quæram: quæ laboribus nascitur meis: quod possim iussu efficere: quod non de-
beam. Sunt qui putant indignum: sibi adominis officia commemorari: ut Sosias inquit il-
le. Istec commemoratio quasi exprobratio est in memoriam erga me beneficii: ma-
lum certe hominum genus: cum sine hac ego memoria nolim uitius esse. Quid. n.
me minus ingratum iis: quod de me sunt optime meriti: ut Ambrosius admonet:
esse faciet: quasi si habeam in memoria semper illius in me beneficia. Tunc & meam
ante oculos conditionem habeo: nec me fugit. quod essem prius quem herus me tot
affecisset muneribus. Tolerem si quod durius uideret in uita. Domino maiores ago &
si possum) refero gratias: si quod contingit melius: id ipsum ab Homero didici
cum tu me ab ineuntibus annis: here mi optime ibui bonis artibus latine Græ-
ceque curasti: ut is optimus merear dici seruus: quod seruit officiose ac sponte. Non
ego igitur coactus ad ea puocor quod tu iubes sed ultro & cum aliquo adiciis stimu-
lum: æquo sponte curreti chalcas adiugis. Nihil est tam asper: durum & cum piculo:
quod mihi leuissimum esse non uideat: modo parte faciam. Hæc. n. ossa: hic nerui: hic
sanguis: hic spiritus: hæc demum oia: quibus uegetor. aior. uiuo sentio. sapioque
fortasse (aut non oino insipio) tua sunt oia tibi dedita: tibi dedicata: seruique
obligatione deuincta & obnoxia. Tuum est imperando munus. Ab me attinget
audire tantum: quod iusseris: at continuo quod in me fuerit: exequi: & ut illo utar Vir

gilia no: tuus ē mi dñe q̄ optas explorare labor: mihi iussa capescere fas est.
Tunc pascis. Tu me uiuū tueris. A te mea pēder salus tuæ uoluptatis tuæ
uitæ. Tuæ laudis par est mea. Si tu bene: ualeo qdē bñ. Vbi angeris & ma-
ceraris: & affligeris oīs tuus uel iustus uel mœror: uel gemit⁹ ad me attinet.
In q̄ tu fator sede uersaris: ea ē cōmunissima mihi: Quid suo cū dño. quid
hoī cū deo. Nā tu quoq; meus es in terris deus. Te istar adoro nūtinis. Neq;
te magis iratū metuo: q̄ Iouis fulmen: nec magis placatū laetor: q̄ cū oēs su-
peros fautores mihi ducō. Accepi autē cōditioē p̄ litteras abs te missam ea
frōte: q̄ Domitianus legit spectasse Thymelē derisorēq; latinū: apud Mar-
tialē: apud Iuppiter a Marone ferē subriuisse ueneri: quo uultu serenat tēpe-
states: q̄q; satis est ipar similitudo. Ad ea q̄ mādasti: sic me accingā: ut itelli-
gas: nihil me facere pluris: quā si pareo tuis de me institutis. Nūq; iuenies me
min⁹ uel pnū uel p̄mptū ī rē tuā: q̄ cū ago meā ppriā. Quod me at admo-
nes: a tuo caueā filio: ne qd deterat tibi de re tua: domi sū. Nō me faller: nec
alliciet in sniām suā: ubi tecū nō senserit. Frustra laborabit: uel pollicitando
uel terrēdo quod dicis. Nec. n. factus sū puer q̄ nucibus inducar: nec auis: q̄
terreat. Bene uale. Ex Mediolano. kalendis Februariis.

Sinonima seruitia.

Parebo tibi per libenter.

Vt iussisti faciam here.

Nihil ex iis præcepisti prætermittam.

Ero in obediendo & nunc & semper paratissimus.

Habes seruū in te me domine fidelissimum.

Quæ tua causa cōmittitur mihi: eam abs te geri censeo.

Tam tibi debeo here mi: ut assidue in soluendo uersatus tuis de me. meritis
nequeam satisfacere.

Nulla res iucundior mihi esse pōt: q̄ si tibi obsequor ut cupis.

Modo tibi seruiam lætus sum.

Nō mutē meā cū ullo primatē conditionē dū tibi rem gratā efficiā.

qd eē mihi ualeat ī uita iucūdi⁹: q̄ si mea cū industria gratificor dño tibi meo.
Fac quod malis de me periculum: inuenies seruū nullū unq; fuisse sui heri
obsetuantiorem: q̄ eo sum tuus.

Abhorreo ab oī seruoꝝ ignauiā: cū re tua studeo fidei ac uigilantiæ.

Nihil esse ducō magis meum q̄ si tibi obedio.

In hoc est mea oīs deposita uiuendū ratio: ut q̄ tuus sum abs te pendeam &
fide sim erga te diligentissima.

Titulus. xxvii.

Clientalis familiaris.

I uelim (ut in tuā clientelā traducus sum) meis in te officiis satisfacere:
nec ingenio satis nihil sit hoc ex illi: nec oratione hac ieiuna nec
uiribus huius corpusculi māchis. Nā (ut Cicero perpulchre docet) seruoꝝ

loco successerūt apud p̄ricos cliētes in patronos: nec iniur̄sa. Quod. n. est offic̄iū dominor̄ in seruos: idē & multo qdē maius patronor̄ in cliētes extat. Debēt cliētibus. Patroni tutelā. defensionē: auctoritatē. gratiā (ut Plato cōstituit) quod prius apud lacædemon os instituerat Licurgus. debēt deniq; cibū si clientes nō habeāt. Quā obrem iure optimo Iuuenalis sue tempestatis patronos improbat dicens. Vestibulis abeunt ueteres fessiq; clientes: uoraq; deponūt: q̄q; longissima cenæ. Quare cū tuus iam dudū sim cliens: te nūc patronū oro primū: ut mihi crebro iubeas: nō secus: ac seruo: mox ut rem meā de qua sæpius ad te scripsi tuearis: adiuues. dirigas. nihil omittas quod ad defensionē attineat causæ: Quod & scio te penitus: uel me reticente curaturū magnitudinī tamen tuor̄ occurri negocior̄: ne quādo minorā maioribus cedāt. Scis: q̄ me coquat res ipsa. q̄q; me curiosū oporteat eē Aene Valc. Ex Mediolano. iiii. Nonas Februarii.

Clientalis familiarissima.

Go tuus sū cliens: tu patronus es meus. Nihil meū est qd ad te nō p̄tineat. Agit ut n̄ nescis istic mea cā de iis p̄diis: q̄ iure posco hereditario. Exerce p̄ ingenii tui doctrinæq; p̄stātia quod uoluere iuriscōsulci patronatus ius esse. Ut. n. creatus abs te censeo qm̄ me in clientelā apm̄i sst̄i: sic mihi nō cōsiliū debes solū: sed fauorē ac auxiliū. Fac ut oca itelligāt q̄ eū te mihi p̄stiristi: quē solitus es hactenus reliquis p̄stare cliētibus: Nulli enī cedo bēniuolētia in te singulari: ac incōcussa fide. Sunt alii fortasse tibi cliētes ditiores meliores corpore: nobiliores genere. at nullus amātior. Ex Mediolano tercio nonas Februarias.

Clientalis Grauis.

Vm cliētes haberet Siculus Cicero: dicebat se n̄ minore. Si canos se q̄ fauore debere q̄ romāos: cū cliētelæ iter priā potissimaq; fortunæ bona solerēt nūcerari. Alchbiades ar̄ ille tātus uir: & ipator: n̄ existiauit cōtra legē fieri: si eū ip̄io cliētes Focaces rueret. At Mylciades ī Lemnū: lesbūq; idē factitasse phibet. Quis. n. uir bon⁹ n̄ amet cliētes: quos uideri ī se paratos n̄ minus q̄ filios. Quid si filii nōnūq; deserūt ea tēpestate p̄res: q̄ deberēt ī eos eē uictiores & caritatis pleniores. at cliētes iuētī sūt nūq; patronos dereliquisse: Quare iā tritō dicūt: illd̄ Aschlepiadeū: filiū da mihi bonū: seruūq; fidelē: cliētē semp̄ ego reddā optimū. Itaq; cū Romē iuētī fuerit huius mali sediciofi factiofi: a cliētibus e adiuua resp̄u. Societati sūma debēt fides: multo cliētelæ maior. Nā ad ips̄ interdū fortis p̄petui sunt cliētes. Socios nō nūq; eos iūgim⁹: q̄ hostes aliqui fuerint. ut & apud Græcos: & apud latinos legimus plurimos. At cliētes nūq; alciuim⁹ nobis: nisi quor̄ & cognita fuisset ergo nos bēniuolētia. fides ac deuotio: & quos itellexerim us nostrū assidue studiosos. Itaq; cū mea iam dudū familia sit omnis in cliētelam traducta tuæ domus: ut a uestra & salute & fortuna. pendeat & salus & fortuna nostra quod primum est: cupimus ut exerceas in nobis ius patronatus

tubeasq; uel maxia cuncta qbus nostras intelligas ptes exerceri posse. ut in
telligas: q̄ & tui sumus. & cupiamus in rebus tuis operā nostrā exhibere. De
inde uero cū mea istic agat nō mediocris causa: sed qua nō parū angor atq;
affligor cupio ut patronus es ita me sic adiuues. & tueatis nō me latet q̄ ua-
leas apud principē istū. & auctoritate & gratia qualisq; soleas in amicorum
esse causis. Prætereo quod debes clientē patronus adiuuare. Fac supra q̄ de-
bes. quod potes. nec primittas me fraudari cuiusq; nequicia. Malus est: cum
quo agit mea cā. sed longe peior est prætor urbanus. qui pecunia corrupto
nō aduocati minus officio fungitur q̄ arbitri. Rem habes. eā adiuua. Vale
Ex Mediolano pridie Nonas Februarias.

Sinonima Clientalia.

Adiuua me clientem patrone tuum.

Debes mihi patrocinium. qui tuus sum cliens.

Omnis clientela in tui est patroni manu:

Quis meā suscipiat causam: nisi tu patronus:

Abs te pendet mei clientis spes omnis.

Patronatus officium abs te postulo.

Faciens rem patrono digoissimā. si me clientē nō deserēs:

Quid potest ab ullo certius & officiosius sperari: q̄ ab eo qui patronus est
ut tu meus officium clientelæ debitum.

Ois mea spes in te sita manet. q̄ clienti mihi patrocinium debes:

Nequeo mihi hac in cā desperare: cum sis mihi patronus.

Tu solua metum hac in re totum adimis. cuius sum cliens.

Quid potest a tanto patrono quantus es contingere mihi nō optato.

Facies tu certo scio in me quod patronum decet in clientem.

Hoc abste postulo: ne te patronū esse meum sis oblitus.

Quæso ut solita in cæteros: sis etiam in me clientem diligētia.

Cū exercueris curā in hac re tuam oēm: eris in cliētem officio functus.

Cōmendo me clientē fidelissimū tibi patrono diligētissimo.

Titulus. xxviii.

Disciplinialis Familiaris.

i Amdudū pceptor mi doctissime cupiebā te corā aaffri: & ut illud
est Maronis Veras audire & reddere uoces. At postea q̄ id nōdū per
locoz interualla potui conseq; p litteras psequar: nec longiore tps
inter capedinē: in hāc sitim extinguentā admittā. Sunt q̄ dicant: nō esse la-
tine dictū perpetuatē cum Cicero utatur hoc in officii uocabulo neq; pro-
bent a causidicis nullitatem dici processus: cum tamen nullā esse rem. iuris-
cōsulti uetustissimi dixerint. Quid hic sentias expecto. Genitorem. geni-
tricem: natū gnātq; tñō dicendū affirmāt alii: sed patrem matrē: filium: ac
filiam. Alii uero nō esse mīnimoq; titulos ut dicant egregii: aut singulares.

Alii uæhementius improbât: si q̄s famofus aut gloriofus appellet. Quæ aut coniunctione: nõ nisi breuitate punctoꝝ scribi poffe latine afferunt atq; relatione exprefse. Idẽdem q̄ & quod differenter a relationibus: & cū coniunctionem a præpofitione & pleraq; talia. Ego tuæ imitationis cupidiffimus: a cuius fcola (tanq̄ a platonica pendeo) tuã in his fingulis fñiam expecto. Malo enim erare tecum: ut Aetici dicebãt cum Platone q̄ cum reliquis bene sentire. Vale Ex Mediolano Nonis Februariis.

Disciplinãlis familiariffima.

9 Væro abs te præceptor humaniffime: ut Gazophilatium ex prias quo differata Thelauro: an idẽ sit. Quis proprie Architríclinus cẽ featur: quis Choraules. Habemus. n. quofdã hodiernos inter prætes rerum & linguarũ pariter ignaros. Quod ei fit urbi nomen: in qua corpus & reliquæ Diui francifci feruant. A qbus fuerint Mediolanũ. & Bergomũ: urbes cõditæ. Quæ fit differentia: inter intra & in. Quæ fint proprie uoces latinæ dictæ rhanarũ: equoꝝ. afinoꝝ bouũ cæterorũq; hmõĩ. Hæc fi declaraueris afficiẽs me uoluptate incredibili. Tu iube ac me ama. Ex Mediolano. viii. Idus Februarii.

Disciplinãlis Grauis:

u T illo utar Iuuenalis qui præceptorẽ loco uoluere parentis eſſe: ut ri fuerũt nõ pietate minus gratitudineq; fingulari: q̄ innata quadã de litteris bene ſentendi cupiditate. ac aſſidue quæ didiciffent: memoria repetendi. Vt. n. a patribus ſumus: ſic a præceptoribus bene ſumus. Ab iis uiuimus: ab his autẽ bene uiuimus. Quid ſi bñ ſimul & beate. Quid enim (ut Aurelio placet) aliud eſt bene: ac beate uiuere: q̄ illa & diſcere: & tenere: qbus æternitas gloriæ cõparatur. At a qbus aliis has emunt mercimonia uiri: q̄ a præceptoribus. Ab his diſcimus nõ loqui ſolum: quo a mutis differimus animãtibus ac brutis: ſed eloqui: quo nos Cicero cæteris hominibus nos docet antecellere. A prifciano grãmaticem. Beda. Phoca Capro Marcello. Varroneq; ab Hermagora. Hermogene: Eſchine lyſia. Demofte ne. Ariſtotele. Iſocrate. Cicerone. Cathoneq; rhetoricen accipimus: ab Orpheo Muſæo. Heſiodo. Homero Pindaro. Ariſtophane. Euripide. Sophocle. Marone. Ouidio. Horatioq; poeticam: ab Herodoto. Thucidide. Polybio. Plutarcho. Liuio Saluſtioq; historicã a Seneca. Quintilianoq; declarandi modũ: & ab aliis ſingulis ſingula noſtris moribus uitæq; neceſſaria cũ qbus ne dũcogitemus oĩa modeſtiſſime dicamufq; poliſſime ac plurimũ eliminate: ueq; etiã faciamus cõſulto. æque. ſancte. pie religioſe qbus uirtutũ gradibus hinc nobis ab inferioribus ad ſupiora paramus aſcenſum: & cũ in terra corpora uiuant: in cælo mētes paſcant. Nũc igit̃: cũ te abſentem aĩo ſpeculor: atq; nũ ſecus: ac præſentẽ in teor: nõ aliũ uidere uidcor: q̄ eũ aquo ex nihilo factus ſim aliq; Tu me nõ minus bonos docuiſti moꝝ: q̄

bonas artes. nec minus. (ut admonuit Lactantius Curasti: ut sciperem: q̄ ut
scire: Ad te redeo: cū q̄q̄ ambigo: a quo utpote peritissimo quærā & uerbo
rum rationes & rez. Quædam de uerbis dubitamus: melius nec ac latini
quarto calendas: an quartū calendas dictum sit. Quid proprie sit eiulatus:
quid gemitus: quid singultus qd plāctus. Quæ inter recreare. consolari. le
uare. ac reficere sit differentia. Quædam de rebus ipsis. Nū epicuri sententia
sit nullo pacto de uoluptate tolerabilis: cū & a Cicerone ratopere dānetur:
& ab iis omnibus qui Ciceronem secuti sūt. Quædam de nominibus. Nū
recte scriptum sit in officiis Aristotilem & Hocratē: quoz uterq̄ suo studio
delectatus cōtempfit alter. Quædam de historia. Nū Dido potuerit Eneam
amare. Sin id minus: qd hoc exponat figmenti. Quædam de poetica: fuerit
ne qui ante Homēz & Hesiodū scripserit cum Philon id iudeus negare ui
deatur. Hæc discipulus a doctore postulo Tu responde: ac Vale. Ex Medio
lano. vii. Idus Februarii.

Sinonima disciplina.

Doce me mi præceptor.

Ne sis in me docendo difficilis:

Adhibe in me instruendo diligentiam.

Facit non graue sit: discipulum admonere.

Præceptis elegantia: tuæ discipulum imbue.

Nulla me maiore affeceris uoluptate: q̄ si sis in me. docendo assiduus.

Ero incredibili abs te munere donatus si me doces.

Quid potes in me conferre præstantius: q̄ eruditionem.

Tu plane me beabis: cum docueris egregii quippiam.

Quotiens in me defatigabere: totiens tibi plus debeo: q̄ si me omni thesau
ro feceris q̄ ditissimum.

Est ne quicq̄ abs te mihi dono dandum: quo te munificentiore exhibeas
q̄ si præceptis me bonarum artium institueris.

Adhibe in præceptis erga me curā: si uis me tibi pperuo deuinctissimū cē.

Cum te rogo. plurima: ne sis in me docendo durus.

Ego te quando me doces assidue: numinis instar colo.

Te supplico per immortalem deū: respondeas ad hæc quæ sæpe quero.

Facit doctrina tua ut nō sim negliges ī quendo semp quicq̄ ambigul.

Titulus. xxix.

Doctrinalis familiaris.

q̄
Vod me ames: equum est. Amaris enim ab me supra modum. Sed
ne prolixitate uerborum tempus terram: cum sententiarum potius
opificem: q̄ uerborum sapientem esse decere. doceat Augustinus ad
ea summam respondebo: quæ postulasti. Perpetuitate utuntur: uel obser
uatores latinæ linguæ in iis: quæ ad philosophiā attinent: si quidē cōmodo

re uocabulo ea sententia nequit exprimi. Vt enim ab æterno format æternitas: sic a perpetuo perpetuitas. At cū licet oratorem amplius loqui: utendum est consuetis immortalitate æternitate. Sempiternitas & perpetuitas philosophica sunt: necnon & hinc procedentia uerba perpeturare sempiternare. At si apud poetas reperiantur: quibus carminis: est difficultas: tolleratur: ut & apud eos genitor: & natus: & apud comicos gnatus. Refert enim & inter ipsos poetas: heroice ne quisq; scripserit: an elegiace: an satyricæ: an bucolicæ: cum hæc carminum diuersitates uaria soleant admittere uocabula Satyrus caballum dicit: non heroicus: at sonipedē. Vt apud Maronem. Stat sonipes & fræna ferox spumantia mandit: at carnipedem quem satyrus monychus: ut luucalis: aut q̄tas iaculetur monychus hornos. Nullitatis dictio bona est. Egregium uocat Tullius cæsarem nec potest præstantior quisquā dici: q̄ egregius: modo titulus adiciatur artis: ut egregius uocetur philosophus. aut orator: aut princeps: Singularis eandem habet rationem: dū ne uulgi more addatur superlatio: quæ stare non potest cum plusq̄ singularem dicere ualeamus nullum: cum ex pluribus singulatim uisus delectus hic inuenitur: ut Tullius uix singulis ætatibus singulos inquit tollerabiles oratores extitisse. Breuiationes autem ac punctuationes nouiores inuenere: non prisca. Omnia possunt latinissime plana scribi. nec errabitur modo quæ relatio diphtongetur coniunctio uero minime. Cum autem a cum nihilo differt nisi quadam nouorum quorūdam superstitione: qui (ut Tullius in græcos ait) ne parum multa scisse uiderentur ea interdum conquæsierunt quæ nihil ad artem attinebāt. uel inanis arrogantia causa uel spe lucri: uel ut ars difficilior cognitu uideretur. Hæc habes. Ego tuus sum audenter eiusmodi pete. Ex Mediolano. vi. Idus Februarii.

Doctrinalis familiarissima.

g Azophilatum mi fili (uō secus. n. ac filium te diligo) agaza uocabulo Persico quod censum significat: & p̄gylago unde phylace: hoc est ferno & custodio cōpositū: custodiā declarat hodie ecclesiastici quod dē census. At apud ueteres gaza p̄ oī capit censu: ut apud Maronē Arma uirum tabulæ: & troia gaza per undas. Architrictinus ab archon: id est dñs & trictios hoc est aula: dominus dicit aulæ: quæ nos perfectū uocamus hospitio. Choraules aut̄ chori dicit ductor. De diui francisci urbe: axem rñdeo: cuias. & proprius fuit Mediolanū & Bergomū Suidas docet a Gallis ædificata. Intra ueteres dicebant ultra uis. citra: cis. Tra uero ad Euphontiam est additum ut Gellius docet. Rhanae cohxant: equi hinniunt: Asini rudiunt Boues mugiunt. Ex Mediolano. v. Idus Februarii.

Doctrinalis Grauis.

m Ultra breui complexus es mi fili: quando me patrem appellas: nec immerito quibus & ingenti tui fecunditate expressisti: & studiorū

assiduitatem & tuā in me pietatē. Lætatus sum mirifice qui tantū peperim
fructum tam suauē tam nectare. Quod ad rem attinet quartū calendā si
ne præpositione nō inuenit latine dictū: ut Cicero ad Tertium calendā hoc
studebā & de eo intelligit: quod futurū & paratū describit tempus. At quar-
to calendā de præsentī iam tpe scribitur: ut idē Tullius: hæc scripsi Idibus
mane. Eiulatus est sica muliebri uoce tractū: uel a molli uiro cū in funere sit
clamorosa lamentatio: ut in bestiis plerisq; pariter a uoce originem capit uer-
bum: ut ululatus in lupis larratus in canibus cuculatus in cuculis. Gemitus
est qui uel uiros decet quodā admixtus in funeribus moderamine. singultus
mutatione litterarū ab ingulsiendo eiulatu dictus est: ubi præ pudore non
emittitur clamor. Planctus muliebris ille clamor est cum lachrymis in moe-
rore. Nam moeror est egritudo flebilis de eius morte: qui nobis carus fue-
rit: ut Ciceroni placet. Leuare est dolore suadendo leuiorē efficere. At recrea-
re: ac reficere non solū est facere leuiorem sed persuadendo in primā redu-
cere mentem. Consolari autem est: spe proposita maioris uoluptatis ægri-
tudinem de mente delere: ut apud Virgiliū Venus se dicit solari se solitā
casus troianos spe promissorum iouis. Epicurus (mea quidem sententia)
uir fuit doctissimus: & haud qualem improbant multi cum Cicrone. Po-
suir summum bonum in uoluptate. Quid aliud est beatitudo: q̄ indebilis
uoluptas. Quid apud nos paradysus: q̄ uoluptatis locus: si Cyrechaici con-
stituerunt sumamū hoc bonum in indolentia: nōne melius Epicurus in uo-
luptate: cum uirtus in operatione perfecta (reste Aristotele) sit cum delecta-
tione. Quid uera Christiana fides nobis pollicetur in quiete: Gaudete &
exultate: quoniam merces uestra copiosa est in celis. Vir qui post obitum
nihil censeret permansurum non triuisset in scribendo tempus: ut ille: qui
quadrigenta septuagintaquattuor librorum ædidit uolumina futuræ glo-
riæ immortalitatēq; studiosissimus. De Aristotele intelligitur & Xenocrate:
quorum uterq; suo studio delectatus est. Dido statuit Carthaginem annos
circiter triginta prius q̄ fuerit urbs Romana condita ab æneæ successorib;
annos quadringentos aut paulominus: post interitū æneæ. Figmentū illd
omne apud Virgiliū p̄ æneā Romā significat pro Didone Carthaginē q̄
nouitate ac similitudine delectata. qd̄ profugi Troes cōdiderint urbē ut &
Dido profuga: primū & dona misit: & cū Romanis maximā cōtraxit beni-
uolentiam. Mox qa Romani amplificare cupiebāt imperiū: a pœnis reces-
serūt: quare Carthaginenses sibi mortē ascuerūt: tripliciq; uulnere sunt cō-
fossi. hoc est triplici bello punico eneruati. Ante Homē & Hesiodum scri-
psit Orpheus qui audierat Linum Thebanum: qui quidem Linus Cadmū
Agenoris habuerat præceptorem. At multo antea perhibentur scripsisse
poetica: & apud Egyptios uulcanus & pleriq; profeta: & belli Troiani tem-
poribus sibylla. Nunc ad ea respondi singula: quæ petieras. Cæterum est

ut perseveres: nec te unquam querere pudeat: quæ nescis: cum multo nescire sit turpius. Ex Mediolano. y. Idus Februarii.

Sinonima doctrinalia.

Ita fac mi fili semper roga.

Ut multa discas: quærenda sunt plurima.

Nihil est tibi temporis terendum: ut discas assidue.

si percunctaris præceptorem semper: nunquam te poenitebit.

Fies summopere doctus: si semper quæris.

Efficere peritissimus si studebis: & quæ non intelligis: postulabis.

Si nescis scedum est: si quæris pulchrum.

Quid magis discipulum decet: quam aliquid assidue quærere:

Nihil magis est discipulo proprium: quam ut quærat a doctore aliquid assidue.

Si fabri simus fabricando: multo magis docti rogando ac exercendo.

Magnus eris in litteris si semper aliquid audis.

Non ut te scire putes (fies doctior) sed ut assidue aliquid discas.

Ne te pudeat scire uelle. quæ nescis.

Illos non audias quos pudet magistros audire: cum maioris natu sunt.

Ab illis qui uel senes audiebant bonarum artium præceptores: exemplum tibi uendica.

Nihil in homine ignorantia turpius est: sed turpissimum pertinacia.

Debes semper uidere multa: & quæ non tenes sciscitari.

Haud difficilis in quærendo sis: ubi doctorem facilem habes.

Titulus. xxx.

Munificalis Familiaris.

m Vnificentia illam esse uirtutem Aristoteles docet: quæ maiores ac plures sibi uendicat amicitias. Conciliantur enim munificis popu-
lorum animi: sicutque in eos omnia hominum genera deditissima. Id ego consideras sæpe in eos me præsertim esse debere me munificum duco qui uiri sunt & docti & boni: qui merentur unquam munificentiam. Ex eorum enim memoria: nuquam excidunt munera: & a nobis factum est opus quod semper laudaturi sunt: quam recti quippiam sentiunt: Scio quantus sis: quamque doctus quamque multo merearis plura: quam tibi dono de. Cuperem posse tanta ministrare tibi: quanta me cogeret in credibilis tua uirtus. Sed ubi uoluntati non satis fieri: facultatem admittes & æqua mente feres: paruam hanc esse largitionem meam: quam fortunæ debilitas tenuiorem fecit. Vale Ex Mediolano. iiii. Idus Februarii.

Munificalis Familiarissima.

e O contentus sic munusculo: quod ad te dedi: nec eius paruitatem extiguitati uoluntatis: at facultatis ascribe: Sum enim ea in te henuo-

lentia ut nihil ad te dare tm̄ me posse uideā: cui nō sint assidue defutura. q̄ plurima. Mereri autem maxima te quæq; nō nescio. in quo tam diuina potius q̄ humana sit uirtus. Accipe q̄ familiarissime quod in me fuit: & cuius rem minimā animi magnitudo maximā faciat: Nō quæ data sint animad uerte: sed qui dederit. Bene uale. Ex Mediolano. iiii. Idus Februarii.

Munificalis Grauls.

Hophrastus largitionē inquit. fundū nō habere. Qui dat enim (ur Aristoteles docet) si liberalis & haberi uult: & esse: sciat liberalitatē a dando dictā esse. Nā philotimia uocat apud Græcos quæ quæ amicos honoret: uel amet honorare. Quod si Platone teste honoram⁹ ali- quē in uirtutis testimoniū manifeste ostendat huiusmodi honores munerib⁹ ab his esse implēdos: a quibus in primis solent: ut ab habentibus facultates: expectari. Principes enim: ut ditiores sunt reliquis: sic & fortunas habent: quæ donēt p̄p̄siores. Quare ne sua largitio fundū habeat recte admonet Theophrastus ut nihil in principe turpius: q̄ aurū uel cumulare uel cupere: ita p̄clarissimū in his est: ut multa donēt. Arati. Sitionii laudatū est illud in suos cines munificentiae genus & Cæsaris in arario per populum partiendo: & Ciry: qui liberalissimus fuit in largiendo magnificentia: qd de nobis dicturos eē multos opinemur: si cū admodū pauca paruq; possim⁹ ut multa donemus & magna. Nolim ab aliis rapere: ut aliis donem: ut illud improbat Tullius. Sed malim debere semper plurima: ut habēā und e multo elargiar plura. Quam me delectat r̄sp̄osum illud Curti. Nolle romanos aux habentibus imperare uelle. Quā eō fabricii lætor: cū a Samnitib⁹ aux uoluit dicens indigne sibi uisum fieri: si ab illis ea caperet: quibus eis usus esset cū ipse nesciret uti. Quia sumus uirtute simillimi sup̄is alia magis: q̄ liberalitate: Quid autē in principe scedius: q̄ si thesaurum augeat instar Croesi Lydie regis. aut Madæ: aut Phime: q̄i thesaurū magnitudo plurimū obfuit. Ego dono & libenter & sæpe & illis in primis: qui mererentur cum uirtute meq; ad donandū inuitat. Accipe quod minimū ad te dedi nec rei tenuitatē potius: q̄ uoluntatem specta. Si enim ad ea: quæ te decent: & quæ tuæ debentur laudī: hæc conferas: nihil acceperis: munus corruat. Si meā incetiris facultatē: supplebit uoluntas: quod defuit largitati. Ad hæc autē neq; me a negligas: te horror aliqñ ad me scribas nō nihil: ut intelligas: q̄to ab me plura sis habiturus: q̄ ab illis q̄ me multo sunt ditiores: maioresq; principes. Cognosces Platoniciū illud. non in ip̄erio: sed in mētē consistere principatū. Audio & tibi filios esse. Filiae si nubent eis institui dotē. Filios quot ad me dederis curabo ap̄d me q̄ liberalissime: nō aeducari solū: sed erudiri ut meā erga te: tuosq; omnis cognoscas beniuolentiā. Si qd est autē: aut nūc: aut deinceps quod aliud ab me postules. fac ut sciam. Nihil es a me frustra petit⁹ Vale. Ex Mediolano pridie Idus Februarii.

Sinonima Munificalia.

Accipe munusculum ea mente: qua dedi.
Paruitatem muneris magnitudo nostræ compenset uoluntatis.
Indulge dono: si meam non exprimit mentem.
Pro mea facultate donum capis: non pro animi magnitudine.
Si tanta res esset mea: quæ est animus: maiora longe caperes.
Habes a me signum animi non ingrati:
Non quæ te deceant: dedi sed quæ possim.
Scio quæ sis meritis: at tu non nescis quæ sit facultas mea.
Si tuam incertis uirtutem: fac ut & quid ego possim non prætereas.
Debeo tibi maxima: sed cogit impotens tenuitas reddere parua.
Nihil est: quod plus cupiam: quod ut habeas ab me quæ meritis es.
Tanta est tua uirtus: ut uel cum sanguis meus ac spiritus dono tibi datus sit
debere ahuc me tibi sciam alia.
Nullum seruarem in largiendo tibi modum: si possem rem a te suppeditare:
Fieres a me quæ ditissimus: ubi fortuna uoluntati meæ (quæ uellem) ministraret
Fer æqua mente: si non nisi: quod uellem munus ad te: sed quod potui.

Titulus. xxxi.

Iuridicialis familiaris.

c Vm illud sit iudicis proprium: quod apud Demosthenem legitur ut nec
amore. nec odio. aut allicidatur: aut puocetur: non tam ego hac in cau-
sa mutuae fauebo tuæ in me beniuolentiæ: quæ meam seruabo fidem Hoc enim
a me poscit iuridicio mea: ut non alios corrigam. alios sperem: alios perdam: alios
seruem. Vocauit in ius te me coram. ad ea quæ petitur erat: responsus Curie: ad diem
constitutam non accessisti: ut tuam dānem contumaciam istat. Aut negem ei ius ex-
qui opus est aut te dānem. Vtrūque difficile: sed deterius illud. quod obrem. aut huc
accedas est necesse: restituim enim adhuc tibi ueniendi responsi locum aut
post designatam diem non eris idānat. Dies autem a nobis tibi sit deinceps ad .xiii.
designata calcas decembris. Cupio te adiuuare in iis omnibus: quæ mea sunt ære: do-
mo. subsidiis: amicis clientis: at in iis: quæ mea non sunt: sed legis: haud quæquam. Aliud
est enim priuatum amicum eam aliquid publicam gerere personam. Marcellum spiritus hæs perorare non
nisi cum ius decreuit: Ergo fac ut uentias ne legem iratam expias Bene uale. ex Me-
diolano. Idibus Februariis.

Iuridicialis familiarissima.

a Ccedentem istuc parmenonem: quod te nostro in ius nomine uocat audies & dein-
ceps nostris odedies id illate mandatis. Nam audiuit nos aduersari tuus:
ut nuncius iste tibi significauit. Ad te igitur petitionem hominis dedimus: ut responsus
accedat. Non erit id nobis inuicendum: ut negligas: quod iubeamus. At si negligas fe-
res contemptis poenam. Multabimur enim. te in decimum argenti pondus: nec admitemus
eam. cum in contumacia omnia iura clamant. uale ex mediolano. xviij. cal. Martias.

Iuridicialis Grauis.

Yurgus lacedomontis leges tulit: Vt si quis in ius uocatur (in-
stante aduersario non Venisset: æquæ damnaretur: ac confes-
sus quæ præterentur. quem ipso iure Cecrops dixerat esse damnatum. At
solum mitius apud Athenienses agens: atq; iterum inquit uel contumace
ipsum: reuocandum esset: ut si causam more dixisset idoneam: admittere-
tur. Sin id minus & damnaretur aduersario debitor: & multaretur negli-
tia. Labeo uero uir doctissimus hoc addidit ut ut rediretur moræ causa: ne
forse mendaces fieri plures cogerentur ad damnationis seueritatē. Sed cū
tertium in huius uocaretur nō ueniens decerneretur ea confessus quæ inter
minatus arbiter esset. At Sæuola doctissimus ille maluit procius in absol-
uendum agere: q̄ difficulter in damnandum. Itaq; detreuit ius suum urbis
esse: quod singulæ sibi dicerent Quod si iuberet urbs ulla damnandum
esse: qui aut primum aut quartum non uenisset id obseruaretur. Nunc autē
in hac urbe scis esse principis edictum: ut qui primum uocatus: ē cōtinuo
non accedens damnetur ob id ad quod uocatur. Fabius quid abs te petat:
istis accipies litteris. Est homo permolestus (nec id inficior) sed cui nō sūt
iusticiæ partes denegande: quam nec ipsi malo dæmoni deus denegaret.
Nam & alexander ille: rex tantus: cum quærebatur de alio quisq; unam. oc-
cludebant aurem. quam se dicebat alteri seruare partim. ut utraq; audita re-
ctus iudicaret. Amo te plurimum: sed ita quidem: ut agis ille respondit ad
ea: quæ dixerat pater: qui iudex est personam exhibet in terris dei. Nullū ī
lege amicum hosti præfero: æqua procedo lance. Astræa illa me uirgo ui-
detq; neq; Tyranus suos seruauit. Huc igitur accede q̄ primum in ius uoca-
tus: ad ea responde quæ petantur. honestaq; sit causa tua: uel turpis confide-
ra prius q̄ in eius disceptationem descenda. Meli⁹ est enim (pro Ciceronis
sententia) non incipere q̄ ab inceptis turpiter desistere. Possunt facillime ī
arbitros compromitticausæ: Transigiturq; non difficulter inter omne: cū
euentus litium. Quintilianus dubios. esse doceat. Ni pactus id fueris: qd̄
honestata tibi sit tibi sit causa: nec tamen legum tenes ac ordinem iudiciorū
causidicum tibi quære nō Mathonis similem: qui te inuoluat perplexum
q̄ in foro diseruciet: nec eorum aliquem: de quorum inquit Seneca genera.
Hic clamor rabiosa fori iurgia uendens improbus iras & uerba locat: lege
tibi uirum bonum: qui possit (ubi opus sit) & arbiter interesse. Ordo autē
causarum idem est: qui & rethorum complectitur orationes. Nam ut exor-
diuntur hi: sic illi factum proponunt esse dicendum. ut & iudices attentos:
& beniuolos faciant. Vt narranti: narrante etiam illi casus propositione ma-
teriam litis explicantes. ut hi diuidunt: illi partiuntur quæ sint probanda.
negata positioibus: uel q̄ affirmata sint ī suā cōmoditatē traducēda. ut hi cō-
firmatioibus totuplicib⁹ utūtur: quotuples sūt p̄titiōes illi articulos ad pbāda
referūt: argumētatioibus nitūtur ratiōib⁹ legib⁹ q̄ te trāsīgūt: Hoc differun

quod propositione:ratione:rationis confirmatione:ex ornatōe:comple-
xioneq; sequitur rhetores probationes inficiationesq; suas:at iurisconsulti
non nisi iuris inductionibus. Illis sum; probabiles:ac ueri simile argumen-
tationes:his autem demonstratiuæ ac necessariæ. His tibi & ordinibus &
modis est in foro disceptandum:quos docuerat in republica Plato sed mul-
to magis hodierna docuit consuetudo. Ne igitur ab his distrahas nec inuer-
surum hunc ordinem pro te iudica:ne aut famam damnem meã:aut mihi
sim criminis conscius:qui alias habeam pro amicis.alias pro reliquis leges
Non habeo personarum exceptioe. Beue uale.ex Mediolano .xvi. calen-
das Martias.

Sinonima iuridicialis.

Ne sit in iudicio contumax.

Haud amori meo in causis confides:quarum sum arbiter.

Nihilo tibi plus deessem q̄ filio:excepio foro.

Fac ut quando publicus iudex sum:de iustitia nihil diminuas.

In iudicando neq; te noscam:nec alium queq̄.

Non erit fides mea pro te uel alio in foro uiolata:

Omnia mea tibi debeo:præter legum maiestatem.

Commendate mihi sunt iuris partes:quas a me nemo petat:ut restituere
cummendanti possem deo.

Quid ē in amico insolētius:q̄ de iuris uia ratiōeque uelle qcq̄ amico detraherē

Que mea sūt ab me posse cōia tibi:iuris leges intactas depositori suo prin.

Cura ut non sis contumax.ne in te clament leges omnes.

Fac ut obediās præceptis legum ne plectare si te difficile præstitis.

Aut causam in foro non habeas:aut iurisdictionis cōtēpera institutis.

Amicus sum tuus.sed priuatus.

Iudex ego te non illi propono.

Habeo te fratris loco:modo tu meam in iudicando dignitatem nō lædas.

Ne tibi de me quicq̄ indicante pollicearis:

Titulus .xxxii.

Regratiatoria familiaris.

Vi referre nequit gratias (inquit Cicero) habere certe potest. Itaq;
q cum maximo nos affeceris munere:cumq; referendi:non se nobis
facultas offeras:habendi certe bono sumus animo agendiq; lingua nō pro-
plexa. Verq; cui deessent hac in causa uerba:Et certe soli qui mutus sit:aut pe-
nitus elinguis:nihil potuimus nos quidem optare quod abs te uel non ora-
to:non requisito:non simus assecuti. Tu nos hospitio perhumane tam ex-
cepisti:q̄ utrum aliquis nostrorum ausus esset cupere. nullam omisitisti ge-
nus officii:quo nos non insigniueris. At neq; nostra te docuit id efficere fa-
miliaritas nec antiqua uirtus:nec ulla profecto causa qua quicq̄ deberes no-
bis. Ad eã te coegit sola beneficentiæ tua consuetudo (quæ talis est) ut ne-

nem prætermittas cui non te prebeas hospitalem. Est igitur nostrorum de
inceps munus ut cum tibi plurima debeamus: multo uelimus debere plura
Quo sumus pacto: patrem gratiam relaturi. Vita hæc tua est non fortuna
solum. Vtere nobis post hac non fecus. actui: Bene uale. Ex Mediolano
xy calendas Martias. Regratiatoria familiarissima.

Ediit ad me puer meus quæ diligens in eius te præstiteris expediend
dam causam tetulit. Fecisti quod sperabam te facturum esse. Sciebam
enim quæ soleres esse meus. quid meum te dixi. Imo bonorum omnium habeo
& ago tibi gratias immortales. & si quando fuerit tibi nostra opus ope
ra. non recusabo referre. Quamquam scio nihil esse mihi tantum. uel fortuna
rum uel ingenti. ut par tibi præberi possit gratia. Verum ubi cætera in hac
referenda gratia deficient. uoluntas certe nunquam deerit. Bene uale. Ex Medio
lano. xiiii. calendas Martias.

Regratiatoria Gratis.

¶ Vi genus inuenerunt officii: quo munifico beneficisque sese uiri
starent in uiros: ut mutua uiueretur. bene uolentia: iidem edixere le
ges: quibus & haberi gratiæ: & agi & referri pariter possent. Ex quibus Es
chinem: apud Athenienses imitandum esse duos: qui dixit nullum esse tam
ablecta conditione. qui ulla uitæ parte non posset exhibere se non in gratia:
benedicendo saltem referret officium non parum est enim a plerisque mune
ris: ut laude reponatur officio. Nam (ut Plinius docet) qui poete. uel urbium
ac principum: uel priuatorum laudant uitas: maximis eorum muneribus do
nant quos extollant: merenturque ab illis maxima. Quid si acceptis mune
ribus: abs te lauces pro gratia referuntur. Ego perpetuum existimo bonum
illis præferendum: quæ epauca sunt: ac interdum uix diurna. Quod si de
dignitate contendi muneris: quod donum cum laudis immortalitate con
tendere audeat: si quidem hac largitione dii: friuolis autem reliquis delecta
ri solent homines. Fuiisti tu quidem in me meosque omnis o. clementissime
princeps liberalissimus: primum omni hospitalitatis officio: ut Iouem te
possimus hospitalem illum existimare: de quo extat poeticus uersus. Iupi
ter hospitibus nam te dare iura farentur: Ad hæc largiendo nobis assidue
multa: nemini christianorum cessisti. nullum præteristi genus officii: quo
non fueris erga nos beneficentissimus. Audiuisti nostros omnes facillime.
Amisisti humanissime. Vidisti iucundissime. Dimisisti omnibus in rebus
liberalissime. Valuimus apud te tuosque singulos tanta & auctoritate & gra
tia ut nihil addi ad officiorum eumulum possit. Quo pacto respondebo huic
benignitati mansuetudini. caritati: Res mihi est minima: nec qua tu egeas
Quid referam: ut tibi sim ulla in re adminiculo: At meo favore consilio au
xiliumque tibi non est opus. Carminibus cæterisque latine græceque respondeo
generibus: quibus te faciam non moriturum. At & alios scriptores tuarum

Habes laudum: uirtutumq; precones. Habes: non diffiteor: At & urbes habes: & diuitias. Reiteresne quamquam: a quo posses & alias cum honesta te consequi: scribunt de te multi. Quid si & me non aspernabitur posteritas: Potest igitur hæc gratiæ relatio non esse inferior cæteris. Habeo tibi pro tuis tot in me officiis gratias. & ea quidem perpetuas & ago non inferiores. ea tamen mētē: ut nulla temporum diuturnitas: nulli casus: nulla diuersitas locorum: aut gentium horum de me meritorum officia: de mea de leant mente. sed in referenda tamen non sum ignaus: non infecundus non tardus. Habebis enim me quod diu uitam: tui nominis obseruatorem. tuæ famæ ducem: tuæ gloriæ auctorem: & tunc me filere de te posse tenses: cū luce functus nusquam amplius respirabo. Cæterum est: ut si quid aliquando euenit: ubi tibi amicitia: aut seruis tuis me cognoscas opera. i gentio ulla ue diligentia posse quicquam opitulari: suppeditareq; tuæ uoluntati officii: iube. impera manda: præcipe: nihilq; te remoueretur causæ: quæ te cogat credere: alium esse me quam sum. Debeo te sequi omni non amore solum: ac obseruā sed cultu: atq; ueneratione haud secus ac numē aliquod. Nō solus ego tuus sum: sed tota hæc nostra domus: uniuersaq; familia. Nā quod mihi uel amicitia debet officium: uel clientelæ: sese omnes tibi dedicarunt: cūq; intelligat quod tuus sum: assidue de te nobis sit sermo nihil est quod uacemcti appetant: quod esse tui. Vere mi princeps & me & meis omnibus: & quauis nō sit necesse: scio tibi & maiores uiros & ditiores amicos. clientes ac seruos esse: ne tamen idigne factum existis: si nos multo illis inferiores nō eicis: nō aspernaris: nō cōrēntis. Ut ait Homerus parui cum magnis amici sæpe coeunt. Non ero in dicendo prolixior ne hæc epistola censeas uoluisse me tuæ in me magnitudini meritorum gratiam referre. Nulla enim uel amplissima carmina. uel pfusissima psalms genera satis factura sunt huic debitioni meæ: quæ quid est semper tibi. sed tu prudentissimus a nobis accipe (quod dari ualet) mentē tibi de ditissima. Animū tuis institutis dicatissimū ingeniū tuæ laudis testimoniū dispositionem in te conuersam: cōmentationem cum claris de te assiduam. Vale ex Mediolano. xiii. calendas Martias.

Sinonima regratiatoria.

Ego tuis de me meritis gratias habeo maximas.

Affecisti me maximis officiis: pro quibus habeo incredibiles tibi gratias.

Regratior summi opere tuæ in me liberalita i.

Referre nequeo tibi gratias. ut habeo & ago.

Discere nescireni pauis: quætas debeam tibi gratias.

Fuisti tamē in nos offensus: ut quoniam pares referre grās ualeam haud satis intelligaus.

Quis tibi nostrū æque ac tu fuisti beneficus erga nos regratietur.

Nulla æloquii præstantia gratias agat tibi debitas:

Gratiarum agendarum loco nos tibi dedicamus.

Sanguinem etiam ac spiritum pro te statuentes: non erimus In referēda gratia tuis beneficiis similis.

Laborantes die noctuq; non satis faciemus acceptis officiis.

Tube si qd i nos uides ad mortē usq; p habēda nō referēda tñ tibi gratia.

Vellē tam esse difertus ut agerē: tam diues ut referre quirē tibi gratias

Nulla est res tanta: quam in referendis tibi gratis non debeam.

Fac de nobis qua malis i re periculum: si uis certo cognoscere: quas tibi habeamus gratias: etiam si referre nesciamus.

Titulus. xxxiii.

Commissionalis familiaris.

Onstiterā istuc ire: ne qd in re mea: me absente: fieret Nā uetere puerbio dici solitum docet Plato uirū coram suam meliorem. Sed ubi mecū animo uolutauī. q̄ sis prudens: & q̄ me ames: decreui: meā tuā fī dei cōmittere causam: Scio q̄ sis futurus & diligens & curiosus: q̄q; multo meli⁹ cohitabis q̄ sit op⁹ factō: q̄ sim ipse cogitaturus. Solent enī qui suas res agitant: esse maioribus interdum occupationibus circūsepti: neq; uide re possunt omnia: nec psequi quæ ad rem attinent. Fallūtur aliqñ appare tis specie boni: aliqñ cupiditatis uī nunq̄ ira: odio amore: ceterisq; mentis passionibus. Tu nō liberiore multo consilio: firmioreq; iudicio pederenti insinuabis in causas (si opus fuerit) omniaq; consulto: nihil temere prosequeris nec celeritate frangeris: nec tarditate cōculcaberis. Tolerantior eris q̄ ego esse queam. Itaq; huius epistolæ uī ac officio tibi cōmitto: quam ago cum æmylio causam. Quicquid in ea uel egeris. uel transegeris: æque firmū immobileq; esse ducam. nec reuocaturus sum: ac si presens omnibus ad fuisset. Iudices autem omnes eam adhibeant tibi eam: fidemquā ore meo platis uerbis: & mea mente uoluntati expresse adhiberēt Cura tu post hac igitur rem mei perq̄ diligentissime. Bene uale ex Mediolano. xii. calendas Martias.

Commissionalis familiarissima.

e St mihi aduersus Golumellam istic apud pro dominum ingens cā
Sunt aliquot adhuc menses i iis impeditissimus: quæ ad principē atrinent. nequeoq; hinc sine maximo incommodo digredi. At neq; causæ isti consulere non debeo: quandoquidem est non mediocris. Memini te non causidicum esse solum peregregium: sed mihi summa beniuolentia coniunctissimum. Te unice rogo: non dedignere: hanc tibi. prouinciam corrigendam assumere. Ego enim hīsc litteris fidem huius meæ uoluntatis efficio: teq; meorum hac in causa negotioꝝ curatorem & procuratorem deligo atq; cōstitutō: cui cōmissam esse uolui. meam omnem facultatem Bene uale ex Mediolano. xi. calendas Martias.

Commissionalis Grauis.

¶ Vm uiderit Solon interesse suis i foro causis plerosq; n̄ posse: quos
maxie necessariae detinerēt causae. At cōtra: q; agerēt nollēt frustra i
iudicio agere: n̄ uenire aduersario: puidit n̄ incōmode: q; a Carbo
ne primū: mox aliis iuris cōsultis n̄ iportune usurpatū ē. Nā aut prece: aut s̄
cio: aut bñ uolētia delegi posse uiros instituit: q; alienis intercederēt noibus: q;
bus pcuratorū apud nos noia uidēus adhuc eera: apud Græcos rex actores:
uocabula dari. Quāobré & demosthenes ac Eschines i Thesiphōtis egerē
cā: & Cicero ac Hortēsius i plerisq; aliis. Nā q; ab oratorib; aliqd dicāt dif
ferre solitos pcuratores: ut ab aduocatis hodie differūt causidici: nec id qdē
negē oīno nec penitus affirmē. Vt. n. uel hodie iteruenire nōnūq; p iurispe
ritis hīscē tabulis clamosissimis iuris cōsultissimi uident: cō est: cā magni scii:
sic & oratores i illis copiosissime dicebāt causis: i qbus pag; p fuisent causi
dici. Cū ergo & ipse interesse meis nō ualeā: q; istic gerunt: & res iste magne
atq; amplae mihi negligēdae nō sint: delegi te uig; & legū iurisq; clarissimū
interpretē: & mei meatūq; rex oīum amantissimū. Te. n. prāter ceteros
delegi: quē arbitror fore mei studiosissimū. Vt. n. es & iñ amicos officiosis
simus: & gloriā cupidissimus: sic & rei meae consultur; certo scio: & tuae lau
di. Quas es unq; amplexus causas: quae uictoriam nō reportaris. Quod
iccirco fieri: nō ambigo: q; nihil aggredieris: qd nō aequissimū & honestissi
mū esse uideas. Nec aliud abs te nūc etiā postulo: q; quod si qd iniquitatis iñ
mea esse cā uideris id oīno reicias. ne ut Plutarchus dicit. quicq; contendas
uel a iudicibus ipetrare. uel iñ aduersariū optinere quod turpe sit. Quis. n.
uel fenore ditari uelit uir bonus quod Cato destituit hoīem occidere: uel
cum aliena iniuria: quod Sulpicius mōstrū iñ hoīum appellauit natura: Ve
rum quae iuste nostra eē posse cognoris: nec sine legis uī ac maiestate peti
posce iusta: increpa obsecra. ut Apostolus ait: cura q; demū: ut res tuas. Tua
enī potes existimare mea oīa: cū ob uirtutem iñ te sūmam. tum ob ueterem
tuā mutuāq; necum beniuolentiā. Hanc igit; oēni causam tibi cōmissi: com
missāq; hac epistola uolo: iubeoq; te meo noīe rem agere: ab oībusq; admit
ti: ratūq; promitto gratūq; habiturū q̄tum egeris composueris: trālegeris ac
pactus fueris. Habe posthac ergo ab me ipso facultatē nedum petendi: sed
accusandi siqd interciderit: uerum etiā opponendi. obiciendi. articulandi.
testes producēdi. cōcludendi iñ re ipsa: iudicisq; sententiā audiendi ac si qd
iniquē pronunciatū censueris: appellandi ac rursus: & itez si duxeris opus
esse prouocandi: supplicandi: a Cæsarisq; irato ad Cæsarem nō iratū accē
dendi: intercedendi contendēdi. Quicqd. n. affirmaris: ut negaris: uel cum
iureiurando iñ meā & famam & animā stabilitum imbrobatūe fuisse ue
lim. Scio. n. q; & nihil te lateat (quod meū hac iñ re sit) & si latuerit quispīā
esse te oī curaturū iñ dāstria prius: q; affirmes aliquid: de re ut habeat: sias ab
me certior. Nihil ergo te impediāt: aut remorent iudices: nec ante causae

cōstitutionē: litēq; cōtestatā: q̄sq; obiciat te talē eē: cū ego ad quē hęc perti-
ner oīs: cā p te fidē hic faciā pmittāq; ab oībus eximere te difficultatib⁹: q̄s
ob hoc ferre posses. Bene uale. Ex Mediolano. x. calendas Martias.

Sinonima cōmissionalia.

Cura diligenter rem meam tuis humeris demandatam.

Hanc causam omnem tuæ cōmitto fidei.

Constituo te in meo negotio procuratorem.

Rei meæ te patronum nolo destinatum esse.

Fac si me amas ut non neges curare meam istic causam.

Ego te meorum decerno gestorem negotiorum.

Præter te unum meas res agere uolo neminem.

Ad te solum deferri iubeo: quicquid istic pro me agitur.

Cum tibi soli mearū rerū oīum diligentia isto in foro cōmiserim: fac ut acu-

men ingenii: uimq; tuæ declares sapientiæ.

Tu mihi delectus es mearum rerum tuorū atq; defensor.

Te solum præesse meis præcipio causis.

Quicquid in omni re mea perfeceris: ego quoq; factum reor.

Confirmaturus sum semper quæ gesseris meo nomine.

Iube in rebus meis: quæ apud uos aguntur. ut uelis: idem affirmo.

Nulla in re tuæ refragabor uoluntati: si res meas inrepperis.

Cōmisi tibi meas causas. quæ istic tractantur: nec sniam muto.

Scire quēlibet cupio delere me quæcūq; mādata (q̄q; aliū procuratorē meū
appellant) te solum deinceps illum decreuisse.

Titulus. xxxiiii.

Testimonialis familiaris:

m Agna fides adhibēda testi (ut Scæuola iussit) cum exposcit oī exce-
ptione maiorē. Itaq; cui testimoniū dicēdū ē: ei aīaduertendū arbi-
tror ne qd dicat temere: siue p obliuionē: siue p errorē. Nā q p am-
ficiā aut præciū: aut odiū: aut metū a fide deficiūt: ii mea qdē snia: uel stultis:
sunt uel scelerati: uel imanes uel abiecta mēte nulli⁹ faciēdi. Nā testimonio
præest deus: & pteratio superos semp habet ultores. Cū ad me igit sit testi-
ficādi gratia deuentū: ne me roget quisq;: nec arbitret: me dictur: quod non
memini: Videor. n. q̄ si somnia meminisse quēdā istinc me præsentē: nescio
quā pecuniā cuidā numerasse. At neq; tps memoria teneo. nec locū: nec qui
tūc inter essent: nec nūmōq;: nec ipsos hoīes inter se cōtrahentes: nec causas
aut pactiōes. Ne me igit cogatis: pterea quicq; dicere: quod nesciā. Nec rur-
sus hęc testimonia sint suspecta cuiq;. qm bona solā: esse reminiscētia. Cū
n. tūc me non designauerint teste: nihil ex iis rebus memoriæ demādauit:
q̄ppe qui nō credidi: ne unq; esse pterea relatur: aliqd. Si scire: psequeret
plura. Valet Ex Mediolano. ix. calendas Martias.

Testimonialis familiarissima.

Ausa sic habet. Curius fabricio mutuos dedit nūmos aureos octo:
me corā: rogauitque t interesse testis: si qñ qc̄ ab me q̄reret ueritatē
exp̄sūrus. Intererat nūc in ecū & Lucius: & Flautus: q̄ sūt pari mō te
stes aduocati. Post ea tpa: nihil audiūm⁹. Fuerūt hęc aut̄ Parthenope q̄r-
to calēdas Ianuarias hui⁹ añi. Ex Mediolano. viii. calendas Martias.

Testimonialis Grauis.

Atō uir tātus: quē uel Solon Hieronymus iqt credēdū eē cū dictu-
rue testimoniū q̄reret iuratur⁹ dicere uoluit. Tabellōe p̄toreq; istā
te: qd̄ ei fides haberef uel n̄ iurato: at aliis iqt id n̄ tradit: ius aut̄ oīs
eosdē existimare debet. Quod si nulla ē p̄sonag; i iudiciis exēptio qd̄ ego
de me cēseā: cui testimoniū expectatis. Tā. n. mihi desūt eē: q̄s uulgus ad
mirat diuitiā: ut nullā uideāt adhibere mihi uerbisq; meis fide posse qui te
stimoniū legēt. Nō. n. ea sūt tpa: q̄bus iuratur. Catō credebat qb⁹ Solon
i tēplo testimoniū a quocūq; dictū uoluit: nefas eē: reprobarē qb⁹ Mercuri⁹
Trisnegestus apud Asyrios: aut sic aut nō iubebat a teste p̄ferre: nec de illo
qc̄ dubitari: cū uel maxīos p̄terare posse cēseret: uel iusiurādū nihil i ma-
los cōponere metus. Nūc at̄ illud iuualis ē i in p̄optu: q̄tū q̄sq; sua nūmo
rū fuit i arca: tm̄ habet & fidel. Iuret licet & n̄rog; aras: & Samothracū: con-
tēnere paup; habet numina. Deberē igit a dicēdo desistere: cū sitis deīde pe-
tituri: qd̄ possideā: & cū nequeā illud r̄ndere libertini. Ego possideo pl⁹ Pal-
lāte & liciniis: reiciat: & aut scio: aut p̄ce ducar hoc dixisse: aut illud. Nā p̄-
tinus ad censū: ut idē Satyrus pulcherrime cōplexus ē: de morib⁹ ul̄tia fiet
q̄stio. Quot pascit suos. Quod possidet agri iugera: q̄ multa magnaq; pa-
raside cānat. Ego n̄ qd̄ r̄ndēā: q̄ Codro sū illo pauperior: cui nihil p̄ter āba-
cū erat: & eā q̄ uetus Græcos suabat cista libellos. At paupertatē noui me p̄-
petuo seruaturg;: qd̄ ē diuitis opus. Certē nō ē necesse. At iudice & causidici
hęc obitient testimonio: q̄q; beati appellant a christo pauperes: ut Augu-
stinus declarauit paupes in q̄ suo: sed diutno diuites spiritu. Dicā tm̄ (qd̄ me
rogatis) & deos primū aduoco mihi testes: sic rē habere (ut dicā) Tum eos
hoies: q̄ p̄æsuerūt: n̄ solū interfuerūt hisce causis. Pōponius Titū adiuit: &
est unice nobis intercessoribus deprecatus: sibi mutuos daret centū aureos:
cōmodatos aut̄ libros tris: iustū iustinū & Tranquillū. Dicta sunt multa: i
uentaq; plures ad negādū causā. Demū orauimus ego Camillus Brut⁹ &
Sēpronius adeo titū: ut & mutuos dederit: quot petebat: neq; pmiserit mō:
sed nobis tradiderit coram: & cōmodatos illuc allatos: & illinc Pomponiū
traductos domum libros pariter. Nō multo post petit Titus: cum alio p̄-
fecturus Pōponius esset: ut publico sibi de hisce rebus fides fieret documēto
nosq; quoz fuerāt hęc intercessiōibus facta cogere mur renitētē ēr. Pōpo-
niū hoc facere. Nequiuimus hęc suadere Pōponio: quippe cui uideretur:

ante diē ad restituendā pecuniā reddēdosq; libros designatā: se nihil debere
Tito: quo posset iure cogi: cū ei semel crediderit: nec deterior factus sit. Hæc
certa sūt. Aduocate etiā testes illos. Ex Mediolano. vii. calendæ Martias.

Sinonima testimonia.

Res hæc sic habet: ut tabulæ docent publicæ.

Nihil hac in causâ dici potest aliud: q̄ quod mea legi pot̄ epistola.

Vera sunt omnia: quæ testimonio firmavi meo.

Neq; prece: nec precio dixi: nec odio: nec amore.

Censui deum interfuisse testimonio.

Sumam arbitror testificandi religionem.

Qui fidem testimoniis frangit: nequit non esse uir nequissimus.

Quid magis impium existimari debet: q̄ irriligiose testimonium dicere:
cui præsumt numina.

Qui peierat testis: deos omnes habet ultores.

Quæ sunt a me testimonio tibi dicta: in tamq; conveniunt causam dictam
fuisent: si aliter habuissent.

Non sunt abs te mihi habendæ gratiæ: sed ueritati: quæ sic habuit.

Vbi ueritas est: tibi Deus.

Totum me mundi aurum testimonio mentiri non cogeret.

Nulla in re delectant me mendacia. Sed multo in testificando minus.

Expectanda est a me semper in testimoniis ueritas.

Nihil arbitror esse in uita religiosius & fide obseruantius: q̄ testimoniis in-
mutata dicitur ueritas.

Titulus. xxxv.

Lamentoria familiaris.

P Ossum hoc existimare: supos fere: ut neq; plerati apud te locus sit:
nec religiōi. Me fratrem sefellisti ac iuratus pmittēs asseuerās. Scio il-
lud Quidii i usu. Fratrum quo grā rara est: nec excidit e memoria fra-
terno primi maduerūt sanguine muri. Sed ego me q̄si pegrinū ad te cōtule-
ra pmisisti: te nihilo me deceptuz oī fraude ac dolo nixus es. Quid ē reli-
quū: ut cui q̄ ap̄lius fidā. Cōfissus tuæ fidei fraudatus sū. Quo cōfugiā. quē
aduocē arbitrum: frater es. In me dico. si qd in te q̄ror. At Bellus Gaiusq; ill-
dem parētib⁹ nati sūt: nec tñ aliū pietas coereuit: ne cæderet aliū. Proh deū
atq; hoīum fidē tm̄ facinus fratrem niti. Nūc ego mihi uiuēdū nō esse ap̄lius
reor: cū nō amplius inter hoīes uiuat at inter immanissimas qdē & implacabi-
les feras. Cura igitur si quid tibi superest humanitatis: ut serues quod hactē-
nus nō seruasti: ni malis apud omnis semper me lamentari. Ex Mediolano.
vi. calendæ Martias.

Lamentoria familiarissima.

Q Verar ne primū tuā fraudē: q̄ deoquisti: an rē mihi dolo sublatam

quā tam tibi liberaliter cōmodauit. Vtrūq; certe me cogit acriter lamentari:
nī tu prouides: ne taciturnus & fameæ tuæ cōsulam: & indēnitati. Nā si sum
in quærendo asperior. habebis homines hostes atq; deos. Sanus sis. Ex Me
diolano. y. calendas Martias.

Lamentatoria Grauls:

U E inquit hoī Saluator: per quē eueniūt scādala. Quare Plutarchus:
cōsiderādos hoium agit gradus: & qd a maxio fiebat pessime: min⁹
tollerādū uideret: q̄ si quid peccasset uāhemētius minor. A magnis
enim (ut Plato uoluit) exēpla peccādi sumūtur: cū q; errare cupiūt: exemplo
malorū gaudeāt. Quā obrē Lycurgus iussit. quod reges alios seruare uellent
seruarēt ipsi primi. Quis. n. (ut simonides recte dicit) agnos edente pasto-
re: lupus abstinebit. At ille princeps Siculorū: q; Tiranus ē deinceps Siracu-
sanus appellatus. nō abstinebat furtis. nō rapinis. nō sacrilegiis. quin i æscu-
lapiū & eius aureā barbā in Iouē: & ei⁹ aureū amictū. In aras. & earū aurea
uasa cauillatus tandē a superis in successiōe multatus est. Interim huius exē-
plo quot didicere uacare latrocinis. Nūc rursus in rē meā rā sceleratus exti-
tū ille Turcorū rex quē: oēs admirant: q̄ si rex inopia sūmaq; mendicitate
coactus sit mihi sibi deditissimo suas urbes incolētū. suis degenti i monaste-
riis æs meū. sarcinulasq; surripere. possum nō lamētari: nō angī. nō macera-
ri. At cōsidebā eius p̄fecto quæsturæ: fidereq; me cēsebā. Nihil arbitrabar
mihi uerendū apud eū principē. qui rā sit opulentus tam nūmosus. tanti cu-
stos. possessorq; thesauri. Fidis fragus is: mihi cōptus est. cui plus credebā: q̄
mihi. Queri nūc ausim: Apud Barbaros agēdæ fuerūt mihi gratiæ: qd ab-
stulissent ab me oē meū æs: q̄ si difficile quoddā ad uehendū & peregrinādū
honus. Hæc sunt igit̄ nostra tpa. hæ calamitates: hæ nos angustia subeunt
Quo me nūc uoluā. Ad quos potissimū quærimonia deferā. Quorū im-
plorē auxilia. Solebat Alexāder uel in alios ulcisci collatas iniurias. At Ro-
mani quotiens (uel maxīma cū impensa) reges suis restituere sceptris qui p̄
populorū iniquitatē essent pulsi. Querite ab ægyptiis a Latinis. a Græcis.
At christiani uiolentias: p̄dasq; quotidianas audiunt atq; uident de suis fie-
ri: nec prouident nec audiant. nec curant. Hei miseris hūc fatis: quæ pati-
mur: quæ toleramus. quæ nō reuicimus. Quid est reliquū: nisi ut cū uitam
mihi ducā acerbissimā: hac dissolui cupiam: & (ut Apostolus inqt) esse cum
Christo. Quod eiusmodi quotidie in alios sunt & assidue: ut Iuucalis ait:
sient: sient ista palā: cupiēt & in acta referri. Lamētandi superest facultas hie
faltē: quæ fuit apud illud monstrorū genus prorsus ablatum in mediis do-
loribus. Ex Mediolano. iiii. calendas Martias.

Sinonima lamentatoria.

Me queo hoc casu: nō uāhemētius angī.
Hæc res me plurimum macerat.

Nihil hoc tempore potuit hac una re mihi molestius esse.

Quid potuisset accidere morte patris mihi lamentabilius.

Tantus est in hoc funere dolor meus: ut accessione nequeat ullam admittere.

Quam doleam lamenterque fatis mihi surreptum esse fratrem: nunc intelliges: cum recte percunctabis: quam ex eo caperem uoluptatem.

Huius rei (qua nuper amisi comoditate nulla fuit in uita mihi iucundior.

Coaceruatus sum hac calamitate tot lamentandi casus: ut difficillimum di tui sit.

Fuere in me facta non aspera solum: sed omnino immanissima.

Tam aduersa fuit hoc tempore mihi fortuna: ut in omnem conciderem lamentationem.

Si quis daretur quaerimoniam Iudex: meis questibus obtunderetur.

Dies noctesque gemo ac crucior: quando tam affectus a fratre sum turpiter.

Lamentatio mea neque ficta est: nec non ex corde prouenit.

Non minus languet: quam lamentor: cum tam opportuna mihi substulerit casus: aerumnamque successerit.

Titulus. xxxvi.

Hortatoria familiaris.

Hortor ego te quidem: pro mutua inter nos caritate: ne quid ea i re lamenteris: quae tibi comis est cum multis. Quis. n. in erbe uiuit nec eiusmodi casibus est subiectus. At constantiam indue Marii: quae nunquam alunt uel in aduersis flere uisum: uel in prosperis ridere. Admonuit nos quoque Tragicus ille Seneca. Rotat omne fatum: & rursus extat illud: res deus nostras celeri citatas turbine uersat. Num irasceris aut quereris in superos. At eorum aut iussu aut permissione fiunt haec omnia. Quid si tuum aliquod est pro merito in Iouem crimen multo maiorem acerbiorumque poenam. ego te hortor ad ea uirtutum munera quae sanitatem efficere dicebat Stratonicus. Nam cum & perturbata mens nostra uel cupiditate: uel dolore: succurrit philosophia: facitque ualitudinem bonam. Ad hanc te hortor. quae uirtutum est plenissima: quibus qui se dedit: nequit dolere: nequit non laetus ac iucundus esse. Vale Ex Mediolano. iiii. calendas Martias.

Hortatoria familiarissima.

Ad uirtutem ego te hortor: ut eum te praestes quem te parentibus debes ac patriae. Nam a cunctis expectaris uir clarissimus si tuis a maioribus non es futurus degener. Virtus te nepum beatiorē denique redder: sed uel interea laetiorē. Quid est enim iucundius cuiquam uiro bono: quam se cum uirtutem uiuere. Adimit aegritudines uirtus. Rationem pro sanitate bonamque mentis ualitudine subministrat. Quare non iniuria. Stoici dicebant cui uirtus sit: ei nihil deesse ad bene beateque uiuendum. Virtus sit tibi semper comes. Vale Ex Mediolano pridie calendas Martias.

Hortatoria Grauis.

Vssit Hieronymus adhortari uos alterū ad caritatis opa ut illud se queremur. Apostoli pauli: alter alterius honera portate. At Epimenes poeta dixit. Hortatur quēq; aīos ad honesta pudicos chalcar equo stimulūq; bono cōmittit: at illis: quos fouet ingenū pueris a mente ma lignū: pceptoris opem: uimq; impiū amici. Quod & si scio: q̄ sit tua spēte uel sine hortatione ulla deditus pietati: nō est tñ absurdū: ut te hortor: ne de setas patrē seniorē: matrē anum sorores innuptas. Fauendū est semp gene ro. Quod si, ut uult Chryostomus: nudo uestimentū debes iussu dei: ac egenis reliqs ea quæ cogunt mēdicare q̄to plus ea debes parentibus ac tuis in quos primū: ut propinquitas: ita caritatis est genus. At lex naturæ (quā & diuino uerbo nō nescis fuisse Moyſi traditā ut referret populo & Thobiae p̄ceptis. Thobio lo filio datam) te hortatur: quæ fieri tibi uis: aliis facias & proximū tuum: sicut te diligas: ne quidq; in altum cōferas quod in te no lis cōferri. Qua cupis igit in te filios aliquādo pietate fore: hac tu primus i parentes utere. quodq; impietatis hos effugere uis genus: idē effuge. Nā ut illud docet Iuuenalis iniquens: Condere ficedulas didicit nebulone parētē a patribus pueri discunt: a matre puellæ. Te igit hortor: sis in uirtutis disciplina tam sollicitus: q̄ decet: eum esse qui gloriæ sit cupidissimus. Quid potes in hoc orbe consequi sine uirtute: quod nō continuo delabatur: cōcidat: atq; corruat. At disciplina te docebit mores. uiuendi rationē quæstus ac laudis usam. Hortor autem super omnia te ad nominis tutādā amplitudinem: Nam qui secūdam Græcorum prouerbium. An homines sunt: obtere iamdudum: & ut Grægorius ait: uersantur in tenebris. Ad eam te hortor quærendam suppellectilem. quæ ditissimos exprimit: & nūq; deficit. Hæc si sequeris: & me hortantē audies: nō poenitebit te unq̄. Bene uale. Ex Mediolano calendis Martis.

Sinonima Hortatoria

Nihil est quod te magis: q̄ hoc deceat. ad quod te sum hortatus:

Ad ea te hortor quæ tuæ consulant dignitati.

Adhibe tuis (me hortante) parentibus omnem diligentiam.

Omnis erga te adhortatio mea in uirtute sita est.

Si me audis: esto in patrem piensissimus.

Si uis q̄ diutissime ac foelicissime uiuere: fac ut matri apud te nihil deficiat.

Ego te ad doctrinam consequendam hortor.

Cura si me amas ut mea hec omnis ad disciplinam adhortatio tibi sit non iniucunda:

Nulla re plus debes (me hortate) delectari: q̄ iis studiis: ad q̄ te sum hortat?

Vbi nullum frustra traueris tempus quod te hortor) assidue maiorem cōcipis uoluptatem.

Tanto eris assidue lector q̄to meis diligentius pebis hortatibus.
Quo te uæhemētius amas: te magis ad uirtutē hortor & gloriā īmortalē:
Nihil est unq̄ tibi defuturum: si meam nō negligis adhortationem.
Cū solertius īcubueris adhortationibus meis eris & ditior & excellentior.
Ornabis domum tuam omnem: nisi meis defueris horatibus.
Ad ea te hortor: quæ uideor te paratū: unde laudē īcredibilē cōsequaris.
Cū cætera quæq; ī orbe uana sint: uirtus (ad q̄ te hortor) ē & p̄petua & diuina
Titulus. xxxvii.

Consultatiua familiaris.

Veris a me: quid sentiā: sit ne tibi ducenda cōiunx. Consultatiuum
hoc qui attingit dicendi genus: ut sit oīno prudentissimum: oportet:
ut inquit Plato. Sed ego familiariter hæc paucis. Vxorem qui non
ducit: aut uitā celibē profitetur: aut īcestam. si turpem in moechia incestuq;
uerfatur: quid attempret: ipse uiderit: nihil certe sancti: nihil boni. Si uirgi-
nitati seruit: a mundo abest: sibi ne uiuendū sit soli: an & patriæ simul & suis
doceant. Stoici dicentes: hoīes hominum causa procreatos. Doceat Aristo-
teles inquis. Naturā sibi tactū procurasse: ut species cōseruaret: doceat Pla-
to: nō nobis nos solis natos ostendens: sed patriæ parētibus: liberis: doceat
Aurelius cū ait. Nulla alia de causa nubit mulier: nisi ut mater fiat. Doceat
demū Saluator christus: qui nō solū nō phibuit nuptias: sed ad eas inuitat⁹
accessit: illasq; miraculis illustrauit. Cōsulo igit: ut nubas: sed ei: cū qua illud
inuenias Nafonis. Si qua uoles æque nubere: nube pari: Duc uxore: nō ui-
rum. Bene uale Ex Nediolano. vi. nonas Martias:

Consultatiua familiarissima:

I bonus ducā auspiciis tibi mercandū: me cōsulis. Ego sic sentio: qd
ab Aristotele dictum in nostrū incidit Ciceronem: ut quam quisq;
norit artem: in ea se exerceat. Ex tuis maioribus mercaturæ uacauit
nemo. Te primū hoc officiū & uitæ genus aggredi: nō probo. Vult enim
mercatura uirū & aliis negotiis nudum: & uariarū gentium: atq; rerū peritū
simum. Tu uero & urbē patriam alio profectus nunq̄ deseruisti: & habes fa-
miliæ tantū honus: ut uix quotidianis uaces cybis. Me tenes. Vale Ex Me-
diolano. v. nonas Martias.

Consultatiua Grauis.

Is cum Turcis militiam pacisci tuā potius (ut dicis) q̄ inter christia-
nos expers uiuere dignitatis. Consulis me: quid sentiā: qui te amo:
Amo inq̄ te plurimum sed hæc cōsultatiua ratio longe ab me abest
suguntq; me uæhemētius consultatiui generis argumenta. Sed cogit me
studium erga te meū: sententiam aperire. cretensium leges: quas Iupiter ille
tulit omnium regum apud Græcos antiquissimus: uetustiora dicebant &
priora nos patriæ debet: q̄ parentibus officia: post superos scilicet prima.

Nam & plato. & Stoldi. & Cicero affirmāt patriam esse: quæ nos aluit: nos
educavit: non in sede ac statu locavit: Hostes autem natura, insectamur duce
ut neq; igni cum undis nec terre cum cælo pax esse possit ulla: Quis igitur
tam iniquus est: & ab omni alienus humanitate: ut prætermissa patria: de-
ferit: parentibus relictis filiis: reiectis propinquis: cum hostibus cōueniat:
eis sit præsidio: illos adiuuet. Maluit regulus ad omnem cruciatum & inter-
dum redire demum q̄ ur prima captiuis aliquod: Africanis Potentioribus
priuaretur Pro patria sese Mutius Thocles Decii duo: Fabii tricenti morti
dedicaret. Pro patria. Clearchus nihil metuit. Alcibiades nihil formidauit
Tu contra patriam arma capies: pro impio profanoq; Mahometto dimi-
cabis contendensq; cum tuis. Vide ne id ut nefarium factu esse: sic etiam di-
ctu sit scœdissimum. cogitatu perniciosissimum. Ille Barbarus est Tirann⁹
Ex partis oriundus: matre scythica: ex utraq; parentibus dirus atq; crudeliss-
simus: & cui: præter humanum sanguinem fuit: nihil unq̄ uoluptuosū: qua-
si Lycaoni edantur hospites: aut Bulyridi immolentur Tu uero latinus opri-
mus: humanissimisq; parentibus cretus quid potes cum ea fera conuentres:
a qua tantum abest mansuetudo: q̄tum a nostris immanitas: Non es dile-
ctus in patriam. Cui uiro & ueteri & bono non idem accidit. Quod exula-
runt philosophi: quot uiri fortissimum & aliquando inter tuos consequaris
quæ non speras. Hæc ego. Tu me audi: & tibi impera. Ex Medtolauo. iiii.
Nonas Martias.

Sinonima consultatiua.

A patriâ ne dissentias.

Patriæ dignitati serui.

Nihil cum patria tibi sit dissidii.

Cum urbe tua sit tibi uel mens ipsa communis.

Patriam reliquis præfer omnibus.

Ante omnia patriæ faue.

Consulo patriæ dignitati: si sapi.

Nisi insipias: nihil afferes patriæ detrimentum.

Si cum patria senties: terris cæloq; gratissimus fies.

Nulli prius debes: q̄ patriæ.

Patriam tueri: te docent humana & diuina iura.

Nihil potes: sine tuo summo dedecore: nocere patriæ.

Fac ut patriam in primis serues.

Prima deo proxima debes officia patriæ.

Nulla res tanta est: qua maiorem non debeas patriæ.

Patriam si fugis: parentes omnes fugis & propinquos.

In reliquos studiosus esse potes: in patriam colendam non nisi pius.

Qui dederit patriam: reus est sibi suæ necis.

Perinde peccas relicta patria: ac interempto tuo genere.
Nullum est scelus cum desertione patriæ comparandum:
Cum pietate in patriam nullum est uirtus comparandum genus.
Si uir bonus & esse cupis & haberi: fac ut in primis diligenter studeas patriæ caritati.

¶ Titulus. xxxvij.

Accusatoria publici criminis familiaris.

n On quia uellim uir malus accusando censi dariissime prætor Antonium accuso criminis publici: sed ut meo satis faciam officio: qui causis præfectus sum publicis aduocatus Tunc enim Lycurgus inquit regi iure ciuitates. cum ueglecturus nemo foret: quæ ad se attineret. Læsit is igitur uirginem uestalem: in cuius uiolenter ingressus cellulam: a Tribuno (quæ ea de re admonitus ab me fuit) captus est. Sed Clodium illum superauit quæ uolens est uelle Bonæ deæ templum uiolare. Is enim in iudicium accersitus sui criminis: Hic ita pecunia tribunum suosque occupauit milites ut continuo dimissus libertati restitutus est. Huius ego hunc. duplicari criminis accuso tibi: & quod sacrum uiolauerit uestæ: & quod corruerit Tribunalium: hortorque: ac rogo: & instantissime puniatur postulo Ad hæc atem ne Tribunalium insolentior post hac fiat multeretur oro. Nam nisi eiusmodi coercerentur appetitus: nihil ad curiam deferretur: Rem habes: & æquissimus es: & ego intercedo. ex Mediolano: iiii. nonas Martias.

Accusatiua publici criminis familiarissima.

d Eprehensus est cum Glore in lecto Antonius. finxit se præualitudinarium. Alter erat sibi apud eandem lectulus domum: ubi coniuge consueuerat esse. At absentem uxore: sororem illius adiit. Quid inde nedum suspicionis uerum etiam expressi criminis intelligatur: satis cognoscis ut es omnium prudentissimus iudex. Ego tribunalium (ut scis) gero. Mea interest: quos in publico deprehendi crimine: ac culare. Fac igitur: ne in suo tam graui scelere gloriatur neu putent alii pariter peccare: licitum esse. Bene uale ex Mediolano pridie nonas Martias.

Accusatiua publici criminis grauis.

n On iniuria decreti sunt a Solone Atheniensi: qui publicis præesse criminibus accusandis: ne quos amici aut sui ciues accusaturi non essent (ne simili casu uel ipsis accusaretur) abirent impuniti. Scæuola uero huius & urbis indemnitati: & publicorum scelus multe præfecti delatores publicos: quibus publicos errores accusantibus partem noxæ ceteros traderent: At hodierni cæsaribus fiscales decreuerunt aduocatos: qui eidem instarent officio: nec recusare quidem possent: ad quos id muneris deferretur. Cum me igitur delegeritis patrem patres conscripti: quis inuitum: qui fisco præsum: non possum non ea sequi: sine quorum infectione uenirem non

infamis modo uocandus: sed negligentiae: quin & doli mali plectendus. Na
ut illud est Senecae: qui non prohibet iniuriam (cum potest) facit: & Cicero
ab Aristotile usurpans: alterum inquit iniusticiae genus esse: cum qui potest
iniuriam non prohibet. ne igitur & Antonius in sua se malicia iactet: & alii
proposita huius impunitate pari culpa coinquinentur: & ego praetermissi
officii culpa arguar Antonium ipsum accuso laesae maiestatis Seditioem
enim in populo procurauit. nam cum eius domum duodecim conuenisset
adolescentes: ex iis quidem qui primatum urbis erant filii: proposuit caenam
oponere cultam. post ebrietatem munera quibus esset donaturus: qui se se-
queretur. Cum illis urbem discurrat: suum facit cognomen in principis lo-
cum clamari Reus est mortis: Vale ex Mediolano Nonis Martias.

Sinonima accusatiua publici criminis.

Antonius publicum commisit adulterium.

In incestu publico Antonius depræhensus est:

In aperto flagitio captus.

Flagrantis omicidii accusatur.

Tam palam peccauit: ut negare nequeat.

In re apertissima suae culpae nullam potest causam adhibere.

Crimen eius est omnibus coram.

Tantum hoc & tam publicum scelus: quis non accusat.

Tam est id erroris omnibus notum: ut cæleri nequeat.

Crimen hoc est ante omnium lumina.

Qui non tenet hoc sceleris ab hoc commissum: is ciuis noster non est.

Non priuatam rem affero: sed uniuersis cognitam.

Id sceleris est apertissimum uel iis etiam qui aliunde huc conuenerunt:

Etiam exterae nationes hoc facinus tenent.

Nihil est in hoc facinore priuati omnia sunt publica.

Qui uelit hoc defendere monstrum: is in rem publicam temptat.

Publicum ego crimen ad uos affero.

Reus est Antonius publici sceleris.

Ab hoc scelere absit omnis plectendorum priuatorum mansuetudo quia
publicum est.

Tam est hoc crimen publicum: ut priuati nihil habeat.

Titulus .xxxix.

Obiectiua generis uel uitae familiaris:

Um hoc meo cōpetitorē n̄ arbitror esse parē cōtentionē o cōsors.

Nam si genus utriusq; ad hanc dignitatē cōsequendā exquiri quis
dubitat: nihil iter nos eē simile. Inqt. n. Seneca generosa sēmina in hortis
crefcūt suis. At generosum eum definit Cicero q nobili genere natus sit. At
nobilitas (ut ait liuēalis) sola ē atq; unica uirtus. Quod si ob iuris disciplinā

hic homo nouus nobilitatus est: ac parentibus est cretus ignobilissimis. In me utrunq; concurrat: & quod generosum est & qd' nobilissimum: ut nō modo antiquissima sim familia: clarissimiq; progenitoribus natus: sed & iuris insignis magisterio: & ætatis dignitate sim. De moribus autē nostris fama iudicat: uosq; censores: q' hūc sæpe inter scorta pusionēsq; deprehēditis: sæpe in meritoris tabernis me semper in pluteo uacantē in in bonis artibus: aut inter doctores disceptantē. Itaq; q' cōueniant huius concursatio: qd' nra cēsurā iudicatū sitis: habetis. ex Mediolano. xviij. calen. Aprilis.

Obiectiua generis uel uitæ familiarissima.

g Enus meū nobile: huius est ignobile. Is bubulcis nescio qbus satis abiectis: ac mercenariis natus. Ego parētib' ex primis urbis hui' familiis. Cōiunx mihi ex nobilitate ligurū: huic ex isima Gallorū plebe. Gita ratio quæ sit utriq; iam q's ignorat. Hic sorbilandis cyathis: deluciedisq; obsonis terit tempus. Ego si qd' oīs ab actione superest uersor in studiis. Quam igitur concurrat me cum ad hoc beneficium impetrandum comode: ut uideris. ex Mediolano: xvij. calendas Aprilis:

Obiectiua generis uel uitæ Grauis.

r Ecce quidem & peritissime uoluit Suplicis: censoribus diligentius cōsiderandum: ubi magistratus legendus foret: qui nam essent nobiliore genere: melioribusq; moribus ac uita: & reliqui ad bene uiuendum inuitaretur: & ignobiles generis rusticitate uirtute niterētur superare. Quā obrem cum ad appium censorem deferretur cuiusdam ignobilis nomen qui scēnoce ditatus esset: ex qua inquit familia cretus hinc est. Respondentibus fautoribus: ex proximo agro Arpini honesto genere natus: at qua uitæ consuetudine petiit: subdentibus pecuniæ cumuladæ operam adhibuit pecuniæ igitur præsit: ait non in ciuitati: Labeo non pauperem se malle dixit præficere magistratū bonum: q' malum diuitem: Quid cum in alium utrunq; coruēnt. in alium nentrum. Duo nunc sunt in prætura competitorēs o princeps æquissime: ac sapientissime: quorum alter. Antonnius abiectissimo genere: uita pessima: moribus perdissimis: alius nobilissima familia. ratione uiuendi nulla: sceleribus deditissimus. Is ut iuuenalis iquit: quota portio fecis Achææ: nescio quo natus Alexi pedite olim tuo: quem quia fuisset crassatur nefandus: tuo iussu furcis prætor suspendit. At uita qui sit patris hic moribusq; minime dissimilis: hinc liqueat quod ex omnibus fere scaliæ urbibus exultat ob flagitia. Alibi furta commisit. Alibi cæde pertrahit. Alibi uololauit hospitem. Alibi falsus inuentus est. Nullibi esse potest nisi propter patrem hic: ubi memoria patris eum deberet assidue perterre. At Lælius: qui hunc poscat magistratum est. generosa domo satus: p'atre. qui tuus senator æquissimus diem obiit ubi it faustissime. ī sūma rege cōiun felicitare: quem sic imitatus est: ut ipse pmeritus sit apud te senatum. Quo

beateq; uiuendo cū philosophis Theologisq; cōmentatur. Hic tibi deligē-
dus est: quē prætorem designes urbanum optime princeps. Antonii simi-
les belluæ in suam perniciem reiiciendæ abs te pelle. Vale ex Mediolano.
xyii. calendas Aprilis.

Sino nima obiectiua generis uel uitæ.

Hic est abiectio genere natus.
Moribus hic est perditissimis.
Nulla in hoc cognosci potest familiæ nobilitas.
Nihil est in huius uita laudabile.
Omnia sunt in hoc morum malorum signa.
Squallet hic omni generis ignobilitate.
Nihil est tam obsecro num quad in huius non foedat uitæ.
Cum sit hic genere obscurissimo: Tum uita longe inferiore.
Ut in hoc monstro domus antiquitas est nulla: ita uitæ iniquitas oīs supest:
Huic uetustius nihil est sceleribus: nouius autem nihil parentibus.
Habet hic publicus mercenarius tm̄ in uita laudis: q̄tū i genere nobilitatis
Quam abest hic a generosis: tam ab omni uirtutis laude.
Sunt huic ignobilia cuncta de decorosaq; communissima.
Tam hic est bonus. q̄ nobilis.
Abiecto genere natus abiectissimam degit uitam.
Ut est ignobilis familia. ita uita quidem perniciosissima.

Titulus. xl.

Pacatiua familiaris.

i Rritatus es in me: qm̄ delatū est ad te quidem falso me tibi nescio
quid successere. Vide Senecam non minus improbantē. quod cre-
datur facillime: q̄ si princeps nihil crediderit. Quid si non audebit me co-
rā delator ille quicq; proloqui: Quid si pessimo in te animo dubitans accu-
sari: puenit hoc delationis genus. At seq̄re illud Marcialis & delator habet:
qđ dedit exiliū. Ego tamē tuus sum seruulus: tibiq; ubicunq; uixero: deditis
simus: nec tam me coges ab urbe longū exulare: q̄ ego te semper hēbo ante
oculos: nec cuiq; cedā te amādo. te colēdo. tēnuminis instar uenerādo. Iu-
be ut liber: parebo ut iusseris: quocq; longius abero: facilius intelliges q̄ esse
tibi utilis domi q̄ fidus. Nulla in re poteris alius esse mihi semper princeps
meus. semper deus in terris: semper habendus ante oculos. uale ex Medio-
lano. xy. calendas Aprilis.

Pacatiua familiarissima.

c Vra ut uelis amabo. tē semper: nec tua de me merita e mente mea
delebit ulla temporis diurnitas. nō sū ingratus. Pluris lōge facio
quod me amaris. qđ mihi faueris: qđ in calamitate me nō deserueris: q̄ nō
doleo qđ illis in me credas: qui & me oderunt: & te nō amāt. Sūt enī pditiss

simi delatores Si quid autem erant: quod castris ad designatam non interfuit diem: pacandus es mihi dux facillime: tum quod culpa mea non est peccatum: tum quod si etiam peccatum est: ut es omnium humanissimus: debeas ignoscere: ut in multo maioribus grauioribusque peccatis soles. Erraui fateor: sed ut illud est Senecae: caret hic error culpa Imbribus sum prohibitus istuc ire. Flumina intercluserunt iter meum Parce mihi princeps. Si in me pacatus. sis qui soles in tuos. Bene uale ex Mediolano. xiiii. calendae Aprilis.

Pacatiua Grauis.

nihil est: quod facilius fieri posse uideatur uiro docto: quam ut pacetur boni principis animus in aliquo odio concitatus sic: enim clementiam Cicero definiuit: ut sit uirtus: quam animus in alicuius odium concitate refouet. Quod si turbati princeps non pacaretur: quibus esset uiuendum apud illos: non illi tunc reges (ut dixit Homerus) uocarentur: sed tyranni. At Tyrannos Plutarchi Pittachus ille similes uult esse ferarum in placabilium. nam si natura uel inter immanissimas uoluit esse feras non nullas est: quam mitiores effici possit (ut Plinius docet) quid est in homine dicendum: qui mansuetissimus est: quid in principe: quem (ut Cleobolus inquit) sperant subditorum omnium mentes: & a cuius solus salute populorum omnium suae fidei mandatorum pendet salus: fratrem esse te mihi: factus sum hodie certior: quia Fabium interemi. Quid si non interemissem. Certe nunc ego non uiuerem. Seio tibi rem intellectam ut fuit: nec in ea enarranda tero tempus. At quia me accusas maliciae qui cum potuerim eo crimine abstinere uoluerim: dicis enim: cur non uertisti ad eam insolentiam terga cur non fugisti: poteras id efficere commodissime. pacandus es mihi animo magno: sed non aequissima iratus mente. si pae tua dici potest. Quem ego sum apud te locum assecutus mihi princeps: Militis. At puaem se praestare miles debet fortem: infractum non meticulosum: periculorum tolerantem. Haec quotiens non seruasse: poteram abs te uilitatis accusari: atque pelli: ut Cyrus dicebat. Inobseruantissimus autem horum semper extitissim: cum inuadentem me quicumque: duellumque poscentem profugissem: aut non iucundissime admisissim. Adhaec uero quot me contumeliarum conuictiorumque confecit is generibus prorsus arma exercuerim. Quo me minus uidebat ad taela prouum: eo inflammabatur in me magis: fiebatque petulantior. Haec improbas: & ego non solum improbo quae tibi non placeant: sed detestor acerbissime: cupioque assidue: non exegisse. Verum ut illud est Agathonis: Vno solo priuatur deus: infecta facere quae facta sunt. Vis ne princeps humanissime in me unum inhumanus inexorabilisque cognosci: cum in omnis alios: uel illos quae longe maiore suere in delicto placabilissimus fueris. Vide ne: ut hoc mihi mortem afferat: ita tibi cedat ad famam. Cum me deles: oportet deles tuarum manu: quae (ut psalmista inquit) psalmauerat me. Quicquid ego sum: ex te sum. Aut non malus dices: Id quoque non diffiteor: Sed alium ego:

q̄ te: patrē nō noui: At patri in filiū (ut Terētius uoluit) p̄ maximo delicto
paululū supplicii satis est: Parce seruo mi princeps fidelissime: pacatū te mi
hi redde. Ne sis durior: fac ut exorem. Ex Mediolano. xiii. calendās Aprilis.
Sinonima pacatiua.

Ne sis iratus mihi.

Redi in uiam pacis.

Presta te mihi qualem solebas antea.

Noli in me durior esse: q̄ in reliquos soleas.

Esto mihi mitis.

Exhibe te benignum:

Tuam humanitatem ne deleat mea culpa:

Te quaero in me pacatum.

Fac ut pacatus me serues.

Ira tua mortem: mens pacata uitam mihi quaerit:

Vt iracundus me terret: sic pacatus me solus animas.

Paueam tuam iram: pacationem cupio.

Nihil est quo tibi plus appetam: q̄ pacatus sis mihi.

Tē gaudeo te pacato: q̄ qua uoluptate nulla possit mihi maior superesse:

Vt tu⁹ furor sol⁹ ē (q̄ me caedit) sic ubi pacat⁹ ad me redis: rediuim⁹ uideor:

Redi mi princeps in tuam innatam benignitatem.

Peccaui fateor orando: sed tu ne pecces: te non placando:

Quā longe habes ab oī sceleret: tam absis a te non pacando tuis seruis.

Redde te mihi mi princeps pacatissimum:

Titulus. xli.

Confirmatiua familiaris.

q̄ Via nihil potuisse diciis o iudices istic causidicos ager̄ meo noīe:
nisi cōfirmē q̄ sūt ab iis acta ita enī docetis Marcū Carbonē Iuriscō
sultū stauissem. Cōfirmo q̄ gessere singula: q̄ dogdē illos scio mihi effectis-
se: qd̄ mihi nō cōducat. Quod accepturi sūt aut̄ ab iis (q̄ mihi debent) pe-
cuniā meā: idq̄ ab me uultis cōfirmari pri⁹: q̄ accepta sit: nō uideē factedū:
ne possit postea nō tradi. Sed quia uos cautos eē ostenditis: sec⁹ negri fieri:
cōfirmo id etiam (ita quidem) ut q̄cunq̄ pecuniam is acceperit ea trada-
tur Sempronio fratri meo: ipsi uero debitores ex nunc: pro ut ex tunc: dica-
tur absoluti: quam si fraudauerint: nec dederint: spe futurāe numerationis
dicatur hęc confirmatio facta: competatq̄ exceptio non numeratāe pecu-
nitex. Ex Mediolano. xii. calendās Aprilis.

Confirmatiua familiarissima.

q̄ Vi hanc epistolam tibi reddidit. istuciuit meo nomine futurus
causidicus & procurator in re mea. Et quoniam sine mea con-
firmatione: ad nihil gerendum admittetur confirmo quæ geret: omnia sic

quidem: ut uel utiliter gerat: uel cum detrimento mearum partium meo cōsensu omnia fecisse intelligatur: nec iu eum excipi queat: quod a me non sit actio sua confirmata. Tuum est officiū æquissime prætor: ut nullius psonæ facta exceptione haud minus ac per benigne procuratorem hunc meū audias: q̄ si quis conciuis tuus longe doctior ageret istic apud te causam ex Mediolano. xi. calendas Aprilis.

Confirmatiua Grauis.

n Equid obiciatur in legitime factum: inuenit hoc iuris modestissimus: quod in confirmandis exercetur: quæ non interueniente confirmatione nostra: possent non iure facta excipi. Nam adeo quisq̄ utilitatis propriæ fallitur iudicio: ut ab honestate nōnunq̄ distrahi facillime quæret & mendari non in enim sint nactæ demum exitum: quē uoluisse. Quod & si Pannetio ac Cicerone testibus: utilitas ab honestate sæparari nequit: separata uero non est utilitas. At eo uentum est: ut dauci admodum idē sentiant plurimi uero nihil admittant honesti: modo conueniat: quod cōducat sine cupiditati. Quare Euripedes cæcam esse dixit humanam mentē in iis q̄rēdis cupiendisq̄ in quibus in esse utilitatem ac lucrū conspicatur. Recte igit̄ Sempronius iurisconsultissimus & publius crassus uoluerē sui in magistratibus neminem alieno admitti nomine: nisi & cuius interueniebat noīe interueniret & uerbis: hoc est eiusdem confirmaretur ore. aut testimonio: qđ de oris mentisq̄ consensu fidem faceret. Cōfirmo igit̄: cumulatissimeq̄ cōfirmo q̄ geret istic meo nomine Scæuola: & quæ gessit omnia: q̄q̄ procurator ab me non est institutus æque tamē omnis eius opera mea sentētia cōfirmatur: ac si ego interesset. Ad hæc autem poscitis rogatisq̄: confirmem uobis prætorem: atq̄ designem. quē delegistis. Vt uobis ego uos non arbitror esse quicq̄ delecturos: quod non intelligatis profuturum: ita uirum cęseo prætorē ex multis æquitate: prudentiaq̄ singularem delegisse: quem & fama & rerum experientia cognoueritis: ea seruaturum: quæ ad prætorem & bonū p̄tinent: & diligentem: & gloriæ immortalis cupidum. Hæc enim Pericles debere in magistratu esse docebat: & Tales Milesius suos admonēbat. Nā ut Plato iussit corpus se tuerim præto: existimet: cum in urbe iudicat suis humeris demādata. Verū quia nostrorū edictis maiorū (quis per optime cuncta delegisseris) nisi delecta confirmemus: istare nequeunt: que ritisq̄ hunc cōsensum in re nostra. hise litteris uobis prætorem hunc delectum confirmamus: ap probamus electionem: confirmatum: admitti uolumus: hac autem confirmatione nostra deinceps eo fungatur magistratus eiuscemodi munere: quo reliqui prætores urbis istius nostræ consueuere fungi. Valere ex Mediolano. x. calendas Aprilis.

Sinōnima confirmatoria.

Quæ gessit is confirmo.

Nihil ex his infirmo: sed potius approbo: quod meo istic nomine dixit Scæuola:
Equè habete rata firmaque Scæuola gesta: ac si ego interfuissem.

Confirmo delectum istum magistratum.

Comprobo quæ uillius meus in prædio gessit:

Firma sit mei uenditio à Scæuola facta.

Non mutuo quicquid: quod is effecerit.

Habeo pro facto pulchre: quicquid meo nomine istic factum est a Scæuola.

Gessisse uolo Scæuolam omnia meo cum instituto:

Nihil excipio ex gestis ab isto.

Fecerit iste non secus singula: ac me præsentem.

Sciatur omnes me probatissima dicere: quæ fecit mea in causa.

Confirmatum semper quisque putet: quod egerit pro me Scæuola:

Nunquam obiciam benefactum non esse: quod pro me fecerit iste.

Ab isto negarim effectum: est omnino confirmo.

Nunquam negarim bene facta: quæ iste mea gesserit in re ulla.

Faciat ut uidebitur Scæuolæ: recte factum affirmo.

Quæ uobis sine meo consensu non profunt: approbo cuncta.

Titulus. xlii.

Inuentua familiaris.

E T si non est mei neque animi: nec moris: in quem inuehi: non possum tamen eandem in re seruare modestiam: cuius iure dixerim: ut Hieronymus in Vigilanti inquit: linguam pendendam & in frustra lacerandam: ut qui loqui nescis: discas aliquando conticescere. Assidue tuo isto scurriliore ac prudentissimo in aliquem debaccharis: & ridiculum caput eorum bonos irrides. Assidue uersatus in luto ad aures usque marcentes alios uocas & putridos. Assidue sis in deridendis & doctos & eruditos insolentior: atque insanior. Unde ista mordacitas in te tam innata. Unde iste tuus furor tam barbarus & immanis. Nam nisi penitus ab omni humanitate sis alienus: nunquam adeo insanire cogaris ut neque modum in dicendo serues: neque modestiam: sed te reuide bone uir Terentiane: ac respice. non ne iam annis supra trigessimum nactus nihil plus sapias: quam si puer uersareris in cunis. Persuades te tibi uix esse sapientissimum cumque nihil unquam didiceris litterarum: quod inter litteras conuenire possit. Litteratissimum esse te duci: aude scilicet de literis cum illis contendere qui sunt in Italia præstantissimi. Proh hominum furiose: imo bellogum pessima: cui nihil sit tolerabilius maledicentia: cui sunt omnia nullius: præter uacordiam: atque uersaniam. Quam autem sit leue cerebellum tuum istud qui nescit: uideat tuam istam quotidianam in omni re uarietatem ut nunquam tibi sis constantior: quam cum stertis. aut crapula & ebrietate obrueris: aut libidinibus uaces: a quibus & si non nunquam debilitas neruorum: at nunquam uoluntas & imensa cupiditas surripit. Quicquid. n. patrimonio relictum est quicquid aduentitium: aut profectitium fuit omne in hisce flagitiis consumpsisti: obliguriuisti. delapidasti. Nunc assidue tere ener-

uas inter Gnatones Hellioues: Prædicones uir imundissime. sceleratissime
perditissime. Te igitur castiga primū: mox reliquos tui dissimillimos castiga
bis: & noli fabula esse uulgarium. Ex Mediolano. ix. calendis Aprilis.

Inuectiua familiarissima.

n Equeo me amplius continere uir impurissime: ut ad ea respondeam
denique quibus me semel: iterum atque rursus ineptissime tuæ litteræ in-
ferunt. Dicis esse me malum: quod te accusarim ignorantia: sceleratum quod non uiuam ho-
minum iudicio. Tu ne quæquæ audes castigare bælluarum maxima. Malus sum:
quia te ignorantem appello. At malus sum profecto ac pessimus: si hæc fileam:
quæ tui comilitones palam exhibent æque: ac peculiaria doctrinæ bonæ pre-
cepta. Nam cum uel ipsam ignores. Grammaticè ad minimos usque carathes com-
ponendos: disiungis. n. in scribendo syllabas: haspiras quæ nullam adhibent ha-
spirandi rationem: reliqua sunt apud te barbara: qui possim hæc contemescere. Me
uero dicis non hominum more uiuere. Non eorum inquam hominum more me fateor ui-
uere: quia tua sequuntur uestigia nebulones: cum istud non uiuere sit sed mori. At
eorum quid sententia uiuo: quod longe abs te: tibi quæ paribus absunt: qui bonis ua-
cat artibus. non sepeluntur inter epulas: non steruntur in lectulis cum scortis. non sunt
in Tessera impediri: ut tu soles. Quid. n. aut cogitas aliud die noctumque aut di-
cis: aut facis: quam eiusmodi quæcumque. Qui sunt tibi focii. Gnatones parasiti. scribe
Tabernarii. coqui factores. Quibus omnia credis tua: pueris: meretricibus nati
semper uersaris. In fornicibus. meritoris. Thermis. In maledictis: ac late.
nec omnibus de te eachinum moueas: & quæ nescis: saltem discis. Ex Me-
diolano. viii. calendis. Aprilis.

Inuectiua Grauis

c Vnum ex omnium hominum genere deceat illos in primis detestari qui mali
sunt. tum ut docuit Demosthenes: inter malos ipsos existimandi sunt
illi pessimi: qui cum omnia sint polluti scelere: quasi uiri graues atque cæcores: audent
alios (a quorum moribus bonis inquam atque innocentissimis plurimum absunt) casti-
gare: accusare dicere perditissimos: & in eos insolentius inueni. Ad quos illud
Lauronia Iuuenalis inquit Tertius e caelo cecidit. Caro. Nam si recte consideren-
rent illius Satyri uersus: Clodius accusat moechos: Catilina Cethegum: &
rursus. Quis tulerit Gracchos de seditione querentes quos caelum terris non mi-
sceat & mare caelo: si fur displiceat. Verri: homicida Miloni: ad te ipsum con-
uerter hanc sententiam: & Antonium dicet illum esse quod coegit Satyrum loqui. Proinde
si maluisses audire Ciceronem dicentem: neminem ad accusandum debere paratum
esse nisi & ad innocentiam suam exprimendam promptus sit: quam tuam istam tam in-
solentem in dicendo licentiam: frenasset aliquatulum rete cohibuissetque tuam tam
insulsam mordacitatem potius: quam in me tam imprudenter. immo tam furiose ir-
ruisses. Tunc tibi diuus Hieronymus occurrisset consuluissetque inquitens. Nil
est foedius risu in risione dignissimo. Quasi uir religiosissimus uideris

nostro succurrere ordini nō probas uiuentes liberius religiosos leges re-
formas bñ uiuēdi. Ministros & præfectos monasterioꝝ admones: quid agēdū
instas doces præcaris: cōsulis: & quod deterius est pecunia corrūpere cona-
ris. Nihil prætermittis quod dicas nobis profuturū: quasi & tu solus uideas
quid cōducatur: & cæci sint cæteri & tu sapias unus: insipiāt alii. Nūc ego: qđ
in fabulis legi: uideo lupū esse monachū effectū: imo nūc est locus Euā-
gelio: ut uentias in uestimētis ouitū: qui es intrinsecus lupus rapax. Audes tu
quēq̄ accusare in obseruātiā: aut ordinis nostri obseruantia docere q̄ oīum
es in obseruātissimus religionis: pietatis paupertatis caritatis. & ipsius deni-
q̄ cristiane fidei. Vide ne hoc tā ridiculū deniq̄ sit: q̄ quod maxie. Nam ad
mirabilis esset: uideri te religiōi uacantē: a qua semp tanq̄ a pnciosissima
peste abhoruisti: q̄ si uille inquit mulier uirulū: uel si bos æderet agnum. Tu
nūc e cauponula clanculū redūisti ad monasteriū. nūc e fornicibus nūc a pu-
stionū cōmercio. nūc a uitata sacerdote: ad hæc secta administrāda. Vbi est
tuo patrimonio tibi relicta pecunia: in scenore. Vbi mris dos. In scenore,
quæ clanculū assidue surripuisti monasterio. In scenore. In qbus uitæ gradi-
bus cōsumis hoc scenore q̄ sita. In gula in otio in scortis in cōuiuationibus
Inq̄: cōporationibus. ebrietatibus sceleribusq̄ demū oibus: qbus abiectissi-
ma pecudiū exprimat cōditio: Sardanapalli instar. aut Smindiridæ Sybart
tæ. Qui hæc ignorat diligentius Inq̄rat: aut ad me ueniat: Testibus argu-
mētisq̄ pbabo dignissimis. ac oī exceptione maiorib⁹. Sūt Mediolani Ro-
mæq̄ pcessus qbus de ecclesiasticis rapis cōuinceret. Sūt & alii Placētæ pa-
piæq̄ qbus cōpertus in scelerib⁹ atrocissimis æs dedit nō mediocre: ne ple-
cteretur publiceq̄ dānaretur. sunt de nostris nō pauci. qui si quæranē. cogā-
turq̄ dicāt. quo eū comitati sint. de quo loquor: ubi sæpius pernoctauerit:
quid egerit: quibus in discriminibus uitæ induxerit illos sed esto sis malus
q̄tum uis. O bællua: sis perniciosus: sis inq̄ nefarius. Sed nō oblis: nisi tibi
sis ridiculum monachorum: minus religiosorū. sis inq̄ inter nos Simia (&
ut illud est Iuuenalis) fraterculus ille Gigantum. At nō audeas o bestia uel-
le ut bonus & uideri: & existimari nec te iis in geras negociis: quæ longe
absunt ab ingenio tuo isto inq̄ tam haberi ac panicario: sed malicioso: sed
uersuto uastro uersu pelli doloso. Quid enim ut fiat instans: ut insubres ac
præcipue Mediolans pellatur hinc: exteri succedebant: bonæ (ut dicitur)
legi paratiores ea dumtaxat hoc fingens ratione: ut nobis absentibus: tu
ministres: tu gubernes. tu omnia tuo nutu imperioq̄ modereris. O fan-
ctum hoc monasterium te duce. O faustum felixiac fortunatum æuam
hoc: quo tu monasterii huius instaurator declareris. Non sunt igitur no-
stri tam ad bene beateq̄ uiuendum accincti. parati: atque apti: quam tu. Po-
tes tu quicquā o ignare. o impudens. o pessime: quod nos. nequeamus. Ab-
sit. absit. absit. inq̄ error iste patres optimi: ut hic presit nostris ut hic nros:

propellat ut hic hipocryta nobis imperet. Præficite quæ malitis: nō istius malitiæ nō sit locus. Præposite nobis seuerissimū quæq; rectorē: modo & iste cogatur ab illō: uideriq; aliquādo possit: q; sit homo: quareq; istitit usq; adeo. Ex Mediolano. vii. Calendas Aprilis:

Sinonima in uerctiua.

Omnium es sceleratissimus.

Nihil est in te nō flagitiosum?

Nullius es sceleris expers.

Tam abes ab omni laude: q̄ uir optimus a flagitijs.

Nihil est tibi cum bonis commune.

Antiquius in te nihil est incōtinentia.

Vires omnium imprudentissimus: sic impudentissimus.

Viuis tu quidem pessime ac perniciosissime: si beluarum dicta uita at nō potius mors debet.

Amas omnia male uel facta. uel dicta. uel cogitata.

Quid est obsceni: qd nō dicas: qd perditū quod non audeas.

es una eadēq; omnium uocē sentia scelerum cloata foetidissima:

Tunc tu plurimum oblectare: cum plurimum peccas.

Nullum est tam uastum & abhominandum crimen: quod tibi leuissimū facillimum. ac minimum non uideatur.

Adhibes sceleribus omnem operam.

Quo maius est acraris uicium: eo te illud delectat magis?

Ab omni uirtute alienus cunctis criminibus uacas.

Titulus. xliii.

Amatoria honesta familiaris.

¶ Vanta sim erga te beniuolentia nō est facile dictu. Nam si uero illud a Cicerone dictū est inuitari nos ad amādos: quos nūq; uidimus in quibus sit uirtutis simulacrū quo debeo esse in te studio. quē uidi nouiq; uirum oī laude cumulatū. Habes tu quidē quæ in hominē sunt rarissima ingeniam indolem. fecunditatem ingenii nō ineditocrem. doctrinā qui longe lateq; superat ætatē. Et q; qd maxie pbandū est in hodiernæ tēpētatis hominibus oīum humanissimus: atq; q; gratissimus: nec te officijs uincti sint nec cuiq; es difficilis. Amo te igitur uahementius & abs te amari cupio: n̄ qui rear posse te mihi amorē parem fieri (superabo te semp) sed q nō amē: a quo nō amer. Quod tunc fieri posset: cū tu maiorib; occupatus negocijs posses mei nō meminisse. Id ut ingrati esset hoīs: ita contra omnē humanitatis tuæ naturā atq; uim. Nā si uero dictū est a Seneca: si uis amari: ama: nec cessariū est: ut amet: q amat: etq; in naturā & beneuendi rōnem niti: qui cū ametur: nō amet. Si qd ego postularē turpius aut attemptarē indecori: n̄ essem amadus: tēq; mihi nō rudentem in amore nō accusarē ingratiitudis:

ac mecum ipse potius magnificarem honestatemque ac pudicitiam tuam nequam re non laudare. At ubi tua me ad amandum inuitavit probitas. egregia laus: summa eruditio: quae potest non probare animi mei sententiam quae te non improbare si non respondeas: Amam me igitur mutuo & aliquando quicquid ad me dato scribari quibus optimam conferam quarum amoris erga te mei fructus: legedis sapienter doctissime abs te exartatis. Quid n. iucundius ad me deferri possit: quam quod tu tam disertus elegantissime profeceris. At contra tu me meisque omnibus: aequae utere ac testis. Tunc enim me mihi re gratissimam effectisse cognoscere: cum tibi gratificari me posse duxero. Incredibile dictum est quod tibi cupiam more gerere. Ex mediolano. vi. calendas Aprilis.

Amatoria honesta familiarissima.

a Mo te plurimum: ob incredibilem doctrinam tuam. cupioque abs te mihi in more responderi. Quod cum feceris: & officio simul tuo satis feceris: & desydero meo: cum neglexeris & a uirtute defeceris: & spiritus fefelleris meam. Horum uirum & ipse uelim ac expecto: & te deceat: tute iudica: quod uires prudentissimus. Si me ad te amandum tua promouit eruditio ac probitas: fac ne uel rudis uel improbus uideri malis: quam qualis es. Ad haec autem scribe non nihil aliquando ac iube: ut & litteris tuis elegantissimis iucundus mihi sis: & mea utari. opera. Vale ex Mediolano. v. calendas Aprilis.

Amatoria honesta Grauis.

e Vni nihil ab me quiri soleat diligentius: quam ut iactura nulla sit temporis. Nam ut Laetantius docet: ne quod frustra fiat puidendum est tum hoc etiam diligenter inquiri: ut ingratum non sum officiosus. Nam & si officium in neminem est negligendum ut uolunt Sophocles: tamen duo sunt pro Euripide officii genera: quorum aliud exprimit liberalem in benemerentem aliud pedigum ingratum. Vtroque nos amant reges ac dii immortales. Vno sunt homines laudandi. Nam uel ipsi reges: atque dii: quod Theophrastus inquit cum uiderint nos non respicere: officium reuocant. Nos hominum culti: quibus non licet nec est semper facultas reuocandi: quod, dederimus: desinimus potius dare: si sapimus: quam si dederimus: speremus reuocare: cum etiam nos Sulpicius iurisconsultus admonuerit melius esse non soluere quam male solutum repetere. Cum igitur ad amandum aliquem nos ducit. inuitat: atque trahit quodammodo ulla illius egregia & rara uirtus: nisi nos ab eodem amari sentiamus. frustra nostrum nos officium impendere: ac tempus rerere intelligimus: in quos illud Ouidianum iure dicendum sit. Quid harenae semina mandas: Non profueris littora bobus aras. Merito possimus uel Belidum in undas haurire uel Sisyphaeo saxo laborare: uel Isthonae inuolui rota. Quam obrem cum ad te amandum: non una: sed plurimae tuae summaeque uirtutes allegerint: ut site non amem rota mente: sim penitus amens. Amo profecto tam sincere. tam uere. tam perfecte ut eorum censuram nulli: qui scribuntur apud ueteres tam arctis deuincti amicitiae uinculis. Sed ut amem abs te pa-

riter cupio ne frustra sim i amado pplexus. Haud. n. uereor n amari: sed eo
qdē amādi officio mihi n̄ reponi: q̄ expecto nā ut ad te amans crebras lras
dabo: sic referri uelī n̄sa: ut mutuos dēt accipiāq̄ amoris fruct⁹. Ait. n. q̄ n̄
nescis Aristophanes: p̄sentes cōuetudinē q̄ familiarissimā amātes h̄erē: ab
sentes uero lraz usū. Itaq̄ q̄ diu his erim⁹ locoz̄ iternalis distiūcti: lraz cō
tēdam⁹ officijs: alter alterz̄ supare: q̄q̄ elegātia dicēdi abs te utct⁹ te sp̄ amā
do supabo. Scio qd dicā. nūq̄ amādo me uincas. Prior icēpi tuis allect⁹ lau
dibus. Tu me seqris. Vocat⁹ m̄debis. Auctor hui⁹: ego sū bñ uolentiaē. Cū
facile sit iuctis addere. P̄ia laus i intētiōe cōsistit. Amat ait Seneca q̄ te pri⁹
is te ducit. Dux ducto maior ē. At Homer⁹ uidē ē p̄fert cæco: q̄ i alio i elli
gāt: q̄ i se neq̄ intelligi: Ego te amo: qm̄ es doctissim⁹: eruditissimus: disertis
simus. Tu qd i me uides: cur ames. Nihil p̄fecto. nisi q̄ amaris: n̄ es i amā
do officiosus: Sed si n̄ ames: i grat⁹ appellare. Tu i me cæcus. Ego i te uidēs
At amādo simul i p̄era n̄ nihil: ut usus opa mea uel i genio: uel facultatib⁹ ut
deare mutuo me amare. Nā ego ubi uideor q̄q̄ i te: quo mihi sit opus: nō
desinā q̄rere. Si dabis: muneri tuosatisfacies si negabis: nō ego: sed tu pecca
ueris. Quod si qd i me uideris q̄ tibi gratificari possim: nec eo sis usus: pin
de malefeceris: ac si auaroz̄ more a tuis abstineris reb⁹. Mea. n. oīa sic fūt
i te cōuersa: ut ego quoq̄ cōuersus sū. a quo nūq̄ aberis: & cū quo: q̄to erim⁹
locis distiūctiores: tāto eris caritate cōlūctor: tāto tibi sū sp̄ futurus deditior
atq̄ dedicatior. Modo tu me pariter ames: nec i dignū putēs existiare: debet
te hoc mihi q̄ te amē tā mirifice ut nihil supra. Ex Medio. iiii. kal. Aprilis.

Stnonima amatoria honesta.

Ego te plurimum amo.

Incredibili sum in te beniuolentia.

Cupio ut mutuo me ames:

Expecto abs te in amore mihi responderi.

Si uis non esse ingratus: ama me: ut amaris.

Si me mutuo non ames: sis omnium ingrattissimus.

Quod te primus amare cœpi: debes tu plurimum mihi.

Fac ut meū in te studiū non negligas: sed in amando respondeas.

Ama me ut te amo.

Cum amem te honestissime: tu pariter ama.

Quando inuitat ad te amandum me uirtus: ne te ingrattū exhibeas.

Ne te inferiorē r̄ndēdo p̄beas: q̄ i tua amāda uirtute prior ego sim inuentus.

Cū intelligas q̄ te sincera mēta amē: nō ducas i dignū: si me mutuo ames.

Imitare in amando si potes fecundissimos agros.

Nunq̄ amando me superabis: sed ut annitaris cupio.

Ego quoū abs te quod postulo: in amando: nemini cessero.

Titulus. xliiii.

Res nouæ nunciatoriâ familiaris.

q. Vid hie agat noui nūciaturis quod potissimū scribā: aliud non habeo: q̄ quod ad nos attinet. Vtr ille bonus (hoc est oīum fraudulentissimus) oppugnat hic bonos oīs: inuenitq; pastore quoddā lupus tegmen ut quia non uiuitur in hoc monasterio (ut ait obseruāter: exteri huc tradū cantur: pulsus nostris insubribus: quasi uelit obseruātor esse reliquis: aut nō potius occupare monasterium: & solus imperet: & suis scelerib⁹ omnia poluat: Nos obstitemus quantum opera. ope. consilio. amicorūq; fauoribus poterimus. Sed præcipue dei optimi maximiq; auxilio: qui non feret has lordes hisce fraudibus tegi. Gætera hic omnia quiescunt. Nam dux insubrium & mater & filius bene ualent Paccata sunt quæq; Bene ualemus singuli Tuum ad nos aduentum expectamus. Vale. Ex Medtolano. iiii. calendas Aprilis.

Res nouæ nunciatiua familiarissima.

h. Ic frumenti maxima est caritudo. Viuimus oēs difficulter. Nam & de peste nō est suspicio mediocris. Pullulāt. n. signa quædā: quibus manifesto cognoscitur: quid impendat. Fit coniectura de pace potius: q̄ de bello: ramentis uideantur quædā significare bellū qbus discordiæ populorū flagrant. Sed futuroꝝ solus est arbiter iupiter. Tua conionx aliquantulum ægrotauit: nunc cōualuit. Filius tuus natus maior est in litteris diligentissim⁹. At plus longe delectat poetis: q̄ legib⁹. Quicquid conatur dicere: carmē est Inuito ne quid sydere: annitatur: operā adhibe ne plus sapere uelle uidearis q̄ saplas Inuitis nihil est contendere fatis. Frater tuus ex Thracia ditissimus rediit: nec q̄q; plus cupit: q̄ te corā intueri. Cito (si sapi) redi. Vale Ex Medtolano pridie calendas Aprilis.

Res nouæ nunciatiua Grauis.

n. On paruum in scribendo munus Libanius constitutum esse dicit: cum amicis per litteras res nouas nūciamus. Sic enim illi rex audiēdarum nouitate delectant: & nos officio functi ea in te sumus. Nam si homo (ut a Platone didicit Tullius) sciēdi cupidissimus ē: uel eas res scire plimum desiderat: quæ gerūtur ubiq; nouæ præsertim in patria: a cuius salute sua pender semp salus: & cuius cum incolumitate sua. incolumitas est conitūctissima. Quod ego mecum animo uoluntas (quippe qui tibi sum ditissimus) constitui te de his rebus reddere certiore: quæ hic assidue fiunt. naues. triremes. biremes. myoponesq; parant q̄ diligentissime: ut ingenti uitorū lectissimoz numero: classēq; potētissima in Turcoꝝ expugnādum pdeat. T xrānum: lecti sunt aut ex oībus ordinibus ultri fortissimi quoꝝ. senatores Triremibus biremibusq; presunt. Equestri at ordinis nautæ nauibus in hęc ex plebe honestissimi myoparones regnant atq; scaphas æs grāde darū est Mercesq; proposita multo maior. ab insubribus huc & pecuniæ multæ mis-

ſæ ſūt: & hoīum cateruatī ſtipatorꝝ n̄ paucæ maſſæ. Regē Nūnorū inquit
ſe ſe huic expediōi tā acriter deuouiſſe: ut mortē potius ſit ſubiturus: q̄ ſine
uictoria ī Pānoniā rediturus. Frācorū ar̄ & Britānorū reges ī hāc expediōi
onē paratiſſimos ſcimus ut iā iter aggeſſi ſint. Deū ar̄ optimū q̄s dubitat eē
miſeris calamitoſiſq; chriſtiāis ſaturū. Oīa ſūt igiſ ita nobis apparatus: ut
ī portu nauigare duci poſſimus De ualitudie Venetorū nihil arrigero. Tā
tus ē. n. ī hāc urbē ex uariis cōcurſus urbibus ut undiq; in dies peſtilēs mor
bus afferat: nec ſatis ualere poſſimus. At p̄ ea ualitudie q̄ ī urbe qdem eſſe in
his pōr: q̄ ſuæ uitæ cuſtodiā adhibēt: nos curamus: q̄tū poſſimus ne ægro
tationem incurramus. Semp̄tōius diem obiit. cæteri oēs tui bñ ualent. Va
le Ex Mediolano calendis Aprilis.

ſinonima rei nouæ nunciatiua.

Hic omnes bene ualemus.

Hic annona cara eſt.

De bello nihil hoc loci dubitatur.

Turcorum exercitus fugatus eſt.

Armatur hic clafis in Turcos.

Aes grande militibus datum eſt.

Maximus ſit in Turcos apparatus.

Tutus frater nauigauit in Syriam.

Pater tuus es Dannubio redit.

Teutonici pugnant cū Pannonibus.

Expediō in Bos nos celeretur.

Rome ſummus pōrifex deſignatus eſt.

Nihil eſt tuo filio iam conualeſcenti metuendum.

Audiuimus hic te ægrotaiſſe ſed continuo conualuiſſe.

Tanta hic ſunt frigora: ut oēs unde hic riguerint.

Supplicationes hic p̄ uictoria chriſtianorū triduo factæ ſunt.

Nihil amittit in hac urbe: quod ad uoluptatem attingat.

Hic ciues aſſiduis uenationibus uacant.

Qui ſunt in hac urbe meliores: plus ſtudent libidinis.

Rogat te Iulius ad reſcribas non nunq̄.

Miratur tua coniuſ: qui ſe adeo negligas: ut de tua ualitudine nihil uſquā
ſibi ſignifices.

Omnes hic tuū ingenium ſummamq; doctrinam admirantur.

Titulus. xlv.

Publicæ fidei præcatiua familiaris:

Vm iſtuc ire plurimū cupio princeps optime. tamen non abſte in
quē nihil unq̄ peccauit: ſed ab iis uāhemētius. in me quicq̄ patrarit:
metuo: quibus aliquid debeo nūmulorum: nec hactenus expedire

potui quod debebam: nam rugientes quasi aduersus me leones stoluunt meae
cosuli salutis: nisi prius fuerint: quod crediderunt consecuti. Ast nemo dat: quod
non habet. Quod Agathon ait: non si quid possim: animaduertunt sed quod
uelint. Difficile impossibileque fit: ut ex aridissimo quidem saxo hauriat un-
da uel sanguis: At illi sic uolumus: nunquam redabis in patriam nisi soluis. Un-
de soluam. Tua interest. Ad te igitur humanissime confugi princeps: qui
soles omnium esse misericordissimus: non qui petam hanc pecuniam om-
nino remitti mihi specieque creditoribus eius unquam ad mihi recuperanda: sed ut
illi non exercent in me iracundiam: mihi liceat libere istuc ire indeque ad an-
num usque saepius: pro arbitrio redire. Interea promitto me omni opera cu-
raturum pro uirili mea: ut illis satisfaciam. Vale princeps optime. Ex Me-
diolano. iiii. nonas Aprilis.

Publicae fidei precatua familiarissima.

a Cederem istuc non nunquam ut clarissime: ut cum principe te uisere:
& negocia mea procurarem: si liceret. Sed sunt quibus non nihil de-
beam aeris: qui assidue interminantur curaturos se meam captiuitatem si istuc
luero: nisi prius secum pactus fuero: Conditionem autem nullam uolunt:
nisi ut soluam. At non nescis: qui me iam menses aliquot oppresserint casus
terra marique: Nam & mercatura mari mihi fuit plurimum detrimentosa:
& agricultura terra me fefellit. Quare te unice rogo: me comedes principi
nostro humanissimo: eumque roges publicam mihi fidem sua benignitate:
largiatur: ut istuc ire: indeque pro libito redire possim. Vale ex Mediolano.
iii. Nonas Aprilis.

Publicae fidei precatua Grauis.

f. Idem publicam a populis & principibus postulari docuit Solor
oportere: cum timeretur quicquam uel in uita uel in re ipsa. Nam uel er-
ratum sit quippiam: uel id minus tibi cauendum esse diligenter. Modestus
admonit: Aliquam sunt delatores: quorum murmura similes ut apud Neronem multi
sunt iterum: plures cruciari multi fortis ac uitae prepoliati. Nonnunquam inter-
ueniunt inimicitiae: quae amalis exoretur cum diis. Aliquam uero solent occurrere alia
& alia casuum genera: quibus quod non uidet: facillime in miseriarum incidit laqueos.
Publicam autem fidei Agesilaus tanti uoluit esse: ut quod ea uiolare: totius Graeciae
persecutione deberet esse in templis aut deorum dilaniari simulacra. Quid enim in ui-
ta superest fidei: aut pietatis: aut asyli: si principes sua fide non suauerit: quod uel o-
stibus suari uoluit. Actilius docuit Cicero. Aut enim cum postulatur a cala-
mitosis & quouis hominum genere negetur: aut promissa seuetur nec in fide pu-
blica (ut iussit Xenophon ille socraticus) iusta ne an iniusta promissa sint: quae
tunc postea quae promissa sunt: sed obseruetur nulla inter praetatione adhibita: pu-
ra: nuda: simplici & intacta. Ego tandem quid sum postulaturus: ut de me tua
tua sanctus primum remittas mihi quod peccauit. Fateor enim me com-

misisse in tuā maiestātē: sed p̄ errorē. Itā me adiuuēt superi. Non fuit culpa peccatū. Sed q̄a tantū ē in maiestātē peccare: sed improbas: & indulgendū nō eē ducis p̄ducēdū saltē non stabilitēdū cōsiliū istud: uelis. Da mihi fidē publicā: ut istuc & in oēm regionē tuā: singulasq; terras mihi liceat ip̄p̄nē ire. p̄ noctari morari semelq; ad plures id exeq; ac inde libere discedere: nulla interueniente q̄rimoniā: cuiusq; ue in getatione. Id si tua benignitate cōse quar in hāc rē publicas mihi decerne tuas litteras tuā uolūtate ac fidei mihi testes: superaq; tua māfnetudine malignitatē erroris mei: qd cū te orē unice p̄iceps clarissime: tū spero mihi n̄ negatur ex Mediolāo pridie no. aprilis.

Sinonima publicæ fidei precatua.

Rogo mihi des fidem publicam.

Posco abs te publicæ fidei litteras.

Insta cum principe pro fide publica.

Saluum conductum (quem uulgo dicunt) abs te posco.

Da mihi: impune istuc eam: ac redeam.

Fac ut ad uos mihi pateat liber & accessus: & reditus.

Ne neget mihi fidem tuam o princeps.

Concede ut tutus ad uos ueniam: rediturus pro arbitrio meo.

Nihilo mihi magis es gratificatur: q̄ si p̄ me publicam ab isto senatu fidē exoraueris.

Ego te unice obsecro: quærās ab isto populo litteras publicæ fidei.

Ut asylo tuo tutus istuc eam: & regrediar: quæso mi princeps.

Vt nullo impedimento inuoluatur: si istuc iuero te oro mi consul.

Præsta mi humanissime regule mihi ueniendi tuas in urbes redeūdiq; quotiens uoluerō: liberam facultatem.

Concede per deum imortalem mi prætor ut nulla ingruente uaxatōe istuc ire: indeq; quotiens mihi libuerit redire liceat.

Da mihi: te rogo maximopere: imp̄nē ad te ire facultatem.

Titulus xlvj.

Historiæ narratoriæ familiaris.

Vm Belgæ cōuenissent ea Germāis iis: Rhenum Incolunt: postea q̄ illorum Dux Carolus bello Germanico peremptus ē Lodouicus rex Gallorum adorsus est eos: ea spe ductus ut omnem illum occuparet potentarum. Causas autem inuenerat belli quod ad se diceret pertinere uniuersam: Galliam: cuius partem in Belgis dicebat ab allobrogom ducebus Philippo patre: ac Carolo filio iam pridem potentissimis occuparam. Existimabar at facile Germāos aut sibi fautores: aut aduersarios nō futuros. qui paulo ante societatem aduersus allobrogem Carolū tuebantur. Itaq; & ob inītam amicitriā: & ob odiū uetus in Belgas principes ducebat eos sibi futuros auxilio potius q̄ detrimento. Fracti sunt tñ iā ter ac fugati cum suo iamq; Duce Bel

gæ (ut ito dixerim) tam dispartit: ut enervati dici possint. Hæc historiæ nar-
ratiua est epistola: quæ familiariter: ac succincte omnia expresserim: & per
abellarii celeritatem uoluerim ad te aliquid ex historia scribere. Bene uale
Ex mediolano Monis Aprilis.

Historiæ narratiua familiarissima.

c Vm essent cõfecta repagula mænia i liburnis a Venetis ad qdragin-
ta fere passuum millia i cursione Turcoꝝ improuisa: & repõtinõ quasi
torrẽte influente diruta sũtea pte: q̃ magis uidebãtur esse tuta & incõcussa.
Turcorũ at ductu cõuenere ex finitimis plurimi Pannonæ Scraphi. Epy-
rotæ: aliq̃: uel q̃ fidem obnegasset christianã p̃fidi uel quã adhuc in fide uer-
satũ: nomineq̃ christiano nihil habet cũ nostris cõmune. His mænibus ca-
ptis: iuadũt scenas militũ nrõꝝ: occupãt oĩa: cædũt: capiũt i prædã oĩa uer-
tũt. populãtur mox & uastãt agros Teruisũ penes. Quid deinceps dubitã-
dũ sit: q̃s ignorat. Nã futura æstate metuĩt hisce p̃ribus uæhemẽtius: Histo-
riã habes: & eã q̃dẽ uerissimã: ut res acta est. Bene. Vale Ex Mediolano:
yiii. Idus Aprilis.

Historiæ narratiua Grauis.

h. Historiæ describẽde genũ utilissimũ oĩbus: & (ut Cicero inq̃t) specu-
lũ nrẽ uitæ: primũ oĩum Pherecides Syrius adinuenit: id qd̃ plæ-
riq̃ Hermodamãri ascribũt. Creophilo: qd̃ ascribũt dixi. Imo dono dant.
hui genũ inuictũ ut oĩbus iucũdissimũ: ita qd̃ uæhemẽtius necessariũ. Nã ut
ex historiã multa sp̃ discim⁹: q̃ p̃desse plurimũ possint: sic sine hui⁹ lectione
quos imitemur i actiõẽ uitæ (ut Plato dicit) nõ habem⁹ (Egyptii uero sacer-
dotes idcirco dicũtur desepexisse Græcie tũlo sapiẽtes qm̃ p̃ diluuiã plorima
carerent historiã: nec qcq̃ hac sine possent sapere. Homerũ aut̃ scripsit Stra-
bo eo p̃stationẽ: qd̃ prim⁹ historiæ modũ eĩt poematis dederit. Vidẽtur i hi-
stoeta quortidiani & priuari & publici uariãz rez multoꝝq̃ uiroꝝ appar-
tẽ. Intelligũt cõsilioꝝ diuersitates. q̃sitãz locoꝝ. & rez & tẽpoꝝ opportunita-
tes: ut in Xenophõte. Herodoto. Thucidide. nr̃isq̃ oĩbus hæc singula pos-
sumus conspiciari diligenterq̃ cõsiderare. at ut epistola non nihil ex histo-
ria narraretur primus est apud nr̃os Tullius: apud Græcos profecutus.
Demosthenes ille. Non parum hoc scribendi genus nr̃is hominibus at-
tulit: dicit Eschines: quo superiorum temporum: nostrorumq̃ res gestæ me-
moriæ mandarentur: atq̃ tenerentur. Hinc ego factus sum aliquando ad p̃-
scribendas etiam epistolis historias. quibus & ingenii non exercerem: & nõ
nihil utilitatis afferem illis: qui meas lecturi forent epistolas. Quod quidẽ
animi mei institutum: ut tecum non negligam: ecce historiã nr̃i tẽ-
poris non uulgarem: Archimbaldus Gascon satis & ingenio acutus. & cor-
pore fortis: & audacia p̃dit⁹: cũ iter ligustios multã patrasset fraudũ genera:

& arces dolo cepisset: & more crassatorum latrocinia commisisset: tandem dimisso Saliceto castello. quod focis surripuerat: alteriq; uendiderat uili p̄cio: uenit ad Tauriscos ibiq; nō pauca scelera (nec minima qdē) sed & multa & atrocissima secutus est. Nō multo post capif Pinaroli & in carcerē intruditur: publicoq; dānād⁹ iudicio laqueo expr&at suspēdi. Videt nescio quē rogarq; ad Ludouicū Sabbatiæ Ducē illū: hæc deferat: si uis sibi molestam esse necē: q; multis maximisq; sceleribus sibi pcurasserat: p̄tinqua se m̄c̄tem ferre: qd̄ prius suspendatur q̄ ea Duci significet: q̄ ad eius attinēt status idē nitarē: (cui si consulebat (accersiret ad se Archimbaldū: a quo auditurus eēt mirabilia: Misit dux ille bon⁹ atq; credulus argentes (quos Galli dicūt) satellites suos aliquot: a quibus ille nefarius uinctus tutoq; custoditus in Sabbatiā uehereē. Ita sit: cathenis alligatus equo uehitur satis debili nequo curreret fugā rapturus. In sabbatiā uenit. Ad ducē ductus nō prius se induit p̄ palatūꝝ arcana: q̄ & Ducalis senatus totus interueniret. Sciebat enī esse ī cōsenatu ex iis aliquot: q; Galloꝝ regis p̄ id̄ rem doris. Caroli partibus fauerēt quē metuebat ille Dux maximopere. Cōuenere senatores. Queritur quid dicere pmiserit Tunc sic ille Sinon: aut Sinone peior. Cū essem ī pedemonio liber. non nulliq; pedites mecū agerent. Aloisius Bellares princeps Relianæ atq; Centalli: cui causa esset turandi beneficii quod ad eius filiū deuoluebatur seruandæq; possessionis ecclesiasticæ: me uocat cum meis: qui ei uigiliæ custodiæq; p̄essemus. Hinc est mihi cum eo principe familiaritas maxima cōparata & iam tā assidua consuetudo ut aperuerit nobis sui p̄toris secretissima. Is inquit Carolum regem iniustissimū esse: in Ludouicū filiū: & ea p̄pter non multo post habiturum pessime: in quem fierent in uniuersa francia maximi apparatus: quis occolti sommoquæ cum silentio. Ad hæc autē sentire principem Relianæ Ludouicū Delphinis intercessionē cū Renato rege: Francicoque Sphortia Mediolani Duce: in diuidendo pedemōtio: ut pars Renato. Pars Insubrium duci traderetur: quorum mox auxiliis Ludouicus in patrem regem niteretur. Earum autem pactionū litteras horum singulorum principum esse penes. Aloisum ipsum bellarē in eius pluteolo. quod se latere non dixit referaturumque reliqua ad hanc rem pertinētia ipsi Carolo regi: si opus foret. Non audeo Dux Sabbatiæ (quis huic nō adhibeat fidem) ulterius in hunc p̄gredi: nisi prius huius omnia significet regi. Rex autem his acceptis: per litteras iubet: ad se continuo delatorem libertate donatum honorifice mitti. Absoluitur latro. Fertico. auroq; acequis donatur. Ad regem procedit. Idem replicat additq; si sibi ex Sabbatiā fiat commissio: ea esse mente: ut principem Centalli capere audeat: capriuūq; in franciam cum litteris illis pactionibusq; apertissimis mittere. Impetrat quæ postulat. fingit. simulat. dissimulat. Centallum uenit quasi fugitiu⁹ ex Sabbatiā: ubi hæc oīa clāculū trāfacta sūt: arcē admittit. Imo q̄ si nolēs illo

proficisc: cogitur centalli. sed iam uidebantur hinc illi illinc hi uentre Archimbaldum uisuri cum quibus ei amicitia foret contracta. Cum in arcem uentum est: hi socii qui ex improuiso uariis ex locis uenisse simulabant: cunctos opprimunt arcis: is profectus latronum filium ante patris. Abloisit oculos interimit: qui uellet rem tueri: patrem capit cum omni familia. Arcem occupat munitissimam atq; ditissimum spoliat principem. Res ciuili i predam uertit. Nam assidue concurrebant illo multi ex finitimis urbibus: quos ille fur admonuerat. Mittit Aloisius i franciã: sed sine ullis accusati sceleris testibus. Occupat ipse Centallum munitissimo loco situm. Quæritur in Gallie uir ille optimus Aloisius quid in regem attemprasset cum filio. ni hil inuenitur. Franciscus Sphortia (qui hæc rescituit omnia) Ducem Sabbatæ commonefacit: ni continuo. Aloisium qui scedere sibi iunctus erat: i sum restituat principatum bellum ab insubria sibi putet indictum. Quid faciat bonus Dux: iam a Carolo Aloisius liberatus est. Expeditio nullum sortitur effectum. Irridet Archimbaldus & regem pariter & ducem: dicitq; sibi esse quedam cum duce signa: quæ nisi uideat: non esse Centallum se rediturum. Tandem fit expeditio Ducalis in Archimbaldum. Ille rei militaris peritissimus & ad eam natus (ut deinde bello Centalico uisum est) se tuetur. Pedemontium expugnat: ex finitimisq; quotidianam prædam refert multoq; ditatur assidue magis. Militibus suis Gasconibus inq; plurimis: qui conuenerant illo huius promissionibus pellecti: nunc se cum Sabbatæ persuadebat sentire duce. nunc cum insubribus. Tandem illo uetum est: ut fraus fraude sit intercepta. Nam Ambrosinus longignana: qui tunc præerat pro pinq; arcis eiusdem principis custodia: simulata societate: dissimulataq; causa: cœpit Archimbaldum ei confidentem. Arx se continuo dediti capto præside: Inuentum est eum nebulonem tam sagaciter callideq; gessisse ut paulo post futurus esset Pedemontis princeps: cum eorum fere omnium consensu qui Tauriscarum urbium arcibus præerant: quoq; omnis in sententiam diuersis traxerat promissionibus. Cæsus & sectus est archimbaldus laqueo suspensus: centum ac triginta Gascones: corpora fere Gigantea Reliqua non prosequor: & q̄ astute gesserit. & q̄ uideretur religiosus: q̄ munificus: quos habebat fautores quos ministros. hic ut intelligas: q̄ soleat fortuna multos illudere: ac ut Boetius inquit summa infimis: infima summis admiscere utq; a sceleratis semper cauendum sit qui nil nisi scelera machinantur: nil aliud curant. Vale ex Mediolano. vii. Idus Aprilis.

Sinonima historię narratiua.

Hic bellum apparatus in turcos.

Fiunt in hac urbe noui pacis apparatus.

Nihil est quod dubitemus huc summum pontificem esse uenturum.

Consilium imperatorem instituitur.

Historiam tibi dico ueram esse.

Quod uilificatus aethios sit: non admiror: cum apud Baena cum sint etiam montes uelificati.

Gigantes & nanos uidimus diebus hisce.

Nuper ego apud Venetos piscem uidi hominis habentem imaginem:

Cum essem ferrariae: hominem uidi bicipite ut geryone non obstupescam.

Inter historias & hoc habet: quod asinus bipes hic creber est.

Fabulam extimas uaccas inuenire bipedes: historia est.

In hac urbe sunt Galli pondo decem singuli referentes.

Volant hie equi: si uelis historiam ab me Graecam accipere.

Nihil est uerius hac historia: quod nihil hac hyeme rigoris uisum est.

Hic ferunt turcorum regem esse interemptum.

Non uno ex loco uera hoc historia dicitur: constituisse mahomettum regem turcorum christianorum sequi fidem.

Titulus. xlyii.

Fabulae expositiua familiaris:

u Trideas fabulam accipe: cum superiore nocte apud cauponem peregrinus agerem: nam redibam ex Galliae Dni. Antonii templo: Inter somnandū sum uisus cū Cauponis agere coniuge: cauponēq; nō multo post insidias mihi parantem uahementius expauescere. Hoc metu perterritus expergiscor: & adhuc somni attonitus inuoluo: exagratuq; formidine: uel uigilans in cauponē ense feror ac furore. Is uitre bon? satiq; ad preliandū debilis fugiens delituit in stabulo: nec diem illū uniuersū noctē q; sequentē apparuit. Ego ratus uerū esse: qd' somnā uxorē eius subegi consententē in q; nec usq; renitentē. In diluculo mox discessurus ab ea. donatus sum tanto numero: hucusq; peruenerim. Vide qd' casus inuenerit: qd' ars uix sibi comparasset. Nunc & Iouē in cygnū cū Danae uersū esse credo: cū hoc longe sit admirabilis: Nūc cū Europa in Taurū. Interea redeūti mihi domū occurri in p̄p̄nqua silua serpens. Existimaui fatū esse (qd' uulgus mulierū appellat) ibiq; p̄noctauī assidue cogitans: qd' hoc esset: qd' cōtinue me spectās a me nō discederet. Sed ubi iā tenebrae texisset oīa: nec uidere quidē āplius possē: nec uideri: cæc? uīā prepto in serpētē certe cōuersus. Quo me uertere nesciebā. Tādē luna mihi lumē obsecūdauit. & domum regressus rī si sapius hoc monstrum. Vaie. ex Mediolano. y. Idus Aprilis.

Fabulae expositiua familiarissima.

n Nihil hic maiore uendit p̄cio: q̄ fabula. Idcirco ut rem tibi hac aetate dignā mittā: sic habet. Antonius absuit hinc mēses duos de uiginti. Cū rediit: cōtinuo cōiūx peperit puerū scitū. illiusq; simillimum sacerdotis: quē nō ignoras. Persuasit uiro Martia: filiū esse suū: seq; cōpressisse dolore: donec is rediret: exeploq; firmavit Alchemenes: cui? cōpressus est Iunonis

cura ptus: donec Stenello nasceretur Eurysteus q̄ posset herculi ipare. Cre-
dulus uir cōditionē admittit: similēq; illorū se fieri posse ratus fabulā non ac-
cepit aliter: quā diceretur. Vide. q̄ pulchre deceant mulieres litteræ q̄q; plu-
ra illæ uiderint: q̄ Plinius reli qui q̄ scriptores: qd̄ ad duos de uiginti men-
ses: nasci posse doceat patū Nūc filius educatur Antonio quē sibi simillimū
asseuerat: ego eā similitudinē uideo: quā gallus a fini simillimus est. Vale
ex Mediolano. y. Idus Aprilis.

Fabulæ expositiua Grauis.

nihil est tam iucundū inquit Pindarus: q̄ fabulā scribere Sed fabula-
rū duō esse genera: docent ueteres tam Græci q̄ latini: aliud de iis re-
bus q̄ neq; uere forent: nec uerissimiles (ut est illud Plauri in faciē uersus Am-
phitriomis Iupiter aut quod homo in bælluam uerteretur: cū Aristotele te-
ste. impossibile sit: unam speciē in aliā cōmutari (aliud de iis. quæ si non ue-
re: tamen uerissimiles quæ fieri potuerunt. ut Terentius amare Pamphilū
ostendit: & Glycerium ei tandem connubio iungi. Horum utrumq; probat
Simonides: quorum alterum delectat: alterum iuuat. At Horatius iquit aut
prodesse uolunt: aut delectare poetæ. Aut simul & iucunda: & idonea dicerē
uitæ. At poetas id admonet. Quid in epistolis obscuradū. Idētidē puto.
Nūc ergo scribēdæ fabulæ ratio uenit in mētē: ut n̄ desinas ridere: q̄ quidē
rē posteaquā fabulā dixeris (qd̄ potuerit fieri) factū existimato: & fabulosā
hīstoriā appellabis. Salualalius q̄dem Picæus (uel ut alii dicunt ex flammī
nia) cū pertransierit nēmus quoddam: ad quādam nuptia profecturus uir:
uel mediocris: uel infimo loco natus: serpentem uidi: nō miræ lōgitudinis
sed albū miri cādoris: corpulētū: & se ita respiciētē: ut dicere uideretur: ad te
ibā. hic callē occupabat nemoris: p̄ quē itur⁹ erat salualalius. Seceedit is ex cal-
le: rectaq; quo cōstituerat: p̄cedit uia: sed respiciēs aliqñ post humeros reli-
ctū serpētē: q̄ si secū uerba facere uolētē: intuetur stare loco seq; firma specta-
re acie: Horrui primū Salualali⁹ mōstri magnitudinē: mox rē oblit⁹: i locū
q̄ pueniēs destinātū choris saltibusq; uacauit. Noctu rediēs domū cū soci-
is: nihil uidit. Postridie in eādem uenturus nuptias eadem iter fecit uia: cū
dem serpentem intuetur: sed tanq̄ blandientem: ac adulantem: totō se cor-
pore contorquere ad Salualaliumq; alludere: ac eundem occupare callem:
tandemq; cum iam securior ille monstrum spectaret: coepissetq; quærere:
uellet ne quicq; dicere. Si me sequeris. respondit serpens dirissimus! siēs: ae
maximus uir: nec dubita: me sequere. factus ille audacior monstrum sequi-
tur: in quādam deuenit foueam ubi se se abdebat serpens. qui humana uoce.
descende ait. nec quicq; (dicebat) timeas. Inuēta est ut affirmauit feala aerea:
per quam quib; descendit: spatium comperit lati⁹: ubi regiā q̄dā eē. uideret
egregiæ formæ: multiscq; lapillis ac uniōib⁹ ornata: cū uirgib⁹ pluris eo-
dē ornatu sp̄c̄ clarissimis. Admirat⁹ hic hōiūcio qd̄ hoc eēt: ad eū lic regiā.

Ego tibi sum uniuersae Italiae datura Imperium: uade modo: & milites tibi compara infinitos quibus (quod ab me forcieris) aēs maximum daturus sis qui si tibi non crediderint: ad nos eant te duce: uolui ut inquit reginam obseculari. Subrisit illa: subdiditq;. Nondum hoc tibi consequi licet. Sed commodior occasio dabitur. Inde hic abiens rem amicis aliquod aperuit dixitq;: quae uidisset: singula. Sequuntur hunc ex iis multi: qui ad omne facinus aptissimi uocabitur milites. Incipiunt pecuniam in hac nouitatem impartiri diuitesq; pleriq; mercatores. ac ex finitimis locis honestissimi ciues: lae coalescunt hi milites fiuntq; plurimi. Iam equitum peditumq; ductores non pauci huc herent monstro: fiuntq; manipuli centuriones decuriones. ex omnibusq; militum praefectorum genere atq; nominibus ad numerum usq; sex milium ut omnes terrae Salualalii nomen uiderentur resonare: in locisq; cauer nosis echo reboare. Interdum ex his primates ab eo in foueam illam ducebantur ac aquae reginam illam (quam Fatam uocabant) cum suis nymphis omnibusq; ornatu uidebant: ac ipse Salualalius: hoc etiam plus: quod uidebatur ab ea regina illis ostendi Thesauri apertissimi ac maximi: quod dicebat se parasse: ut suo traderet Salualalio. Sed non ante octauum calendas Quintilis tradere posse: sic esse ab iis ordinatum: qui habent in his rebus arbitrium. Hoc eos decepti multo magis qui & sequebantur hunc imperatorem & ei pecunias dabant mutuas: quod uiderent thesauros: a tantaq; regina audirent ei belluae paratos. Sed uide: quae soleat in iis esse diligens demon quae ad homines fallendos attineant. Cum iam per uniuersam Italiam audiret haec fabula. in uulgoq; increbuisse haec uox: apud sapientes minime creditur: res tamen sic haberet: ecce diu iohannis diem festum: quo pecunia ex Thesauris amplissimis illis debebat in militiam diuidi: ex qua omnes erant futuri quae ditissimi. Conueniunt illi cum Salualalio cuncti laetissimi: ad expugnandosq; superos imperatoris iussu paratissimi: modo illi uisum foret: ut Gigantes fecisse fabulantur. Credulus quoq; Salualalius non latet: exultat: ac gestit eo die se ratus fundamenta lacere ad imperium orbis occupandum. Neq; regina inuenitur. nec fouea quidem illa: hyatusq;: quo ad eam iter erat. Inquiritur diligentius: Eo minus inuenitur: nec inuestigari quidem signum potest: ubi nam esset ille aditus. Cum re perditam: speq; sublata: simul eis loci auferret memoria: Illusos se uident illi. Sunt qui uelint in eum impetu facto cadere in frustra praearicatorum: quae putant ac praestigiis usum. Sunt qui eos frenant: nec desperandum esse ducant: quibus minime fieret uerisimile: hunc non interitum latuisse: si quid errasset: aut non in praestigiis pseuerasse: si hoc sciret. Sunt qui simplicitatem illius minus esse castigandum censent: quae caeteroq; praecipue cupiditate: uasaniam: qui adhibeat illusionibus infernis fidem. Ex iis fuit: qui demonis quandam retuleti hoc modo fabulam. Malus demon o socii plurimum solet fauere uiris: illorum saepenumero p sua

ut illi obsequi. Quod cum saepe alias: tum semel: ubi milles quodam in tanta esset ultrae
asperitate redactus: ut neque per senectutem militaret: nec ei quicquam ad uiuendum
necessarium subministraret. Is. n. cum sese in templo saepe colligeret: superosque ro-
garet suae medicitatis misererent: tandem cuiusdam uetulae admonitus persua-
susque consilio candelas aliquot reliqua sibi emit pecuniola & accensas iter san-
ctorum simulacra in ecclesia depicta diuidit: cuiusque suam affigens: atque orans: suae
calamitati subueniret. Cum una supasset candela: diuisis caeteris: uideretque de-
monem cathaena deum: alligatumque Diui leonardi ad pedes: En inquit & tibi
caerentium uorum ut non boni me solum adiuuent caelites sed & tu Stygie demon: Is
noctu uisus est ei militi sit loquens: quae te plus ego adiuuere: quam ii cum tibi: quibus tot cae-
das accessisti: accipe hic est maior thesaurus: eum tibi dedico: huiusque dictis rui-
nit. Miles quod factus nescit aliud. Erat. n. ut uidebat in prato mundissimo. la-
pidem non habebat: nec quicquam quo signaret locum: mane ut statuerat rediturus: de-
ponit illic supflua onus credens id mane se in prato inuenit: inuenit quidem:
sed in lecto. Haec debemus uidere: Cooperunt omnes in-
dere: locumque dederunt fabulae. Vale Ex Mediolano. iij. Idus Aprilis.

Sinonima fabulae expositiua.

Hic mulier est uir effecta.

Nihil est in hac urbe communius auro.

Asina peperit agnum.

In unam canem tres simiae sunt conuersae.

Iupiter in formam est fanni uersus.

Lupti solent hic diligenter de iis rebus praedicare: quae reddere solent. omnis
que religiosisimos.

Vinum scio ubi ex aqua conficiatur:

In apulia sunt boues aurum effodientes.

In Lydia dicunt fornicas aurum effodere solitas.

Mulier formosissima in sceminam eassit pudicissimam.

Seneca cui nihil odiosius in uita quam mulier: uxorem duxit.

Pueri duo facti sunt in Insubria continuo senes.

Si senem tyrannum audis: admirare.

Mimae scurrarum deligunt Athenis in praesides.

A Romana dignitate illa quidem censoria plurimum abest grauitas.

Ab insulis abest omnis leuitas.

Nihil est in uiro doctissimo praestabilius ignorantia.

Quid disertissimus dicitur Cicero: non audeat se cum eloquentia cuiusdam
conferre nouit.

Agnus apud nos candidissimus: qui per urbem uagabatur in tygre macula-
tissimam uersus est.

Amicus ille qui dormitat: oua solet in lecto saepe conficere:

Titulus .xlviii;

Exemplificatiua familiaris.

P Oesim iqt Simonides picturā loquēte ec̄: at picturā tacēte esse poe-
sim. **Vt. n.** debet Poeta describere pprietates rerū atq; psonarū: nihil
q̄ p̄mittere: q̄ ad ullius artis exp̄sionē p̄tineat: sic pictor nihil negligere
q̄ ad rē psonā ue p̄fecte cognoscēdā p̄quirat. Nisi Cæsare tibi declararit hi-
storia: nisi post historiā ex huius re gesta: physiōnomia exp̄l̄erit: q̄le opor-
teat ec̄ q̄ hac: aut illa ē natura: q̄ hoc aut illo uersat ī actū: nisi affect⁹ natu-
rales multa rerū xp̄erētia cognoscis: nisi ea p̄seq̄ possis uel carmīe uel pictu-
rā singulari: q̄b⁹ n̄ recitari. aut pingi uideat. sed hō uideri uiuus ī agēda re p̄-
sistere: certe neq; poēticā bñ tenes: q̄ scribis: nec picturā q̄ colorib⁹ uolueris
ac tabellis. **Vt. n.** Homerus æque recitat. Vlyssis naufragiū: p̄cedētib⁹ tēpe-
statis signis: iuccedētib⁹q; p̄cellis. Idētidēq; factitauit apud n̄os Virgilius
at armatos ferociōres iudicit: cēsōres grauiōres: cōsules ægōres: turbā loqua-
ciōrē: sic & reliq; debēt imitari: q̄ poetarū nō re uelint appellari: illudæ sequā-
tur: q̄ apud Horatiū ē. Vos exēplaria Græca nocturna uersate manu uersa
te diurna. Id nisi facturi sint aiaueritāt Horatianū rursus illd. Cur ego si ne-
queo: ignoroq; poeta salutor. **Vt. n.** recte distū ē: ac sapienter: quā q̄q; norit
artē: ī ea se exerceat: sic Alexātri macedonis exēplo nō loquamur potius p̄-
sice: q̄ si loq; nesciamus linguā illā p̄fitētes: auditoribus ridiculo simus. Alio-
rum exēplis uiuendū est. Vale Ex Mediolano. iiii. Idus Aprilis.

Exemplificatiua Familiarissima.

T ignoscā Antonio: rogas. Exēplo Cæsaris: oīa memoria teneo p̄-
ter iniurias. & ut Agēsilaū imitē dicēte: cū trāsactū ē crimē iniuriā
ē mēte deleui. sic ego uix postridie illi⁹ diei: quo decoctor Antoni⁹ me frau-
daui. sū illius doli memor effect⁹. Itaq; ne parcā opus ē iādudū peccā: ac ex
aīo aboleui fraudē illā. Sed ut ī gratiā redeat n̄ postulas: q̄ ego admissur⁹ sū
nūq; negligētiae gen⁹: aut aliis fallēdi similit̄ p̄beā occasione. Eū igit n̄ sum
odiis īfectatur⁹: neq; ab aliis p̄cipib⁹ q̄siturus: ut plectat: sed neq; mea gra-
ei peccādi: aliisq; daturus exēplū. Vale Ex Mediolano pridie Idus Aprilis.

Exemplificatiua Grauis.

N on iniuria placēt Orontē Artaxerxis genero (q̄q; p̄suadere quisq;
uellet) exēplis firmādū ec̄: ut q̄s p̄ uestigia p̄ficiētib⁹ p̄cedētū pa-
rator ec̄ actūtiōr grādiēdi cōmoditas. Nā & Agēsila⁹ ille rex sapientissim⁹
dicere solitus p̄hibet: nō ec̄ q̄cūq; ulli dubitādū: q̄ bonorū hæreret exēplis. Xē-
nophon aut ait: Et si solēt: q̄ errare cupiūt: exēplis maiorū: q̄ mali fuerit: ga-
dere: q̄si cæci a cæcis ducti. At bonorū exēplo uiuētēs securi simā hñt uiuē-
di rōem. Ambrosius igit ille nō doctus min⁹. q̄ sapiēs: magnā parari sapiē-
tiæ putauit uitā: cū exēplis bonorū alliceremur ad bñ beateq; uiuēdū. Nā &
Aristoteles illos refert Hesiodi uersus. Optius ille qdē q̄ p̄ sese oīa nōscens:

ceptor suus ipse sibi mellora pegit. Ille bonus rursum: monit⁹ q recta pegit.
Sūt. n. ut Demosthenes dicebat: doctoz hoium admonitiōes: exēpla pariter
q̄ possimus imitari: cū nihil ī mediū asserūt docti: q̄ aut nō sūt ī recta sū-
darū rōne: aut inde sumptū atq̄ trāslatū: quod latā habeant auctoritatē: atq̄
plenā. Cū igit ad te frater oprie scripturus nō nihil essem de iis q̄ te censere
oportere seq̄: sū arbitrat⁹ exēplificatio u tēdū scribēdi genere: n̄ q̄ te aut do-
ceā. aut horter. aut admoneā suadēdo sed q̄ añ oculos exēpla ponā: p̄ q̄ pos-
sis & ī luce ābulare & ī tenebris. Alexāder admodū adolescēs nihil uel dicerē
soledat uel facere q̄ a p̄re Philippo illo sapiētissimo uel dictū accepisset uel
factū: dicēs: turpe uideri sibi: q̄ n̄ depicisset lras: eū doctrinā p̄fiteri: publice
ue docere. At Alcibiades uir deniq̄ mederissim⁹ pponebat iter senes q̄stio-
nē: de q̄ illos audiret cōmētari: bñ ne: an male hoc aut illud ab dolescere ne-
scio quo dictū eē: uel factā: nec nomē cuiusq̄ aperiebat: nec suā dubitationē
dicebat eā illā: sed ut itelligeret illoz sentētis: qd sibi deligēdū foret. Cyrus
aut iunior p̄nita cōsilioz grauissimis pponebat senatorib⁹: resq̄ arduas q̄si
ad se nō p̄tinētes ī mediū asseribat: ut prius eoz audiret snias q̄ opus aliqd
aggredereť incōsulto. Cupio te igit: q̄ mihi tū ob egrediā indolē carissim⁹
eā: tū p̄ ea q̄ mihi cū patre tuo principe optio fuit bñuolētia: ut Alexādrū:
Alcibiadē ac Cyrū imitatus uel nihil dicas: uel facias: ī quo nō adhibueris
quo quo uel exq̄sitissimo cōmē. atōis cōsultatiōis ue modo regz oīum exp-
tissimos: aut eaz saltē de q̄bus dubitas uiros & doctos: & grauēs: a q̄bus uel
idē factū aut dictū accipias ut p̄ eoz p̄sciscare uestigia aut faciēdū dicendū
ue tibi psuadeat: q̄bus uti quāas ducibus. Nā cū multa sint adolefcētibz p̄-
uitā nouitatē difficilia: cū id qdē difficillimū: ea ī aetate: q̄ p̄fecte rōnis ē in-
capax: nō errare: nō labi: nō decipi. Quāobre aristoteles: moralis discipli-
nā idoneos auditores noluit eē iuuenes: quis subdat nō differre. iuuenē eē
aetate: aut morib⁹ & Simonides dicat multos aetate cōsenuisse: q̄ sunt mori-
bus admodū adolefcētes. Es tu qdē ea īgeniī p̄stātia ut siq̄ ex se qcq̄ egregiū
discere pōt & adiscere. ī te hoc debuerit iā radices ppagasse. At ea est uiuen-
di recte parata difficultas ut uix ēt adhibitis aliq̄z & exēplis & īstauris & cō-
siliis q̄ plurimū sapiāt satis nobis sit adiūmētū ad eā laudē capeñdā cōpara-
tum qua debemus ornari & uideri simul. & esse. ut īmortālē gloriā cōseq̄-
mur. Quot cum habuerint parentes eximios p̄ceptores clarissimos. au-
xilia naturāe ac artificii plurima: ī p̄ssimos nebulōnes euāserūt. Præter Ci-
ceronis ac hortēsi degeneres. illos filios. circūspice hodie multos ex oī ho-
minū p̄stantiū genere. q̄bus nihil facilius: cōmunis. atq̄ paratius est q̄ a
suis degenerare maioribus: seseq̄ inimicissimos uere laudis exhibere. Tu
igitur non ad eo uel acuminē tuo confidas. ullo īgeniāe tuāe naturāe mu-
neri nisi omnino senū assistas lateribus. ab illis: q̄ plurima sollicitia cū uirtu-
te uiderint aliqd discas. ab eorum fontibus. qui uiuacissima sunt sapientia

nō nihil nutrimeri haurias. Habebis ante oculos semp̄ exāpla: quibus nixus
cadere nequeas: quoz ductu p̄ rectā uīā gradiaris quozq̄ memoria semp̄
tibi iucundior sit. Eo pacto & tibi tua uita suauior fiet. & me sūma quadā af-
ficies p̄petuāq̄ uoluptate. Vale Ex Mediolano Idibus Aprilis.

Sinonima exemplificatiua.

Cæsarem tibi exemplum adhibe imperando.

Ciceronis in eloquentia exemplo nitere.

Fac ut in republica gubernāda Periclem adhibeas exemplum tibi.

Neminem in poematis utiliorem tibi Nasone ducito. ac Marone.

Velim in oī tuæ futuræ administratione solius Catonis heredas exemplos

Noli ab eorum exemplis aberrare: qui fuere modestissimi.

Nunq̄ faller tua te snia. si constaria tibi Fabriciū propones exemplum:

Eris omnium continentissimus. si exemplo tuæ modestiæ.

Scipionem præficies.

Vbi non deserueris ulyssis exemplū. fies assiduæ prudentior.

Si uis fortissimus fieri eacidae aut Hæctoris exemplis fias.

Scæuolā quærere ducē tuarū cogitationū: si uis iuriscōsultissim⁹ appellari.

Vestigiis hære Curii: si cupis innocentissimus. incorruptissimusq̄ dici.

Nihil erit cū uulgo cōes: si sapiētū exēplis. ad p̄fectā cōtēdes uirtutem.

Titulus. xlix.

Contentiosa familiaris.

q. Vid te mihi p̄fers o bellua. Quæ tibi mecū eē pōt æq̄ cōtētio. Ge-
naris ne. At tu hō nouus (ut illo ī Ciceronē utar Salustii) q̄ rupto ro-
bore nat⁹: ut Naso iqt̄ nullos habuisse parētes cēsend⁹ es Virtutis: At q̄ uir-
tus ē tua. Quod cyathos āplissimos: calicis illius nasoz q̄tuor bñuētani su-
toris nomē habētis: de quo loq̄ Iuuenalis: simillimos uno haustu forbilare
delectaris ī tuāq̄ nefandissima libidiē tua ē militaris cōposita gloria: At mi-
hi & generis ē nobilitas tāta: ut erubescere me iure possis ubi hæc tibi sit cō-
tētio: & tm̄ ī uirtute laudis: ut me uenerari nō nequeas. Cōtēdis mecū de dī-
uitiis. Tibi nō cædo. Nā q̄q̄ habes plures nūmos: plura p̄dia plures fūdos
nō es me tm̄ ditior: cuius cupiditas nulla ē: nisi cū uirtute. At tu cupis: & īflā
maris tuis p̄turbatiōibus nec tm̄ habere potes regē: ut n̄ multo auidi⁹ optes
plurima. Ego paup̄tate mea cōtētissim⁹ nihil appeto: & ut illo utar Terentiū
cū nihil habeā: nil mihi deest. Ex Mediolano. xviii. calendas Maias.

Contentiosa familiarissima.

e. T si me sūmope pudere decet tecū cōtētionē ullā agere: cē tua te tm̄ ī
phreoesi iactes: ad ea cōtētiōse r̄ndebo: q̄ unis ad me scripsisti l̄ris.
Nō audere me boas affirmare bñ dictū te corā Monumenta: cū monumenta
dicēda putes potius. Peto abs te uir ignare l̄rag: moneo qd̄ p̄teritū habeat:
monui dices: qd̄ supinū: monitū. Vñ hoc monimē: & monimētū format a

Supino. Cur igit. i. mutabit in u. Cur i nocumeto. Veteri qdā cōsuetudine
uel alia formatiōe q̄ ea: q̄ ad monimētū attinet q̄ pōt & debet monitio dici
mētis. ita ut n̄ monimē. sed monitio. q̄ si a p̄teriti adiectiuo dicat. & mēte de
riuet & cū ipsi cōponat. Inde ap̄d Virgiliū. monimētū & p̄gnus amoris.
& rursus ab andromache: menuū tibi sint monimēta mearū hoc est memo
riæ. Sic ego reor. Vale Ex Mediolano. xviii. calēdas Maias.

Contentiosa Grauis.

Ontēdere mecū audeas. quāobrē nō ē mihi negligēdū de quo cōtē
das. Nō. n. sumus pduelles nec pduellionat⁹ crimē nobis ē p̄positū
cōtentiōis gen⁹. De bonis l̄is nō de uulneribus: nō de p̄bris ē cōtentiō: q̄
adeo pbauere Atheniēsiū scolæ. ut uel p̄mnia cōtēdētibus cumulatissima p̄
posuerint: Romani uero declamatores habebāt assiduos: q̄ & munerib⁹ si
mul: & honoribus donabāt nō paruis si recte tū. Quintilian: tū Seneca d̄
clāmatioēs ituemur: tū paulo prius q̄ a Cicerone de multis equalibus suis:
& de seipso scripta sūt cōmētiōēs at & a Platōe: & a Cicerone i suis dyalo
gis it̄roduce qd̄ significāt aliud: q̄ cōtētiōis genera honestissima. qb⁹ uerū
fiēbat dilucidū. Quid hodie diu Thomæ Scotiq̄ disceptatioēs: qb⁹ cum
hæc aut illa q̄siuerint: & sibi r̄ndēt: & i suas arguūt sn̄as: ut ea cōtētiōe qcqd̄
it̄rincatū erat: magis enodēt. Hoc dicēdi scribediq̄ gen⁹ cū utilissimū eē p̄
bat Thomas: tū doctis hoibus iucūdisimū: quo excitant: ut Laetātius ait:
si q̄ sūt īgenia semisopitamētes refouētur: doctrie it̄er se cōciliātur. Quāto
nōs emimus clarorū familiaritates uiroꝝ p̄cio. At cōtētiōibus hisce. cum
crūditiōis ac clarissimis assidue uersamur: opus est quorū auctoritate ac
gratia fracti possimus eorū sup̄are uersutias callidissimasq̄ rōes q̄ nobiscum
certamē inēūt. Faciūt. n. eiūsmodi uexatioēs p̄spicatioēs it̄lect⁹: ut docet
Seneca. Itaq̄ tibi cōtēdere parato uicē apparo: ut cōtētiōe cōi: aliqd̄ ad pō
steros a nobis p̄fectius deferaē. Quod dixi de polypodis ac telluris colori
bus: i probas. At Aristoteles p̄bat: ut ignis terrā i suū & naturalē reformans
colore: albā efficiat: ut calcē ex lapidibus factā At Basilius te docet: cū null⁹
sit natiuus polypodi color eū sibi ex adiacēte q̄ri solo: ut alius albus sit: alius
croceus: alius mixtus. Quod uero inertā nō debet haspirari: affirmauit: ut
haspirari uis: cōtēdis rursus īsp̄ide: cū si ars n̄ aspirat: ut uel tū nō negas. In
ers ab & i arte dictus: q̄ si cut nulla sit ars: haspirari n̄ possit. Ars. n. philoso
phorū testimonio ē collectio p̄ceptorū ad unū finē tendētū. Adducis nescio
quorū noīa īperitorū: quos obscurissimo loco ereptos. i mediū affers testes
tibi tuæ ruditatis. Tūctibi credo minus. Dicis & utros hodie doctissimos
sifidē scribere caratheribus. Si id faciūt: i hoc sūt ignarissimi l̄raz: q̄q̄ ego p̄
te dictū hoc puto: q̄ te doctissimū eē uelis. Sumo uerbū gemino uis. m. l̄ci
bendū cē: ut sūmū q̄. īde dictū autumas: qa nemo sumere dicat: nisi q̄ sum
mū est. Vnde somnies hæc n̄ itelligo: cū aliud sūmū sit: aliud. Sumo illudq̄

duplici. m. scribat q̄si a sumo & manu: hoc est: qd̄ tota sumit. & uix stringit manu. Sumo uero unico. m. scribi debeat: quæ secus censent: si fallant uæhemētius Cōtēdis rursus nō decere principē Magnificū appellari. At Cicero ab aristotele usurpauit i aedificādi splendore: domesticoq; apparatu magnificētiā eē sitā. Quid ergo aedificiis dignissimis oī laude delectat̄ uiuitq; pelegāter: is Magnificus dicēdus ē. At elegātiā uis i uocabuloꝝ p̄stātia: nō in domestico uel apparatu: uel cultu: uel corporis eē ornatu dicēdā: afferitq; testimoniū & laurēti ualle: q̄ elegātiā edidit: & augustinū Senesem: qui Elegātiolus effecit. Ego neq; illū nec illū Duces sequor: sed ueteres. quos aulus Gellius pbat Elegātiā inuictu uestitūq; sitā uoluisse. Vis tabellas p̄ paruis accipi tabulis: qbus aedificat̄ adducis Tibullū testē: q̄ tabellā uoluit tabulā esse: i qua depictū aliqd̄ i tēplo foret. Ego tabulas alias aedificiis debitas puero: ex qbus tabellæ nō p̄deāt alias qbus scribat̄ pingaturue q̄c̄q; ex qbus tabellæ p̄dire possint: ut et ius ciuile ad cōtra tabulas titulū habet: & tabulæ testamentariæ dicunt̄: & ide tabellæ ac ide tabellarii: qm̄ in tabulis scribebatur cærat̄: ut te dicis nō latre. Quod n̄ arbitris recte dici Martiale sexto casu: ut luuenale: nō cōtēdas: in sn̄ia uolo p̄maneas: ut aprissimus uideare factus: q̄ neq; quod ipse: nec q̄ alii fanē: itelligas. Cætera tua eiusmodi sūt obiecta i meas lras: ut p̄ se sileāt: erubescātq; meā faciē. Sile uir i septissime. Cōtērio sit tibi post hac cū tui simillimis mihi uero nō: nisi cū doctissimis atq; disertissimis: ut & Alexander iuitatus ad studiū sibi r̄ndit: n̄ nisi cū regib; currendū uoluiti hac cōtentione (ut opinor) nō nihil tibi gloriæ comparare. Esto: sis quod optabas affectus. Nihil ex tua pareat opinione. Respice. Ex Mestolano. xvii. calendas Maias.

Sinonimā contentiosa.

Non habet hæc res: ut tu sentis.

Hector nequit (ut sentis) inhaspiratum scribit.

Male opinaris de bubalo: quod sit genus Elephantis:

Recte dixi Elephanti problosidem: eminentiā esse nasci.

Rynoceros secundum casum male tua sententia format rynocerontis: sed habet rynoceroris:

Nō bene doces: rynocerota in fronte cornu habere: cū habeat in nare.

Nō est sapide dictū (melius dici) honor: q̄ honos & lepor: q̄ lepos.

Gloriosum uetuste admonui nō inueniri nisi in mala partem.

Fac ut elegantius studeas loqui: si utis doctus haberi.

Nihil dicis: cū si cōtentione utendū sit: nō possim aliquid addere.

Nolim tecū cōtendere: quod si facerē: multa in te falso dicta cōticerem.

Habes tu quidē in sensu nihil de literis sani.

Quod credis de literis breuiandis: omne falsum est.

Multa i syllabis distugēdis stngis. q̄ nescis tā abdere: ut eē uera uideantur.

Titulus. I.

Cōmotiua familiaris.

A Ffecisti tu me qdē iniuria:q conuictis famā meā maculare nixus es. At eē me puta: n̄ alluetū cōtūelīe tolerādāe. Reddā tibi sed maiore mēsurā multo & n̄ solū par pari (ut apd Terētū legī: q te mordeat) sed tāto magis: q̄to sū te lōge maior qdē aio. Tu tñ a tuis n̄ degeneras: q ea fuere sp̄ conditōe ut in cōtūmelliis & cōuictis sūmope detestādīs assidue sūt uersati. Sed cū quo credis agēdū eē tibi: qñ mecū. Certe cū illo: q multos tui similes casti gaudi: multos castigaturus sū. Interminatū eē me tibi n̄ multi facies. Ad id ex equar cōminatōis: qd̄ deinceps magis metuas. Afficiā te tāto (n̄ metu solū sed dolore: ut possis nō iniuria optasse me tibi fuisse nunq̄ antea cognitum. Faciā ut faunus Herculis ic̄tu cadas: aut nanus Gigātis p̄cussione delabare. Sanus sis. Ex Mediolano. xvi. calendas Maias.

Cōminatua familiarissima.

N On sū ego ex eo passerū genere qbus fiūt laruāe formidabiles. Sed hoc tibi nō eē p̄dictū: neges me oī opa curatur: ut p̄ tuo tā acerbō furore plectaris. Sūt: ut n̄ nescis: & amicitiae tot mihi: & chetelae: ut possim te ī egyptū usq; ī seq. Nec falli qdē potero. Scio q̄ sis intrepidus: q̄ elata mente ac iupbo spū q̄ neminē metuas: sed erūt sine insidiis: eae parate uindictae: quas metuisse: p̄stiterit. Hoc aut̄ facilius ostēdere: quod laedi a nullo dubitas: tantum esse tibi uirium: tantum facultatū existimas Restipice. Ex Mediolano. xv. calendas Maias.

Cōminatua Grauis.

Nihil ē duri⁹ ut Eschines iqr: q̄ publicas iniurias p̄peti. Quod at̄cut Thucipides uoluit iā publicū existimari p̄t: q̄ q̄ ī oīum ē ore cōstitutū. Iā uel ipsi tōsores: uel ipsi pistores clamitāt fuisse te ī nos iniuriū uioleterq; nobis p̄tū ablatū possidere: nec uereri iudiciū aliqd̄: nec nos metuerē. Sic solebat Diomedes Thrax q̄ Tyrānus acerbissimus ocs afficiebat iniuriis. Sic Antaeus q̄ suo ducebat portatu cōfudere cūctos grē. Quod te cōsiliū ī hoc p̄duxit patrādū sceleris. Quae tibi eōsidiā ī nos fuit. Habes tu qdē nō nihil pecunioīae: sed nō tñ nel īperiti: uel portētiae: ut nulla ī te referri uis ualeat. Nō ē op⁹ Alidē renasci: q̄ te puniat. Aio es p̄ditissimo: sed neq; ī genio nec facultate: q̄ uires suppeditet mētū. Potes & a me lōge inferiorib⁹ laedi nec cū magna ui māu certe pua. Faciā ut qñ me īmicū maluisti: q̄ amcū: posthac tibi diligentius nocte dieq; caueas: custodiasq; tuā uitā si uis mea nō interrere opera. Nolim ego abs te unq; si uulneribus cōfossus euaderes: dici proditorē aut perfidum. Leonis ego plus natura delector: q̄ uulpis. Nā haud e memoria excidit: quod apud Plutarchū legi: dicere solitū Ageilaū ī sidiatore uel īn ara īterfici oportere. Nūq; insidiabor: A partis usum ue cōminatōnibus īn te p̄babo. At quo pacto possim ego: nō esse honoris ultor. Praeter p̄diū meū tā fertile: tam pulchrū: tam nobile: quod mihi sūripuisti

debaccatus es in me: sine ulla tuae linguae mitigatione: ullo freno: eaque de meis
& parentibus & moribus dixisti: omni uerborum obscenitate adhibita. quae uix au-
sum de tuis cogitare. At linguam dicebat Prienesis ille bias: optimam esse meam
& pessimam. Quid. n. excellentius. quam eloquentem audire uis: de bono benedicere.
At quod scedius quod inquam (ut inquit Tullius) immanius. quam eloquentiam ad usum na-
turae atque ad amicitias caelitus datam: ad perniciem hominum conuertere. Tu uero quae
si suauissimo quodam uectare plurimum oblectaris: maledicentia me scedare:
nec usquam de me in sermonem incidis: ne me (non modo pugnare) sed acerbissi-
mis iniectione uerbis. Fingis autem ea de me scelera: quorum ego antea neque notiam
quidem audiueram. Id unde audeas nescio: nisi quia nimis me bonum: nimis inue-
nistis in me. nimis iniuriarum in memoram. Non nego: me solitum iniuriarum penitus
obliuisci: si eum errati poenituit: quod fuit in me malus. At si pertinacior es nolim
(Apostoli sententia) crudelis appellari: quod negligam famam meam. Id. n. ut obesset fa-
mae. sic tibi licentiam pararet: caeteris exemplum ad oem malignitatis genus. Ut
apud Aristotelem uocantur insensati: quod nullam accipiunt ex iucundis rebus no-
luptatem ita quidem non habent hominis propriae: bene cum eis subtrahitur bona fama:
non excidescunt. Nam ubi est tibi nocere non uelent in propulsanda iniuria: quod
agerem iniustus dici non posse Docuit. n. Plato non esse quem iniuria confici-
endum: nisi cum propulsatur iniuria. Inferre non licet iniuriam dicit Phe-
recides: propulsando autem inferentem cedere semper licet. Quomodo ego
scido tibi curaturum esse me omni diligentia ut tibi non oris sceditate: sed re-
ipsa reponam ut uerberibus ad mortem: usque caesus respicias: si aliquid ad o-
tuae linguae compositum. Id si times (ui timere te certe scio quis non similes uereri
fac ut scidum restituas. meo uillico: fructusque: quos iam circiter annos. tris quae diu
in Britania absui percipisti continuoque apud omnes: apud quos. meae detraxi-
sti laudi: restituas mihi famam: & Euangelico instituto: mentitum te dicas cum
detraxisti: & me non solum mitigabis: sed ad ueram inconcussamque amicitiam paca-
tissimum reddes: ita quidem ut nihilo sim tibi defuturus: quod in me sit ma-
gis: quam fratri. Quod si mea haec neglexeris cominatione: uel quia nolis inferior
me uideri: uel quia ut es petulans. sis etiam temerarius teque plurimum faciens cae-
teros aspere: nec tuas uires. nec alterius metiare cuiusquam: non multo post ea p-
curabo quibus manifesto cognouisse fatearis. quum inter asinum iterit & leo-
nem. Scis quae mihi sint diuitiarum fundamenta. & famulorum clientumque
turbam. Te tibi uerba nec in id incidas discriminis: unde facile nequeas regre-
di. Ex Mediolano. xiiii. calendae Maias.

Sinonima cominatio.

Ego tibi ob tuas in me colatas iniurias: iterum tui procurabo.
Cauere tuae uitae cuius ego finem omne diligentia queram.
Nihil plus adpeto. quam tuam necem.

Sum in te interimendo continue occupatus
Amici mei nihilo se nunc sciunt: mihi potius gratificatos: q̄ si te cædent:
Proditorem me nemo dicet: tibi mortem inter minor.
Hæc epistola sit tuæ mortis tibi comminatio.
Tanta me non contumelia solum: sed iniuria confecisti ut mortē tuam sim
omni studio procuraturus.
Habes me tuum assiduum hostem.
Nunq̄ hoc tibi remittam in me crimen.
Tā me turpiter affecisti: ut sim nullis tēporū discursib⁹ indultur⁹ tuæ culpæ.
Tua in me malignitas quortidianam ultionem expectat.
Nulla mea simulatione aut dissimulatione: indultum ab me tibi iudica.
Semper ero curiosus tuæ ignominia.
Assidue in tuis ero damnis occupatus.
Cū tutiore te loco censebis: matora mea solertia tibi nūc iminebunt picula
Nunq̄ esse te securiorem a me iudicato: q̄ ubi luce factus erit.

Titulus. II.

Belli edictiua familiaris.

u T. naturæ bonorū oīum pax est iucundissima: sic ab ingenio meo se
per alienū fuit bellū. At cū pace uiuere nō licet. nō laudatur minus
apud doctos Mars æquus uel armatus cruētatur: q̄ Phœbus crinitus: cū
citharæq; decorus. Ego nihil omisi: quo me paci p̄seuerarē: nec miseros co-
lonos tuos cogere plangere: ciues cōlachrimare: te uero tandē & regno cæ-
dere: & fortasse uitæ. Sed nihilo profeci magis: q̄ si litus ararem: qd̄ Didoni
obijcit apud Maronem Hyarbas. Assidue peior. & immanior factus es: nec q̄
q̄ p̄teristi: quod ad me prouocandū intellexeris posse facere. Nam & seruos
meos occidisti: & agrū inualisti: & affecisti nos oī iniuria. Cogimur & nos
(ut hoīes sumus: sentimusq; dolores: ac nequimus. non interdū prurbi)
cum urget causa uæhementior aliq̄n̄ ulcisci nos atq; nostros: declarareq; q̄
iniqua tulerimus mentē tuā in nos: diuturniorē insolentiā: atq; imodestissi-
mā uastitatē: atq; depopulationē. Ne igitur aut inobseruantes nos aliquis
unq̄ dixerit Martialis legis: aut tu te oppressum improutde dicas: indicim⁹
tibi bellum ad tertium calendas Martias: ut deinceps intelligas: nec ad nos
tuto uenturum ex tuis quēq; esse: nec non tibi agro tuo. tuisq; cauendum eē
die noctuq; terris. Tunc enim edicto belli: nemo nos accusabit: iniuriarum
nec tu tibi non prædictum eē dices. Rem habes. Exercitus apparabimus q̄
toꝝ poterimus plures: quotq; nobis uidebuntur equitum: peditumq; milia: i
te debellandum traducemus: omnēq; annitemur opera tibi declarare: q̄ ma-
le senseris: cum amicitiam nostram non tantifeceris: q̄ si faciunda fuit: sicq;
alii q̄doq; deterrebūtur ab iis sceleribus cōmittendis: pro quibus se pœnas
aliquādo duros eē sciant. Ex Mediolano. xiiii. calendas Maias.

Belli edictua familiarissima:

¶ Vanti nostros affeceris incōmodis: & ministros cōtumelias: agros depopulationibus: & filios ipsos interdum uulneribus: non ignoras. Nos oīa uolumus prius experiri: q̄ armis contendere: pacis potius, studeo: ut regulos esse decer: q̄ belli cui uix sufficiūt Tyranni Te non unq̄ admonimus: ut desisteres ab iniuriis: non nos aliud: q̄ homines: aliquq; fortasse nō toleraturos: qd̄ sæpius uidimus inuiti q̄dem: sed tua demolionē expectantes. Eo fuisti tu semper imaniōr: minusq; nostris cōminatiōibus credidisti. Quare cum uerbis proficere nos nihil posse intelleximus: ad arma confugere auxiliaria constituimus: & q̄q; regulus nō multū apparare possumus: non multo: amen posse te plura scimus: q̄ non ualeamus. Quod si qui tecū sociale bellū ex nostris finitimis contrahent: ut solent aliqui inquit: uelle uiuere multi: nos quoq; socios ex istis nobis asciscemus: quibus in te uahementior ac æquior sit pugnandi causa: q̄ illis in nos. Ego nemini sum iniurius. Tu multis. De me nemo: de te iure q̄runtur multi. Sed tu curabis. ut uoles: ego rem sequar: ut uidebitur. Tu tibi hac epistola bellum indictū cēfero: ut post tertium calendas Martias. hostem me paratum esse tibi ducas. Ex Mediolano. xii calendas Maias.

Belli edictua Grauis.

¶ Ellum edicere dixit Plato: nō decere quēq; nisi reges. At modestius Aristoteles artem esse militare inquit: in qua non nisi iuste se quicq; exercet. Nō enī iniustis uictoria est expectanda: ut Homerus ait: sed interitus. Sequitur enī a tergo iniustus deus. Seneca teste. Ois igitur in bellādo ratio fundata esse debet in æquitatis lege: ut nihil iniquū atreptetur: ut uoluit Fullius: nihil fiat: quod a bonis & æquis uiris pbari nequeat. Nā ut negligātur iura: nō regibus locus est: sed Tyrānis. Hi enim (comodo sic libeat) illi sunt: in quos illud iuuenalis dici potest: Sic uolo: sic iubeo: sit pro ratiōe uolūtas. At ubi iura seruantur: nihil esse potest uiolabile: nihil corruptū: nihil immundū: ut Gregorius inquit. Qui Martem sequūtur: eū seq Martem debent: cui sacra fieri queant: qui non iniuria sit in concilio cōmunerandus superum. A quo nihil inuenitur factum uiolenter omnia innocenter: & illo (ut Virgilius docuit) præcepti fine. Parcere subiectis: & debellare superbos. Imo interdum eos: de quo inquit Psalmista. Quis ascendet in montē sanctum tuum: aut quis stabit in tabernacula tua: Innocens manibus & mūdo corde: qui non accepit in uano animam suam: nec iurauit in dolo proximo suo. Homūculi quid in hoc orbe facimus: qui socios iugulamus: finitimos uiolam⁹: nec ppeitis (quali Pelopes) filiis parcimus. Vnde tantū creuit in nobis facinus: non aliunde certe: q̄ ex auaritiæ labe. Ambitionis rota. Inuidiæq; liuore: ut in te manifeste cognoscimus: qui iam Phineus effectus: aut Tantalus: cuius & derisparint Harpiæ mentias: & neq; undæ potēs:

nec poma saturēt. *Sp̄n̄īa*: qua detineris: cupiditate: quicq; nō fabulose: ut ue-
ro: dici possis in *Ist̄ionis* torqueri rota. *Sisiphyc*: assidue uehendo saxo cru-
ciere. Quid enī tu nō concupiscis aestuante ista tuæ mēt̄is furiosissime for-
nace: Quos amicos (quos simulatos omnis: nullos istabiles) non ambis: ut
maior fias: ac potentior: Quibus satellitibus (quosq; fidelibus nullis: sed ad tē-
pus tibi obsecundantibus) nō polliceris plurima: ut tibi morigeri sint: in oē
scelus. Quotiens tu nocte in tepesta furtis eos & latrociniiis exercuisti: quos
uidisti tibi deditos: Quotiens multa uicinis eripuisti: sacros prædiorum
ac finium lapides subtraxisti. In ipsis lectulis eos cecidisti: a quibus rē tuam
deregi posse credidisti: Proinde q̄ tecū in aliquo fuit nefario crimine. curat
nihil aliud q̄ ut abs te ppere diffugiat. hinc alios q̄ris tibi fures. alios trans-
fugos: alios pfidos: nec consyderes in eum esse fidem posse neminem: qui
fidē nulli seruat: cuiq; credere ualeat nemo. Resciūt̄ur ide nū multo post oīa
q̄ clāculū te ducis cōmisisse: nulliq; nōta. Q̄ cū alias sæpe: tū hoc anno b̄s
ad nos delatū est ab iis: q̄ neq; mentiri sunt soliti: nec alia id mihi referarunt
de causa: nisi quia uoluerint tātā me sp̄ icōmoditarē seq; nec me quicq; ex
ea re scire. Na tibi q̄rerer: & armentamini noctu surripi & in pdlis noctur-
nas factas esse depopulatiōes ac uastagiōes innumerabiles & i multa deesse:
q̄ qs subtraxisset: nescirem? detexerūt iī latrōes: p̄barūq; n̄ uulgarib; argu-
mēt̄is: qd̄ i nos egeris: qd̄ agere nix? sis: Scripsim? ad te sæpe: rogauimusq;
ne nos malos hostes: q̄ amicos: cōtra i genuā meā uiuēdi rationē esse: ut mo-
lesti cuiq; fierem?: sed coactos id demū n̄ eē nos neglecturos. Respōdisti tm̄
eē lacædemonē Athenas: q̄ tū athenis lacædemonia: neq; curar̄ te uerba: cū
uirī Ducis fili? nō mulieris famulæ fueris. Tādē huc uentū ē: ut Marte no-
bis hæc tua iniuria ppulsāda sit: quā Phæbo tueri me nequeo: Tua tamen
cā in bellū nos existimes cadere: mem̄eritq; qd̄ Virgili? ait scissime. At spe-
rate deos memores fādi atq; nefādi. Ad tertiū calēdas Martias idico tibi exti-
tiale bellū: qd̄ ferro flāmitq; desiniañ: Ut enī & crudelissim? es: & sæuissimos
habes cliētes atq; tuozq; ministros scelerū: sic nos fore i te tuosq; imāissimos:
expectato. Si q̄ i re miriores nos exhibebim?: id benignitati naturæ nr̄æ cō-
cedet: q̄ iterdū plus sibi seruiet: q̄ tibi seuet: Præterea cōtugi tuæ pudicissi-
mæ: sibi isq; tui dissimilim̄is cōpariemur: ut hoīes sum?. & Terētiano insti-
tuto: nihil humani a nobis putamus alienum. Transactu igitur eo die: quo
edictimus tibi bellum ac epistola belli edictiua: nihil esse tibi tuisq; mecum
atq; cum meis communē ducas: præter præliandi cupiditatem. Nunc ha-
bes & quid tibi cauendum sit & quid mihi cogitandum. Ex Mediolano. xi.
calendas Maias.

Si nonima belli edictiua.

Tali die bellum indictum esse tibi: scito.

Post eum diem pax mecum tibi nulla futura est.

Fac ut existimes post eum diem. perpetuas tibi mecum inimicidas
 Implacabile transactio eo die exercebitur inter nos odium.
 Nihil post eum diem inter nostros tuosq; exercebitur beniuolentiae.
 Tuam ob causam talis dies initium nobis constituet belli.
 Prælia quæ tali die summus tecum inituri: cessabunt deinde nunq;
 Ea dies principium nobis erit præliandi: nullum habitura finem.
 Fecere iniuriæ tuæ: ut nunq; post eum diem bello constituam abstinere.
 Nemo me iam distrahet: ut peracto die illo: fini assidue tibi bellū illaturus.
 Frustra laborabis si lapsa die illo censebis posse nos a præliādo. diuertere.
 Cupimus diem talem aduentare ut deinceps geramus sp; bella tecum.
 Ad me cōegisti tuis iniuriis sœuire ut eo die superato immortales simus fu-
 turi hostes:

Titulus. lii.

Pacis proclamatiua familiaris.

P Ostea q̄ non mediocres nos ad bellū prouocauerunt: causæ subest ita
 ultima præliandi ratio: ut in pace ocioq; uiuatur: ut apud Thucidi-
 dem legitur: & Cicero perpulchre complexus est Nos iam dudum iuste mo-
 uerunt ad communes inimicidas rationes: quibus alteri alteris nō cessim⁹.
 Credidere tui iam sibi fines nostros communes esse pascuisq; suis debitos.
 Nos secū sensimus. Res dirimenda bello fuit. Post cruoris tantum effusum
 Mars uiam inuenit ueri: Sublatæ sunt discordiarum uia. In pacatissimam
 et tranquillissimam uenimus mentem. Ager noster nobis relictus est. Vos
 iure cessistis. Iam est pax perpetua proclamanda. Sciāt igitur & nostris oēs
 & exteris: licere publice priuatimq; inter nos nostrosq; quicquid rerum, agri
 & commercionem omnibus transigi: sublataq; nobis bellorum leges: præ-
 consq; uoce nostras hasce proclamatiuas pacis litteras declarari. Ex Medio-
 lano. x. calendas Maias.

Pacis proclamatiua familiarissima.

C Vrate o nostrarum urbium præfides: passuumq; custodes ubiq; pu-
 blice proclamare precones nostros: post diutina bella inter nos Tau-
 riscosq; transacta: iam pacem indubilem esse firmatam ut oibus liceat quo-
 quo modo res suas in utriusq; imperiis agere: tum pedemontanis apud In-
 subres: tum insubribus in pedemontio: tum exteris in utrisq; principatibus
 omnes enim cessarunt discordiarum causæ. cum de iniuriis: quas quereba-
 mus nobis illas esse: pacti simus: nec cuiusquam uel minime rixæ super-
 sit cā Lætādū aut & publicā lætitiā ababus. agēdā pibus reniur: qd̄ tā cito
 bñq; sedatis piculis: q̄ utrisq; iminebāt: pacata sint oia. Proclamāt igit̄ hæc
 epistola: & publicæ seruiat̄ lētitiæ. ex Mediolano. viiij. calendas Maias.

Pacis proclamatiua Grauis.

I Nn oī humanæ uitæ actiōe: id scipue q̄rēdū docet Theophrast⁹:
 ut medicos bonos. imitemur: q̄ si possunt: pseruāt ualitudinē. Bonā:

curāq; puidētes: ne quid accidat ægrotationis: Vbi uer o uel naturæ mali-
gnitate: uel uiuendi corruptela ī morbū incidit: & diligēter: & cito ānitūtur
māib⁹ pedib⁹q;: aut oīno: aut magna ex pte ægrotationē tollere. ac radicē⁹
extirpare. Id cū in aliis plerisq; causis uideā ualere similitudinis: tum in pri-
mis in p̄liando: pace armisq; uiuēdo: ut docet Hestodus inquit. Si pace ui-
uere licet: bella nō q̄rantur. Si bella temptanda imminent. q̄to ortus sedan-
da sint: Pælia sunt quibus ager sudat hominum cruore: Pax ē quā in terris:
ad cōseruādū genus humanū: instituit dñs Vt enim bello ceduntur hoīes
squallēt urbes: sordelcūt agri: sic pace nascuntur uiri: splēdent ciuitates. læ-
ti sunt suis satis uberrimis coloni: lamdudū inter nos & Tauriscos. interce-
dentibus quorūdam discordiis iūniū: bella sunt gesta: in quibus nec eis con-
duxit præliari: nec nobis quidem Tādē huc uentū est: ut sedatis discordia-
rum uilis: īperpetuam conuenerimus pacem: atq; cōcordiā: Vt enim æquil-
tas iuberet & admonuit olim Cato: nec nos oīa consecuti sumus: quæ polce-
bamus: nec ipsi. maluimus utriq; regredi sinibus. q̄ progredi: nequid ad pu-
blicum delendum odium deesset rationis: nec ut Marcum Carbonem Cice-
ro factitasse refert periniquē: rem non nostram quæsiuimus usurpare: sed
quisq; de iis potius quæ ducebat ad se pertinere partē dimissit: q̄ si futurus
in ea seruanda pertinax semp in bello uiueret. Hæc sumus a Platone admo-
niti: esse rerum diuturnarum fundamēta quibus in quiete ac otio ut Oron-
tes ita: niuendum est. Vbi autē in snia stare constituunt hostes nūq̄ uiuitur.
Dissipantur urbes. Corruunt principatus. Eneruantur oīa: quibus est op⁹
uitæ nostræ. At ubi mentes pic sibi suisq; indulgent: in id deuenitur īgenis:
ut omnia sileant: quæ torpebant resiciantur quæ calamitosa modo fuerāt:
ueluti splendant: reddanturq; felicissima. Pax igitur est nobis constituta:
& ea quidē mente: ut stabilis inuiolabilisq; permaneat: nec ullo mutari q̄at
casu nec uilis regz eventibus. Delegimus enī futuros arbitros: si qua unq̄ in-
teruenient controuersia. uel contētio. At hæc autē & affinitate propinques
facti sumus: ut quos fortasse diuisos sanguine: mentes: acrius dissiungebant
cōiunctio p̄ximitatis nūq̄ in diuersas traducat snias: Vos autem o nostra-
rum urbium indices: prætores. p̄sides. tribuniq; publica s̄conis uoce ubiq;
facite p̄clamari pacē hāc ut licere omnes sibi sciant: in locis pacatissimis oīa
sequi: quæ ante bellum indicium aut agi p̄curabāt Amate autem ac hono-
ratae quos fuisitis odiis olim hostes īsectati: sic. n. nobis plurimum gratifi-
cabimini. Ex mediolano octauo calendas Maias.

Sinonima pacis proclamatiua.

Seruite publicæ inter nos initee paci.

Proclament præcones nostri pacem publicam.

Vt a nobis ē pax p̄petuo duratura firmata sic curate ut oībus īnnotescat.

Facite cunctis notam esse: quam Tauriscis firmauimus pacem.

Plurimū cupim⁹ pacē hanc a nobis tā diligenter institutā oībus palā esse.
Adhibete curam omnem: ut pax nobis Tauriscisq; communis ad ceteras
usq; nationes fama perferatur.

Nihil hoc tempore magis optamus: q̄ attentissime hanc pacem p̄clamari.
Si hæc epistola pacis proclamatiua: quasi ore nostro sententia.

Mittite præcones nostros: qui ubiq; proclamant hanc pacis firmitatem:
Post diutinas discordiarū causas pace nobis firmatā eē diuturnā: oīb⁹ apite
Cū sublata sint offensiones: paxq; inter nos stabilita: uos quoq; hoc omni-
bus declarat.

Quod pacata sint iter nos oīa: desideram⁹ oī studio cūctis populis referari
Sciat oēs ex uāhemētissimis odiis iter sumā beniuolentiā stabilitatem.

Titulus. liii.

Fœderis ic̄ti significatiua familiaris.

u Nde id sceleris sit ortum admiramur. ut inter finitimas non nunq̄
urbes odia sint natiua quædam ut nihilo se plus amare possunt: q̄ si
assiduæ insurgerent læsiones: assiduæ cædes: Habemus enim ante oculos
Romanos cum pœnis: cum latinorum multis: cū quibus & fines cōmunes
forent: & interdum consanguinitates: in quos inferebant iniurias & semp
bellis instabant crudelissimis. Hoc autem cum natura non patitur: consue-
tudo non ferat: propinquitates non tolerant: ut Aurelius inquit: sola proce-
dunt animorum uāhementia: qui superbissimi atq; pacis impatientissimi
aut alienæ fœlicitatis inuidissimi: atq; multarū rerum auidissimi semper ali-
quid cupiunt. Nos tamen solutis hisce tenebrarum uindis: significamus oī
hominum genere: cum Tauriscis ic̄tum nobis fœdus idelebile. Ex Medio
lano. vii. calendas Maias.

Fœderis significatiua ic̄ti familiarissima.

c Vm Tauriscis nobis ic̄tum fœdus omnibus significatum esse uo-
lumus: hac epistola ic̄ti fœderis significatiua. Quid enī dertius erat
q̄ cum finitimis nostra. cum quibus cōmuniibus assidue deuinciebamur af-
finitatum uinculis: semper gerere bellum. At id aliq̄ diu: uel nostra negligē-
tia: uel ipsorum incuria factum est: ut neq; homines: nec deos ueriti nostris
inseruierimus. odiis: agros alternos depopulati: omneq; discordiarum ge-
nus insecuri. Tandem in mentes rediimus: bonas: & publicum nobis est
fœdus ic̄tum: diuinis auspiciis. ex Mediolano. vi. calendas Maias.

Ic̄ti fœderis significatiua Grauis.

n Non fuit elus Themistoclis parua diligentia: qui ad frenandos
tracundos & perturbatos animos iacerem fœdus instituerit. Quod
uel induciarum uel perpetuæ pacis genus tam uoluit apud nostros Mamer-
co ille prudentissimus & bellandi peritissimus obseruari: q̄ quod diligentis-
sime possēt mentes instituire ad amicitiaē sempiternam uiam comparan-

dam. Quid enim homines ut soli sumus aut discordes: si pace non uiuimus
aut si cum bellandi causæ intercidunt: non esse: ullum fidei munus: quo no-
bis credere possimus. At foedus a foeda porca dictum: quæ in medio decer-
tantium posita: lapidibus solebat foedari ac cædi: uerba hæc nialis in. obser-
uantes omnibus proclamabat: sic in eum obruatur qui foedus hoc infring-
ger. Foedis fragi deinde cum fidi fragis comparati publicis odiis uindictisq;
digni omni in comodorum afficiebantur genere: in quos possent libere in-
puneri. Igitur & propositis publicis præmiis tendere laqueo: atq; ultioni
uiam omnem. Quamobrem in pœnos Romani fuere difficiliore: qui fœ-
deribus quidem inter Africam & Sardiniam ictis non seruatis: nisi fuerat
omni persecutione dignissimi: & quorum deniq; urbs solo æquararetur. In
Pyrrhum fuere mitiores: ac in omnis eos: quibus foedera inuiolata promā-
sisset. Hoc tam præstanti munere concordiae seruandæ nunc conuenimus
nos & Thaurisci. cum quibus fuerant aliquot annos publica bella. Ne plu-
ribus tandem molestiis & nostros & eorum clientes cruciaremur. pridie ca-
lendas Decembris fecimus apud. Verellum foedus his uerbis una eademq;
omnium uoce confirmatum. Si quis in hoc inter insubres atq; Pedemonta-
nos audebit unquam uel recto uel indirecto quidem argumento quicquam anhelare:
in eum & astra coniurent: & omnes Italie populi & licite illius rem acul-
tam possit uel externus quilibet sibi quærere: iureq; uedicare. Significamus
igitur singulis hæc christianorum populis: ut si quando quicquam huic foederis
obseruantiae minuatur: in minuentem omnes inurgant: arma capiant: eum
deleant. Quid enim iniquus aut perniciosus: quæ simulatione dissimulatione
neq; proposita: id non obseruare: quod ictum est fœdere. Ut enim qui fidem
illis auspiciis: puri sunt atq; dei manibus educati: sic & deum ipsum ultorem
habent: si falluntur. Quamobrem Agesiplus consultus de foedis frago. quid
esset demeritus cum captus foret: respondisse fertur omne crucis genus: cum
id existimaret omnium scelerum inipientissimum & ei amplius adhiberi
fides nequiret. qui foedus uiolasset. Foederis igitur sit significati obseruati
sincera & immutabilis: quæ apud omnes semper fuit sanctissima: ut si qua
fides inter eos reperitur: qui fuerint hostes: hæc sit maxima & certissima quæ
& homines & deos aduocat testes: & hominum pariter & deorum custodiam
uocat: quam sumus nos quidem perpetuam immutabilemque seruaturi. Ex
Mediolano. .vi. calendas Maias.

Sinonima icti foederis significatiua.

Iectus cum Thauriscis foedus.

Posita est nobis in medium & cæsa: foedere porca.

Inuiolabile nobis firmatum est foedus.

Nihil minus sumus unquam hoc foedere uiolaturi.

Sit hæc epistola icti inter nos foederis significatiua.

Cupimus inter nos foedus cunctis aperiri:

Ut omnes sciant istum hoc inter nos foedus: facte.

Firmauimus perpetuam pacem publico inter nos icto foedere.

Firmus (ut odino) in foedere: quod iecimus tenendo immortales

In obseruando foedere (quod iecimus) aeternos fore nos spero.

Qui cessent nos ocius a foedere: quod ielctus: defuturos: fallitur uerhemctius

Nihil est: quod magis a peptami: quod omnibus significari nobis hoc initium fuisse foedus.

In omnes hoc ictum inter nos foedu facide gentes significari.

Estote in significando hoc inter nos icto foedere cunctis populis diligentissimi

Titulus. liiii.

Triumphus & expositiua familiaris.

Nulla laetitia gestiendum inquit Fabius. Itaque nolim gestire forte uideri cuius in hoc nouo mei triumphus festo: ne aut a ueterum institutis censar discordare. aut eorum laetari calamitate qui sunt in praedam uerfi. At ut humanissimum illud est. ita quidem in humanum: gloriae non esse participem illum: qui longa difficultate: summisque laboribus triumphauit. Ut enim quisquam fer patienter plurima. ita patientiam non nescit eam esse rerum durissimarum tollerantiam: cui sperat uoluptatem operatorum successuram. Itaque cum expugnauerimus. Tauriscos: nec sine nostrorum hominum caede non uulgari: tandem uictores: urbe Taurino capta principibus urbis uinctis: populo seruato triumphante. huc rediimus. Ex Mediolano y. calendas Maias.

Triumphus expositiua familiarissima:

Un triumpho demum ex tauriscis rediimus quos non paruis laboribus. sine summaque difficultate superauimus: Sunt uiri bellaces multum: at pertinaces nimium: qui uel imbelles ac imperitissimi militandi: cum capiebatur: caedi mallent: quam cedere. Superauimus eos in praelio saepe. Vrbes aliquot cepimus nec a militum furore potuimus uiolentiam cohibere: ne in praedam uerterentur Hortati saepe sumus: ut cederent Superstitres siebant assidue feroces: Denique uniuersis urbibus donitis: ex singulis nobiscum ducimus primates aliquot secutos triumphum. Ex Mediolano. iiii. calen. Maias.

Triumphus expositiua Grauis.

Quam bene & sancte instituit Ninus Asyriorum ille rex fortissimus Semiamidis uir: ut post uictoriam triumpharetur. Is enim quae uera uictoria foret es primus expertus omnium qui finitimos expugnauit: regnandi cupiditate ductus: superauit: duxitque captiuos. Sed eam certae dixit Herodotus uictoriam esse debere: ex qua triumphari possit: in qua & milites uicti sint & imperator: aut rex bello captus & urbes: superatae: ut captiui possint triumphantem sequi & ex donitis ligna refeantur & praedae: Sic Sci.

piones legitmus triūphasse. sic Marcellū: sic Fabiū: sic Mariū. Munus est autē hoc gloriæ nō mediocriter: ut q̄ tot discriminibus in præliādo uirā subdidit: tot laboribus: ac angustiis die noctūq; cōsulēdo. regendo ducendo subactus est. multifariāq; conquassatus: is tantos post labores hāc laudē: hæc clarissima laudis signa cōsecutus: & ipse fiat in tales euentus promptior & ceteros alliciat patissimos. Spes. n. uictoriæ militē bonū facit. ut inq̄t Homerus. at spes triūphi p̄stare cogit imperatorē: q̄ in se sunt oīa sūma. Recte ap̄d Græcos Apollinis Pythii iussu statuæ triūphātibus aureæ cōstituebant̄ q̄ in ei⁹ sitæ teplo declarabāt: eos quoz exprimebat noīa: debere plurimū ap̄d oēs Græcos honorari. Inde autē apud Romanos antiquissima fuit statuarū ad arcus triūphales (qui sic a triūphantium statuis dictæ sunt) collocandarum gloria unde cognosci posset: qui clarius militiæ suæ munus edicto publico retulisset. Q̄ nāobrē Iuuenalis Satyrus cū doleret in id clamitatis peruentū esse: ut in illas statuas eorum conuenirēt effigies quibus nulla fuerat gloria militaris: in Crispinū inquit. Inter quas ausus habere nescio q̄s titulos: ægyptius aut arabarces: cuius ad effigiem non tantū melere fas est. Quid enim scēdius: q̄ quibus debent̄ (ut dicit Vegetius) diuina munera: in eorum coetū conferre malos: aut īmeritos. At ut ad me tandē ueniam: & uobis o proceres mei exprimam rem haud inuicundā: & si nequiuī esse in patria cum gloria: sum tamen apud exteros cum dignitate: quod uobis uniuersaq; nostræ patriæ non debet. non lætum esse. Nunc ubi gessissem in Tauriscos bellū: & annos circiter duos aliquot eoz urbibus obsidendis uersatus forem: tandem oīa superauī: & quod pauci admodum siue solent: siue possunt frænari me in uictoria supra modū ac meorum coercuī mentes militū. Qui enim qm̄ iam dudū nō hi seruassent defatigatiq; mixtū cū suis famulis armigerisq; fuissent amissa iam maxima & equoz & sarcinarum parte uæhemētius irati ac infensi seruabant insectabanturq; Tauriscos erat difficile phibere illis in uictoria prædā. sed prohibui uetūiq; ne quid uiolentiæ uel in foeminas sit illatū: uel in domos. Præter eos: qui primo impetu dimicantes cæsi sunt nulli deinceps uel cæsi sunt uel minima quidē inluria lacessiti. Qui q̄ ex illis ad me sunt adducti non nulli: q̄ multis in me conuictis abusi fuerant prius q̄ uincerem. Arbitrabantur & cæteri omnes & illi se nihil nisi frustra me pro uita sua precaturos. Coeperunt apud me flere ueniamq; precari calamitatē suā exprimere. minimā implorare. Non modo peperci singulis: sed nequiuī nō conlachrymare humanā cōsiderans conditionē. ut qui paulo ante tam acres & in loquendō erant. & in agendo. nunc tam demissa & uoce & mente supplicarent. nequiuīq; non laudare maximopere Cæsare cū in oī uita tum ubi fleuit. Pompeii uiso capite obtruncato. nec illis assentior qui rem simulasse dicāt sed humanā uiuendī gerendarumq; rerum legeni ac sortem anlinaduertisse duos quos in maximis triumphis maime inter

dum arumnæ sequerent & opprimerent. Sic cogitans plurimos libertate
ocis donauit uita. multis etiã rem oẽm quæ in militum deuenerat manũ. red
di iussi tantũdem aliũde illis decernẽs. ne me uolentẽ esse dicerent. Demũ
pactatis omnibus prouinciæq; custodibus deputatis. constitutaq; ueterano
rum diuersis in urbibus deuictis turba dies triumpho dictus est quo me re
ciperet rex ille. cuius sum in id belli decretus Imperator. Renui triumpho.
quãtum potui. ne aut gloriæ uiderer cupidus aut si esset malibat rex ipse. du
ceret eius opinioni uelle refragari. Nisi rex clarissimus suos oratores. a qui
bus non secus honorarer ac ipse foret. si adesset. Designatus est locus unde in
urbem uæherer quadrigis equis albis. candida reda cãdido inductus uesti
mento særico & coronã laurea insignitus cuius quidem præcederent illi re
dam quos magno loco natos uel donassem uel donare libertate constituis
sem. sequeretur aut illi uincti quos essem captiuos habiturus. In urbis ingres
su carmen rerum a me gestarum cecinit Pandiodes poeta principis: qui iu
re ac merito posset cũ ueteribus conuenire nec cuiq; post Maronem atq; Na
sonem cedere. Tam fuit enim & cultum & elaboratum industria illius poe
ma in meas pfusius laudes: ut nequiderim: nõ admirari: diebus nostris tantũ
poeta uideri posse. Nõ multo post orator regius in platea orationem mihi
procedenti recitauit qua & nomine regio & totius prouinciæ illius dicebã
tur institutæ: qui tantam uictoriam illis comparassem. Mox in sacrum de
ueni publicæq; sunt tibi festiuæq; supplicatiões pro me factæ: inde domũ
meam reuectus cum oĩum plausu dimissus sum. Nolui hæc uos ciues meos
ignorare: quorum opus sum: cum mea gloria uestra sit. Ex Mediolano .iiii.
calendas Maias.

Sinonima triumphi expositiua.

Marcus est triumphum affecutus.

Post egregiã uictoriã laudem triumphauit.

Hoc sibi deerat laudis: ut triumpho potiretur quo nunc est insignitus.

Magna fuit eius in triumphando gloria.

Cũ oia inuictissime hic gesserit: triumpho demũ dignus est effectus.

Nec uictoria huic defuit singularis. nec triumphus uictoria dignus.

Triumpho iam illustratus quid maius atq; nobilius in uita quærat.

Quod præmium sumis laboribus uix sunt pauci consecuti: triumphũ hic
tandem affecutus est.

Potest hic demũ inter triumphales describi cum iam triumpharit.

Eam est triũphi gloriã sua uirtute nactus: ut cupere debeat nihil maius.

Triũphauit hic: quod ei nõ fortuna. sed innumerabiles sui labores p̄stiterũt.

Tanto hic semp & ingenui fuit acumine: & militaris peritiæ studio: ut nũc
deniq; triumpharit.

Gaudendum est suæ patriæ: quod tam digne Marcus triumphauit.

Titulus. lv.
Inhibitiua familiaris:

• **P**ficium nostrorum hoc a tuo differt: ut ego puincia praeses. tu sitor urbanus sis ego tibi possim inhibere: si quid inique uideam uel agere: uel attemprare. Tu cogaris obedire. Id enim iuris Labeonē instituisse describunt: ne minoribus ad inique iudicandū magistratibus pateret aditus. Nōnunquā corruptellis id fieret. Aliquādo amicorum praecibus. Nūc autem eorum imperitia: qui iudicant. Nolunt enim semp iniqui esse: sed errore inducunt: ut peccent: Tulisti tu quidē in Laelium sententiā interlocutus: te iudicem eius esse: competereq; tibi aduersus eū iudicare. Is autem: qui sibi scit imunitatem a principe factam: ut eius omnis causa immeditate ad prouinciae praesidem deueniret: isq; solus iudex huius competens diceretur: appellauit scripto: nosq; addit: cum abs te impetrare non posset: postulat ut inhiberemus: quod & inhibemus: ut post appositam appellationē sub gratia nostra nil in noues. Ex Mediolano pridie calēdas Maias.

Inhibitiua familiarissima.

• **V**m tete ingeras in iis rebus: quae ad te minime pertinent: inhibemus omnino tibi: ne posthac rem nostram ullam istic geras: quam si geres: tuo periculo nostro uero cōmodo ac lucro gestam itelliges. Quid tam es audax ac temerarius: ut cum intelligas nolle nos tuam administrationem in causis nostris ac rebus interuenire: non desistat. Vniuersis autem p̄ditorum nostrorum uillicis inhibemus: ne quid tibi obtemperent. si nolint id omne in eos conuerti malignitatis: q; tibi obtemperauerin. Scimus enim q̄ uersutus sis: q; multa sumo nostro gesseris detrimēto. Rem habes. Abstine. Ex Mediolano calendis Maiis.

Inhibitiua Grauis.

• **I**si uirgilianū illud ī multos suarū rex dños cōueniret. Qui p̄mere & laxas sciret dare iussus habenas pessime fierent a plurimis plura nec possent deinceps reparari. Mittunt a regibus legati q; puaricatōe corrupte hsc̄q; p̄lecti cōmittūt in dños scelera. decernunt a ciuibus p̄curatores qui sentiūt iterdū cū aduersariis. p̄ficiunt multis causis multi q; errant peccantq; uahēntius. a qbus oīs abē inocētia. oīs grauitas oīs fides. Eos castigari ius sit. Solon de re male tractata: sed inrerim ne deterius gererent. inhiberi. ne quid ulterius conficerent. Hic apud Athenienses & romānos nōnulli sunt malae administratae reipublicae dānati: ut alciabyades: cyrillus diocles. Cicero. Scipio furius: & nihilominus inhibita iis imperia. inhibiti magistratus. Id ut alias ita nūc apud nostros obseruat. edicto publico nequid audeat quisq; exercere officii: in quo cōraminatus esse: suspectus sit. Quāobrem & Paulus iuriscōsultus inhibitorias instituit litteras: qbus ulterius p̄gredi nōnullis inhiberetur: qui male alio & inique causas agerent. Nec id quidem

iniuria. Nā si locus eiusmodi reparatōni nō foret: facillime longiores mā
gistrat⁹ multa peccarēt. Nā ut ait Lactātius: pposita nō unqnā impunitate
qui & magni essent: & neminē uererent: multa cōmitterent. Quāobrē illā
recitat Nalicae Scipionis: q̄ deleta Carthagine: superataq; Græcia: nūc iqr
nobis uāhemēter esse metuendū arbitror: ne fiamus insolētes: cū neq; quis
timeamus habem⁹: nec quos erubescam⁹. Quid autē & malos: ut Teophra
sto placuit: magis arcerta peccādo: & bonos: ut attētius bene uiuant. cogit:
q̄ cū intelligant: paratos esse censors: a qbus plecti queāt. Cū igit hīscē die
bus tu prætor urbane sniam interlocutus sis: q̄ qdē Læliū esse torquēdū cē
sueris. qm̄ accusatus esset paricidii: nec eū reclamantē audiueris appellantē
q̄ nō admiseris dicēs: apostolos illi te Grægorianos datuz nec modo græ
gorianos dederis in soleas eū conitiens atq; cōpedes sed etiā Neronianos
q̄ eū acerbissimo cruciatu quæstionaris: sumus admirati tuam hanc temeri
tate: ut neq; nos sis ueritus: nec ius ipsum Sciebas aut eē nobis tui castigā
di facultatē. Quod si posse te id efficere cogitabas: cū id obseruare interdū
liceat: ne appellatiōis officio iuris tollat executio. succedebat quod animad
uerteres: illud Terentii: summū ius summa iniuria est. Tandem ne deiceps
hūc dilaceres: si dilacerandus nō est aut ubi plectēdus sit ne nos puifacias: q
bus minime deferas inhibitiuis hīscē litteris tibi p̄cipim⁹: ne quid posthac
appellatiōe pendente innoues in Lælium: ni malis indignationē experi
ri nostrā qnimo ad nos cōtinuo cum Lælio mittas omnis ea in causa p̄ces
sus cū iis: quæ ab illis pendent & emergūt & iis connexa sunt ut qd rite iudi
caturi simus: q̄q; tu recte iudicaris: intelligamus. Rursus in eos soles impe
rium exercere q̄ maiestatem ledunt: cum iam pridē cōmiserimus tibi: ne qd
eiusmodi iudices: quod crimen ad maius auditoriū atq; tribunal pertinet.
Verum & remanerent impunita delicta: ledentē maiestātē in seditione pu
blica uel cruento facinore: aut qui læsisse accusaretur. abs te captus ad nos re
mitteretur uigiliū diligentissime custoditus manu. Tu uero captiuos eius
cemodī criminosos aut cōtinuo cædis aut absoluis aut clāculum ea tractas
ut a nobis cognosci nō possint: nulla (ut cēsendū est) alia de causa. nisi ut: cō
cutias & corruptelis delinitusq; potius tuo lucro: q̄ publice cōsu
las dignitati. Quāobrē hoc tibi quoq; ihibemus: ne quolibet læsam cogno
scas maiestātē: aut publicā seditionē aut cruentā factionem: aut conuenticu
las: aut raxā & manipoliū: ne & magistratu priueris: & omni re tua. Ex Me
diolano. vi. Nonas Maias.

Sinonima inhibitiuā

Fac in hanc te in causam deinceps intronittas.

Ab hoc iudicio posthac omnino cessa.

Inhibeo tibi omnem hanc causam.

Nihii ausis deinde Lælium atemptare.

Nolumus licere tibi posthac quicquid in eum
 Auferimus hac inhibitione tibi omnem in eum facultatem.
 Inhibita sit tuo magistratui deinde omnis opera in eam rem
 Abs te surrepta sit omnis hac in causa uis maiestatis.
 Nullum deinceps sit tibi in Laelium robur.
 Vires officio tuo hac inhibitione cædimus.
 Volumus uacare te penitus huius causæ cura.
 Substulimus tuo tribunali causam hanc omnem
 Est tibi nihil agendum inhibentibus nobis in Lælium.
 Aliis adhibe curam: hanc inhibemus tibi.
 Nolumus sis posthac in Lælium curiosus.
 Causa omnis lælii nostro inssu tibi est abrepta.
 Lælius in tuis non erit deinceps manibus.
 Non molestius sis amplius Lælio cuius causam nobis reuerfamur.
 Inhibemus hac epistola oïno tibi: ne quid audeas in Lælium aduertere.

Titulus. lvi.

Legis enunciatiua familiaris:

Frustra leges a principibus dicerentur (ut Mercurius instituit Trismegestus
 nisi suis enūciarentur & populis & iudicibus: ut quod obseruandum esse: aut a
 quibus abstinendum intelligi posset. Nam Athenienses nonnumquam Ephoros lacedæmo-
 niorum irridebant: quod leges dicerent suis: easque in archium conferendus dicerent: quasi cum
 etis inorescerent: quasi Archium conferrent. Ego uero secus cetero faciendum: seruandum
 quod potius Romanorum edictum ut nulla lege posset homo plebsque non esset enūcia-
 ta. Statutum igitur hoc tempore leges: ut nullus frumētum ex nostro regno in aliud trāsse-
 rat: nisi malit nos indignatos sua experiri poena. Id enim licet idiximus poene:
 ut abstinerent: quod solebat in summa regionis nostræ caritudine maiorem inopiā facere
 Sicut enim aliquot: quod abundat in nona: cuius pretium eius intelligat hanc tempestate sumum:
 non aduertunt: quod in patriam detrimētum conferat: ubi alto missio gratia. necessitas
 suos urgeat. At nos eos uel tenere sua iubemus: uel nostris uenundare: a quibus si non
 idem tradit pretium: non iniqui ferant mente auarissimi omnium: & suorum concitulum ac proximo-
 rum inimici: ac insupos in gratissimum: a quibus cum acceperint beneficium in legēdis pluri-
 bus: quod ceteri soleant ab utitur munere: indigni quod quibus munera dimittuntur:
 Lex igitur hac epistola enūciat uobis singulis sebditis nostris ac terrarum nostrarum
 incolis. ac colis atque aduenis ne quod posthac temere presumatis frumētum uel export-
 tare: uel exportandum alio uenundare sub nostræ indignationis poena. Ferremus
 enim tā grauiter: ut grauius nihil esse queat. Ex Mediolano. y. nonas Maias.

Legis enunciatiua familiarissima.

Nūciamus hac epistola publica uobis leges: quod edictum: id est: quod uolu-
 mus nostris omnibus: ut nemo sese in Galliam: aut mercandi causa conferat: aut
 quis occasione inuenta: uel causa: ne incurat & rei quod secum deferat perditione: & quod dru-

pli solutionē. Nec q̄ n̄ obediuerit: q̄c̄q̄ expectet a nobis gr̄ae. Quid. n̄. Ieptus ē ī p̄cipe: q̄ si eorū misereat a qb̄ cōfent̄. Causas at̄ huius legis: & multas & æquissimas fuisse: oēs existimet. Nihil solem̄ p̄perā meditari: p̄sertim in Gallos: cū qb̄s sumus nedū antiq̄ familiaritate: cōiūctissimi. eorū et affinitate deuicti. Sed ita nūc op̄ ē factū: ut aliq̄n nos oīo n̄ negligat̄ & arbitretur posse n̄ros sine illoꝝ uiuere nūdinis: ex qb̄ oēm totius orbis thesaur̄ p̄dire iactat̄. Occurrūt & alia: q̄ nesciūt: qb̄ satis ē obedire. Ex Mediolāo. iiii. nonas Maias.

Legis enunciatua Grauis.

On insuria Cecrops Athenarū iustaurator instituit: q̄ d̄a Solone n̄. mō mutātū n̄ ē: at poti⁹ cōfirmatū: ut singulis urbibus atq̄ p̄cipib⁹ fas eēt: sibi suisq̄ legē dicere: Itaq̄ id ī cūctos licere populos lege publica sancitū a Iustiniano legim⁹: & a Theodosio cōprobatū & prius iuentū. Nā ut urbes q̄q̄ ac p̄cipes alias hnt̄ natiōes: atq̄ causas: sic eis leges subministrāt. Itaq̄ ī ægypto siluas cædi nefas ē: in Liburnis ac Epyro: ubi robora Ioui sacrata eēt dicunt̄: sed publicā: nō cædi siluas: ē nefas. Græcas mulieres ad Circū saltare: n̄ dedecuit. At latinās saltare: dedecet. Regibus ob raritatē quōdā dabat̄ purpura: nec multo ante impatoribus Thraciæ: nūc oēs ea indui possunt: Aliq̄bi uineta sunt rarissima: ubi p̄na mulant̄ q̄ in uineas p̄deunt. At in Creta. naxo. Chio. Cāpania. Lyguria sunt fertilissima: & plurima. hæc neq̄ exigūt nec indicūt p̄na. Recte igit̄ uoluit legis ferendæ: ministrū Sceuola: diligētius cōsidere: abrogaret ne lex: aut derogaret: rursusq̄ inhiberet: an licentiā daret: atq̄ itēq̄ permetteret ne: aut uetaret: & id. oē aut aliud ad t̄ps: an semp: cū hisce uis pararent̄ legū ferendæ rōnes: aludq̄ ex alio iustū ac honestū nasceret̄. nā Mutius legē statuit: ut uinum mulier si qua biberet: uestalīs esse sacerdos nō posset turpiterq̄ nobili nuberet. Id in hūc usq̄ diē legis uim habet: ut romanæ mulieri uino uti turpe sit. Semper igit̄ obseruādū institutū est: qm̄ cōducebat pudiciæ: atq̄ modestiæ. Virgineus decreuit: ne mulier in teplū iret nuda caput: nisi teget̄ undiq̄: ne cui uisa placeret. Id hodie nō obseruat: uel peioribus fortasse t̄pibus: uel moribus hæc nō admittēribus. Leges ergo seruiūt & causis: & t̄pibus: & sunt ferendæ nō sine causa: sed nōnōq̄ ignota pluribus causa: Vanum: n̄. esset uocare uel minimos quosq̄: ubi lex ferēda foret: q̄ aut causas audirēt: aut assentirēt. Vt. n̄. uulgus est ineptū in contrarias sæpenumero snias traheret. Vbi uerō multitudo foret dominantiq̄: in illud incidere Lycurgi: cū declarauit quare plures Dominos lacedemonijs nō decreuisset. nūc aut̄ & nos tulimus duas leges: quas exposuimus populis: ut obseruent: aliam decimarīā (ut uectigal Decimarū quod nostris maiorib⁹ iādudū tradi cōsueuerat: nescimus q̄ incuria uel ægestate t̄porū desuetū (in usum redeat: aliā Salis: ut idē in Sale uectigal expēdat̄: quod iā annū centesimū circiter solebat. Si qs. n̄. admiret̄: reuocare nos hæc tā obsoletas leges: & populo odiosas: aut tacitus conquiescat.

etiã rōne nō audita: aut humanitate nr̄a funct⁹ hãc hēat rōnē: p̄ id t̄p̄s h̄as
fuisse uectigaliū abrogatas leges quo necessitas urgebat & metus. nã i uehẽ
mētissima primū pestilētiã: ut annū centesimū circiter exactū rãta fuit tur
bãe paucitas: ut Salis tradēdi cōditionē opus fuerit: icidere: ac expectare: ut
populi crescerēt qb⁹. Sal traderet: n̄ q̄ n̄ eēt sup̄stitib⁹ illis opes qb⁹ uecti
gal ad se p̄tines traderēt. Sed q̄a nos i cōducēda rãta paruitate. Salis amitterē
mus poti⁹ ex p̄cio: q̄ lucraremur. Nūc at̄ i pristinã redeūtes cōp̄tione. Salis
a nobis nostrisq; uectigalib⁹ emēdi p̄ p̄ciū & poenã illã iudicim⁹: & legē eã
dē: q̄ i Archiua ē iuēta nr̄o: reuocatã i usū: anuciam⁹. Decimaz at̄ legē p̄ id
t̄p̄s obsuari desisse scim⁹: quo finitimi nob̄ bellū cōminati multos ex nr̄is
habuere cōsentãeos. Quãob̄re & nos iualidi ac minores natu: & metuētes
ne qd̄ seditiōis obesset: tolerauim⁹ q̄ populi uoluerūt: q̄ q̄amq; i nr̄os redit⁹
pristinãq; fuitutē: uolēterq; cōstituta. Nūc at̄ reuocam⁹ ea legē i usum uete
rē. enūciamusq; oibus reuocatã: hortamurq; ne q̄s obseruator nos irriter co
gatq; reuidere q̄tū simus hactenus passi detrimētū: uobis qd̄ debetis: n̄ sol
uētibus. leges ergo: q̄s reuocatas inouatasq; uobis enūciamus: obseruare ne
poenã grauissimã incurratis. Ex Mediolano: iiii. Nonas Maias.

Sinonima legis enūciatiua.

Legem hanc a nobis latam esse: uobis enūciamus.

Abrogasse nos hanc legem significamus.

Scitote nos ei legi derogasse.

Non est amplius ea lege (nostro iussu) abutendum.

Reddimus uos ea de lege certiores:

Ne uos lateat: hanc nos legem.

Cupimus a uobis intelligi: eam nos legem decreuisse.

Quæ lex fuit hactenus obsoleta de decimis: in usum reuocata nūc est.

Legem Salis olim facentē nūc e somno surrexille uobis enūciamus.

Ne abutimini posthac ea lege.

Rediit ea lex in uim pristinam.

Facio uos cōmonitos. meo iussu locum esse legi agrariæ.

Reddidimus legi Iulij suās uires.

In suum antiquissimum robur illud reuocauimus legem Corneliam.

Non est dubitandum de sicariis: quia lex est a nobis in eos facta:

Quid noua nr̄a lege decreuerimus: uobis enūciamus:

Titulus. lvii.

Leticia nouæ nuncia familiaris.

q̄. Vam mihi uita hoc t̄pe iucunda sit: hæc epistola nouæ leticiã nū
cia tibi significabit. Sum. n. illo Plutarchi ductus ad scribendū hoc
quoc; cum ait uoluptatē amicis significatam amicor; perinde: ac pp̄riã eē.
Quo. n. a me differs alio: q̄ corpe. A iō sum⁹ ambo qd̄c uno. Itaq; qd̄ mihi

læti est: læti esse tibi pariter: nō dubito. Nō uideſt igit̄ aliend a rōne: ſi te ꝑ
cipē facio rei tuæ. Sumāt in hac urbe plurimū honoratus: a principe maxi
mo opere: q̄ nō ſolū ꝑ ſum monaſterio: qd̄ ingenii acrimonia: & ꝑ cōcuſſa mē
te: & ſūma prudētia: opus ē gubernare: ſed i multis exerceor maxiſq; rebus
in cōnubiis trāſigēdis: diſcordiis plurimoz ſedādis: amicor̄ aīſ recōcilian
dis: cōponēdiſq; cauſis interdū diſſicillimis qbus & ſi uiro longe præſtatio
re foret neceſſe: ſuppedito: tamē tm̄ industriæ: ut nequē a nō gloriā reporta
re pluſq; optatā. Id ego tm̄ diuine tribuo benignitati: quæ multo largit̄ ſeri
plura: q̄ ſint ꝑmeriti: eo magis eos ad uirtutes: pietate. ægrate. caritateq; in
uitas. Ad hæc at̄ ſum ad finitimas pplures inuitatus ꝑdicatiōes: nō q̄ mere
ar eē tā attēte uocatus: q̄ ſi aut ſanctus ſum morib⁹ ac uita aut ingenio doctri
naq; maxi⁹ a diſertiſſimus. ſed eadē ut opinor diuina largitiōe q̄ ut plura
in me cōfert: eo me uocat i grādiore ſui numinis curam. Hæc ſūmatim ha
bes: intelligiſq; q̄ lætus ſum: & q̄ te qui me amas oporteat lætū eſſe. Ex Me
diolano pridie nonas Maias. Lætiæ nouæ nuncia familiariffima.

t Am ſum hoc tpe lætus mi frater: ut plane geſtiā. Redit. n. ex Syria
pater meus diſtiſſimus. Poſtūq; poſthac n̄ angī: ut ſolebā futurā uite
cōditionē meditat⁹. Nā ut nō te later: q̄b⁹ nō ē i hoc orbe ſūmū æs: ii muſ
ſirāt: diuites læti ſūt. Dices i nirtute diuitias ſctas eē. Nec id qd̄ iſtior. ſed
ut Iuuenalis iqr: haud facile emergūt quoz uirtutib⁹ obſtat res anguſta do
mi. Crede mihi (quod apd̄ Naſonē legit̄) miſeros prudētia ꝑria relinqt: &
ſenſus cū re: cōſiliūq; uenit. Lætiæ nouæ ſit igit̄ hæc epiſtola ſed familia
riſſima nūcia: cuius & te participē eſſe uelim: quē amare adeo me ſcio ut oīa
mea ſint tibi cōmuniffima. Ex Mediolano nonis Maiis.

Lætiæ nouæ nuncia Grauis.

q Vi ꝑrimi oīum lætiæ hoīum mētibus inſtituerūt: eos (ut Heſio
dus docet) ſupos fuiſſe cēleo. Nā mcerorē certe. lachrymas. labores
langorē: & reliq; ai ꝑturbatiōes recte poete noctis & Erebi filias declararūt
Eumenidaſq; ultrices ab inferis ꝑdire: q̄ n̄ ſināt iniucūdos cōgeſcere: at dele
ctatiōes a cælitibus traditas: & charites a diis ꝑcreatas n̄ iniuria deſcribere
Nā q̄ mēs ingeta nel ꝑturbata qe q̄ pōt uel recte indicare uel n̄ potius errore
ad iudicādū iduci. Vt. n. Ariſtotele teſte temeritas obſt cōſilio: ſic rōni ꝑ
turbatio. Quo ſit: ut neq; afflictuſ poſſit n̄ temere iudicare: necn̄ ꝑturbate.
At deus optius cū mercedē uoluit rite ſibi obtēpantib⁹ polliceri. Gaudere
iqr: & exultare: qm̄ merces uſa copioſa ē i celo. Gaudēt & letent̄ angeli aſſi
ſtēres ſupis aſſigunt̄ & torquēt Demōes mali cānati apd̄ iſeros. Lætiā q̄
nos accepit noua: ē tibi nūciāda: ut cognoscas: q̄ me de⁹ ſoueat. Vbi legebā
iter n̄ os quotidiana illa philoſophica: & theologica: q̄ n̄ra eē nō neſcis: ue
nit qd̄ a furioſior poti⁹: q̄ ſapiētior: ſed neq; rudis: neq; n̄ diſert⁹ q uoluit me
tēptare: rogauitq; qd̄ exiſtimarē eē Angelū: bonū reſpōdi nūciū. At iſpe: ma

le Ingt accipis. Nā si ſgelus bonū p ſe nūciū ſignificaret. fruſtra dictū ſūt. euā
gelitæ boni nūciatores: aut euāgelii bona nūciatio: cū Eu. apd Græcos idē
ſingd apud nos beneiuū & Eucariftia bōa grā. Huic ego: dic mihi bone uir
quis id et pprietas uocabuli nō ſonet poſſet ſonare uocabulū re ipſa Negā
te illo. Sic ego. Inuētus dū ſaluator ī medio doctorū in tēplo rīdēs & itero
gās illos. Ad doctores oēs itelligimus q docēr: quo qdē uocabulo & it dict
pnt q Præſūt h̄rtis laudis. Vñ id poti⁹ ec̄ſedū ē eē de Theologis doctori-
b⁹: q̄ de reliquis dictū. Prupterea Ingt: q̄ dei filius nō niſi de diuinis cēſed⁹
ē ſolit⁹ cōmētari: At & homo xp̄s erat: & inter hoīes uerfabat: & tūc admo-
dū erat puer: cur nō ſic de hūanis: ut de diuinis. Qm̄ qd̄ erat in tēplo: cū do-
ctoribus: id ſignificat. cū alio loco dixerit. Domus mea domus oratiōis eſt
Huc ego te domū puexi. quo uolebā: ut ſaterere uocabulū illud uniuersale
ad oēs doctores: ad eos hic reſtringi ſolos: q de diuinis rogabāt: atq̄ reſpon
debāt: ſcipue cū Ieſus ad matrē dixerit. Nescitis in iis eē me oportere: quæ
patris mei ſunt. Angelus igit & ſi nō bonū potius nūciū. q̄ nūciū absolute ſi-
gnificet: cū tñ diuinus ſciatur nūcius eſſe: bonus intelligi debet nūcius: Q d̄
at Euāgelii dictū ē: ad excellētiā diuini uerbi dictū eſt. Obſtupuit ille tā diſ-
tus (ut dicitur) Græcus uocabulorū interpretas: nec auſus eſt oblicere quicq̄
aliud me ſibi ſatiſfeciffe perpulcre dicens. Id & ſi non ē læticiæ maxime mu-
n⁹ p ſe: nūc tñ ſūma me affecit uoluptate. cū uidi nōnulli exiſtarent: neq̄
me q̄ aduer⁹ illi⁹ dicta rēndere: Lætitia igit hæc fuit hoc maior. quo cæſi
ſūt liuore tincti q̄ cū tibi amiciffimo cōem eſſe ſciā: quē unice amo: & a quo
amari plurimum opinor: ad te ſcripſi: ut non minus tua ſit uoluptas hæc: q̄
mea. Ex Mediolano. yiii. Idus Maii.

Sinonima læticiæ nouæ nunciatiua.

Magna me tui fratris uiuendi læticia cepit:
Haud facile dixerō: q̄ lætus nūc ſim:
Hæc uoluptas in me maxima quidem eſt:
Nihil hoc tempore iucundus eſſe mihi potuiſſet:
Affectus ſum tuo filio uifo: tanto gaudio: ut maius ullum eſſe nequeat:
Lætitia eſt hæc in re mihi maxima.
Tām lætus ſū hoc tuo munere: ut amplius eſſe nō poſſe unq̄ opinor.
Nō exiſtimabā unq̄ ad me tantam uſſa pro re læticiam peruenturam
Quid eſt cur lætius uiuere queam: q̄ nunc uiuam.
Fuiſti in me lætificando propenſiffimus.
Ego tā lætus ſū hiſce tuis acceptis lris: ut lætior eē me poſſe nō ducam.
Hoc gaudiū commune tibi eſſe uolo: quod maxime me lætificat.
Cura ut tam lætum me ſemper efficias: q̄ nunc effeciſti.
Debebam tibi plurima: ſed quod me adeo nunc lætum effeceris. debeo de
dicoq̄ me totum:

Titulus .lylil.

De filio principi nato lætificatiua familiaris.

T si multa sunt argumena quibus omnis fortuna nostri principis nos debeat plurimum oblectare: tamen hoc in primis: cum filius natus est ei. Tunc enim intelligimus hos esse diutius sine cura in pace: quæque nostra facturos negocia: & pro molestia uacaturos. Nam ut Homerus ait. cui principi. non est filius perinde ac priuatus populis uir. At ut Euripides dixit: principis filius lætificat populos. At non iniuria Hesiodus inquit: Nil est tam populis exoptandum. quam ut participi filius sit: cuius se facie: quam si Solis aspectu: a tenebris diuidi posse censeat. Natus igitur nostro inuictissimo principi filius tam nos reddidit omnes lætos quam quicquid usque uoluptati contingere quouisset. Quid enim si sapiebamus: uæhementius optabamus. Nostris denique precibus supplicationibusque superi satis fecere: Puer natus est nobis: ut illo utar christiano: & filius datus est nobis: cuius fide: ac prudentia possimus aliquam iustissime regere: pacatissimeque gubernari. Hanc uoluptatem nostris omnibus communem esse reor uerum etiam illi ad quos nihil hæc successio pertinet. Manifesto enim quotidie intuemur: & cometem: & alia cæli signa pro principibus apparere: quæpe quorum ortu: atque interitu fiunt: & deficiunt plurima. Quot enim unius obitu principis cuius non sint successionem hæredes ulli filii possessuri: mutationes factas esse legimus: uidimusque nonnunquam. At nomen hoc filii cohibet omnia: nihilque permittit aduersi patrari: nihil insidiarum a finitimis parari. Gaudete igitur & uos nobiscum hoc tam optato bono & alios nostra læticia gaudere simul docere ut & nostra sua causa intelligatur: finitimos etiam nostros lætos esse. Ex Mediolano. .yii. Idus Maii.

Pro filio principi nato:

Lætificatiua familiarissima.

Quod plurimum omnes optabamus: sumus hoc tandem sumis innumerabilibusque supplicationibus consecuti ut natus sit nobis principi filius. O quam scire est infatulus. Facies priami (ut Aristoteles ait) digna est ipso. Nihil heri cuniplebets commune: tam formosus est: tanta perceritate mebroque: tam egregie robustis nodis ac inter nodis. Admiratur hunc matronæ: natumque dicunt tam trientem existimandum. Quam sit hæc huic uniuerso regno uæhementis læticia: idem potest coniectari. quod ut optabamus & sperabamus: ita dubitabamus nunquam non posse a superioribus consequi. Deorum beneficio factum est: ut & nos uotis nostris largitione inuenerimus: & de hoc principatu sit subditis uniuersis spes bona relicta. Nam ut est princeps: non prudensissimus: & gubernat nos sapientissime: sic filium instituet sui simile: ad omnem uirtutis gloriam. Lætetur igitur & exultemus omnes: hoc tam lucundo & felici munere. Ex mediolano. .vi. Idus Maii.

Pro filio principi nato Grauis.

7a Nriq̄ssim⁹ populorū mos extitit: ut cū principibus filii nascerentur
oē sūme læticie gen⁹ declarānt: Quā obrē psæ ūdiq; cū mūerib⁹ eo ca
sū cōuentebāt: ut & regi gratularēt & saltis choreisq; publicā exultationē ex
primerēt. At ægyptiis regib⁹ aliqñ plus dicit: uno filio nato: tributū accessit
se: q̄ cū totius āni redit⁹ mittebāt. Quare apd̄ illos trito id coeperat usurpā
ri (ut plāto inq̄) uerbos boni sūt āni fructus: si filius regi natus est. Thraci
bus uerq; regibus solebāt occurrere cū sacrificiis sacerdotes pæana canentes:
cui⁹ auspiciis bonis filii creti foret illis. Quē qd̄ ritū cū dirimisset Diome
des ille crudelissim⁹: populis odiosissim⁹ fuit. At arcades habuerūt Lycāo
nē sp̄ infēsū: postea q̄ Arcadē (quē poetæ iure fabulāt: i ur̄sū eē uerū: qm̄ pa
tris metu lateret in filius) pepulisset ex regia: coegissetq; psugū i certa latere
sede. Nā si gratulādū ē principi cui fili⁹ natus sit: multo d̄bet eo filio magis læ
tari pater: cui⁹ ē: & cui⁹ cū salute sua cōnexa ē sal⁹. Qd̄ si uerō mō nō lætā
sed ei⁹ interitū q̄rit: is merito ē oib⁹ odios⁹. & Lycāōis p̄merit⁹ ē cognōm̄tū
eoz; pet⁹: qd̄ uel ipsi lupi suis afficiūtur, foetibus. At T̄atal⁹ rex tā illustis. q
& Europe magnas rexit urbes & grādē asiæ ptē subegit iccirco coact⁹ ē de
mū i se suosq; mores oēs poetas plura finger̄ qd̄ cū hēret Pelopē filiū nō mō
læt⁹ eo nō erat. quē amabat uniuersa Græcia. sed cū a se pepulit: & exulare
coegit quē Græci i primis odiū ei⁹ q; uirtutē sibi regē asciscētes. ab eo suæ re
gioni nom̄ dederūt: eāq; Peloponessū uocauerūt. Qd̄ agenorē i mediū af
ferā. quē phœnices pari sūt iſectari rōe: qd̄ Cadmū a se filiū ab dicasset is āt
nō multo post i Boetia Thebas cōdidit aſtyagē i nepote Cyro eiſciēdo dā
nāt: & amulū i fratris Nūitoris eiſciēdis nepotib⁹ iprobāt. & Laiū crudeliss
simū i ædipo filio feris mādādo sui sceleris passū eē poenas dicūt p̄pterea
qd̄ nō læticiā publica (ut debebant) exegissent. sed dolorem acerbissimum
quod ab homni naturæ ut alienissimum & uidebatur. & erat. Quo enī de
bent iucundius exhilarari parentes ac aui: q̄ si filii: nepotesq; nascantur a qui
bus ppagari uideant genus suū suæq; immortalitati studeri. Tam est imor
talitas sola (cuius uidentur esse omnes. q̄to maiores & magis. sunt illustres.
cupidissimi) bonis oib⁹ exoptanda. ut cum aliquid acquiritur unde possit
ea quicq; nāſciſci muneris. in eo sit omnis mens occupata. ab eo pendeat uo
luptas omnis. Quare sapientissime dictum est apud Virgilium illud. Om
nis in Aſcanio cari stat cura parentis. Natus igitur nunc nobis filius & nos
summopere lætos fecit. & ut epistolae eius causæ lætificatiuas ad amicos
mitterem⁹ atq; subditos fecit. Lætari certe nos sumus supra modum nō so
lum ea iucunditate. quæ communis est patribus singulis. ut filiorum succes
sione uiuant. sed ea uoluptate: q̄ nos nobiscū subit ut uideam⁹ iā pari: q
nobis obeuntibus aliqñ: ut mortales sumus interituri n̄ro nomine ac nutu. Iu
ste sapienterq; uos omnis moderetur atq; regat. Quid enī est dubitandum
populis: ne pace uiuant tranquillissimi me: cum bene natum regem habent.

At uobis amici sic foedere mecum iuncti communi iocundo uoluptatem hanc reor:
quam ut patrimoniorum sunt filii. Demosthenis instituto: sic debent paternam
esse amicitiarum heredes. Quare ut ego uester spiritus sui nullaque in re diuisus a stu-
diis & uoluptatibus uestris sic filius hic futurus est paternae mentis aemulus
ad quae omnia sic instituam: ut in eo alium me ipsum uos esse nactos. sitis non multo
post intellecturi. Gaudete igitur mecum: & publicae huic laeticiae festos hinc
dedicemus dies: cum sacris etiam ut talis in uos filius futurus sit qualis pater an-
te hac semper existit. Ex mediolano quinto Idus Mei.

Sinonima pro filio principi nato laetificatiua.

Letandum est nato principi filio.

Communis nos pro nato nobis regulo uoluptas capio:

Eandem agamus laeticiam propter natum nobis principis filium.

Choros & saltus ad eam nostrum nobis nato principis filio.

Caudeant omnes hoc nato regis filio.

Publica est haec: non priuata laeticia: quod nostro principi natum sit pignus

Successurus nostro regi nunc natus infans communi in nos contulit uoluptatem

Summos tam summa detenti laeticia propter principis natum hoc die filium:

ut nihil uoluptuosius: nihil iucundius dici possit.

Tanta laeticia tenemur euncti: ut nihil addi possit ad cumulum: quia filius est
principi nostro nunc natus:

Ob natum nunc mihi filium: cupio uos mecum pariter exultare:

Qui me amat: hanc meam exultationem propter natum mihi infantem: sibi
communem faciant.

Qui princeps est meae iucunditatis: quia natus sit mihi filius: non me minus lon-
ge exultabit.

Qui meus est uel affinis uel propinquus. natum mihi filium meum sum-
mopere laeterur.

Titulus. lix.

De filia nata laetificatiua familiaris.

¶ Iri boni iurisconsultorum illud maximum uitium considerantes: uel Du-
ce natura: non minus filias amant: quam filios. Eodem beniuolentiae gradum
suo se esse natos persequuntur. Quare obrem Artaxerxes una dicebat sibi nata filia: du-
os sibi filios quasi uisisse quam Orontem sibi generum adoptasset. Inde fit: ut nec na-
tura repugnat nec interdum consuetudo: nec ius hominum: ut amantur filiae non
minus quam filii. Quare cum matrem sit nobis nata filia: & nos laetati sumus maximo
perere: & ut laetent aequi amici nostri: plurimum cupimus: quod nulli a matre nostra uideant
esse studiis abhorrentes. Si nos igitur amatis: uos subditi publicae laeticiae choris
saltibus supplicati omnibus triduam efficitis omnemque uoluptatis honeste genere exercete.
At uos amici patres atque fratres: declarate caeteris: mea quaeque nobis esse com-
munissima. Ita enim me dii adiuuent: ut non minorem ex hac nata filia
uoluptatem suscepimus: quam si filius ortus foret. In hac nostram nos

olabimur senectutē: arbitrabilimurq; nascituros nobis nepotes oēs filios fo-
re: uobis (ut opinor. & curabo) gratissimos: Ex Mediolāo. iiii. Idus Maii.

De filia nata lætificatiua familiarissima.

c Vm nobis sit nata filia: sumus nō mediocriter lætati: siue qđ nullū
haberemus antea pignus. seu quod eo pactu nos ad amandū inui-
tet natura hominū hac in re ductrix atq; gubernatrix. Cupimus at eadē eē
lætos iucūditate cæteros: q; nobis sūt ullo uel amicitia: uel ppigtatis deuin-
cti gener: uel diētelæ ac seruitutis subditi debito: ut patefaciant nulla ī re uel
mœsta uel læta: sese a nris mētibus eē disiūctos. Itaq; quo plurib⁹ ac maio-
ribus publicæ lætiæ signis hæc cōis mihi rē gratiorē & cariorē effeceritis:
ex Mediolano pridie Idus Maii.

De filia nata lætificatiua Grauis.

q Vāq; natura docet: nō ē & illud nobis argumētū: qđ ueteres omniū
doctissimi nō sine cā: una uoluerūt appellatione mares foeminasq;
dici filios. ut Ciceronē legim⁹ cū ad filiū filiāq; scribebat: dicit solitū filios
delectissimos. At principibus Asyriis q; primi oīum regna gubernarēt: nō
min⁹ filia succedebāt q; filiis: nec Medius rursus: nec græcis si & in argnis ut
deātur: & ī thebanis pluria. nōc me deterret. qđ Plato uoluit muliebri semē
esse foeminā: uirile uero marē: qđ & naso declarauit illo Deucalionis acce-
pto pyrræq; oraculo. ut quotquot lapides post se iaceret frater: mares. quot
quot soror futuræ seia qdem essent cū Aristotelē: quem sequūtur hodie oēs
sapientes: sciamus oēs filios patris dicere: nec coniugem aliud quicq; opera-
ri q; tellurem quæ acceptum foueret propagaretq; sēmē. Sed esto sit uerus
Plato: qui pote hoc fit: ut māter tam amet sincere igitur filium marem illū
quidem quem ipsa non genuit. Ut ea communis & studiis & mēte uiro idē
pignus amat: quod sine uiro nunq; edidisset: sic amet & pater filiam quam
nisi coniugi fuisset adiumento: nunq; illa peperisset. Quid quod Aristoteles
testimonio pater plus filia efficitur necessario: mater uero filio. Nam cum
mater non auxiliaris sit: sed quæ auxilium postulet: illum filiorum amat ue-
hementius: a quo plus intelligat aliquando se posse adiuuari: cuiusmodi ma-
rem sibi futurum adiumento certo scit: qui naturæ ductu patris superstes:
matrem possit adiuuari. At pater qui auxiliator esse solet & ea de causa filios
amat: ut iplis adiumento sit: siccirco diligit natas: plusq; natos quontam ma-
ribus omnia sunt profutura: foemine sine subsidio patris male sint habiture
Quid: quod hinc affinitates principibus quærantur q; plurimæ. quibus so-
lent contineri principatuum herui: successionesq; stabiliri. Nam quod inter
Cæsarem & pompeium. inter Danaum & ægyptum in Astyagem & filia
natum fuerint: dissidia. discordiaq; non uulgares id ne quidem reliquos ad-
minus amandas. commoueat filias. cum & illæ id quidem acerbissime tute-
rit: & non omnes eadem sunt filia: non omnes sūdem generi. Quāto cœdi

po iucundior filia quæ cæcum est patrem semper comitatâ. & ea quidem
tutata diligentia. ut nihil ei potuerit esse hac sublata iucundum. cum hac ni-
hil poene molestum. quod possemus easdem in medium afferre. quibus in-
telligeretur. non lætos esse posse patres minus filia nata. q̄ filio. quid si in-
terdum & milto magis. Hinc ubi nunc nata est nobis filia: nec minus læta-
ti sumus: q̄ si filius nasceretur. nec minus alios esse lætos decere. opinor. q̄
nobis afficiuntur. Itaq; uos qui nobis estis subditi. debetis publicam hæc læ-
ticiam exercere. ut intelligatur a nobis nostra quæ uoluptate p̄cedere uestrâ
quos nihil alienum a mente nostra factirasse aut facturos certum est. Vobis
autem O amici ac nobis foederibus deuincti: non edico nec præcipio. sed
supplicô: & si æquum est pro mea in uos fide. rogo atq; obtestor. ne minus
sitis in hac læticia publica me minus iucundi festiuiquæ: q̄ ego & fueri. &
sim & esse constituerint. Nolim enim quemq; arbitrari: quoniâ filia sit. aut
nos auaricia ductos dotis adimplendæ causa: aut ullo doloris genere pelle-
ctos: confosos existimari. A mente nostra nihil est alienus uituperatione: ni-
hil nobis cõmunius & antiquius cupiditate gloriæ: ut facile cognosci possit
nihil mihi simulandũ aut dissimulandum. Quare cũ & ipse uero lætor: &
uobis lærandum eẽ ducã: rogo ut hæc publicã læticiã sic exerceatis: ut exer-
cui ego hactenus. Ex mediolanensibus Maii.

**Stnouima de publica pro filia
principi nata læticia.**

Lærandum est publicæ pro filia principi nata.
Nihil uoluptatis omittendum ē pro ea: quæ nata ē principi filia.
Cum creta sit principi nata: gratulandum est ei.
Nobis summo opere gaudendum: quia filia est regi nostro creta.
Post fatam regi filiam: & ipse exultat: & nos exultamus.
Summa nos uoluptas consequitur: quã filia regi nata est.
Nil pot hoc tempore nobis iucundus eẽ: q̄ q̄ regi sit nata filia:
Pro ea læticia: q̄ rex n̄r exhilarat̄ ppter natã filiã: & nobis p̄ter lætãdũ est.
Nihil ē publicæ p̄mittendũ festiuitatis: ut p̄cipẽ imitemur inata sibi filia.
Tãc dux noster pro filia sibi nata lætus ut nobis idẽtĩdẽ faciendum sit.
Faciem? rẽ duci iucẽdissimã: si p̄t filiã ei natã publicã læticiã exercebim?
Quã gratissimipossum? esse ducti: p̄ eius filia publicã exercẽtes festiuitarẽ.
Ob filiam duci natam demus & choros & saltus p̄ urbem agere:
Afficiemus Ducem incredibili iueõditate. si pro filia sibi nata: ut ipse iu-
bet: publicam læticiã ostendemus.

Titulus. lx.

De hoste fugato uel cæso familiaris.

i Am deniq; cæsus est noster hostis: qui nos atq; nostros omnis tam
dudũ infectatus est omni persecutionis ac odi genere: iam nihil

nobis est timēdū āplius. Imitari debemus Aſyrios: quibus p̄ hoſte cæſo fie-
bant nō publica ſolū ſacra ſed feſta triduana: ut declararetur oībus: q̄ hoſti
cāuendū foret: cū eo cæſo tantū exultaretur. At perſæ inter eoſq; magi zo-
roaſtris inſtituto cōſtituerūt. ut quicq; hoſte cecidiſſet. nō ſolū publico dona-
retur munere: coronāq; magni pretii: ſed inter ciues ſūma ualeret & auctori-
tate & grātia: qui cæſo quidem hoſte ciuitatem omni me tu liberāſſet. Vt enī
hoſtilis manus calamitatem inducit nō nunq̄ maximā: ita eius intercepti
conditio maximam affert urbibus uoluptatem. At ſempronius Capado-
ciciarū & publicarū & priuararū genere. Affecit nos nēdū contumeliis. conui-
eius probrisq; q̄ plurimis: uerū etiam. quotiens in agrū noſtrū excuſſionibus
nixus eſt: prædās reportauit: captiuos duxit: omneq; ſclerum exercuit ge-
nus: Precabamur ſuperos: ut huius nos peſtis me tu liberarent. Noſtra cu-
ra ſublata eſt deniq; ſuperatus: & cæſus in fruſtra: ut publica læticia merito
debeamus diis immortalibus habere hac dicere gratias: qui nobis hunc ſu-
ſulerunt morbum. Hoc ego & in templis: & in plateis agendū iubeo: quod
& uobis præcipio: quos ſcio mei ſtudioſiſſimos. Ex Mediolano xviij. calen-
dās Iunias.

De hoſte fugato uel cæſo familiariffima:

f Vgatus eſt demum noſter acerbiffimus hoſtis ille: qui nobis tanto
fuit nō nunq̄ terror: a quo ſumus aliquando tam acerba calamitatē
conſoſi. Qui iuſte dimicant: ſic ſolent ſemper ſuperos adiutores ſperare. Ae-
quibus iniquitas eſt ad decertandum propoſita: iis imminet ſuperorum
conſilia: & a tergo mundi pericula: quibus facilitate perplexi ac irretiti nihil
poſſunt euitare demum. Incōmodi. Quod q̄ uerum ſit uel ex uno hoc ho-
ſte nobis nunc fugato turpiſſime: fiat in reliquos coniectura. Quot fœda
uit modis noſtros omnis. Quibus eſt in nos iniuriarū gradibus nixus.
Quid omiſit calamitatis: quo non confecerit. Prædie huius diei: cum in a-
grum noſtrum plurimis & uiolentiſſimis quidem: ut uidebatur: ſatellitibus
comitatus feciſſet impetum: diis fautoribus populo noſtro nobis comite in
eum occurrimus oppugnauimus: ex ſuis multos occidimus: coegimusq; de-
mū terga turpiſſime uertere: tanq; fugauimus fortiter: ut nunq̄ audeat am-
plius: de nobis expugnandis cogitare. Vobis publicam ſignifico læticiam
q̄ & nos exercemus. Ex Mediolano. xvi. calendas Iunias.

De hoſte fugato uel cæſo Grauis.

n On ſine certa ſanctiſſimaq; ratione: præter triſtum: aliud inue-
nerē. Græci uictoriæ gen^o: quo q. potirēt i hoſte & lætari publice
deberēt & ſuos amicos ſubditosq; ad læticiā eādē inuitare: nō enī ſp̄ capti-
nus ducē hoſtis: ut i triumpho ligat^o fidē faciat uictoriæ. Sed aliqn̄ eſt: qui

Platonis Instituto: malit armatus mosi q̄ inernis triumphī pompam & ca-
 thenatus augere. Aliquando sunt ea conditione quidem hostes: ut terga uer-
 tere potius uelint: q̄ uel cædi: uel capi. Quamobrem tropheum a Græcis
 dictum est triumphī genus: quo nō diceretur captius hostis: nec eius urbs
 ulla subacta esset: Huiusmodi genere uictoriæ Babylon uisa est sæpi⁹ & po-
 cita: unde illud poeticum Babylon spoliata tropheis. At ninus Asyrus. Cy-
 rus Persa: Alexander Macedo. Cæsar Romanus cum sæpenumero uertif-
 sent in fugam hostes & ex eis multos interemissent: raro tamen triumphas
 se dicuntur: Sed ab asyriis ipsis ad persas. Medos. Græco Romanosq̄ dein-
 ceptis hic mos institutus est: ut cum uel cæderetur: uel fugaretur hostis ipse
 publica fieret exultatio: quibusdamq̄ ornatisimis donaretur muneribus: q̄
 cecidisset siue fugasset: ut & alii ad eandem inuitarentur uictoriā: & in eū
 qui uicisset: populi regeſq̄ nō uiderentur ingrati. Profecto laudatur ad huc
 illud Annibalis supra modum qui cum Marcellum cuiusdā fortitudinē con-
 stantiaq̄ coactum terga uertere. uel non multo interliminio accepisset eum
 donauit in urbe prædiis. in castris autem corona: quæ summum premium
 habuisse perhibetur. Id ubi Carthaginenses admirarentur. quærentesq̄:
 cur tantum in eum muneris contulisset: ut & reliqui dixit: idem conentur &
 & uos ingratos meq̄ non reddam accepti beneficii. Scitis fuisse nobis iam
 dudum crudelissimum hostem Cleophilum: qui nobis tam fuit molestus:
 ut dirior esse nemo posset. Huc deuentum est: ut aliquādo auderet: uelle no-
 bis eum de nostris agris pacisci: nosq̄ in tam asperam augustamq̄ calamita-
 tem: ac fortunam redacti fuisset: ut salua uita cuperemus omnia nostra
 illum possidere. Quod & transegissemus (ut non nescitis) si considerē. Illi-
 turo potuissemus. Sed ut perfidissimus erat: ita nullā pollicitationibus om-
 nibus fidem adhibendam censebamus. Cura nostrorum militum fortissi-
 morum inquam & constantissimorum fugatus est primum triduo prius: q̄ i-
 terimeretur. Mox in prælium animosio. solito rediens. cum pugnaret: læ-
 uissime nihil sine cruore nostro postulans cæsus est: cuius nescitur man-
 pluribus cofofus uulneribus. Publicam letitiam & nos fecimus: & uobis fa-
 ciendam iccirco ducimus ac si æquum est rogamus. Ex Mediolano. xy. ca-
 lendas Iunias.

Sinonima de hoste fugato uel cæso lætificatiua.

Exultandum est ob fugatum hostem nostrum.

Seuissimus est nobis interemptus hostis ex quo lætandū est publicæ.

Cedes nr̄i hostis crudelissimi nos ad publicam inuitat læticiam.

Cur exultare palā nō debemus: cū fugatus sit nobis noster hostis:

Multo nos magis reliquis prouocat ad lætandum hostis nostri fuga.

Quod cæsus sit nr̄i hostis: ut princeps lætus ē: sic & nos esse debemus.

ucundissima sitis mente: cum hostis noster fugatus sit.

Ob cædem hostis nostri gestiamus: choros & saltus exercentes!
Nihil est publicæ nobis festiuitatis prætereûdum: ut cæsus est n̄r hostis.
Pro cæde hostis nostri: quæ satis sit publica festiuitas.
Affecit nos hostis nostri fuga: demûq; cædes tanta uoluptate: ut in credibile dictu sit:

Oī cura ī publicā debemus læticiā attentos nos ob cæsum hostē exhibere:
Tanto nos metu cæsus hostis liberauit: ut possumus esse iucūdiſſimi.

Titulus. lxi.

De familiaribus negotiis familiaris.

n Egocia mea hic publica nulla sūt. Sū. n. uir ī monasterio clausis: & ciuilia nulla quæro: q̄ admonasteriū attinet: curo priuata igit̄ & familiaria negocia sunt plurima: q̄busq; trāsfigēdis nō mediocri opus sit ingenio atq; q̄ bene transigit (ut dixit apud Plutarchū Bias) laudri maximop̄r possit. Nā ia lūma rex oīum caritudine mihi tenēda est in monachos abundantia: ī sūma loquacitate silentiū pcurandū in oī ægritudine adhibēda ualido. Verx ego quo difficiliora sunt negocia familiaria: eo cōstātius p̄seuero: pat̄a mihi saltē apud eū mercedē ratus: q̄ cōpensator est labor̄ æq̄līm? Tu rē habes: ut elligis: qd sūmatim de negociis meis familiarib? ad te scribi possit. Cura tñ: ut cito his difficultatibus liberatus ad uos. Eā. Ex Mediolano. xiiii. calēdas Iunias.

De familiaribus negociis familiarissima.

Ntonius hic priuatim ahit nihil. Est cū principe tps (ut aiunt) terēs
a Nusq; n. exercet ingeniū: cūq; uideat se otio pdi: suā fert ruinā p̄bellē. Familiaria igit̄ negocia eius. de q̄bus te rogas faciā certiore: nulla sunt. Vide quo redactus sit: ut neq; uelit imp̄fæ domesticæ sibi faciūde laborē: sed domū se alterius cōferat: a quo accipiat: qd comedat: dato et̄ maiore p̄cio: q̄ opus sit. Nescit (ut paucis agā) sibi uiuere: nec aliis qdē. Sæpt̄ hūc interpollauī: accusauī: cōminatus sum. Narratur fabula surdo. Ex Mediolano. xiiii. calēdas Iunias.

De familiaribus negotiis Grauis:

c Tri mihi familiare uideat eē graue posse (ut Pitthacus inqt un? ex septē) est tñ inter familiaria qdē ipsa: quod p̄ceteris possit appellari graue. Vt. n. uult Aristoteles: ex duobus malis minus malū illud eē: qd alterius respectu possit bonū uocari: sic & in hisce reliq; relinq̄tur cognoscendū Nā inter familiaria si qd ad honestatē extimiā turpitudinēq; multibre attinet: si qd ad filior̄ egregiā laudē aut uituperationē p̄inet: illud graue dicēdū reor: de quo lærio: nō familiariter tractandū sit. Nūc igit̄ ut rem oēm accipias: quā ego epistolæ hoc graui genere scribendū ad te uolui: filius me? religionē ingressus ē: ea qdē (ut opinor) sn̄ia fortasse: ut bon? fieret. In mūdo. n. iādudū sibi cōperat desperare: q̄ cū uniuersum circuisset terrar̄ orbē: nec usq; sibi relictū ullū uideret amicitiaē genus: ad id tandē ordinis statuit

deuentre: in quo bene modestæq; uiuere cogeret. Sed ubi aliq̄ diu iter facer
dotes uerſatus ē decreuitq; sacerdos initiari: & initiatus est: & factus: & mul
to tñ peior euasit. q̄ antea fuerit unq̄. Nūc perrepat urbes mulieribus uacās
& gulæ: otioq; incūbens adeo pdite: ut nulli se dedicerit arti: nulli studio. Si q
hūc accusant: irridet eos: ut iā in ioculariū uerſus publicus monachoz scur
ra censeatur. A me uero nō semel & a matre castigatus simulat aliqñ quicq̄:
sed nūq̄ respicit. Hæc sunt q̄ ad te graui rescribēda nō neges. Nam ut pon
dus res habet: nō paruū ut me interdū affligit: sic & tibi molestū fore: nō du
bito. Scio. n. q̄ me ames: & q̄ te mea quæq; cōmoueant in læticiam læta: in
mærorē luctuosa. Verum ne me ducas hanc per ditionem hominis tantifa
cere: ut nequeam recreari. Ea mente fero: qua quod iam inueteratum ē ma
lum: & qua ipse fert meū pro se dolorem. Ad ipsum. n. hoc plus longe: q̄ ad
me pertinet. Si bonus erit: & sibi conduceret: & me afficiet uoluptate. Si ma
lus sibi oberit. hæc habes. Ex Mediolano. xiii. calendas Iunias.

Sinonima de familiaribus Negotiis

Nihil hic agimus domi.

Meus filius ægrotat.

Res meæ familiares ita paruæ sunt: ut de his nihil scribendum arbitrer.

Quid scribam ad te familiare. cum nihil habeam:

Si de negotiis uis meis familiaribus fieri certior aliunde: q̄ a me postula

Parua sunt mihi familiaria negotia: de quibus quicq̄ possim ad te scribere.

Omnis familia mea bene ualet: hoc est quod de meis familiaribus negotiis
ad te scribam.

Sunt omnia mea familiaria negotia iucundissima.

De meis negotiis familiaribus hēs alios & scribas & nuncios.

Res meæ familiares habent perpulchre.

Lætare (si me amas) negotiis familiaribus meis: sunt. n. faustissima.

Cupio tam esse familiaria mea negotia cognita: q̄ mihi.

Familiarium negotiorum meorum magna me uoluptas capit:

Nihil est mihi familiaris negotii: quod me non delectet plurimum.

Scio te meorum familiarium negotiorum curiosissimum: sed habent omnia
perpulchre: ut cupio.

Titulus. lxi:

Publice fidei familiaris.

h Isce publicæ fidei nostræ litteris: nemine ignorare uolum⁹ nostro
iussu Lælio (qui has secum attulerit) patere ad quamlibet urbem no
stram. oppidumq; passum: arcem ac terram aditum: ac moram: & inde re
ditū semel & sæpius: ut ei uisum fuerit ire: moram ducere: atq; regredi: cum
omni familia sua: req; suppellectile: ac fortunis & bonis omnibus tam con
unctim: q̄ diuisim: ac sine impedimēto igetatiōe uexatiōeq; quacūq;. Quod

si cui deberet aut subdito nostro: aut locorum nostrorum incolae: aut alienigenae
quocumque cui uel publico uel privato deuinctus foret documento nolumus eum in p
sonis: aut rebus conueniri apud nos nisi iudices & satellites quire. Si rursus
aliqui in nostrorum aliquos: aut externorum commisisset: quo lecti apud nos nisi
ualet derogamus omni legi: quae hoc admitteret conueniendi genus & accusatio
nis officium. Volumusque tandem eam huic suisque rebus ac personis immunitate adlu
tricem atque fautricem: ut si quo iure potuisset tam in petitionibus civilibus: quam accu
sationibus criminalibus perturbari atque cogi: quasi ad Asylum cum fugisse ducatur cum
huiusce nostrae publicae fidei munimine. iubemus igitur nostris omnibus tam pedi
tibus quam aequilibus militibus: & tam tribunis quam caeteris quibusque magistratibus: ne
quolibet has audeant commentari litteras: aut in ullo eas uiolare: aut quocumque ulla
uia uel exquisitissima attemptare: quo minus gerus cum suis omnibus in nostris sin
gulis locis sit ipse: Laelius. Id si secus aut fieret: aut attemptaret: indignationem
nostram quilibet inobseruator praecipiti nostri se sciat indubitater incurrisse. ex
Mediolano. xii. calendae Iunias.

Publicae fidei familiarissima.

h Vius epistolae serie uolumus omnes tam nostrarum urbium custodes atque ma
gistratus singulos: quam milites atque subditos nobis quomodo libet ser
uolentes: in nostrisque locis ueriatos fieri certiores: patere Laelio ad nos aditum
& ad omnes singulasque terras nostras: ac loca maris sita: fluminibusque quilibet cum fa
milia omni sua: suisque ac familiae rebus omnibus: si ne in quietate molestiaeque: quam
dici possit uel excogitari ob aliquod priuatum debitum aut publicum: crimenque
quodlibet. Praecipimus igitur nostris sub poena indignationis nostrae: ad un
guem haec obseruari: nec quocumque attemptari: quibus minus haec publica nostra fides ser
uetur. Ex Mediolano. xi. calendae Iunias.

Publicae fidei Grauis.

¶ Vnt certae quaedam causae: quibus principum aut facillime quaedam inducuntur: ut il
lis faueant & in iis esse succurrant: quam legibus uidetur aliquando derogare: qui
sunt omni laude cumulati. Nam solet multos & graues & bonos uiros (ut ait Ci
cero) uel angustia rei opprimere: uel fortunae casus ut nequeant uideri quales
sunt: uel quia deficiant a fide: uel quia nequeant obseruare diem: uel quia in rebus restituendis
aliquo sunt impedimento perturbati. Quamobrem Aractus Syconis cum in pa
triam (a qua iam pridem exularat) rediisset. suorumque civium aliquos: qui decoxerant. ma
gno donauit aere aliquibus fidei praestitit publicae: ut nulli perturbarent. Caesar autem
quot huiusmodi fecit dona ex Gallis Romam rediens quot ea fide succurrit
publica. Sunt qui hoc immunitatis genus moleste ferant cur illis quibus publica
praestatur fides: aliquid etiam donetur: cum aut multum aeris debeant: aut in ip
sos etiam principes non nihil iniuriarum intulerit. At si recte considerant:
sine publica illos fide in eas urbes nunquam esse uenturos: malle debent: uel
tutos illo ire: cum quibus possint pacisci non nihil: & aliquando sperare. quic

quod si in iniuriam tuti nunquam uenerint. At non ueniunt inquit: absintque potius: quam qui aut nobis debent: aut nos affecerunt iniuriis: nobis inuitis ad nos eant. At princeps o boni uiri: hoc solo differunt a priuatis quod imperat: quoque pluribus precipere quod possunt: hoc maiores sunt principes. Populorum eos multitudo atque concursus (ut Lycurgus ait) reddit princeps. Praestat igitur illis iter dum adit: pateat: quod prius aliquo pacto non nunquam potuisse aut nunquam obesse. Quid si & nobis debet dimittimusque ad tempus aut omnino ut tutius nobiscum uersari uelint. Quid si uel nobis fuerunt iniuriae: tolleramusque ueniendi ad nos. morandique licentiam: ut potius poenitentibus uramur: quam nullis. Laelium igitur huius epistolae publicaeque nostrae in se suosque fidei ostensor euolumus semel ac saepius ad nos & quilibet nostra loca tam terra quam agris: urbes. oppida. arces passus: potes: & cetera quaeque uenire posse cum omni familia sua: suisque ac familiae rebus: uel sine: ut sibi libuerit: ac uisum fuerit: & in illis singulis die noctisque morari: ac inde discedere rursusque ac iterum idem efficere: sine molestia. inquietatione. uexationeque quallbet: atque cuiusuis generis arrestatione ac retardatione. Non obstantibus tamen priuatis quam publicis debitis: quibus cum instrumentorum fide aut testibus: aut sine obligatus tamen nobis foret ac nostris: quam aliis quod omnibus: nec obstantibus quibus uis criminibus: quoque reus cuius esset principi atque poteratui: et si in nos crimine lesae maiestatis commisisset: quibus quorumque conuentioni atque accusationi processuique ac poenae uolumus hac publica fide derogatum: etiam si ea foret: de quibus hic oporteret expressam fieri mentionem. Iubemus autem magistratibus nostris quibuscumque ac subditis sub nostrae indignationis haec obseruari poena. Ex Mediolano x. kalendas Iunias.

Sinonima publice fidei.

Sit huic nostra fides publica.

Pateat Laelio ad nos nostrosque liber aditus atque reditus.

Possit Laelius ad nos & loca nostra immunis ire: ac esse: & discedere.

Quoties placuerit Laelio: huic & in singulas terras nostras liceat uenire ac regredi.

Nullum obsit iudicium ei in nostris locis.

Nulla uis aut lex obsistere possit ei:

Publica haec nostra fides eum tueatur ab omnibus immunem.

Sub nostra protectione cum suis omnibus ad nos is accedit.

Fides nostra publica data sit Laelio.

Nihil impediatur eum: cuius publicae fidei litteras haec dedimus.

Qui has ostenderit nostrae fidei publicae tabellas: is inquietari a nullo nostrorum ullo iure queat.

Nulla sit in Laelium molestiae causa: cui sunt nostrae fidei publicae litterae.

Si quis in eum quicquam attemptarit: quod publica fide communiuimus: is a nobis plebiscendus acerbissime maneat.

Laelius nostram habens fidem publicam nulla de causa possit inquietari.

Titulus. lxxiii.

Familiaritatis institutio familiaris?

e Os sibi debet principes familiares asserere: ut Agesilaus ait: q sunt uel genere: uel morib⁹ principū familiaritate nō idigni. Quāobrē cū Iulius & nobilissimo genere natus sit: ex romana qdē antiquitate & uitæ institutio ne tam clara. ut merito sit inter maximoz familiarissimos principū admittendus: uolumus hūc publicis familiaritatis litteris oībus manifestō patere hūc nos uobis familiarem designasse: uelq; ut illis deiceps honoribus imunitatibus: libertatibusq; potiat: qbus familiares: reliq; nobis iucundissimi potiri sūt & gaudere cōsueti. Ne qd aut uectigalis aut exactiōis cuiusq; ab hoc exigat eunte. stāte ue. aut redeite p quis uel nra uel amicorū nroz loca: cū suis rebus oībus: ac sociis siue famulis ad numez usq; psonaz sex nris edicimus sub nræ indignationis pœna. Amicos uero non secus ac patres fratresq; rogamus. Ex Mediolano. ix. calendas Iunias.

Familiaritatis institutio familiarissima.

q Vi hāc ostēderit epistolā: ut oī laude cumulat⁹ noster ē familiaris eūq; sic in cœtu ac numez familiarū nroz collocauimus: ut oībus posthac illis fungat dignitatibus ac imunitatib⁹ qbus cæteri familiares nobis piucūdi fungūt. Rogamus igit illos quoscūq; pncipes patres ac fratres ad quoz hic puenerit uel solus: uel cū famulis: siue comitibus loca usq; ad sex psonas: cūq; rebus qbuscūq;: ut sine ulla hūc ingetatiōe aut exactiōe ire. stare: redireq; pmittāt. Nostri aut hęc iubemus. obseruari singula sub nræ indignatiōis pœna. Ex Mediolano. viii. calendas Iunias.

Familiaritatis institutio Grauis.

c Ommodissime puidit primus ī Græciā Inachus: apud latinos cæsar. ut in eos se familiariores pncipes pstarēt: q laudatissimi uiderēt & eos suis litteris insignirēt: ut apud ceteros pateret: q p suis meritis amarēt Hoc. n. pacto solēt ai bonoz ad assidue meliora & cogitāda & agēda inuitari: & reliq; paratiōes ad uirtutē fieri ut parib⁹ exēplis ad similes dignitates alliciant. His & nos nuper rōnibus: ut alias in alios sæpe: sumus ī Læliū allecti: q meritis nobis uisus sit aliqua dignitate cōdonari. Est. n. uir ut sūma uirtute ingenio acutissimo: doctrina singulari. pbitate ac fide incōcussa: sic nos assidue obseruauit: ac statui nro deditissimus fuit. Cōstitui mē hęc igit nostroz familiarē. aulicū. atq; comitē: in eorūq; traduximus numez atque cœtū: q eiusmodi locis apud nos gaudēt: ut illis posthac semp honorib⁹ muneribus. stipendiis. priuilegiis imunitatibus exēptionibus. libertatibus. stācessisq; fruatur atq; potiat: qbus frui ac potiri sunt ubiliber soliti reliqui nostri familiares domestici. aulici. charissimi qdē atq; iucundissimi. summaq; uirtute perdit. Quod ut facilius assequamur rogamus obsecramusq;. Sereuissimos reges. Illustrissimos duces. Inclytos Marchiones. præclarissimos

principes. Barones. comites. Dñosq; quoscūq; ac magnificas cōmunitates
æq̄ssimos puinciarū p̄sides. iudices m̄ratusq; quoslibet. terrarū passuūq; cu-
stodes tribunos. uigiles: & reliquos oīs: ad quos quoq; uel loco singula p̄e-
nerit hic Lælius cū familia comitibus uel suis: ad numerū usque p̄sonarū duo-
decim: cūq; oībus suis suorūq; bonis: fardellis. capsis ip̄edimētis. auro. sacri-
co. pannis laneis aut lineis. localibus. argēto. sup̄pellectileq; quocūq; aut bo-
nis aliis quouis noīe nūcupādis: ut eundē Læliū tā coniūctim q̄ diuisim ī-
munc. libere inquietatūq; quōlibet ire. stare redireq; semel ac sæpius uelint:
uellecq; suos oīs uel mediatos uel ēmediatos faciāt subditos: sine cuiusq; solu-
tione uectigalis. Datii. uel gabellæ. pontatici. bulletarū. tholonei. Trauerstie
fundinariis. alteriusq; cuiuslibet exactionis mōra. retentiōe. molestationeq;
prorsus cessante. Quinimo ei: si opus fuerit: aut regredī ipse duxerit: de
cohortibus. societatibus saluisq; ductibus: oīque p̄uideāt īmunitate necessa-
ria & oportuna: q̄bus nos & uices nostras in multo maioribus compensari
ros pollicemur: atq; p̄mittimus. Quicq; n. in hūc officii: hac nr̄a intercel-
sione collatū fuerit: nos ipsos arbitrāmur eē collatū. Subditis uero nr̄is
q̄buscūq; ac quouis noīe uocādis: hic iubemus obseruari singula sub nostræ
indignatiōis p̄cena. Nihil. n. in eū molestiæ inferret: quod in nos nō censē-
remus illatū esse cōtinuo. Ex Mediolano. vii. calendas Iunias.

Sinonima familiaritatis institutiua.

Hic est a me familiaritate donatus:

Inter meos familiares iucundissimos institutus hic est.

Potest hic atq; debet meorū potiri familiarium legibus:

Dignus is est q̄ sit in numero familiarium meorū constitutus:

Habet omnem īmunitatē: q̄ qui familiares sunt altorū principum:

Pro suis de meritis familiaritatis meae dignissimus est.

Nō ē hic demeritis familiaritatis meae munus: quo nuper a me insignis est.

Cū fuerit hic sp̄ studiosissimus mei: a me factus meus est familiaris.

Quibus soliti sunt reliqui principū familiares potiri familiaritatis exceptio-
nibus: hic in mea potitur aula.

Cupto plurimū huic familiari meo succedere optato omnia.

Nihil est quo mihi magis gratificentur omnes: q̄ si sese in hunc familiarem
meū præstiterint humanissimos.

Est hic familiaris meus tā mihi iucundus: ut quicq; in eū a quoq; beneficen-
tiæ conferetur: collatum in me putem.

Qui me uul̄ afficere sūma uoluptate: sit in hūc familiare meū gratissimus.

Titulus. lxxiii.

Consularis dignitatis familiaris.

m. Agna ē principibus diligētia cōsiderādū: ut nihil agant temere: sin-
gula uero cōsultissimē ut Plato docuit: dicēs. At principes quo reli-

quis & maiores sūt: & meliora curāt atq; maiora: hæc et cōsultius priuatis
longe oīa meditent. At lycurgus dicebat uetus maior: cō uerbū: ut q̄to aliq̄s
alteri antecelleret: aut dignitate: aut re gerenda: cōto cōt̄ i deliberādo prudē
tior. Cōsules igit̄ nō debem⁹ nobis alios asciscere: q̄ & doct̄issimos: & sapiē
tissimos ut honera gubernādaꝝ urbū rerūq; maximāꝝ n̄ris humeris d̄nā
data nobiscū tueāt: cumulatissimeq; fuent. Læliū igit̄ uix optimū ac inocē
tissimū ad hæc aut̄ cōsultissimū in n̄r̄z cōsiliariū admittimus: qd̄ hīcē l̄ris
liquere cūctis uolumus: ut cū apud amicos n̄ros principes: uū apud subditos
illis gaudeat muneribus: qb⁹ cæteri cōsulares n̄ri hætenus potiri sunt quod
eos rogamus uices i maioribus i pensuri: n̄ris sub indignatiōis nostræ mā
damus obseruari pœna. Ex Mediolano. vi. calēda Iunias.

Cōsularis dignitatis familiarissima.

h Hic litteris palā sit oibus Læliū nostrū esse cōsulē: in numerūq; con
siliariōꝝ nostrōꝝ collatū: ut illis deinceps gaudeat p̄minētis apud
oēs: qb⁹ cōsulares reliq; nostri sūt ubiq; terrāꝝ gaudere cōsueti. Id ut cum
suis & familiis & rebus ubiq; cōsequat̄: amicos ex intimo rogamus cordis:
subditis sub indignatiōis n̄ræ præcipimus pœna. Sic. n̄ instituiimus ama
musq; hūc diligēter. Ex Mediolano. v. calēdas Iunias.

Cōsularis dignitatis Grauis.

e Os sibi cōsules asciscendos regibus. inquit Polybius: q prudentia
clari sint: & innocētia singulares & fide inuolabiles. Huiusmodi
consultat reipublicæ regēda: honeraq; nobis a superis æquitatis deman
data moderentur. Nam ut. Agis dicebat homines sumus. cōsultibus usi re
ges facilius Intuemur: qd̄ agamus. Cū igit̄ hæc itelligam⁹: sciamusq; Læliū
esse clarissimū. i uniuērio terrāꝝ orbe iuriscōsultū. Philosophūq; nō uulga
rē: q̄q; multāꝝ experiētia reꝝ p̄tantissimus est: nobiscq; ac statui n̄ro dedi
tissimus. decreuimus in cōsiliis n̄ris secretissimis hunc residere: numeroq; ut
ac cœtui cōsulū n̄roꝝ addidimus. ut illis post hæc honoribus simul ac hono
ribus uiuat: qb⁹ n̄ro senatu insignes cæteri apud oē hoīum genus uiuere
consuerunt. Id ut apud exteros allequatur: quotiens cū suis & p̄sonis & re
bus illo puenerit intētius rogamus illusterrimos oēs principes eorūq; mā
ternat⁹: n̄ris uero edicimus sub indignatiōis n̄ræ pœna attentius obserua
ri. Ex Mediolano. iiii. calēdas Iunias.

Sinonima cōsularis dignitatis.

Hic meus est senator præstantissimus.

Ex meis cōsularibus: usq; quos plurimū diligo hic unus est.

Non tenet hic inter meos cōsiliarios locum inferiorem.

Tanta hic est integritate: ut in senatu meo sit mihi iucundissimus.

Cupio uāhementi⁹: oēs scire: hunc inter meos senatores primam namq; partem
esse sedem.

Ex his consularis: qui sunt apud me non mediocri uirtute clari atque insignes
hic est diligendus.

Haber hic meus senator ut uirtutis plurimum: sic fidei ac innocentiae:

Nulla senatorem hunc meum later probitas.

Est meus hic consultam insignis doctrina & fide in me ut nullum cum hoc
ausim comparare.

Virtus & modestia & eruditio Laëlii senatoris mei mihi iam dudum est per-
spectissima.

Tam est rara huius mei consularis probitas ut hunc merito praefera cæteris.

Tanto est multis meis consulibus Laëlius clarior omni laude: quanto rariores
sui similes inueniuntur.

Cupio intelligi omnibus: quod hunc senatorem meum diligenter amem.

Titulus. lxy.

Medicinalis familiaris

e St nobis medicus praestantissimus: qui cum aesculapio Hippocrateque de
medicina possit contedere. Hic est nobis carissimus atque iucundissimus.

Nam tam est nobis saepe usus: ut uitam nobis sine hoc esse nulla diuturnionem
posse ducamus. Contingit hunc saepe numero tum nostra causa: tum sua negocia cu-
raturae perficere. Cupimus ei sepe iter tutum & expeditissimum ubique terrarum esse: Id
ut assequatur clarissimos quosque principes rogamus instantissime. Nam cum bonum
hunc uisus & eruditissimum accuratius & immunè sua pro loca quae permiserint ire saepe
pius ac regredi: meaque intercessione plurimum honorarint: mihi rem adeo gratiam
fecerint: ut gratius nihil unquam sint affecturi. Nostri autem subditi hunc sciunt eum esse.
quod aequè ac me diligo. Ex Mediolano. iiii. calendas Iunias.

Medicinalis familiarissima

q Vi cum hisce litteris ad uos iuerit. O patres conscripti meus est medicus mi-
hi pro incomparabili sua uirtute quam gratissimus. Is ideo istac iuit: ut de
uotione sua exsolueret. Cupio apud omnes eum plurimum honorari: quoniam est mihi
ob incredibilem suam uirtutem gratissimus. tum ob incomparabilem erga me obserua-
tionem aequè carus ac ego. Si me amatis hunc honorare sumope: admittite gratio-
se: ac excipite beneficentissime censeteque hoc munere uos in me nihil conferre pos-
se iucundius. Ex Mediolano pridie calendas Iunias.

Medicinalis Grauis.

e Rastrius eos recitat reges: qui suis temporibus uterentur: medicis esse tam de-
lectatos quam quod maxime. Agesilaus uero medicos inquit ideo dictos esse
Apollinis filios quod hominum uitas tuerentur: ut Phoebi luminare quicquid in terris
gignitur. ueri solet: quod diligentius naso complexus est: cum ait. Inuentum medicina
meum. Nam id mediocre munus est: quod pulcherrime Poete fabulantur Esculapii
medicamentibus Hyppoliti uel Dianae restitutum Virbiu appellatum. Nam quae sunt
difficultate morbi in Horcu traducti: medicorum officis uitae restituntur.

Quãobré apud Egyptiós Inachus & cultos est p numine: & Osyr⁹ appella-
tus. quasi oculus multa uidens. Sed nõ erant per id temporis alii: q̃ Cyru-
rgiæ periti: phisici uero nulli: ad Hippocratis usq; tẽpora. Nũc autẽ mediciã
floret: ubi & Galienus Pergameus: & Auicẽa & Serapiõ tã clarã reddidere
medicinã: & noui sũt plurimi: quorũ igenia facultatẽ hãc nobilitarũt. Inter
quos cũ habeamus nos qdẽ medicũ Cyurgicũ: simul ac Phisicũ (ut decet q
dẽ eẽ) oĩ laude p̃stãtẽ: uirũ pbũ ac innocetẽ: nobisq; deditissimũ: huic affici
mur uãhemẽtius: cupimusq; hãc in eũ beniuolentiã nrãam oĩbus eẽ perspe-
ctissimã: sed uobis in primis cõciuibus propinquisq; illius. Quãobré sic
existimate: nullã rẽ tãtã eẽ: quã p uobis ego facturus nõ sim: modo illi me
gratificaturẽ esse cognoscã. Gaudete igit: & eã sp existimare uobis profutu-
rũ non apud nos solum: sed apud quos nostra poterit quicq; intercessio. Ex
Mediolano calendãs Iunias:

Sinõnima Medicinalia.

Hic est clarissimus medicus:

Ab hoc uno dependet omnis bene medendi rãtio:

Quæ hic in medendo non tener: nemo tener.

Nihil est medicinale: quod latere hunc possit

Habet hic omnia medicinæ iura.

Est hic maximus medicorum interpres.

Tantus est hic medicus: ut queat cum antiquis comparari.

Nullus medicinæ fructus hunc fugit:

Tam est hic medicaminibus clarus: q̃ qui maxime:

Accepit hic omnia medicorum fundamenta.

Secundum hic attulit omnem medicinæ laudem.

Huc uel soli nostra tempora debent medico.

Hic non cyurgicus modo: sed phisicus est præclarus.

Nihil habet hulus medicinæ peritiã cũ uulgo medicorum commune:

Cum quo ueterum non potest hic meus medicus adequari.

Quo nouorum medicorum hic meus non est maior atque melior:

Cui cedere possit hac tempestate medico.

Tanta est medendi peritiã insignis: ut possit quasi deus coli medicorum:

Titulus. lxyi.

Legalis familiaris.

q Vãri sint habitũ semp iuriscõsulti & Herodor⁹ describit. & possum⁹
nõ uulgarĩ cõiectura cõseq. Nã ut Cicero ingt: ubi ius ratioq; perit:
illic habitãdũ nõ ẽ. Iustitiæ autẽ ministri sũt ipsi legũ sapietẽs: q̃ lites ut Pau-
lus ait: dirimũt: discordias sedãt: irãs cõponũt hoĩesq; hoĩnũ utilitati cogũt
ĩfulre. Legis ergo clarissim⁹ iterpræs utriusq; læli⁹ uir nodestissim⁹ ac uni-
ce qdẽ æqu⁹: mihi p incõparabili sua sapietiã dilectissimus est: & cui cupiã

mea intercessione: ab hoibus ubiq; terrar; faueri. Nō quā cōmendaticia p hoc hoīe tam insigni laude cumularo misuile dicar (sua enī sit satis uirtute cōmendatus apd oīs) sed ut intelligāt oēs: q̄ti hūc faciā: q̄ti fieri a uobis optē his paucis eius nomē psecutus sū. Sed est certe multo p̄stantior: q̄ cuiusq; pos sit litteris explicari: & cui qcq; officii tribuit: mihi traditū esse ducā. Ex Mediolano. iiii. nonas Iunias.

Legalis familiarissima.

mi Vltis p̄sequer uerbis epistolaq; p̄lixtoꝝ clarissimū Iuriscōsul̄tissimū q̄ uig; Laeliū q̄ p̄turā nūc istic exercet: q̄ ut ē in nocētissimus: sic aeq̄simus. & dignus: q̄ maiori p̄sit digni oriq; magistratū. Eū nō ut ceteros pedaneos iudices: sed ut rar; ac p̄stantē a uobis ceterisq; subditis nostris cupimus honorari: cū nō tā toleat lucro ad magistratus: q̄ potius glorie cupiditate p̄ducit. Sitis in huius p̄ceptis obsequi ut intelligat: uos fide in me potius p̄stare: q̄ diuitiis: alioq; urbis obnatio. Id ubi feceritis: & p̄tore istū mihi deditissimū sp̄ obseraueritis: gratificabimini mihi plurimū. Ex Mediolano. iiii. nonas Iunias.

Legalis Grauis.

I Egū maiestātē: q̄ uenerandā Augustus declarat ingens legū uenerāda maiestas: maximā apud oē hoīum gen⁹ fuisse declarat oīum nationū ac linguarū codices atq; monumenta. Nā cū eadē tempestate Moyses Hæbreis. Mercurius Trismegestus Asyriis: Cecrops Atheniēsisbus tradiderūt leges: culti sunt p̄ diis singuli apud suos. Nā & Iupiter apud Crētenses nō multo antea: & alius eodē noīe apud Arcades: q̄a leges suis populis statuisse uenerationē cōsecuti sūt. Idē de Apolline legimus factitatū. Idē de æaco. Minoe. Rhadamanthoq; q̄ qm̄ iudices seuerissimi fuisset apud in feros dānare sūt dicti reos. At nō multo post Lycurgus apud Lacedæmōios Solon apud Atheniēses eas instituere leges quas & Xenophon recitat: & ad nostros traductas intelligimus orbē terrarū hodie moderari. Nam sine hoc iure quod expositum ait Cicero populo: ut obseruetur: quis bene uiuat aut deniq; inter homines uiuat. Quamobrem in hunc usq; diem assidue iuris peritissimi Bartholi Baldiq; similes honorāt nec puo habent in p̄elo. Id cū ab alijs diligētē fuerit: tū a me ipso cui Laelius clarissimus hic Iuriscōsul̄tissimū ē iucūditissimus: q̄ cū ingenio ē acutissimus: tū doctrina sapiētissimus: tū et fide incōcūditissimus. Eū p̄ tā egregia laude plurimū amo cupioq; a uobis ceterisq; meis plurimū honorari. Ex Mediolano Prīdie nonas Iunias.

Sinonima. Legalis laudatoria.

Quæ potest ars cum legali comparari.

Nulla facultas in urbe potest cum iuris æquari sanctimonia.

Superat ius ciuile pontificumq; facultates quasq; reliquas.

A legum penitiam uinci solet omnis in re publica administranda disciplina.

Si recte ius tenes tuæ patriæ: potes in ciuitate præesse.

Prouinciar; præfides legalis solet ars efficere.

Tāta est legalis facultatis laus: ut nulla sit in urbibus regendis ratio: quæ: cū
hac adeat conferri.

Qui uolūt ei nacar sciētiæ q̄ plurimū sit ī rēdo foro necēaria: uacet legib⁹
Tāta est egregia legum peritiā: ut præstantior nulla dici possit.

Qui deprimūt legum maiestatem: non sunt homines.

Humanæ societatis fundamentum in recta legum sapientia constat.

Nihil est in aliqua disciplina tam egregium: ut a legali facultate nō superetur.

Qui legalis est facultatis peritissim⁹ is uerā nō simulatam p̄hiam p̄fiteretur
Hic Iurisconsultus Vulpiano est: Cerbitio Belaq̄ præstantior.

Titulus .lxvii.

Poetalis familiaris.

Ut uates sint a ueteribus appellati poete: si recte cōsideret. facile in
uētū sit: q̄dā fauisse hos quōdā diuinitatis apud hoēs ueneratiōe cō
spicuos: ut nō iniuria illd̄ nascōis legat. Sūt ēq̄ nos num̄ hēre putet. Itaq̄ poe
taz ego p̄statiā nō nūq̄ admiratus Læliū poetā illustrē assidue feci plurim⁹:
cū eius sim uirtutē beniuolētia p̄secutus: tū a quo uideri posse q̄cūq̄ immortali
tatis meo q̄dē acq̄rere nomini. Id ut ego sic institui: sic uobis fratribus meis
dilectissimis obseruandū esse uelim. Cū mea enī salute nr̄a ē cōiuncta salus:
a meæ mentis studio: uos nam̄ minores studia quoq̄ nr̄a debere sequi spe
ro. Ex Mediolano. nonis Iuniis.

Poetalis familiarissima.

Poetam scitis o fili: sapientem solere interpretari: ut certe boni poe
te censendi sūt oīum sapiētissim⁹: quos nulla facultas lateat. Accedē
tē igit̄ istuc Læliū poetā mihi p̄ sua icōperabili doctrina carissimū
nō admiremini solū: sed legētē assidue audite: a doctē sp̄ discite: tūc̄q̄ uos
mihi plurimū gratificaturos existimate: cū eius hærebātis nocte dieq̄ lateri
ut nūq̄ nō doctōres discedatis. Parete preceptis hīsce meis. Ex Mediolano.
yiii. Idus Iunii.

Poetalis Grauis.

Nte poetas neminē inuentū esse ullius facultatis auctorem testatur
a philon iudeus: q̄ platonis cōtætaeus fuit. Apud Egyptos at̄ primi
fuerūt oīum: q̄ sacerdotū & p̄phetaz cognōto humanaz simul di
uinazq̄ rez cognitionē tradiderūt. Nā Vulcanū Nili filium: q̄ secreta natu
ræ carmine referauit: cōstat poetam extitisse uetustissimum. Cadmūq̄ Age
noris filium: & linum eius discipulum: a quo didicere poeticam Orpheus
pronorbides: atq̄ Hercules. At Orpheus primus est apud Græcos. q̄ scri
psisse inueniatur historiam uersibus. Ante Homerum at̄ Hesiodum scri
psere nulli neq̄ medici: nec iurisconsulti: nec p̄hi: nec ullius facultatis aucto
res: poetarum tantum fuit ingenium: ut ab Homero fateatur Strabo uel hi
storicos. uel philosophos: uel legum latores suarum artium usurpasse pri
modia. Tā at̄ ē egregia facultas hæc intellecta: ut appollinē poetaz deū cē
dixerint: & eius oraculo apud Delon uota tradiderit. Quid quot tāta detra

ps facta carminis celebritas: ut sine carminibus uel ipsa qdē sacra in tem
nō sint p̄missa. Q & instituit ap̄ suos. David ille rex deo gratissimus
sic & i hodiernū usq; diē obseruāt oēs xp̄anos: qd xp̄anos ac scōs dixi. oēs di
uersaq; sectaq; atq; nationū c̄erimonīe: ut ps̄almis hymnisq; ducāt maiore
nasci celebritatē. Quid Eulogia: qd triūphātū festa: qd c̄etera q̄q; laude re
ferrissimā q̄ sine carmib; p̄cedere uidēt neq;e. Accedit elegātia poeticae fa
cultatis i referēdis iis o. bus. q̄ aut natura sūt aut usu referēda. Accedit digni
tas uersuū. q̄ ut copiosi sint. sic ēt īgentiosi. suiq; tenaces: ut nō cadāt n̄ habui
serpāt. Hæc & multo cognoui iā dudū i Lælio poeta p̄stātissimo plura: cui
p̄emata fuere mihi sp̄ tā iucūda. ut iucūdi nihil eē q̄at: cupio idē de hoc tā
excellēti uiro & tibi uideri mi rex hūanissime. quē ut cognoscas & admire
tis & non sine causa tam mihi gratum existimes. nuper ad te uisendum na
si. Vale Ex Mediolano. vii. Idus Iuni.

Stimonima poeralium laudatoria.

Poetica est facultas antiquissima.

Poesim uetustatis nobilitate c̄eteris antecellere sciunt omnes.

Nemo est quem lateat: q̄ sit poetica p̄stabilior reliquis.

Poete ut ingenio sunt acutissimo: ita q̄ hoīes magnos: redere solēt æternos.

Audeat ulla scientia cum Homeri contendere facultate.

Nulla tuti est facultas faciēda. quæ possit cum poetica comparari.

A poetica facultate sunt exordia nactæ omnes aliæ.

Tanta est laus in hoc poeta: ut in nullo maior.

Potest hic existimari par Nasoni: aut Museo.

Quis est in ullis actibus: qui non cedat poetis.

Poetarum laus instar Aquilæ super aliis: præcedit reliquos.

Hic uates tantum habet salis: quantum grauitatis.

In hoc uno & doctrinam admireris & aptitudinem.

Vt cum ducit temporibus atq; rebus: ita quæq; describit:

Cogit uisis: quæ assidue dicat: omnes obstupescere.

Diuina sunt potius: q̄ humana: quæ hic fecit poeta.

Huius poetæ similes phœnices rariores in Italia inueniri solent:

Titulus. lxxiii.

Philosophalis familiaris.

e T si p̄handi sciētia n̄ nullis necessaria eē duco: sine q̄ nec illi aut illi
mereat appellari suarū facultatū titulis: tā ppriā tñ hēre sedem arbit
ror: (ut Aristoteles ait) ut is sol; mereat p̄hus appellari: q̄ morib; doctrinaq;
p̄h̄et. hui; mōi uir nūc ap̄ nos ē o filii: q̄ ut ē doctrinā plato: sic Catonē uita
refert: quem: ut & audiat docentem & imitemini uitam instituentem: non
ubeo modo: sed si æquum est: rogo. Sic me faciat uivere iucundissime: si
illius uos seruare p̄cepta uidero: & instituta. quā mihi pro sua incre

dibili doctrine pbitateq; tam est carus. Ex Mediolano .vi. Idus Iunii.

Philosophalis familiarissima.

I Elium p̄sum & uita: & eruditione cupio plurimū & uidere & audire & sic totū amplexari: ut non nihil ex eius me sequatur disciplina. Ut enim pistores nequeunt ex pistrino non redire farinaet: sic ego discendi cupidissimus nō ualebo: nō ab eo quiq; & ad institutionē uitæ: & ad eruditionis p̄cepta reportare. Cura igitur: q̄tum: potes: ut ad nos otius eat: nihil apud nos ei cōmoditatis est defuturū. Ex Mediolano. y. Idus Iunii.

Philosophalis Grauis.

P Hilosophandi sciētā & si solent sibi ppriā poere dicere: tū Mathematici: tū oratores (ut Cicero docet) hęc sine p̄bia mācha iudicari. Tñ uarios hēt apud historicos: suæ laudis inuētores. Atlantē Afrī adducit Orphea uel zamolxi Thracēs. Linū Thebāi. Egyptii Vulcanū. Galli suos Druides & Sōnotheos: alii āt alios: qui p̄biæ primordia & dederint: & āpli ficarint. Quæ siue a zoroastee Magorū principe: siue a psarū Chaldeorūq; Gymnosophistis originē facultas sit tracta: uberes tuos illos diuisa sciendī fōtes Rationalē moralē. naturalēq; p̄ se fert sciētā: docetq; nō solū hōiem cætera: sed qd sit et ipse homo. Quæ sūt rez secretarū abditissimæ latebræ quas p̄bia nō inueniatur. Vbi q̄c̄ ē hōimū obscurum erroribus: quod hui⁹ ductu curaq; non splendeat. Quam potest mens hominū in errores lapsa incurrere ægritudinem: in qua non sanetur philosophiæ gubernaculis neq; medicaminibus. Recte Stratōnicus hanc sanitatem appellat. Hęc argutis ingenii docet contendendo uerum exquirere: ac inuenire. Hęc uia bene beatequæ uiuendi suis parat præceptis. Hęc facit ut arcana quæque naturæ philosopho referentur. Huius ego dientes plurimum amo: imo ueros moribus ac peritiā philosophos numinū instar & colo: & ueneror. Audio istic docere philosophiam nescio quem Lelium Græcarum: simul latinarū quæ peritissimum litterarum: quem qui audiunt: continuo incipiunt doctrina: qui imitatur uero. moribus philosophari. Cura si potes ut ad nos eat nec quicq; stipendii recusetur: quod ab me postulat: habebit quæ uolet oīa. Ex Mediolano. iiii. Idus Iunii.

Sinonima p̄biæ Laudatoria.

Hic philosophus est omnium peritissimus.

Non minus hic est moribus q̄ doctrina philosophus.

Habet hic ex pristina philosophia & uitam & doctrinam:

In hoc philosopho habent quem & audiant eruditi. & imitentur boni

Ab hoc p̄bo nihil accipi p̄t. qd aut doctum nō sit: aut cultū ac innocens.

Philosophia huius est omnis uera: nusq; simulata.

Nulla est in hoc labes. omnis laus:

Est hic philosophus tam suæ facultatis titulo dignus. quam apud prisicos ullus alter.

Quid hic habet a uirtute ueraq; philosophia dissociatum?

Vt hic docet: praestat esse philosophum: q̄ scire philosophiam:

Nihil huic est cum ullo commune uicio: uita ue imperitia.

Habet hic quae decent philosophum omnia.

A philosopho tantum hic ab errare potest: q̄tum a seipso caelum:

Philosophia huius non simulata: sed suo conueniens est nomini.

Qua re omnes accusantur philosophi: quod parum student innocentiae: hic nunq̄ accusabitur.

Quod in plerisq; uidetur: qui philosophos dici uolunt in hoc est nulla inanis auiditas gloriae.

Titulus. lxxix.

Mathematicalis Familiaris.

q̄ Vi curam iis adhibere facultatibus q̄ sunt ab actiōe alienae: sed subtilissimae certe. nō sūt multū i actione uicā: (ut Cicero docet) laudati: sed admiratione dignissimi. q̄ res secretissimas nō multū in usu uersatas sibi & procurauerint. & sūma indignatione sint assecuti. Nam astronomos reliquosq; Mathematicos & Chaldei primū iuētores: & uniuersa deinceps Graecia q̄si nūina quaedā in terris coluit. Quāobrē cōstitui oīno his te mi fili uacare facultatib⁹: ut aliq̄n futurorū i terpres possis fieri ad bene: beateq; uiuendum instructor: atq; minus difficilis. Ex Mediolano. iiii. Idus Iunii.

Mathematicalis familiarissima.

i Mprobēt Mathematica reꝝ oīum bonarū irrisores isti mordaces: ut uelin: ego te iis uacare decreui. Quid enī argutius ac uerius ea inueniē scientia: quae paucissimis nota res aperit futuras musicā docet cōsonantiā meretur telluris uel abditissima quaeq; ac uno ictu multos accumulatur numeros. Haec ut est rarior: ita & mihi iucundior: & uita homine nobili dignior. Huic igitur operam omnem adhibe. Ex Mediolano pridie Idus Iunii.

Mathematicalis Grauis.

u Iciniores solis ortui primi ab Herodoto: Straboneq; recitāt oīum Astronomiā iuenisse. zoroastrēq; dicūt alii (Platonē securi) deoz i mortaliū hanc nobis dono cōperisse: alii uero inquisitione diligentius iuenisse. Ptolomeū autē admirātur: qui post tot ānos tam egregie sit in illis uersatus & doctrina & rerū experientia quae uix ii primi attigissent. Homerus autē & astroꝝ cursus: & mensurationē: numeros: armonicasq; describens aliquid quando cōsonantias uix sibi credat in sūma reꝝ oīum difficultate: cū dicat sine restibus p̄batiōi fidē adhibēdā. Ego & ueterē & nostrorū in his facultatib⁹ cōsiderās laudes: uoluntasq; nōnunq̄ mecum aiō: q̄ uerū fuerint sintq; assidue p̄ui: qui possūt ex iis sūdamētū & ueritatē elicere: q̄ sūt oīum obscurissimi. & & admittor & ueneror: si quos intueor eiusmodi Mathematicos: q̄ uera sint laude digni. Puto enī hāc aut p̄uidere aut rimari: nō tā humanitatis officium: q̄ portū diuinitatis. Quāobrē cū istis: quo te mi fili discēdag nisi bo

nagē artū grā: factus sim certior Mathematicū eē uigē nō offīdōsū minus q̄
ingeniosū. hoc est & doctissimū: & bonoḡ amāntissimū: ad eū te cū hac epi-
stola cōferas cōtinuo uelim: ipsūq; meo nomine roges tibi sese nonnūq;
disciplinas suas impartiat: sed ea quidem sollicitudine: qua solet amicos.
Nā cū nulla tibi sint in aatribus principia: est inchoandū a carceribus (ut
aiūt) (ut facilius ad calcem peruenias. Id si tibi cōmodaturū se promiserit: in-
telliget propediem nō cōtulisse offīciū in ingratum. Nā ut neapte sum na-
tura in eos oīs liberalissimus: q̄ me aliq; donāt grā: ita in huius operā cona-
bor superare meā & natura & cōsuetudinē: ne se unq; iacter me uicisse offī-
is decerrantē. Esto tu modo studiosus Ex Mediolano Idibus Iunij.

Sinonima Mathematicalia.

Doctissimus hic est Arithmeticus.

Acutissimus est Astronomus.

Diligentissimus est Geometer.

Sonorus & suauissimus est Musicus.

Huic sunt cæli secreta cognitissima.

Ab hoc possumus futuros accipere rerum euentus.

Hic maximus est & certissimus uates.

Huius facultas ab astris nihil habet disiunctum.

Tam est huius animis in stellarum consideratione compositus: ut uel som-
nians inter sydera uersetur.

Qui hunc hactenus ignorarunt: sciant posthac astronomorum rarissimo-
rum excellentissimum esse.

Plurimum laudant omnes hunc Mathematicum: at ego p̄psus admittor.

Neminē Mathematicoḡ esse cum huius scientia comparandum arbitror.

Est hic ut in reliquis Mathematicis clarissimus: sic in Astrologia solus no-
stris tempestate Ptolomeus.

Albumazar (cuius hic nititur studiis) ab huius scientia iudicisq; longe ac la-
te se uictum esse fatetur.

Nullus est Mathematicus in ulla natione hoc tempore huic similis.

Titulus. lxx.

Omniū artium familiaris:

p Rīm^o oīum Gorgias legē Leōtin^o ita sensisse ut oratorē se nēo au-
deret p̄fiteri. q̄ negret de oībus q̄ ab eo q̄rerēt. respōdere. Q̄ d̄ cū plerisq; in
locis uideat & Tull^o affirmare: mirabile certe mun^o i hoīb^o eē cælit^o duco
ut oratoria sit oīum artū & disciplinaḡ artes cōplexa: unusq; orator i ter oīs
q̄at reliq; artū p̄fessores: q̄si i ppria uerlari officina. Quare cū ego i gym-
nasiū istud te l̄rariū miserim. ut discas: fac ut oīno te dedas oratoriæ q̄ scim^o
oīum artū esse cōplexā facultates. Ex Mediolano. xix. calendas Iulias.

Omniū artium Familiarissima.

¶ Vm intelligam istuc oratorem esse clarissimū: qui sit tā inter omnis
sciētias familiarissim⁹ singularis: ut admirari cogat oīscāq; p̄fessores
cupio ad eum amandū sequendumq; te accingas: nocte dieq; ab eo non dē
scedas. Nullum ei negato suae disciplinae p̄rium. Nihil si me amas: p̄termit
to: quo te illo posse gratificari cognoueris. Afficies eo me pacto tanta uolu
ptate: ut incredibile dictū sit. Ex Mediolano. xyiii. calendas Iulias.

Omnium artium Grauis.

q Vāq; poetas aliqñ audiui: affirmauitq; oportere omnium artium es
se peritissimos: ut omnia recitātes nihil ignorarēt: ut Sinides & He
siodus docent. nō tamē hoc munus oratoris minus esse ducō q̄ poetarum:
Nam ut Tullius dixit: Si de medicina defensionē sit orator intercepturus:
aut de astronomia: aut de re militari: quibus poterit argūntis eius tueri cau
sas: nisi eas ipsas tenuerit artis. in quibus uerlabitur defendendis. Certe nō
inuria concluditur: uix singulis aetatibus singulos tolerabiles oratores ex
stitisse: cū reliquaq; facultatum plurimi semper existerint & p̄fessores. & perit
tissimi. Non parū est in persuadendo se unum omnibus exhibere audiendū
qui & dicendo auditorq; animos in sententia trahat: & suadendo ac dissuadē
do: in omni re uertat quō malit. Quam autē hoc scire quēlibet deceat: qui
sit ullius facultatis honestae laudem habiturus bene merens: uel ab oī hoīū
facultate cognoscatur Theologis. Medicis: Iuri cōsultis: q; nisi hac oratoris
ui atq; maiestate āniantur: nihil: uel p̄dicando: uel medendo: uel in agendis
causis p̄ficient: Oratorē ego rite fateor ueteres imitatus oīum artū quēdā
cōplexorē esse q; ut Cicero Demosthenē secutus uoluit cū oratione hoīes be
stis antecellāt: eadē bona & sapiēti reliq; p̄ster hoīum laudibus sitq; uel ho
mine lōge maior & p̄stabilior. Huic adhibeas omnē diligentia & industriā
uolo: nec ad ullū te ullius facultatis opificē cōferas potius q̄ ad urbis isti⁹ ora
torem. qui ut clarissimus est: sic etiam nostrum amantissimus. Ex Mediola
no. xyi. calendas Q. uintilis.

Sinonima omnium Artium.

In hoc uno est omnium artium excelentia.

Nihil est cunctis est bonis artibus: quod hunc lateat.

Potest hic solus ad omnia cunctarum artium abditissima respondere:

Tam est hic Orator bonarum artium singularum peritissimus: quam ullus
apud ueteres extitisse perhibeatur.

Nulla ex arte quicq; est huic incognitum.

Habet omnium hinc facultatum singulos quidē locos perspectissimos.

Sola est oratoria ceterarum omnium disciplinarum & capax & particeps.

Qui sese oratorē uocat: is profiteatur omnes artes.

In oratore nequit eloquentia sine sapientia existimari.

Quae sapiētia docet oratorē humanarū est & diuinarū scientia rerum.

Ad omnis artium omnium fontes debet orator respondere.

Nihil eum fugiat: qui non immerito sit oratoris gloriam consecutus.

Oratorum laus in omnibus est artibus discutiedis intelligendis tractandisque constituta:

Tanta est oratoriae uis: ut omnium debeat artium fundamenta progressu tenere.

Titulus. lxxi.

Militaris cum adhibenda fide familiaris.

Militandi certe laus: quam non corporis solum uiribus: sed multo magis animi splendore continetur (ut probat Xenophonus) a ueteribus esse summo existimata in peccato: at ita quidem: ut non bellum modo milites in campis gerere sciret: sed in urbe prius consulere dignitati ciuium: suorumque idemitati. Propterea cum se iactaret apud Philippum macedonem suus miles: quod fortissimum foret: tibi persero dixit. Elephante phus. Cum te igitur militiam dederis: fac ut non malis bestiarum similibus furore: caedibus. uiolentiaque ceseri: quam uiros ingenio: consilio innocetia. pietate. Ex Mediolano. xvi. calendas. Quintilis.

Militaris cum adhibenda fide familiarissima.

Qui militiam uacas mi fili: fac ut te uerget non simularum exhibeas militem: qui non in dimicando. uiolando. cedendoque cognoscitur: sed in uictoria: consulto prudenterque consequenda. in deliberandoque: qui sit modestus. qui innocens. qui pius. Quibus autem haec singula gradibus consequaris a Laelio accipies qui haec meo nomine tibi reddidit epistola: cuius adhibe uerbis aequum fide: ac si presens expressisset. Dicit. non a me ipso. uale ex Medio. xv. kal. quintilis. Militaris cum adhibenda fide grauis.

Militandi facultatem ut antiquissimam esse (Militauit Moyses Militauit cadmus Militauit Iupiter: inter primos autem historiarum fontes Ninus. Cyrus Xerxes sicque praestantiter eas: quibus in hac uita nobis est opus. Non enim ut eripiat quae uel uita uel res: esse uicta: ut uiolenter et impudice quaeque efficiat. Sed ut si quis uelit tyrannus et uiolentus esse: militandi peritia ei obsistat. Pacis igitur custodiam militia uera quirit: pacis fundamentum ac robur. ut Demosthenes docet. Haud ei tanta armis phaleris uaginae Eneade gaudere debet bonus miles: quam potius earum peritia facultatum: quibus non uiuit ac beate. Quod si castra metationibus solisque expugnationibus hostium constaret. Militiae laus: solis quoque constaret corpus bonis: qui longe sunt illis inferiora: quam ad animum attinet. At Plato dixit artem militarem corpus habere ut materiam: animum uero: ut formam: corpus quod exerceret ministerio animum quo imperaret: corpus cum beluis communissimum: animum cum immortalibus diis. Ad haec autem uide: qui praesuerint Cyro: Alexandro. Caesari: uel ad uictorias consequendas multarum scientiae regum. Itaque cum te tandem Militiae dicaris cupio de alia non praesmittere: qui sunt ad istam laudem summope necessaria. Haec quae uelim esse Laelius coram explicabit meis uerbis. Ex Mediolano. xiiii. calendas. Quintilis.

Sinonima militaria cum adhibenda fide.

Clarus miles non animo minus praestanti quam forti corpore constat.

Huic adhibe fidem omnem in iis: quae tibi meo referre nomine.

Hic miles optimus nihil tibi dicet: cui aequae nequeas adhibere fide: ac mihi.

Vera militiae laus ueram sequitur mentis indaginem.

Non prudentia minus quam fortitudo prodest militi.
Nihil est tam proprium atque suum militiae quam consilium ingenium: atque fides.
Non differunt a bestiis milites: si solis constarent membrorum uiribus.
Non solum modo roboris quirit militaris gloria: sed prudentiae uel atque maiestatis.
Maxima militiae laus ex multarum operiarumque artium disciplina solet nasci.
Quid est in fortissimo turpius milite: quam si sit furiosus.
Ut abest ab imprudentia bonus: sic abesse debet miles.
Potes huic omnem adhibere fidem: quia meo nomine docet non nihil.
Qui miles hic ad te iuit: adhibe huic fidem pro me omnem. T. lxxii.

Ad conciliandam gratiam familiaris.

f Vere maiores multorum principum iter se nonnumquam inimicissimi: quorum haereditas amicissimi facti sunt: ut cum Lacedaemoniis Atheniensibus non puam quondam extiterunt discordiarum causam: quae temporis diurnitas diremit atque sedauit. Itaque sit tuis est maioribus fuerit cum meis inimicitiae: diuertamus nos ab istis odiis: quibus nullae sunt alternae iniuriarum causae: sed omnia pacatissima. unum ceque tranquilla. Conciliemus pro deum immortalium merces nostras: perpetuamque deuinciamur fide: quod ut ego me seruatum polliceor: sic te recusatum non spero. Ex Mediolano. xlii. calendas Iulii. Ad conciliandam gratiam familiarissima.

p Luribus abs te omnem animorum nostrorum conciliationem deposcerem uerbis si censerem ad id te difficile. Sed cum intelligam: non nihil humanitate facilius tibi fio breuior: rogoque nolis hanc gratiam nostram conciliandam nouitate effugere: quam sit uetustas diurnior secutura. Nulla enim hoc alia de causa queritur: nisi ut inuidorum maliuolorumque ingenis obstinata paceque diutius firmissimeque uiuatur. Ex Mediolano. xlii. calendas. Quintilis. Ad conciliandam gratiam Grauis.

n Equo non illos sumis in celum extollere laudibus quam nullis maioribus haerentes inimicitias conciliata sibi alterutra gratia: facti sunt amicissimi: ut inter barbaros scimus fecisse Medos cum asyriis: iter graecos Argiuos cum Thebanis iter nostros Romanos cum latinis: cum tuscis. cum Sabinis: cum quibus non modo sibi gratiam conciliarunt sed conubia iunxerunt: & pinguatim plura genera contraxerunt: At quibus ut adhorruit omnis noster: sic & simultas omnis semper porro fugit. Hinc naturae sunt familiaritates assidue: atque arctae contractae amicitiae: ut nihil inde dulcius: nihil amicus dici queat. His exemplis duci debet: quod boni sunt: quorum etiam maioribus quae fuerit discordiarum. Hac ego promotus ratione conciliare tecum gratiam curio nec maioribus coedo meis quam maluerint hostili cum tuis more uiuere: nec tuis tibi caedendum esse reor: quod ab hoc odio non continerint. Vbi enim finitimi sunt conciliatae gratiae quod potest deesse iucundi: quod felicitis. Omnia pacatis principum finitimorum autem ridet: omnia florent. omnia coalescunt. Facigit (amabo: & tu pariter) malis in hac gratia conciliandae ratione perpetuo uersari: communique coalescere amicitia: quam aliter sentire quae: ut te factum non diffido. Ex Mediolano. xi. calendas. quintilis
Sinonima conciliandae gratiae.

Nihil pluris facio: q̄ ut gr̄tia inter nos concilletur.
Conciliandam gratiam optat supra modum omnis mea mens
In nostræ conciliationē gratiæ sunt oēs mei spiritus inclinati.
Tam absurdum ab ulla inimiciciarum memoria ut conciliare inter nos gr̄tiā
plurimum expetam.

Conciliare inter nos gr̄tiā: tam appeto: q̄ quod maxime.
Si uideres: quo sim in te tuosq; omnis animo: iam dudum tibi fuisse mecū
conciliata gratia.

Quod præ cæteris oībus ī primis abs te q̄ro: ē ut iter nos cōciliem⁹ gr̄am
Fac ut conciliata iter nos gr̄a: non solum superioribus maiorz n̄oz odii fi-
nis: sed futuræ beniuolentiæ nostræ principum ppetuum figatur.

Cum nihil uideam tam esse nobis nostrisq; pfuturum: q̄ gratiæ inter nos
conciliationem: quaero abs te: ut ei studeamus.

Si non neglexeris nostræ conciliationem gratiæ nec inutile tibi fuerit: nec
incōmodum mihi.

Titulus. lxxiii.

Ad reconciliandam gratiam familiaris.

t Antū esse debet (ut Plato admonuit) beniuolentiæ cōponēdæ uincu-
lū: ut q̄ post conciliatā gr̄tiā interuenerint odia recōciliāda n̄ ne-
get. Id ut ī plerisq; natiōibus uidimus obseruatū: ī Romanis tñ ī primis ad
uersus Carthaginē: q̄ & si fœdistraga fuit ac fidistraga rursus ac itez: impetra-
uit. Tertiū usq; gr̄æ recōciliāde munus. Fuere post cōciliatā inter nos gra-
tiā: uel tua uel n̄ra cā suspitiōes & similitates. Recōciliemus eā te rogo cure-
musq; ne qd in postez odii possit intercurrere. Ex Mediolano. x. calendas.
Quintilis.

Ad reconcilianda gr̄am familiarissima.

d Eleamus e nostris (si liber) mentibus inimiciaz pristinaz: nouis-
simorūq; causas odioz: & iter nos gr̄am reconciliem⁹: cū minus sit
turpe iudicādū: si toties beniuolentiæ contraxerim⁹ pacta: q̄ sit ma-
luerimus ī iniuriis p̄tinacius eē diuturni. Inimicicis. n̄. interest dæmon: re-
conciliādæ gr̄æ deus ipse. Hoc me ppetuo seruaturz p̄mitto. Te autē spo:
non negaturz. Ex Mediolano. ix. calendas. Quintilis.

Ad reconciliandam gratiam Grauis.

e T si legitur illud historię ueteris. Inimico reconciliato non confi-
das in eternum sicutamen intelligendum Augustinus interpretat:
cum qui reconciliatus est: esse rursus inimicum: qui inimicicias ut falleret:
dissimulasset: & gratiæ conciliationem simulasset. At ego diligentius illud
Homeri mecum animo uoluens. qd ab inimicis potius amor est quaerē-
dus: quam ab amicis odium: nihil magis appeti. q̄ ut perpetuo iungere-
mur amiciciæ perfectæ uinculo: quod si quando dissolutū est magis: q̄ uel
laceratum: uel decisum: uel cuius causa factum sit oēs scimus. Mea certe cul-
pa nihil omissum est: quod ad eternæ beniuolentiæ pietatisq; conseruatio-

nē p̄tineret. Haud ignoscāt illis dñi boni q̄ delatiōibus falsis: s̄sumatiōibus
murmuratiōibusq̄ finxerūt odiōz iter nos causas: ut utrosq̄ suo nutu rege-
rent atq̄ gubernarēt. Sed de me certe decepti sūt. Nā nūq̄ apud me ualuit ta-
le abiectissimoz seruoz genus: neqtā mihi potuerūt unq̄ i te dicere qc̄q̄ af-
perū: ut aut fide mihi fecerint: aut mentē p̄turbarint. Tandē acta sūt (ut ho-
mines solēt: alii creduli: alii coacti) & trāfacta: plurima. Ea infecta dici non
possūt. Si meo es aīo: recōciliāda ē nobis grā: tmq̄ i futura fide firmamēti
collocādū: q̄tū si fuisset añ hac: hāc cōtrouersīæ nō itercurrissent. Id uelis: te
unice obsecro ego me uelle facturūq̄: testor oīs supos. Ex Mediolano .viii.
calēdas. Quintilis.

Sinonima recōciliādæ gratiæ.

Reconcilietur inter nos īmortalis gratia.

Post supius odiū nouissimū hoc recōciliet nos perfecta gratia.

Fiat recōciliatio inter nos gratiæ: quæ deleat e mentibus nostris odiū oēs.

Subeat nos tāta pietas: ut te cōciliet iter nos grā: aecunq̄ amplius dirimat.

Qui sapiunt: non semel at sæpius reconciliant gratiam.

Cuius fuerint superiorum inimiclarum causæ: non quæramus. gratiam
inter nos æternam reconciliemus.

Absit a nobis omnis furor: gratia sit perēnis recōciliata.

Nihil plus appeto: q̄ inter nos reconciliari gratiam.

Vt est crebrius odiū exrandū: sic assiduæ græreconciliatio querenda.

Nemo bonus diffugit unq̄ græreconciliandæ conditionem:

Reconciliatio gratiæ bonas indicat mentes.

A reconcilianda gratia non abhorrent: nisi mali.

Fiat in nostra gratia reconcilianda fœdus omne atq̄ pactum: quo manife-
sto cognoscatur ipsam nunq̄ dissolui posse.

Ti. lxxiiii.

Ad se laudandū familiaris.

q̄ Vāuis seipsū laudare: nullū decere uideat̄ sitq̄ illud trito quod uer-
bo dicit̄. Laus ī ore sordescit p̄prio: nihil ē tñ tā uniuersale: qd̄ n̄ ad-
mittat qc̄q̄ (ut Aristoteli placuit exceptiōis. Nā q̄ ego fuerim diligēs in stu-
dēdo adolescēs: dieq̄ ac noctu uacauerim bonis arribus: hinc pōt̄ itelligi q̄
nōdū annū q̄ntodecimū fugiēs docebā publicæ. Sobriæ at̄ uiuebā: inediæ
nō cedēs nec algori. nec æstui. Sed ī oī laborē tolerantissimus. I detidē tibi cē-
seo faciēdū mi fili: ut mei nō desinas eē æmulus. Ex Mediolāo .vii. calēdas.
Quintilis.

Ad se laudandū familiarissima.

p̄ Ossem ī te corrigēdo admonēdoq̄ mi discipule: me plurimū lauda-
re docereq̄ q̄ esse ego laudat̄ ab oībus hac ætate: q̄ tu uix l̄rāz atti-
gisti bonaz cunacula. Quo fit: ut n̄ tā mei laudādi q̄ tui cōmonēdi grā cer-
to te scire uelī fuisse me iteneris ānis tā studiosū: ut maiori natu si fuerit mul-
tū deiceps laborādū: qd̄ ut puer nō p̄mittas: te unice rogo. Ex Mediolāo
vi. calēdas. Quintilis.

Ad se laudandū Grauis.

I Audabat se Chyron apud Achilem ut i Homero legit: & Aristoteles apud Alexandrū: n̄ alia qd̄ de cā (nec. n. se iactabāt: uera loquebātur) nisi ut discipulos ad similes inflamarēt laudes: & teneriora ingenia quasi allicerēt ad imitādū. Ego at̄ q̄ n̄ tibi minus afficior: q̄ illis illi polū ēt meis exēplis superioris ætatis ad uirtutes iuitare atq; ducere. Nō. n. cū erā eiusdem ætatis fere: cuius tu nūc es ornāmētū libidinib⁹ uacabā: n̄ in lasciuuis educabar: n̄ utiebā molliter: sed quis oīa forēt apd̄ pentes mihi diuicatissima. modestissime tñ degebā: nihilq; curabā uāhemētius: q̄ n̄ eē cū iis eq̄libus: i qb⁹ uel i pudiciæ qd̄ uideret uel negligētiæ lrag. Aderā cū semib⁹ p̄ceptorib⁹ qd̄ illis: a qb⁹ & lras simul: & mores discere possē. Ita factū ē n̄ multo t̄pis cursu: ut n̄ lris solū erudit⁹: sed uita n̄ insulsus aut i modesti⁹ apud oīs ciues meos fact⁹ sim plurimi. His uitæ hac disciplinæ mōis te uelī ābulare. mea q̄ seq̄ uestigia: qb⁹ uel oē sit iter tibi futurū iucūditissimū: uel nusq̄ intucūdū. Quid. n. ē: qd̄ tuā magis futurā oblectet senecturē q̄ si scias: ac sapias. Scire aut̄: at n̄ sapere min⁹ ueli: q̄ si sapias tñ at nescias. Accige te igit̄: si me amas at te ipsum his ordinib⁹: teq; mihi gratiorē assidue fore: cēseto. Ex Mediola no. v. calēdas. Quintilis. Sinonima ad se laudandū.

Ego semper bonis artibus uacauit diligentius.

Nusq̄ desit bonis facultatibus operam adhibere.

Fac ut imitere meam adolescentiā: q̄ fuit in discendo solertissima.

Nunq̄ te a bonis distrahas litteris.

Imitare me præceptorem tuum: qui fui sædulus in discendo.

Quoties ea p̄ges uia: q̄ p̄gressus ego sum: & lris simul p̄stabis & moribus.

Nihil est tibi laudis defuturū: si mel malueris: q̄ tui adolescentis simile.

Omnis puricia mea bonis est artibus exercitata.

Quid est: cur meam adolescentiam non laudem: quæ semper est in litteris moribusq; exercitatissima.

Decet aliquñ se laudare: ut alii ad idem laudis inflamentur.

Fui puer modestissimus: pariter & litterarum amantissimus.

Abhorruit in teneris annis ab omni scelere.

Nihil fuit mihi puero quidem odiosius ignauia & inertia.

Si q̄ris inuentis ætatis meæ rationē: uixi modestissime lris deditissimis.

Titulus. lxxv.

Sui expurgatiua familiaris.

u Ehemētē a uirtute qd̄ aberrat: q̄ me dicit uolētē opp̄sisse puellā atq; tā grauē icestū cōmississe. Nō. n. solū nō sū Porchaiteis aliq;: aut Syssiphus: q̄ eiusmodi scelere delector sed oī sup̄otius laude itegritatis & pudiciæ insignis. Nā ab incētib⁹ ānis ingrat̄: ubi uixerim: qd̄ egri: qd̄ at̄ē ptarim nūq̄ me q̄sq; iuenter minus uacasse libidinibus: maiorē laudib⁹ operā p̄buisse. Quis equaliū meorū i ullo unq̄ uirtutis genere mecū ausus ē cōtendere. Itaq; nō potes me apud quēq̄ accusare: cui notus sim: q̄ tuæ mētis

odium non accipiat. Ex Mediolano. iiii. calendas. Quintilis.

Sui expurgatiua familiarissima.

I Vm tā alien⁹ ab hoc uitio: cui⁹ abs te sū accusat⁹: ut p̄p̄ngor longe
sim deoz immortalū: q̄ hūanæ uitæ. Norūt me n̄ oēs solū ciues mei
ap̄d quos ī me debacchat⁹ es: sed uniuersi latini uitæ & modestia incredibilis:
& innocētia singulari: quē meipsū ubi nulla licet alia de cā laudare: tū expur-
gādi mei grā licet. Ne posthac igit̄ sis adeo ī maledicōdo mihi sollicitus: ne
simul & nihil pficias: & tibi plurimū obis. Ex Medio. iiii. calē. Quintilis.

Sui expurgatiua Grauis.

M Vlo uidet̄ cui⁹ tā licet suas ī mediū asserre laudes casu (q̄d Demo-
sthenes igt̄) q̄ ubi accusat⁹ ē sceleris alicui⁹: a quo ē alienissim⁹. Tūc
n̄: ut de culpate se det: suāq̄ (q̄d iuriscōsul̄ti dicūt innocētiā purgare sic suas p̄-
ferre laudes illas: q̄z & fiducia sibi ē maxia: & certissime uitæ rō accusato sce-
leri penit⁹ hostis. Nā si laudāt se pleriq̄ sui sola fiducia: nec ī p̄bat̄ q̄to id ma-
gis & eo licet ac decet sui purgādi cāu. tullio. n. sola sui fiducia sic igt̄. Nā phi-
losophādi sciētia cōcedēs multis: q̄d ē oratoris p̄p̄r̄: u. ape. disticte. ornateq̄
dicere uideor meo tūc mihi uēdicat̄ accusasti tu me igt̄ æschines maiestatis
At q̄s ī patriā piētior unq̄ q̄s plenior caritatis. q̄s ciuiliū studiosior. Sic mihi
nūc ī te licet. Accusasti tu me inq̄ auaricie. Quis at̄ me uno n̄ liberalior mō
sed pdigalior. q̄s min⁹ alieni cupid⁹ æris alicui⁹ regz abstinctior. Sciūt̄ oēs
quos habueri m̄gratus: q̄s sedes diuersis ī locis maxias: ī qb⁹ poterā: q̄tū uo-
lebā: q̄tūq̄ uix corruptissim⁹ aliq̄s fuisset ausus cupe. Nemine latet q̄ illūc nū-
q̄ aliqd̄ repōrtari: q̄d p̄rimonū meū coaceruarit (at reliq̄ assidue multa) ut
splēdidū ac magnificētū uiuerē. Venit ad me nō nūq̄ corruptor aliq̄s a quo
æs grāde nob̄ offerret: ut īpetraret aliqd̄ n̄ solū n̄ admittebat̄ æs illd̄: sed uel
ei⁹ at̄p̄tator corruptele: si petebat rē turpē cū maxio reiticebat̄ dedecore: ī
terdūq̄: q̄d tm̄ facin⁹ anhelasset: castigabat̄. Itaq̄ ne teras t̄ps īple: alio ei nō
ē appellād⁹ ille noīe: q̄ famā alienā uult p̄dere: ne teras igt̄ t̄ps ī me accusan-
do auaricie: ī quē talis criminis nūq̄ suspiciōnē cōiicias: faciesq̄ te sp̄ existi-
mari minus bonū: magisq̄ maledicū. Satius eēt te ipsum corrigere: supiorē
emēdare uitam: me nouissimū nō laceffere. Ex Mediolano pridie calendas.
Quintilis.

Sinonima sua expurgatiua.

Sum (ut Homeri sequar illud) iulysse innocentissimus.

Nullum est eiusmodi in me uitium.

Absum ab omni crimine.

Omnis est in me uirtutis laus.

Decet me bonum ostendere: mei causa expurgandi.

Tu me accusas immundicie: quem omnes laudant castitatis.

A quo me abest auaricia longissime: falso tu dicis auarum.

Nihil ē mihi cū uullo scelere cōe: cū uirtute aut omni cuncta cōmunia

Quid eē uis adeo bonū. quod ego nō teneā: quē accusas oīum pessimū:
Resipisce prius: quē omnes infanum ducunt: mox me quem sapientem uo-
cant: appellabis infanissimum.

Tum me cœpisti uocare malum: cum omnes optimum esse rentur.
Abs te uno uocor imperitus: cum ab aliis omnibus peritissimus.
Afficis tu ea me nota infamiae: qua sciunt me carere omnes Itali.
Nemo ē plane ī uniuerso terrarū orbe: q me sciat ineptū. præter te solū.
Dic assidue ī me q̄q̄: oēs me sciūt eē aliū: q̄ ipse soleas accusār. T i. lxxvi.

Reddendo se notum apud incognitos familiaris.

u T illo utar uirgiliāo. Sū pius Eneas raptos q̄ ex hoste penates classe
ueho mecū: fama sup æthera not⁹. Est. n. & hoc honestissimū laudā
di sui gen⁹: ut se reddat apd incognitos notū. Ita mihi fas ē hoc loci ac r̄ps ob
seruare meas laudes cū uos o galli me minie cognoscatis. Arbitramini for-
tasse n̄ illū eē: q̄ sū: & h̄c it: ut nō nihil uel ī me: uel de me suspicemini: q̄ ne q̄
dē ausim cogitare. Sū ex insubria Mediolanensis nobilissimo genere natus.
Theologusq̄ nō uulgaris: q̄ de honestate uiræ ac innocētia possim cū quo-
uis cōtendere uiro laudatissimo. Ex Mediolano calendis. Quintilibus.

Reddēdo se notum apud incognitos familiarissima.

e Vm nescias: q̄lis sim optie p̄iceps: nec q̄ te reddat de mea cōditōe cer-
tior: h̄c ulli sit op⁹ ē ipse me tibi apiā: & uero ī iis laudē: q̄ ueri posse
nō dubitē. Poeticā p̄fessus ac oratoriā n̄ cædo cuiq̄ hodiernæ tēpestatis uel
oratori uel poete. Rē magnā de me assero. Sed testimōia sūt parissima fac d
me ī hisc̄ p̄iculū facultatib⁹: uidebisq̄ facillie qd̄ possis deiceps de me scire.
Ex Medio. vi. calē. q̄ntilis. Reddēdo se notū apud incognitos Grauis.

n On ip̄te uoluit Isocrates: posse uiros q̄ cēt incogniti apd exteros sū
q̄ p̄stabāt egregia laude: se se reddēdi sui noīs cogniti gr̄a laudare. q̄
ut alios factitate plerisq̄ legiūs ī locis: sic homēz apd ulysses iducit a poeta
sapientissimo: cū ad Phœaces aduect⁹ ē naufragio: nud⁹ q̄ audir: dicēs se gre-
corū fuisse cōsulē castroz ducā uictoriæ auctore: triūphī p̄cipē uirū & pru-
dētia & fortitudie. & p̄seuerātia clar. q̄s at phœz: ut iqt̄ Cicero: uel ī cōtēnē-
da ut uidet̄ gloriā: n̄ ē glorie cupidissim⁹: cūq̄ uideat̄ laudari nolle n̄ assidue
laudat. Nōnē & apostolo id licet Paulo: q̄ Corinthios: a q̄bus nōdū bñ co-
gnoscebat: admōeat quot p̄ fidē q̄taq̄ tollerauit: si gloriari dicēs oportet glo-
riabor ī infirmitatib⁹ meis. At Pythagoras ī magnā nauigās gr̄eciā sese Py-
thagorā noluit nosci. & si prius se cœpit sapientē n̄ uocare sed amatorē sp̄iæ:
ī hoc tñ ip̄o uocabulo sibi uolēs iuctōis laudes tradidit: se laudabat. Ego quoq̄
sū is un⁹: q̄ & phōphādo & diuina exprimēda sc̄ia multa iā t̄t̄ui secula: sūq̄
apd eas urbes cognitissim⁹ atq̄ laudatissim⁹: q̄s cōtra (ut uirgili⁹ iqt̄) Sol n̄
stererit. Legi. n. ī oib⁹ Italicq̄ studiis ānos circū. l. sui q̄ tā utilis legēdo
ac disceptādo: ut neq̄at pauciorib⁹ dclari uob. demū uisēdi latioris orbis

n illi i cupidissi

mus (ut illud seqr̄ ulyssēū) q̄ mores hoīum multoz̄ uidit & urbes: huc fui n̄
electus domo: ubi nobilissima familia nat̄ uiuo delicatissime ac opulētissi
me: nō q̄a mihi desit apud Italos q̄ppia: sed ut doctior illuc redeam. Cupio
igit̄ x̄ tibi optie princeps notior eē: & tuis hīscē populis: ut & tu mihi non
nihil p̄cipias: ut me aptius noscas: & hī me nō admittetur. Ex mediolano. v.
Nonas. Quintilis.

Sinonima redditua sui not̄ apud icognitos

Sum ego: quem ignoratis: ut̄ phīæ peritissimus.

Quem audiuitis platonem Mediolanensium dici: ille sum.

Me posthac me nesciatis: sum Italorum poetarum apollo.

Nihil est mihi sine doctrina.

Sunt omnia mea cum uirtute conjunctissima.

Qui me actenus hic nō nouit: posthac sciat: poetam esse p̄clarum.

Inter hodiernos nō mediocrē obrineo laudē Theologos.

Tā ē mihi ois doctrinæ laus familiaris & nota: q̄ ego uobis nūc icognitus

Si facietis ullū de me in ullo laudis genere piculū: aptius me noueritis.

Si licet quēq̄ apud incognitos laudare: dico me bonaz̄ artium nō participē
solum: sed tenacissimū.

Sum adeo humanitatis studiorum capax (q̄q̄ uobis ignotus) ut possim nec
ueteribus plerisq̄: si uelim cædere.

Vos me nescitis. At ego sum legū studiosissimus atq̄ p̄tissimus:

Quæritis forte: q̄s sim: q̄ audeā: sum bonaz̄ artium p̄ceptor accuratus.

Ne me posthac nesciatis: hoc ē p̄cipuū in me laudis: ut sim elegantissimus.

Titulus. lxxvii.

Mercatoria familiaris.

g Enus hoīum gnauoz̄ & industrioꝝ dixit: eoz̄ eē Theophrastus: q̄
terra marisq̄ solēt̄ igetissimi uacare mercaturæ. Hī nūc i oriēre p̄fe
cti: nūc i occasū (ut ait Xenophō) nūc ad Sarmatas: nūc i Lybiē: ide uehant
hinc reuehūt: q̄ nos miramur & illi q̄ cū neq̄ difficultatib⁹ parcūt nec labo
rib⁹ qdē ullis: ut honestatē uitæ tueant: se æq̄ uitā sūppeditare familiæ pos
sint. Cū mihi uos sitis mares q̄tuor. si statueritis: aut uestrū alter mercator eē
ferā id quod ægissima mente Bene ualete. Ex Mediolano. iiii. Nonas Iulii.

Mercatoria familiarissima.

m Odo minutatī nō uēdat: mercatoris & ars & ultra laudāda ē: q̄ nisi
foret multa deessent ciuitatib⁹ necessaria. Itaq̄ si tu sili mercatorē te
mauis (ut dicis) q̄ iuriscōsultū: facis tu qdē fortasse n̄ isipide: ut studeas ei fa
cultati: q̄ neq̄ lras excludit: nec ullū genus laudis: nec iterdū ea negligit: q̄
uiuat cōmodius: Probo cōsiliū tuū. Ex Mediolano. iiii. nonas. Quintilis.

Mercatoria Grauis.

e Vm de Mercatoribus Theophrastus loqueretur: quæ Tullius
deinceps ad uostros usurpauit Genus uirorum inquit officioso
rum: sine quorum industria nō omnino uiueretur optime in ciuit.

tate bene moratur. Ab his enim terra marisque per varias partes uehuntur ea: quibus & iucundior hominis uita fieri: & diuturnior. Quod & sic discimus si subeunt plures: sunt tamen saepe uero maximam optimamque consecuti labore mercedem: ut ditissimi si opulentiissimique instituantur haeredes. Nam uel Luculi: uel publici crassi diuitiarum ortum habuerunt: quae a mercatoribus. Nam licet mercatorum ordo mediocriter sedet: hoc est aequitate: ex quo & quietigalibus emendis reddentibusque reipublicae (ut docet tullius) sperant: sic tamen erant urbis nerui: ut iterum multis praefertur senatoribus cum patriciis praecipue contraherent: iter consulares conuenirent. Nam Gaius Melius mercator natus senator urbis effectus est: propter & diuitias: & innocentiam. Non enim concludendum est cum ab omni uirtute alienum: quod mercaturae uacet: quod cum nauigat. cum suos expectat nauigantes: cum multa uidet ac diuersa eum hoc atque illos uariis in locis audit: debet asidue potestatem cum iuris: tum aliis artibus laude dignis operam adhibere. Constat. n. Tyronem illum Ephesum mercatorem. Aratumque Sicionium: quae cum mercaturam non neglexerint & laesae & omne uirtutis munus: aliquando meritis esse principes. Hoc si tu pacto mihi fili uis uacare Mercature. ut nihil admittas otii frustra: me summa quod afflictes uoluptate. Ex Mediolano pridie nonas quintilis. Sinonima Mercatoria.

Hic est is mercator: qui meritis est laeson appellari.
Huius est plurimum laudanda mercatura: quae quod omnis est cum uirtute conscientissima.
Tam est hic mercator: ut ad senatorum accedat splendorem.

Mercatura ne modo cum mendacis minutatum uendentium mixta sit: nihil habet non laude dignum.

Est in mercatura negotiatio non improba: fidei observatio: innocentissima.

Sunt in urbe mercatores nerui corporum.

Nisi mercatorum interueniret labor: deessent urbibus non paucis.

Nec adiuuendum nec ad fruendum necessaria in ciuitatibus ullis foret: si deest mercatura.
Quae non crescunt in locis: illo deferuntur a mercatoribus.

Mercatorem ut solertia: sic & prudentia: & aequitas & innocentia.

Ta est species laudata mercatura: ut Romae summo haberetur in pretio: ualereque auctoritate non parua. Titulus. lxxviii: Irritativa in aliquibus familiaris.

delatores: quos Cicero docet: omnibus cum tuis odio specie exituisse: quo tu pacto non exerceas: quod soles uitioque esse hostis: admirator uehementi. Adhibes autem: quod magis obstupescat illis fide: quod praecipue & graue & bonum plurimum de decet. Scis. n. quantas iterum multo reges in calumnias coniecerunt. Nam ne longe exemplam: Neronem coegit nihil aliud turpiter iterum: quod quod audiebat delatores. spiritum igitur delatorem faciosum nisi castigas: & doleat aliquando summo consuetudine ei: & mentis meae fidei. ex medio. nonis quintilis. Irritativa in aliquibus familiaris.

si recte mihi fratres aduerteris: quae & ad famam: & ad uitam: obesse tibi possit antoniam familiaritas: ab eo non secus: ac a perniciosa peste abhorrens. Est homo ut malus & omni uitio maculatus: sic tuus inimicissimus: dissimulatorque sui erga te odium. quod quod uel ingenio potest uel industria: ut tibi non obesse solent. sed aeterna calamitas.

tatem parlat. Si sapias: ut sapias certo scio: execrare hoc mōstrū: ac abs te pelle
ex Mediolano. yitū. gnūllis.

Irritativa In ali quē Grauis:

T si oē maloz hōtum genus uāhemētius est detestādū: multo dete-
stabilius. tñ illorū: q oēm operā uitiiis adhibentes: & uideri uolūt bo-
ni: & bonos q diligētissime psecunt: afficiūtq; p sua utriū omni cōn-
tumelia: cōuitio pbris atq; incōmodo. Ut. n. earūdē sūt simulatores atq; dis-
simulatores rerū: sic falsos hypocritas imitari: ac p pseudo fratrū: quos Apo-
stolus ī pbar: pgressi uestigia: nihil die noctuq; cogitāt q ut se foueāt sicut si
millios: innocentes at graues. eruditos. scīmōniæ uacātes sui dissimillimos
insēctet: pdant. e medio tollāt. Inter quos assero ad uos unū o p̄res: optimi
plariq; sapiētissimi: quē fortasse uobis incognitū ut cognoueritis: ne dū ex
uestro ppellatis ceteru: ueq; ē in obscurissimas tenebras & artissima cōiicia-
tis uincola: ut & ipse desinat esse maleficus: & eiusmodi cetera mōstra huius
exēplo deterrita nō uersēt in hōiū luce: religionisq; corona. Vir hic igitur
Laelius: aus potius bellua (nihil. n. habet. uirile: p̄ter faciē: & eā certe indican-
tē scelestæ mētis iudaginē) q si ad felicitatē illā Peripateticoz aptus q ad re-
ligionis: ueræq; sanctitatis beatitudinē natus: audire: ac qd deceat de hoc iu-
dicar p uestra cognoscite sapiētia. Cū soleāt ueteres a nobilitate generis pri-
mas accipere nobilitatis partes: dicātq; generosa seia in hortis crescere suis
ut igt Seneca: uidere q hic sit generosus: q & abiecta familia hūiliq; loco nā-
tus ē obscurissimus: ex his in q; de qbus inqt Maro. Multi p̄terea: quos fama
obscura recodit: & ex eo ipso abiecto genere spuri⁹ natus ē: dānato illo hūa
no. diuinoq; iure coitu ex quo cū abiectioe familiæ simul & ortus dānatio-
ne nihil nō habeat muli plenū. Ex asino. n. cret⁹ ad nihil pducēdū fructus n̄
educat⁹ ē solū: sed sic īstitutus: ut q̄s fingūt poete: cū nasceretur Eumenidas ī
terfuisse ducā: & bubonē in taxo malū omen cecinisse: & paulatim hūc ī sti-
gia lotū unda factū ad oē facin⁹ malū sp̄ exastissimū. Hui⁹ ut supiora discurs-
rā tēpora: sādulo. n. fuit flagitiosissim⁹: ut nihil de adolescētia ipudicissima
qdē: iuuērutæq; turpissima tāgā. modestiæ meæ cōsulēs: q sine liguæ petu-
lātia pferri neqrēt: huc p̄ueta ætatē ituemur: ut quo magis crescūt āni: eo
ēt augeāt uitia: quo pl⁹ sit aunol⁹: eo magis ad uirtutem debilis: quo magis
æuo cōsenescit: eo magis uitioz oī genere iuuenescit: ut de sentore solebat
apud Atheniēses dici Demade. nō enī se se ī ordinē cōtulit n̄m Diui p̄fess⁹
p̄ris n̄ri leges & īstituta: ut uel. hęc tueret. uel obsuaret qnoz cū palā sit nō-
nūq; landator: clāculū ē īobfuātissim⁹. sed ut cōmodi⁹ possēt. q plurimos sal-
lere: suaq; tādē īmūdicia. īpudicia. iestitate. ac oī turpitudine scedare. n̄ri
ordinis innumerabiles. Id ut assequerēt: adinuenit modū ac uia ad cetera pa-
norē. Nam & si genere ignobilis est: natura notus atq; diuitias sibi fortunæ

munera subtili procurauit ingenio. Vt enim sacratio sua illa demissa quan-
doq; fronte præfici sci meritis est: sic subtrahens monasterio multa: in pro-
priumq; non fur modo: sed sacrilegus solertissimus conuertens usum uentū
dedit: in pecuniam commutauit: factus est aliquādo improuiso in speratoq;
nummosus. Continuo non ad exercendā uirtutē: pecuniā traduxit: ne illo
Iuuenalis laboraret: Haud facile emergunt: quorum uirtutib; obstat res an-
gusta domi. Sed illud audiens Horatianæ irrisōnis munus. O ciues ciues
quærenda pecunia primum: memoriæ Satyricum aliud demandauit. Vn-
de habeas quærit nemo: sed oportet habere. Vbi non nihil aureorum cu-
mulauit: eo modo institutionis diuī patris nostri paupertatem custodiens:
in illud Ciceronis incidit: ut non sint ea bona dicenda: quam bonus efficiū
malos: at malos longe peiores: in illudq; Augustini: ut non sit malum aurū
& argentum: quæ creauit deus: sed malus homo: qui dimissio creatore con-
uersus est ad creaturam: in illud psalmistæ Simulacra gentium aurum & ar-
gentum. Statim enim hisce opibus latrocinio surreptis: fideq; sapius mul-
tis fracta: factus est arrogantior: superbior: capitosior: pertinacior: neq; ho-
mines ueritus: nec deū. Qua potuit calliditate: astutissime perquisiuit: pre-
esse Mediolanensi (ut non nescitis) monasterio: pecuniæq; primum corrum-
pere prælatorum animos: attemptauit. Vbi nihil illo usq; profect: cum tan-
tum in iis esset sapientiæ innocentia: perseverantiæ ut nequireret eorum in-
tegerriam: ac sanctæ mente frangi. debilitari. moueri loco: ad aliud decur-
rit Aucupii genus: ut obseruantibus daret Mediolani manasterium: ea ta-
men simulans id sententia: ut cum inde conuentuales digrederentur ipse pe-
detentim insinuatione facta in suam redigeret. conuentum manum. Id cū
non est factum: quod eius temeritati multorum obstiterit consiliū eius cal-
liditati uulpinæq; sagacitati uirorum prudentia: quod Dauus apud Tereñ-
tium ait: hæc non successit: alia propediem uia: nixus est: Perquisiuit enī
ut obseruantia seueritate quasi proposita: qui nequirent id pati difficultatis
eiicerentur: sibi uero quodammodo semper obseruato quibusdamquæ
suis cōmilitonibus. compotorib; cōmestoribus. detractoribus: surnonib;
uoluptatib; ministris Mediolanense monasterium relinqueretur commen-
datum. O si id sceleris per ignauiam: secordiam. ineptitudinemq; cuiusquā
admitteretur: ouem inq; lupo commendatam. O templi deæ bonæ similli-
mum: quod cum Romæ non liceret: nisi sceminis ingredi. tandem bono-
rum incuria. malorumq; sollicitudine illo uentum est. ut soli mares in eo
suas exercentes turpitudines. orgia bacchanalia celebrarent: aduenientibus
quæ sanctissimis mulieribus dicerent proculo procul este prophane Quā
enī illud nihil est: quo de templo quidem illo dixit Iuuenalis. Talia sacra-
ta coluerunt Orgia Tæda: cum ea uideri possent: recitariq; quibus nostrū
illud scædaretur. sorderet putreretq; monasteriū: si eius humeris: custodiæ

curæ: nigllisq; demandaretur. Vt enim assidue is: cum per solitudinē ac fo-
cios potest. in crapula. ebrietate. libidinibusq; uersatur: ut est uanissimus in-
fultissimus. ineptissimus. auarissimus. pessimus: sic omnia instituta diuer-
ret ī icōtinētā. temeritatē atq; sordes. qd. n. cogitat is assidue: nisi platuras:
ut multis īper: nulli fuiat. Nōne iā ē aut⁹ uel q̄drigētos aureos polliceri solli-
citorib⁹ romæ: ut Esopatū nācisceret. Nōne stolā: argētea uasa: mytrāq;
& pastorale iā apparat: rat⁹ pōtificat⁹ cura sibi d⁹uturā. Pellite h⁹ mōstū oīū
turipissimū: i uīda cōiicite. castigatē p̄es. ne feratis uīm dec⁹ d⁹ turpā. Non
odio (ita medii adiuuēt) ī hoīem: sed pietatē ī nrām moueor religionē: & ī
uos obseruantia singulari. Ex Mediolano. vii. Idus Quintilis.

Sinonima in aliquem irritatiua.

Hic ut est pessimus. sic abs te rescindendus.

Euitanda est tibi penitus huius amicitia: qui ab omni abhorret laude.

Vt nihil huic est cum uirtute coniunctum: sic abs te sit diiunctissimus.

Adhibe oēm opam: ut nullū huic immundissimo sit tecū contubernium

Fac ut hunc nebulonem æque. ac teterrimam effugias pestem.

Tāta hic ē sorde: ut ī quā domū cōuenerit: eā sordidissimā effici posse putē.

Hic non modo malus est sed inimicissimus tibi.

Ab huius tibi familiaritate cauendum iccirco plurimum duco: quia & scele-
ratissimus est: & tibi futurus perniciosissimus.

Nulli cū hoc cōmeritiū fuit: quē nō deceperit: Nō sefellerit: nō fraudarit.

Cui⁹ hic familiaritate fūc⁹ c: quē nō cōfecerit demū icōmodis plurimis.

Oēs q̄ huius sūt usū cōsuetudine: tādē ī incredibiles molestias iciderunt.

Tam est hic domi forisq; uitandus: q̄ lues quedam exitiosa

Vt ī bono uiro periculosū est nihil: ita in hoc mihi sine summo discrimine.

Tam hunc detestandū esse reor: q̄ quod monstrū omnibus est terribile.

Titulus. lxxix.

Inuitatoria ad cōmunem læticiam familiaris.

c Vm meditatiōes hic assidue fiāt militares: hastisq; ludat: saltē: ca-
nat. cupim⁹ maximope: ut & tu ad sis cū amicog; (ut iqt Plato) debeāt eē cū
c̄a: cōia. Inuitam⁹ te igit ad hāc nuptiaz læticiā. Ducturi enī uxorē calēdis
Aprilib⁹ ea pan⁹ oīa: q̄ læticiā nūptiale exprimāt: Q̄ d̄q; āte hac raro cōti-
git cuiq; oratorē habem⁹ tā d̄isū. ut nō iā laudare hūc meritis possim⁹ uer-
bis: q̄ admirari Est hō rar⁹: imo qdē hodie solus. Hoc quoq; te lætiore effi-
ciet. atq; iucūdiore quē sc̄to tali uiro plurimū delectari posse. Quāobrē fac:
ut q̄ prim ad nos eas: hui⁹ læticiæ cōis causa. ex Mediolāo. vi. Idus q̄ntilis.

Inuitatoria ad cōem lætitiā familiarissima.

c Vm postridic hui⁹ diei natale meū cælebrissim lætici celebraturus:
existimo fure mihi diē multo iucūdiore: si p̄sētē & te uidero. qd enī mihi si-
nēte fuit unq̄ iucūdiissimū quīs eēt oī exultatiōe cumulātū: Tu. n. es aīæ p̄s

mæ: corculū meū: ulta mea. Itaq; te facio ad hāc cōem lætitiā iuitatū: cupio
q; ut ubi primū hāc plegeris epistolā: continuo te huc trāfferas: ubi & letabi
mur: & d multis cōmtabimur. ex Mediolano. y. Idus Quintilis.

Inuitatoria ad cōem lætitiā Grauis.

r Egū psag; iustitū fuisse phibet xēophō socratico ille: ut ad cōem lætitiā
p epistolas amicos iuitaret. h mos ad grecos i europā traducto ē ut Olym
piadib; iudis: & Megalesiis: & Apolliarib; q ad cōem lætitiā fuerāt iuēri signi
li: ex oī Græcia iuitaret: alii ad currēdū ad Stadiū: alii ad saltādū: alii ad lu
ctādū: alii ad uidēdū: læticiæq; s; iudēdū. Per eā iuitationē doluit Minos An
drogeū sibi filiū iterēptū Idē mos ad primos urbīs Rōanæ cūditores statī
relat; est: si recte cōsyderet: qua uia & opportunitate raptræ sint Sabiæ: n̄ q
nō putē maximū pfidie gen;: sibi fidētē pdere quēq;. Sed qa sic pbēt ad cō
munē lætitiā sp eos inuitatos eē: q sūt letatib; iuitatibusq; ullo cōiūcti ppi
quitatis genere. Eo fretus rex exēplo: nec turpe cēsens illoz imitari uestigia
quos oīs ē ætas sp admirata: nūc te ad cōem iuito lætitiā. q ego celebrē ier
circo facio: qm q picipes nobis ualitudiari; diuini; fuerat hic optiē nūc hēt.
Ad hęc aut; q p̄erat Mediolanēsi n̄oz religioforū mōasterio uir oī scelere
cumulatus: is electus ē a principe: mīiūsq; tenebras exteriores: ut illo utar
Euāgelico. Nā ubi diuini; suæ latuerūt fraudes tādē detectæ sūt p̄enasq; p
cribus luit: ut nō mō fama paciāt. sed ære oīq; fortūa: q̄ idigne ac iniq; occu
pabat: p̄riuat; i uīcla cōiect; nūq; sit liberād;. Hęc ut cūctis det eē n̄ris cōis
lætitiā: tū p̄cipue nob; qb; fuit is acerbissim; aduersari;: quosq; oī ē sp odio
iēctat;. quā aut; obfuerit ordini: religiōiq; uniuersē: q; ē: q nesciat At i eū id
tādē cognitū ē: qd ualeri; ē cōplex;: Lēto. n. gradu ad uīditā sui diuina p̄ce
dit ira: tarditatēq; supplicii grauitate cōp̄sar: Veg; d̄ principis bōa ualitudi
ne cur nō magis magisq; lætemur q; Asylū ē bonoz oīum Hui; tāta ē uirt;
hūanitas. p̄bitas. sapiētia ut q hūc; amet. n̄ colat: nō ueneret. s̄are sit poti;
q̄ hoīs similis Publica erāt oīum p hui; ualitudiē uota: supplicatiōes: sacri
ficia. Priuate at ubiq; p̄ceps: ut cōualescēt. Tādē n̄ audiuit uos solū de; opti
m;. maxim;. sed exaudiuit: ut n̄ orauerim; mō: sed a supis hui; ualitudine
exorauerim;. Lætitia hīc publica celebrat; cui cū te iterē plurimū cupiam;
uolum; te hīsee l̄is iuitatū ut calē. hīc sis Mat̄is. Ex Medio. iiii. Id; qntilis.

Sinonima inuitatoria ad communē lætitiā.

Accede huc interfuturus læticiæ communī.

Fiunt hic publica læticiæ communis gratia uota: qbus ut intersis: cupio.

Ego te ad hanc nostram inuito communem læticiam.

Cū nō nesciā: esse tibi cōem: hāc n̄am lætitiā cognitā in hanc te inuito.

Velim te inuitatū esse in hanc nostræ cōis læticiæ celebritatem.

Cū scim; p n̄o natali cōem celebraturi lætitiā: iuitam; te piter: ut huc eas

Fac ut ad p̄xias calēdas i hac urbe sis nobiscū: ut cōi lætitiæ n̄e seruiamus.

Nisi te q̄ primū in hanc nostram communem læticiam conferas: non arbitramur res nostræ iucundas easdem tibi fieri.

Veni continuo in hanc communem læticiam inuitatus:

Ne differas tuum: in hanc communem læticiam: ad nos aduentum.

Si communis es læticiæ nostræ particeps inuitatus accede ad nos ppere.

Nihil sit moræ: quo minus hūc statim proficiscare communi læticiæ nostræq; interfuturus iucunditati.

Titulus. lxxx. et vltim.

Moralis uoluptatū dānatiua familiaris.

i Vre Sirenes poætæ fingūt solitas ī pelago tā amœne cātā: ut audiētes nihilq; curātes aliā facillie mergerēt. Nā eæ sūt illecebæ selsuūq; uoluptates: qb̄ seducti uiri uirtutis iliquūt p̄mia. Nā & tu uir oī laude cūulat: at̄ hac studiis bōaz artū dicatissim⁹: nūc ī eā cōcidisti uoluptatū fordē ut merito ī Sirenū icidisse fabulā di q̄as. Quā si me apis: & si te nō odisti pe nit⁹ extrā luē istā: ac ueluti pestilētē morbū: effuge titulātis sēp̄ cupiditatē atq; pruritū: ne defra uirtutis maiestate deniq; acerbissime lugeas. Ex Mediolano. iiii. Idus q̄ntilis:

Moralis uoluptatū dānatiua familiarissima

t Am diu lugebis atq; maceraber q̄ diu iter istas luxuriæ uerfaber fordes. Quid. n. scedi? aut ægri⁹: q̄ turpissimis seruis dñis: uoluptatibus inq̄ipsis: ac aī pturbationib⁹. Id ut ē turpissimū ad famā: sic ad uitā eēmpiculolissimū. Nā & ualitudies malæ singule nascūt ex icōtinētia: & q̄ ad felicitatē callis ducit hui⁹ pdiē p̄uariatiōē: cui quorūcūq; te negaueris: rociēs tuæ uitæ consules atq; famæ. Ex Mediolano pridie Idus q̄ntilis.

Moralis uoluptatum damnatiua Grauis.

u T̄ iutarēt ad cōem læticiā finitimi cūcti: fuit uetustissimū lacedæ mōlox̄ istiturū a Lycurgo: q̄ cū uideret urbē: p̄ doloꝝ pestis: plurimū mœstā iqt: ego diis ī mortalib⁹ hēdas existio grās: q̄ n̄ræ accepit curā ciuitatis: n̄r̄ oīq; r̄degerit ciues ī cælū: iuitā dosq; ad hāc læticiā finitios arbitror ut cū supplicatiōib⁹ iter sint: tū ludis. ī quos ex oī generē cōueniant Europæ Asycep̄ icolæ: uel p̄mia suaz laudū accepturi factū ē at̄ ut assiduc dies sexde cīm cōis celebrarēt læticia ī fortis. plateis. & cōpitis ubi pæana canētes: ī geminabāt Ohe cū plausu ī maxia populi corda. Cōmodi⁹ certe n̄r̄i morem. hūc eē tūc obfudū existimarūt: cū n̄ extinguedi luct⁹ cās: sed exaggerandæ uoluptatis iteruenisset grā. ut si qd uel rei publicæ cōtigisset: uel priuato cui q̄ qd cōem plurimis læticiā dicert. Id q̄ p̄nt: uel in hunc usq; diē imitant: si mō sūt aut uetustatis æmuli: aut uiri bonaz artū nō ignari. Nā rudes: & an tiquitatis īperiti sūt ab eiusmōi ritu sanctissimo penitus alieni. Nos igitur in rebus seculissimis uæhementissime læti: nisi ad cōem hanc læticiam ea pariter traducamus: quæ sunt uoluptatum damnatiua: nihil nos summe ducti mus exultatiōis accepisse: ne gestatur: ne excurratur in insolentias. ne in

turpitudines incidatur. Illi enim in iis festiuitatū choris crāpulæ ac ebricta
 ribus uacabāt: Baccho iterdū Veneritq; seruicēs. Nos eiūsmōi detestati uo-
 luptates omnem iucunditatem nostram carere cupimus turpitudine. Mo-
 ribus ergo seruatis Apollinis atq; Dianæ: in oī læticia meminerimus ratio-
 nis: laudis atq; uirtutis: quibus possumus beati fieri. Nam turpitude nulla
 nos beatos efficit. Assequi nos oī opera decet Solonis illud: ut uiuēdo simi-
 limi simus deoz. At Pithacus sapienter inq̄t. Qui deoz non sequitur ui-
 tam. eorū nō attingit sedes. Omnis imunditia & incestitas dānat famam ac
 perdit hoīem. Quid autē cuiq̄ superest ut Thales ait ubi neq; famæ satis ē
 nec aīæ. Si mercatura tamq̄ aut nauigatio est hæc uita nostra tam debemus
 (ut Pericles admonuit) abesse a turpitudine q̄ cupimus meliore rem no-
 stram uendere. Nihil est igitur tā mortale (qd̄ docuit Plato) q̄ execrari uo-
 luptates ac detestari malos aīoz sens^o. Id ut oēs decere duco multo nos ma-
 gis quibus est principatū, regendoz cōmissa cura. Itaq; te fili plurimū ad
 bonos hortor mores ut uoluptates detesteris. Ex Mediolāo Idib^o q̄ntilibus
 Sinonima mortalia uoluptatum damnatiua.

Præstat cum laude mori: q̄ inter illecebras uiuere.

Nihil est uirtute præstabilius. nihil uitio detestabilius

Ut sola probitate uiuunt nostræ laudes: sic solo scelere intereunt.

Nulla res est qua diutius uiuāt hoīes: q̄ pietate ac fide: cū oī uitiorum odios

Qui malos execratur mores omnium est moralissimus:

Boni mores atq; mali (ut Augustinus inquit) bonos ac malos discernunt:
 ad diuersaq; sperducunt: uelut paleam: ac Triticum.

Omnia habefacit improbitas: omnia nutrit probitas.

Ut hominis uita: famæq; diuturnitati conducit plurimuma uirtus sic omnia
 delet atq; inficit uitium.

Tam absunt a bonis moribus mali: q̄ ab inferis superi.

Nihil est uirtuti cuiq; commune cum uitis.

Splendent singula uirtutum ornamenta: sordent omnia scelera:

• Squallor ac rubigo semper en malorum: bonoz aut̄ nitor atq; decus.

• Ornamento pietatis nihil addi potest candidius.

• Impietatis sordi foedius esse nihil ualet.

Mores complexi bonos: uoluptates corporis execrantur.

• Moralis disciplina continentiae tutrix est: incontinue grauis hostis.

EINIS.

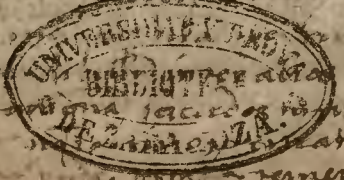
Epistole Marti Philelfi sūmope emendate: ac Venetia magna diligentia at
 q; anxietate per me Ioannem de monteferrato de Tridino Regnante incli-
 to duce Augustinus Barbado Anno dñi. Mccclxxxii. die. vi. octobris.

Laus Deo Omnipotenti.

a b c d e f g h i k l m n omnes sunt quaderni.

✠ deo grās ✠
 ✠ semp. a. ✠

... m. n. r. m. i. q. ...
 ... o. n. e. r. e. l. l. e. ...
 ... r. e. m. i. d. ...
 ... o. e. e. ...
 ... a. s. o. b. ...
 ... r. e. m. i. d. ...
 ... e. c. e. r. a. l. i. q. u. a. d. m. i. d. ...
 ... o. n. u. m. i. n. m. e. d. i. d. ...
 ... i. o. n. i. s. u. i. a. n. o. n. i. s. ...
 ... r. a. m. o. n. e. g. r. a. m. i. n. ...
 ... o. l. a. c. i. c. a. m. ...
 ... v. e. n. i. m. ...
 ... c. e. r. i. t. ...
 ... e. n. o. r. ...
 ... d. u. m. ...

... r. a. m. o. n. e. g. r. a. m. i. n. ...
 ... o. l. a. c. i. c. a. m. ...
 ... v. e. n. i. m. ...
 ... c. e. r. i. t. ...
 ... e. n. o. r. ...
 ... d. u. m. ...
 ... r. a. m. o. n. e. g. r. a. m. i. n. ...
 ... o. l. a. c. i. c. a. m. ...
 ... v. e. n. i. m. ...
 ... c. e. r. i. t. ...
 ... e. n. o. r. ...
 ... d. u. m. ...

hian red... e... r... ted poing any condano n
...
...
...
... maleducere...
... nullo maleducere...

